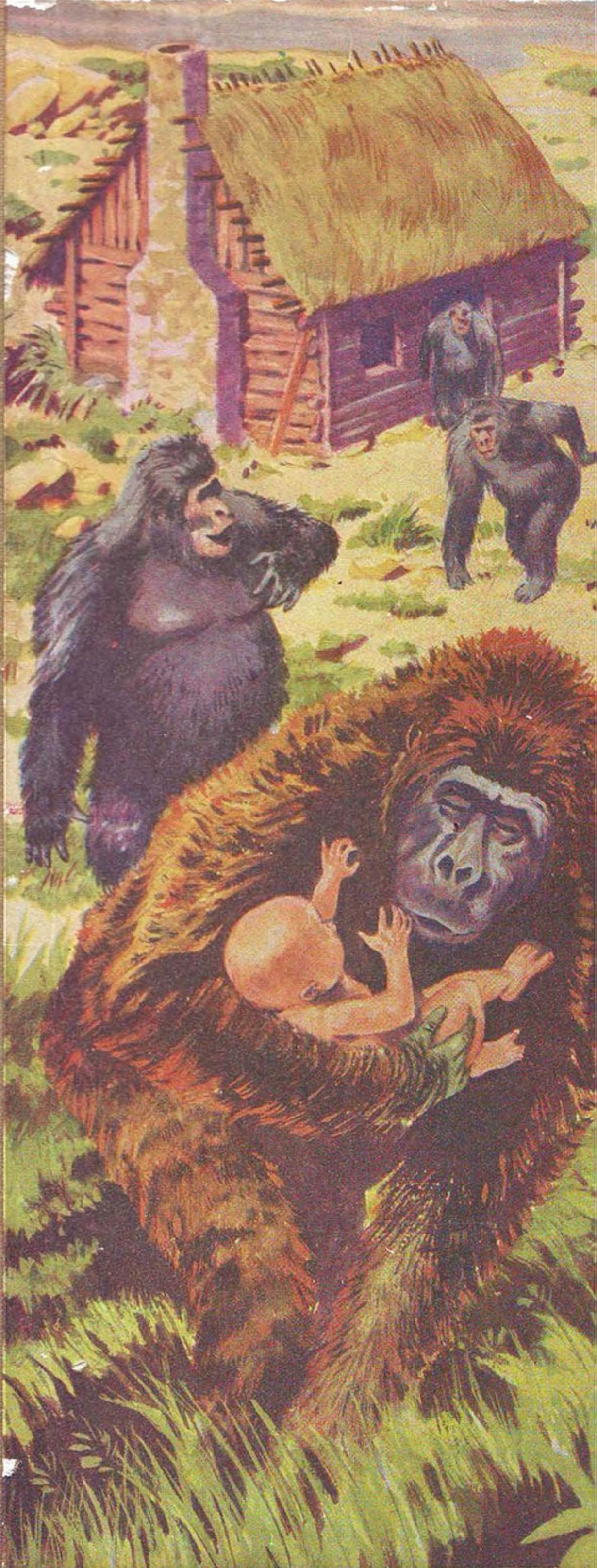
Tarzan
među majmunima

EDGAR RICE BURROUGHS

Naslov originala
TARZAN OF THE APES

S engleskog preveo
BRANKO BRUSAR

Urednik
ĐURO ŠNAJDER

Oprema i ilustracije
JULIO RADILOVIĆ

EDGAR RICE BURROUGHS

TARZAN

MEĐU MAJMUNIMA

Drugo izdanje

EPOHA
ZAGREB, 1964

na more

Ovo mi je ispripovjedio čovjek koji nije morao pričati ni meni ni bilo kome. Možda je početak ove čudne priče nastao djelovanjem opojna starog vina na pripovjedača, a nastavak zato što sam ja sumnjao i nisam mu potpuno vjerovao.

Kad je moj gostoljubivi domaćin uvidio da mi je toliko ispričao, a ja da sam još uvijek sklon sumnjičavosti, njegov glupi ponos preuze zadatak koji je započelo staro vino, pa je odnekle iskopao pismeno svjedočanstvo u obliku pljesniva rukopisa, kao i suhi službeni zapisnik Britanskoga kolonijalnog ureda, da bi tako potkrijepio mnoge važne pojedinosti svoje neobične priče.

Ne kažem da su ovi događaji istiniti, jer ja im nisam bio svjedokom, ali činjenica da sam se, prepričavajući vam ih, poslužio izmišljenim imenima glavnih junaka pokazuje u posve dovoljnoj mjeri iskrenost moga uvjerenja da bi mogli biti istiniti.

Žute, pljesnive stranice dnevnika čovjeka koji je već odavno mrtav i zapisnik Kolonijalnoga ureda slažu se savršeno s pripovijedanjem moga gostoljubivog domaćina, pa vam ovo pričam onako kako sam mučno sabrao iz tih nekoliko izvora.

Ako vam se ovo ne učini vjerojatnim, barem ćete se sa mnom složiti da je jedinstveno, neobično i zanimljivo.

Iz zapisnika Kolonijalnoga ureda i pokojnikova dnevnika saznajemo da su nekom mladom engleskom plemiću, kojeg

ćemo zvati John Clayton, lord Greystoke, povjerili vrlo delikatan zadatak da izvidi stanje u jednoj britanskoj koloniji na zapadnoj obali Afrike, iz koje je, kako se znalo, među jednostavnim urođenicima, jedna druga evropska sila novačila vojnike za svoju urođeničku vojsku kojom se služila samo zato da silom otima kaučuk i bjelokost divljim plemenima uz rijeke Kongo i Aruvimi.

Urođenici ove britanske kolonije žalili su se da mnoge njihove mladiće vabe od kuće lijepim i sjajnim obećanjima, ali da se jedva ikoji vraćaju svojim obiteljima.

Englezi u Africi tvrdili su još i više. Govorili su da jadne crnce zapravo pretvaraju u robove, jer kad bi im protekao rok službe bijeli bi se oficiri koristili njihovim neznanjem uvjeravajući ih da moraju služiti još nekoliko godina.

I tako je Britanski kolonijalni ured uputio Johna Claytona na nov položaj u Britansku Zapadnu Afriku, ali u povjerenju mu je naredio da tačno izvidi kako jedna prijateljska evropska sila postupa sa crnim britanskim podanicima. Međutim, za ovu priču nije toliko važno zašto su ga poslali, jer on nije ništa izvidio, niti je ikada stigao na svoje odredište.

Clayton je bio onaj tip Engleza koji su se za svoju domovinu plemenito borili i pobjeđivali na tisuću bojišta — jak, muževan — duševno, moralno i tjelesno.

Stas mu je bio iznad prosječne visine. Oči su mu bile sive, crte lica pravilne i izrazite. Držanje mu je odavalo savršeno, krepko zdravlje, kao i utjecaj godina vojne obuke.

Iz političkih pobuda zatražio je da ga premjeste iz vojske u Kolonijalni ured, pa mu je tako, još onako mladom, povjeren delikatan i važan zadatak u službi Kraljice.

Kad je primio to imenovanje, u isto se vrijeme i obradovao i uplašio. Sama čast činila mu se dobro zasluženom nagradom za savjesnu i pametnu službu, kao i stepenicom prema položajima još veće važnosti i odgovornosti. Ali, u drugu ruku, jedva prije tri mjeseca oženio se plemenitom Aliceom

Rutherford, pa ga je pomisao da tu lijepu djevojku povede u opasnost i osamu tropske Afrike obeshrabrivala i plašila.

Radi nje bi odbio imenovanje, ali ona to nije htjela, nego je, što više, tražila da ga prihvati i povede i nju sa sobom.

Bilo je majki i braće, i sestara, i druge rodbine i svojte, koji su se o tom kojekako izražavali, ali o čem su se napose izjasnili povijest šuti.

Samo znamo da su sjajnoga svibanjskog jutra 1888. John, lord Greystoke, i lady Alice otplovili iz Dovera u Afriku.

Mjesec dana kasnije stigoše u Freetown, gdje su unajmili mali jedrenjak *Fuvaldu,* koji ih treba da preveze do konačnog cilja.

I otada Johna, lorda Greystokea, i njegovu ženu lady Alice ljudi nisu više niti vidjeli niti su što o njima čuli.

Dva mjeseca, otkako su digli sidro i izišli iz luke Freetown, pola je tuceta britanskih ratnih brodova pretraživalo južni Atlantik ne bi li našli njih i njihov brodić, pa su gotovo odmah naišli na olupinu na obali Sv. Helene. To je uvjerilo svijet da se *Fuvalda* sa svima na sebi potopila, te su tako prestali tražiti skoro prije nego što su i počeli, iako je u nekim srcima tinjala nada još mnogo godina.

Jedrenjak *Fuvalda,* od oko stotinu tona bio je brod onakva tipa koji se često viđa u obalnoj trgovini na dalekom jugu Atlantika, s posadom od pomorskog ološa — neobješenih ubojica i razbojnika svake rase i naroda.

Fuvalda nije bila izuzetak. Njezini oficiri bili su suncem opaljeni nasilnici koji su mrzili posadu i kojima je posada vraćala jednakom mjerom. Kapetan, inače sposoban pomorac, postupao je okrutno sa svojim ljudima. U ophođenju s ljudima on je poznavao dva pomagala, ili se barem njima služio — klin oko kojeg se namata uže i pištolj — a ono šaroliko društvo kao da ništa drugo nije ni razumjelo.

I tako su već drugog dana putovanja John Clayton i njegova mlada žena bili svjedoci prizora na palubi *Fuvalda* o kojima nisu vjerovali da postoje izvan korica knjiga o moru.

Ujutro drugoga dana skovala se prva karika onoga lanca događaja iz kojih će poteći život kakva jamačno nije bilo u povijesti čovjeka.

Dva su mornara ispirala palube *Fuvalde,* prvi oficir bio je u službi a kapetan se bio upravo zaustavio da progovori nekoliko riječi s Johnom Claytonom i lady Alice.

Ljudi su radili i natraške se približavali toj skupinici koja je bila okrenuta na drugu stranu. Toliko su se približili da je jedan od njih dospio kapetanu upravo iza leđa. Već idući časak bili bi krenuli dalje pa se ovaj događaj ne bi nikad zabilježio. Ali baš se u taj tren oficir okrenuo da odstupi od lorda i lady Greystoke, pa se spotakao o mornara i pao koliko je dug i širok na palubu preokrenuvši pri tom vedricu tako da se sav smočio prljavom vodom.

Na trenutak je bio to smiješan prizor. Ah samo na trenutak. Uz mlaz strašnih kletvi, lica zarumenjena od jada i bijesa, kapetan se osovi na noge i jakim udarcem obori mornara.

Taj čovjek bio je prilično malen i star, tako da se okrutnost tog čina još više istakla. Drugi mornar, međutim, nije bio niti star niti malen — golem medvjed, s groznim crnim brkom i velikom bikovskom šijom među snažnim ramenima.

Kad je vidio kako mu drug pada, on se zguri, tiho zareži i skoči na kapetana oborivši ga na koljena jednim jedinim snažnim udarcem.

Oficirovo zarumenjeno lice problijedi, jer to je bila pobuna. Već i prije u svojoj karijeri doživljavao je i ugušivao pobune. A da se još nije pravo ni podigao, trgnuo je pištolj iz džepa da puca ravno u onu gromadu mišića koja se nadvila nada nj. Ah mđ koliko on bio brz, John Clayton bio je gotovo isto toliko brz, tako da se kugla koja je bila namijenjena srcu

zabila u mornarevu nogu, jer je lord, kad je oružje zablistalo na suncu gurnuo kapetanovu ruku.

Clayton je objasnio kapetanu da mu se ne sviđa okrutan postupak prema posadi, pa ga, dok su on i lady Greystoke putnici na tom brodu, više neće trpjeti.

Kapetan je htio ljutito odgovoriti, ah se predomislio; okrenuo na peti i, crn i namrgođen, otišao na krmu.

Nije se htio zamjeriti engleskom službeniku, jer je Kraljičina moćna ruka baratala kaznenim sredstvom koje je on znao cijeniti i kojega se bojao — dalekosežnom engleskom mornaricom.

Stariji mornar pomogao je svomu ranjenomu drugu da ustane. Taj veliki svat, kojega su njegovi drugovi zvali Crni Michael, pomicao je oprezno nogu pa se, kad je vidio da mu može podnijeti težinu, okrenu Claytonu i grubo mu se zahvalio.

Iako se u glasu tog čovjeka osjećala mrzovolja, riječi su mu očito bile dobronamjerne. Jedva je završio svoj mali govor, kad se već okrenuo i odšepeljio prema prednjem kaštelu, s vrlo vidljivom nakanom da prekine svaki razgovor.

Nisu ga zatim vidjeli više dana, a kad je kapetan morao s njima progovoriti tek je mrzovoljasto zagunđao.

Jeli su u svojoj kabini kao i prije tog nesretnog događaja. Ali kapetan je pazio da mu dužnost nekad ne dopusti da jede u isto vrijeme.

Drugi oficiri bili su grubi i nepismeni, tek malko iznad lopovske posade koju su mučili, pa su vrlo rado izbjegavali društvo s uglađenim engleskim plemićem i njegovom gospođom, tako da su Claytonovi bili vrlo često sami.

To se samo po sebi savršeno slagalo s njihovim željama, ali ih je i prilično izdvajalo iz života brodića, tako da nisu bili u dodiru s dnevnim događajima koji će tako brzo završiti u krvavoj tragediji.

Crni Michael se zguri, tiho zareži i skoči na kapetana oborivši ga jednim jedinim udarcem

U cijeloj atmosferi toga broda bilo je nešto što je slutilo na nesreću. Na površini, koliko su znali Claytonovi, sve se na brodiću odvijalo kao i prije, ali oboje je osjećalo da postoji podvodna struja koja ih vodi u nepoznatu opasnost, ali o tome nisu razgovarali.

Drugi dan poslije ranjavanja Crnog Michaela Clayton je došao na palubu upravo na vrijeme da vidi kako četiri druga nose dolje mlohavo tijelo nekog mornara, dok je prvi oficir s velikim klinom za namatanje užeta u ruci stajao mršteći se na skupinicu prkosnih mornara.

Clayton nije ništa pitao — nije bilo potrebno — a idući dan, kad su veliki obrisi britanskog ratnog broda izrastali na dalekom horizontu, bio je napola odlučio da sebe i ženu prebaci na taj brod, jer se sve. više bojao da bi ih, ostanu li na mrkoj, mrzovoljastoj *Fuvaldi,* moglo stići nekakvo zlo.

Oko podneva približili su se na dosluh britanskome brodu, ali kad se Clayton već odlučio da zatraži kapetana da ih prebaci, odjednom mu se takav zahtjev učinio smiješnim. Kako je zapovjedniku broda Njezina Veličanstva mogao opravdati svoju želju da se vrati? Kako je mogao reći da su oficiri zlostavljali dva mornara? Oficiri tog ratnog broda samo bi se u sebi smijali, pa bi njegov odlazak s broda pripisivali samo jednomu razlogu — kukavičluku.

John Clayton nije zatražio da se prebace na britanski ratni brod, pa je kasno toga popodneva vidio kako obrisi gornjih dijelova iščezavaju na dalekom obzorju, ali ne prije nego što je saznao ono što mu je potvrdilo njegovu najveću bojazan i natjeralo ga da psuje krivi ponos koji ga je naveo da prije nekoliko sati ne zatraži sigurnost za svoju mladu ženu, kad je sigurnost bila na dohvatu ruke — sigurnost koja je sada zauvijek nestala.

Bilo je usred popodneva kad je mali stari mornar kojega je prije nekoliko dana oborio kapetan došao onamo gdje su Clayton i njegova žena stajali na boku broda i promatrali kako

izščezavaju obrisi velikog ratnog broda. Starac je laštio mjed, a kad se približio Claytonu rekao je tiho:

— Bit će vraga, gospodine, na ovom brodu, pazite što govorim, gospodine, bit će vraga.

— Što mislite time, moj dobri čovječe? — upita Clayton.

— Pa zar ne vidite što se događa? Niste U čuli kako je onaj vražji kapetan sa svojim oficirima namlatio pola posade? Jučer su prsnule dvije glave, a tri danas. Crni Michael se oporavio, a on to neće trpjeti, neće. Pazite što sam vam rekao, gospodine.

— Mislite li, čovječe, da će se posada pobuniti? — upita Clayton.

— Pobuniti — usklikne starac. — Pobuniti! Misli se na ubojstvo, gospodine, pazite što sam vam rekao, gospodine!

— Kad?

— Bit će, gospodine, bit će, ali neću kazati kad, a sad sam rekao vraški previše, ali vi ste onda bili dobri, pa sam mislio da je red da vas opomenem. Ali držite jezik za zubima. Kad čujete pucnjavu otiđite dolje i ondje ostanite. To je sve. Samo držite jezik za zubima, ili će vam staviti pilulu u rebra, pazite što vam kažem, gospodine — i starac je nastavio laštiti, što ga je odvelo od onoga mjesta gdje su stajali Claytonovi.

— Vraški ružičasti izgledi, Alice — napomene Clayton.

— Ti bi morao kapetana odmah upozoriti, Johne. Možda se neprilika još može izbjeći — odgovorila je ona.

— Valjda i bih ali ja bih ipak iz posve sebičnih razloga htio »držati jezik za zubima«. Ma što om sad učinili, nas će poštedjeti zato što sam se zauzeo za onog Crnog Michaela, a kad bi oni vidjeli da sam ih izdao ne bi za nas bilo milosti, Alice.

— Tvoja je dužnost samo jedna, Johne, a ta je interes vlasti. Ako ne upozoriš kapetana, ti sudjeluješ u svemu što slijedi, jednako kao da si vlastitom glavom i rukama pomogao skovati zavjeru i provesti je.

— Ti ne razumiješ, draga — odgovori Clayton. — Ja mislim na tebe, to je moja prva dužnost. Kapetan je skrivio ovo stanje, pa zašto da onda ja svoju ženu izlažem nezamislivim strahotama u po svoj prilici beskorisnom pokušaju da njega spasim od njegove okrutne ludosti? Ti ne možeš zamisliti, draga, što bi slijedilo da taj čopor razbojnika zagospodari *Fuvaldom!*

— Dužnost je dužnost, moj mužu, pa je nikakvo mudrovanje neće promijeniti. Bila bih jadna žena engleskog lorda kad bih snosila odgovornost za njegovo očito izbjegavanje dužnosti. Shvaćam opasnost što nadolazi, ali joj se ja s tobom mogu i suprotstaviti — suprotstaviti mnogo hrabrije nego što bih se suprotstavila sramoti da uvijek znam da si mogao odvratiti nesreću samo da nisi zanemario svoju dužnost.

— Onda neka bude kako ti hoćeš, Alice — pristane on smiješeći se. — Možda se izlažemo neprilici. Iako mi se ne sviđa stanje na ovom brodu, možda napokon i nije tako strašno, jer je moguće da je »stari mornar«[1] samo izrazio želje svojega starog zloćudnog srca, a ne govorio o stvarnim činjenicama. Pobuna na otvorenu moru možda je bila nešto obično prije stotinu godina, ali u ovoj dobroj 1888. ona jedva da se može dogoditi. Ali evo gdje kapetan odlazi u svoju kabinu. Ako treba da ga upozorim, neka se taj vražji posao što prije svrši, jer mi se s tom zvijeri gadi govoriti.

Rekavši to, uputi se bezbrižno prema prolazu kojim je upravo prošao kapetan, pa časak kasnije pokuca na njegova vrata.

— Naprijed — zareži duboki glas toga smrknutog oficira.

A kad je Clayton ušao i zatvorio vrata, kapetan upita:

— No?

— Došao sam da ponovim sadržaj razgovora koji sam danas čuo, jer osjećam, iako možda od toga neće biti ništa, da

---

[1] »Stari mornar« (The Aucient Mariner) — aluzija na pjesmu engleskog pjesnika Samuela Taylora Coleridgea (1772—1834) — Op. prev.

bi bilo dobro da vas upozorim. Ukratko, ljudi se spremaju na pobunu i ubojstvo.

— To je laž! — zagrmi kapetan. Ako se budete ponovo miješali u disciplinu ovoga broda ili zabadali svoj nos u poslove koji vas se ne tiču, moći ćete sebi pripisati i posljedice, odnio vas vrag! Svejedno mi je jeste li engleski lord ili niste. Ja sam kapetan ovog broda, pa od sada ne zabadajte svoj nos u moje poslove.

Dok je kapetan govorio, obuzeo ga je toliki bijes da se zajapurio u licu i posljednje riječi povikao iz svega glasa, potkrijepivši ih jakim udarcem po stolu golemom šakom, dok je drugom mahao Claytonu ispred nosa.

Clayton nije ni trepnuo, nego je razjarenog čovjeka gledao mirnim pogledom.

— Kapetane Billingse — napokon je progovorio — oprostite mi moju iskrenost, ali htio bih vam reći da ste magarac.

Na to se okrenuo i otišao iz kabine s istom onom nehajnošću koja mu je bila navikom, a koja je podjarivala čovjeka Billingsova kova više nego bujica kletvi.

I tako, dok bi se kapetan bio lako naveo na to da požali svoju naglost, da ga je Clayton samo pokušao umiriti, njegovo je raspoloženje sad nepovratno ostalo onakvo u kakvom ga je Clayton ostavio, pa je tako propala i posljednja prilika da surađuju na zajedničkom dobru i očuvanju života.

— No, Alice — rekao je Clayton kad se pridružio svojoj ženi — da sam šutio, bio bih izbjegao uvredu. Taj se čovjek pokazao vrlo nezahvalnim. Skočio je na mene kao bijesan pas. Što se mene tiče, neka i on i njegov brod odu k vragu. Dok se ne riješimo ovoga, ja ću se svim silama brinuti o nama. Mislim da bi zato trebalo najprije otići u našu kabinu i pregledati revolvere. Sad mi je žao što smo puške spakovali i spremili pod palubu.

— Svoju kabinu našli su u velikom neredu. Odjeća iz otvorenih kovčega bila je rasuta po prostoriji. I posteljina je bila isprevrtana.

— Netko se očito za naše predmete zanimao više nego mi — napomenuo je Clayton. — Što li je to taj prostak tražio? Pogledajmo, Alice, da vidimo što je nestalo.

Kad su sve dobro pretražili, vidjeli su da su nestala samo dva Claytonova revolvera i mala zaliha municije.

— A baš sam to najviše želio da nam ostave — govorio je Clayton — a činjenica da su željeli samo revolvere prijeti nam najzlokobnije otkako smo stupili na ovu trupinu.

— Što da radimo, Johne? — pitala ga je žena. — Ja te neću tjerati da ponovo pođeš kapetanu, jer ne mogu trpjeti da te

— ponovo vrijeđa. Spasit ćemo se najvjerojatnije ako ostanemo neutralni.

— Ako oficiri uzmognu spriječiti pobunu, nemamo se čega bojati, a ako pobijede pobunjenici, nada nam je u tom što ih nismo pokušali ometati ili im se odupirati.

— Pravo imaš, Alice. Držat ćemo se neutralno.

Dok su nastojali urediti kabinu, Clayton i žena opazili su u isto vrijeme kako ispod vrata proviruje komadić papira. Dok se Clayton saginjao da ga dohvati, snebio se od čuda kad je vidio kako se papir pomiče u sobu, pa je onda tek shvatio da ga netko gura.

Brzo i tiho pristupi vratima, ali kad je posegao da uhvati kvaku i otvori, ruka njegove žene pade mu na zapešće.

— Ne, Johne — šaptala je — oni ne žele da ih vidimo, pa ih zato i ne smijemo vidjeti. Ne zaboravi da se držimo neutralno.

Clayton se nasmiješi i spusti ruku. Tako su promatrali onaj komadić bijela papira, dok se napokon nije smirio na podu s ove strane vrata.

Tada se Clayton sagne i pobere papir. To je bio komad zaprljana bijela papira, nespretno smotan u nepravilni kva-

Netko se očito za naše predmete više zanimao nego mi napomenuo je Clayton.

drat. Otvorivši ga, nađoše grubu poruku štampanu slovima koja su u mnogo čemu odavala grubost ruke nenavikle na taj zadatak.

Ukratko, to je bila opomena Claytonovima da ne prijave nestanak revolvera i ne kažu ono što im je rekao stari mornar, i to pod prijetnjom smrti.

— I mislim da ćemo biti dobri — rekao je Clayton sa sjetnim smiješkom. — Možemo samo sjediti i čekati što će se dogoditi.

I nisu dugo čekali, jer kad se iduće jutro Clayton pojavio na palubi kao obično, da bi se prošetao prije doručka, odjeknu hitac, pa još jedan, i još jedan.

Ono što je vidio potvrdilo mu je najgore bojazni. Pred šačicom oficira bila je cijela šarolika posada *Fuvalde* na čelu sa Crnim Michaelom.

Na prvu salvu oficira ljudi su potrčali u zaklon, pa su iza jarbola, kormilarnice i kabina vraćali vatru onoj petorici ljudi koji su predstavljali mrsku vlast na brodu.

Dvojica su pala od kapetanova revolvera. Ležali su ondje gdje su i pali, između boraca.

Uskoro je prvi oficir pao ničice, pa su na zapovijed Crnoga Michaela krvožedni lopovi zapucali na preostalu četvoricu. Posada je uspjela sakupiti samo šest komada vatrenog oružja, pa je većina bila oboružana klinovima, sjekirama i šipkama.

Kapetan je, kad su ljudi navalili, upravo praznio revolver i nanovo ga punio. Puška drugoga oficira zatajila je, pa su tako ostala samo dva oružja protiv pobunjenika koji su se brzo primicali oficirima. Ovi su sad počeli uzmicati pred navalom razbješnjelih ljudi.

Obje strane užasno su psovale i klele, što je, zajedno s pucanjem oružja i vriskom i stenjanjem ranjenika odjekivalo palubom *Fuvalde* kao u ludnici.

Prije nego što su oficiri uzmakli nekoliko koraka, pobunjenici su ih stigli. Sjekira u rukama jaka crnca raskolila je

kapetanu glavu od čela do brade, a trenutak zatim i drugi su bili oboreni: mrtvi i ranjeni od udaraca i metaka.

Brzo i jezovito bilo je djelo pobunjenika na *Fuvaldi,* a za sve to vrijeme John Clayton bezbrižno je stajao naslonjen iza stepeništa što je vodilo u kabine, pušeći lulu i snatreći kao da promatra osrednju igru kriketa.

Kad je pao posljednji oficir, sjeti se da je vrijeme da siđe ženi, da je koji član posade ne bi dolje našao samu.

Iako je izvana bio miran i nehajan, Clayton se u sebi bojao i uzrujavao, jer se zabrinjavao za sigurnost žene u rukama tih neukih poluzvijeri, kamo ih je sudbina tako nesmiljeno bacila.

Kad se okrenuo da siđe niz stepenice, iznenadio se kad je na njima, tik do sebe, ugledao ženu.

-— Kako si dugo ovdje, Alice?

— Od početka — odgovori ona. — Kako strašno, Johne! O kako strašno! Što da očekujemo u rukama takvih ljudi?

— Doručak, nadam se — odgovori on smiješeći se hrabro kako bi je umirio. Poći ću i upitati ih — dodao je. — Pođi sa mnom, Alice. Moramo im dati do znanja da očekujemo samo pristojan postupak.

Ljudi su do tada okružili mrtve i ranjene oficire pa su nasumce i bez samilosti počeli bacati preko boka broda i žive i mrtve. S jednakom okrutnošću riješili su se i svojih ranjenika i tjelesa trojice mornara.

Odmah je jedan od posade opazio kako se približuju Claytonovi pa je s povikom: — Evo, još dvoje za ribe — pojurio prema njima i podigao sjekiru.

Ali je Crni Michael bio još brži, tako da je onaj svat pao od metka u leđa prije nego što je prevalio nekoliko koraka. Gromkim glasom Crni Michael privuče pažnju drugih i pokazavši lorda i lady Greystoke poviče:

— Ovi ovdje moji su prijatelji, pa ih treba ostaviti na miru. Razumijete li? Ja sam sad kapetan ovog broda, pa ono

što ja kažem treba i izvršavati — dodao je okrenuvši se Claytonu. — Samo se zadržavajte u kabini, pa vam neće nitko ništa nauditi. Pogledao je prijeteći svoje ljude.

Claytonovi držali su se uputa Crnoga Michaela tako dobro, da su jedva viđali posadu, pa zato nisu ništa ni znali o njihovim namjerama.

Od vremena do vremena čuli su prigušene odjeke tučnjave i svađe pobunjenika, a u dva navrata tišinom se opako razleglo štektanje vatrenog oružja. Ali Crni Michael bio je pravi vođa ovoj mješavini razbojnika, pa ih je, sve u svemu, dobro držao na uzdi.

Peti dan otkako su pobijeni brodski oficiri dežurni je opazio kopno. Je li to bio otok ili kontinent, Crni Michael to nije znao, ali najavio je Claytonu, ako se pokaže da je prikladno za stanovanje, da će njega i lady Clayton prebaciti na obalu s njihovim stvarima.

— Ondje ćete nekako proboraviti nekoliko mjeseci — tumačio je. — A do toga vremena mi ćemo se već dočepati neke nastanjene obale i malko se raspršiti. Onda ću se ja pobrinuti da se vaša vlada obavijesti gdje se vi nalazite, pa će po vas uskoro doći ratni brod. Nekako ćete proboraviti. A nama bi bilo teško da vas iskrcamo na nekom nastanjenom mjestu, jer bismo se izvrgli mnogim pitanjima na koja nitko od nas ovdje nema baš vrlo uvjerljiv odgovor.

Clayton je protestirao zato što hoće da ih iskrcaju na nepoznatoj obali na milost i nemilost divljim zvijerima, a možda još i divljim ljudima.

Ali njegove riječi nisu ništa pomogle, nego su ljutile Crnoga Michaela, pa je morao odustati i učiniti što se u tom neugodnom položaju dalo učiniti.

Oko 3 sata poslije podne prišli su lijepo pošumljenoj obali nasuprot ušću, kako se činilo, luke okružene sa svih strana kopnom.

Crni Michael pošalje čamčić, pun ljudi, da izmjere dubinu ulaza, kako bi se ustanovilo može li se *Fuvalda* probiti.

Sat kasnije oni su se vratili i izvijestili da je voda u ušću i dalje u tom malenom zalivu duboka.

Još prije tame brodica je ležala mirno usidrena na površini luke glatke kao ogledalo.

Obale je krasilo suptropsko zelenilo, dok su se dalje od oceana dizali brežuljci i visoravan koje je gotovo jednoliko prekrivala prašuma.

Nigdje nije bilo nikakvih znakova naseljenosti, ali bi se čovjek mogao lako održati na tom tlu, što je bilo očito po bogatu ptičjem i životinjskom svijetu koji bi s vremena na vrijeme opažali promatrači s *Fuvalde,* kao i po ljeskanju rječice koja je utjecala u luku i mogla obilovati svježom vodom.

Kad se na zemlju spustila tama, Clayton i lady Alice stajali su još uz ogradu broda mirno promatrajući svoje buduće mjesto stanovanja. Iz tamnih sjena goleme šume dopirali su divlji krikovi zvijeri — duboko rikanje lava, a katkad i prodorni vrisak pantere.

Žena se privila tješnje uz muškarca predosjećajući s užasom strahote U groznoj tami budućih noći, kad će njih dvoje biti sami na toj divljoj i samotnoj obali.

Kasnije uvečer Crni Michael im se pridružio i dao im upute za iskrcavanje sutradan ujutro. Nastojali su ga nagovoriti da ih prebaci na koju gostoljubiviju obalu koja bi bila bliže civilizaciji, tako da bi se mogli nadati da će dospjeti u prijateljske ruke. Ali njihove molbe, kao i prijetnje i obećanje nagrade, bile su uzaludne.

— Ja sam jedini čovjek na brodu koji vas ne bih radije oboje vidio mrtve, ali iako znam da je to razuman način da se osigura vlastiti vrat, Crni Michael ipak nije čovjek koji zaboravlja dobročinstvo. Vi ste jednom spasili meni život, pa ću vam ja za uzvrat spasiti vaš, i to je sve što mogu učiniti.

Moji ljudi možda ne bi podnijeli više, a ako vas ne iskrcam prilično brzo, mogli bi čak promijeniti svoje mišljenje o tom da vam se pruži prilika. Iskrcat ću vas na obalu zajedno s vašim stvarima, kao i priborom za kuhanje, i nešto starih jedara za šatore, pa i toliko jela da vam dotraje dok ne nađete voća i divljač. Tako ćete se s puškama moći ovdje zaštititi i proživjeti dok ne stigne pomoć. Kad se sretno sakrijem, pobrinut ću se da britanska vlada sazna gdje ste. Ne bih im ni za živu glavu mogao tačno reći gdje ste, jer toga ni sam ne znam. Ah oni će vas ipak pronaći.

Pošto je on otišao, oni su mirno pošli dolje, zaokupljeni crnim slutnjama.

Clayton nije vjerovao da Crni Michael imalo namjerava da obavijesti britansku vladu o njihovu boravištu, niti je bio previše siguran da se ne radi o nekoj prevari sutradan, kad će se oni nalaziti na obali s mornarima koji će ih pratiti i pomoći im nositi stvari. Kad se jednom maknu s oka Crnom Michaelu, bilo koji mornar može ih ubiti, a da ipak ne uznemiri savjest Crnoga Michaela.

A čak ako i izbjegnu takvoj sudbini, neće li se baš zato morati suočiti s još većom opasnošću? Da je on sam, mogao bi se nadati da će se održati i godine i godine, jer je snažan, atletski razvijen čovjek.

Ali što je s Aliceom i s onim drugim malim bićem koje će se tako skoro naći usred teškoća i velikih opasnosti iskonskoga svijeta?

Clayton je zadrhtao kad je pomislio na strašnu ozbiljnost i užasnu bespomoćnost njihova položaja. Ali oni nisu mogli da predvide gadnu stvarnost što ih je čekala u mračnim dubinama onoga svijeta.

Sutradan rano ujutro iznijeli su njihove brojne kovčege i kutije na palubu i spustili ih u male čamce koji su ondje čekali da ih prevezu na obalu. Te su stvari bile mnogobrojne i raznolike, jer su Claytonovi računali i na pet do osam godina

boravka u novom domu, tako da su, uz mnogo stvari koje su im bile nužne ponijeli i mnoge raskošne.

Crni Michael odlučio je da ništa što pripada Claytonovima ne ostane na brodu. Teško bi bilo reći da li je to činio iz samilosti ili zbog vlastitih interesa. Jasno je da bi prisutnost vlasništva nestalog britanskog službenika na sumnjivu brodu bilo teško protumačiti u bilo kojoj civiliziranoj luci na svijetu.

Toliko je revno nastojao provesti svoje nakane da je zahtijevao da mornari vrate i Claytonove revolvere.

U male čamce također su natovarili suho meso i dvopek, s malom zalihom krumpira i graha, žigica i suda, kutiju alata i stara jedra što ih je Crni Michael bio obećao.

Kao da se i on sam bojao upravo onoga u što je Clayton sumnjao. Crni Michael ih je pratio na obalu, pa ih je posljednji ostavio kad su mali čamci, čim su brodske bačve napunili svježom vodom, krenuli prema *Fuvaldi.*

Dok su se čamci polako micali po glatkoj vodi uvale, Clayton i žena stajali su tiho promatrajući njihov odlazak — a u grudima predosjećali su nesreću i krajnju beznadnost.

A iza njih, preko niska grebena, promatrale su druge oči — smještene nablizu, zle oči, koje su se svjetlucale pod kudravim obrvama.

Kad je *Fuvalda* prošla kroz uski ulaz u luku nestala im s očiju iza nekog rta, Alice zagrli Claytona, i, kako nije mogla da se obuzda, zajeca.

Bila je hrabra kada je izbila na brodu pobuna; gledala je s junačkom odvažnošću u strašnu budućnost; ali sad kad su ostali potpuno sami živci su joj popustili.

On nije pokušavao da joj zaustavi suze. Bolje je da priroda na svoj način ublažuje ove dugo suzdržavane osjećaje. Prošlo je mnogo minuta prije nego što je žena — jer jedva da je i bila više od djeteta — ponovo ovladala sobom.

— O, Johne — napokon je povikala — kako je to užasno! Što da radimo? Što da radimo?

— Samo jedno nam valja činiti, Alice — govorio je mirno kao da sjede kod kuće u udobnoj dnevnoj sobi — a to je *raditi*. Rad nam mora biti spas. Ne smijemo sebi dati vremena da mislimo, jer ćemo poludjeti. Moramo raditi i čekati. Siguran sam da će pomoć doći, i to brzo, kad se jednom vidi da se *Fuvalda* izgubila, makar Crni Michel i ne održao svoju riječ.

— Ali, Johne, da se radi samo o tebi i meni — jecala je — mi bismo mogli izdržati, ja to znam, ali...

— Da, draga odgovorio je on blago — ja sam i na to mislio; ali mi se i s tim moramo suočiti, kao što se moramo suočiti sa svim što dolazi, hrabro i s najvećim povjerenjem u svoju sposobnost da se suprotstavimo svim neprilikama. Stotine tisuća godina prije nas naši su se preci u nejasnoj i dalekoj prošlosti nalazili pred istim problemima pred kojima sad stojimo i mi, možda i u ovim istim prašumama. Činjenica da smo mi danas ovdje, svjedoči o njihovoj pobjedi. Ono što su oni učinili, zar to ne možemo učiniti i mi? A čak i bolje, jer nismo li oboružani stoljećima velikog znanja koje nam je dala znanost, a o kojoj oni nisu imali ni pojma? Ono što su oni postigli, Alice, alatom i oružjem od kamena i kosti, to sigurno možemo postići i mi.

— Ah, Johne, željela bih biti muškarac, s muškaračkom filozofijom, ali ja sam samo žena koja gleda srcem više nego glavom, a sve ono što vidim previše je strašno, previše nezamislivo a da se izrazi riječima. Samo se nadam da imaš pravo, Johne. Ja ću sve učiniti da budem hrabra, iskonska žena, prikladna družica iskonskome muškarcu.

Claytonova je prva misao bila da uredi sklonište za noćenje, nešto što bi ih moglo zaštititi od životinja koje vrebaju.

Otvorio je kutiju u kojoj su bile puške i municija, pa su se oboje naoružali protiv mogućeg napadaja dok rade, i onda potražili mjesto pogodno za prvo noćenje.

Stotinu metara od žala bilo je ravno mjestance, prilično slobodno od drveća, pa su tu odlučili da sagrade stalnu kuću, ali su zasad mislili da je najbolje da izrade ležaj na drveću, tako da budu izvan dosega većih divljih životinja u carstvu kojih su se sad nalazili.

U tu svrhu Clayton je odabrao četiri stabla koja su stvarala kvadrat sa stranicama od oko osam stopa, pa je odsjekao duge grane s drugoga drveća i sagradio oko stabala okvir oko deset stopa nad tlom, učvrstivši krajeve grana za stabla s pomoću užeta kojim ga je Crni Michael opskrbio iz utrobe *Fuvalde*.

Preko toga okvira Clayton je postavio druge, manje grane jednu tik do druge. Taj pod obložio je golemom paprati što je rasla oko njih u izobilju, a na tu paprat položio je veliko jedro presavijeno više puta.

Sedam stopa iznad toga sagradio je slični, iako nešto laganiji pod, koji će služiti kao krov, pa je sa strana ovoga objesio ostatak jedrenine kao zidove.

Kad je završio, imali su prilično udobno gnjezdašce, na koje je odnio pokrivače i nešto laganiju prtljagu.

Sad je bilo kasno po podne pa su ostatak dana posvetili izgradnji grubljih ljestava kojima se Alice mogla popeti u svoj novi dom.

Cijeli dan šuma oko njih odzvanjala je uzbuđenim krikovima ptica sjajnoga perja, dok su majmuni plesali i brbljali promatrajući s najoštrijim zanimanjem i pažnjom ove nove pridošlice, kako grade divno gnijezdo.

Iako su i Clayton i žena oštro promatrali okolinu, nisu uopće vidjeli velikih životinja. Ipak su u dva navrata vidjeli kako mali majmunski susjedi dolaze vrišteći i brbljajući s obližnjega grebena ogledajući se uplašeno preko svojih malih

ramena i odajući se jasno, kao govorom, da bježe od nečega strašnoga što se ondje sakrilo.

Clayton je završio ljestve upravo prije mraka pa se, napunivši velik sud vodom iz obližnje rječice, popeo sa ženom u razmjernu sigurnost svoje sobe u zraku.

Kako je bilo sasvim toplo, Clayton je zabacio postranične zavjese preko krova. Dok su čučali na pokrivačima poput Turaka, lady Alice je, naprežući oči da vidi sve tamnije sjene šume, iznenada posegla i uhvatila Claytona za ruku.

— Johne — šapnula je — gledaj! Što je to, čovjek?

Kad je Clayton upravio oči u pravcu u kojem je ona pokazivala, ugledao je na sjenama šume nejasne obrise velika stasa kako stoji uspravno na grebenu.

Jedno je vrijeme to stajalo kao da sluša, a onda se polako okrenulo i nestalo u sjenama džungle.

— Što je to, Johne?

— Ne znam, Alice — odgovorio je on ozbiljno. — Previše je tamno a da se tako daleko vidi. To je mogla biti i sjena koju baca mjesec što upravo izlazi.

,— Ne, Johne, to nije bio čovjek, to je bilo neko golemo i nezgrapno ruglo od čovjeka. O, bojim se.

On ju je uzeo u ruke šapćući joj u uši riječi hrabrosti i ljubavi, jer je u njihovim nesrećama Claytonu bila najveća muka duševna tjeskoba mlade žene. Iako je on sam bio hrabar i neustrašiv, ipak je shvaćao onu duševnu nevolju koju uzrokuje strah, a to je rijetka sposobnost. Upravo zato, uz mnoge druge razloge, mladoga lorda Greystokea poštovali su i ljubili svi oni koji su ga poznavali.

Odmah poslije toga on je spustio zavjese privezavši ih za drveće tako da su, osim maloga otvora prema žalu, bili potpuno zatvoreni.

Budući da je sad u njihovu domu u zraku bilo tamno kao u rogu, legli su na pokrivače da otpočinu, u zagrljaju duboka, kratka zaborava.

Clayton je ležao s licem prema otvoru s prednje strane, s puškom i dva revolvera pri ruci.

Jedva da su zatvorili oči, kad je užasan krik pantere odjeknuo iz džungle. Dolazio je sve bliže, dok tu veliku životinju nisu začuli ravno pod sobom. Jedan sat ili više slušali su je kako njuška i grebe po drveću što je podupiralo njihov pod, ali je napokon odlunjala preko žala, gdje ju je Clayton jasno vidio na sjajnoj mjesečini velika, lijepa životinja; najveća koju je ikad vidio.

Za dugih sati tame spavali su samo na mahove, jer su im živci, ionako već oslabljeni, sasvim popustili od noćnih šumova velike džungle pune bezbrojnih životinja, tako, da su se zbog prodornih krikova ili šuljanja velikih tjelesa ispod sebe stotinu puta trzali iz sna

U jutro jedva da su bili išta osvježeni, iako su s velikim olakšanjem dočekali svitanje dana.

Tek što su pojeli ono malo suhe svinjetine, kave i dvopeka, Clayton je počeo graditi kuću, jer je shvatio da se ne mogu nadati sigurnosti ili duševnom miru u noći, dok ih napokon četiri jaka zida ne odijele od života džungle.

Taj zadatak bio je naporan i za nj je trebalo veći dio mjeseca, iako je i do tada sagradio samo jednu sobicu. Sagradio je svoju kolibu od malih stabala od oko šest palaca promjera zatrpavši pukotine ilovačom koju je pronašao na dubini od nekoliko stopa.

Na jednom kraju sagradio je ognjište od kamičaka sa žala. I te je omazao ilovačom, a kad je kuća bila posve završena, premazao je ilovačom cijelu vanjsku površinu u debljini od četiri palca.

U otvor prozora naslagao je grančice u promjeru od jednog palca, i to okomito i vodoravno. Isprepleo ih je tako da je dobio rešetku što je mogla odoljeti i snazi jače životinje. Imali su i zraka i pravu ventilaciju, a da se nisu morali bojati u svojoj kolibi.

Krov u obliku slova A pokrio je grančicama koje je položio jednu tik do druge, a preko njih postavio je dugu travu iz džungle i palmino lišće. Zatim je cijeli krov premazao ilovačom.

Vrata je sagradio od dijelova kutija u kojima su bile njihove stvari, tako da je zabijao komad na komad pazeći da vlakna idućega komada uvijek idu poprijeko prethodnoga, dok nije dobio čvrsta vrata debela tri palca i takve jakosti da su se oboje morali nasmijati gledajući ih.

Ali tada se Clayton sukobio s najvećom teškoćom, jer kad je sagradio vrata nije imao na što da ih pričvrsti. Pošto je, međutim radio dva dana, uspio je izraditi dva velika stožera od tvrda drveta pa je na njih objesio vrata, tako da su se lako otvarala i zatvarala.

Štukaturu i druge završne radove obavili su kad su se uselili, a što su učinili čim je kuća bila pod krovom. Pred vrata nagomilali su kutije, pa su tako noću imali razmjerno sigurnu i udobnu nastambu.

Sagraditi postelju, stolice, stol i police bilo je razmjerno lako, tako da su se do kraja drugoga mjeseca već dobro smjestili. Osim što su se neprekidno bojali napadaja divljih zvijeri i zazirali pred sve većom samoćom, nije im bilo neudobno i nisu bili nesretni.

Noću su velike životinje režale i rikale oko kolibice, ali se čovjek može toliko naviknuti na te zvukove, da su im oni posvećivali malo pažnje, pa su cijelu noć tvrdo spavali.

Tri puta ugledali su načasak čovjekolike spodobe kakva je bila i ona prve noći, ali nikad toliko blizu, da bi sigurno znali jesu li ove napola viđene pojave čovječje ili životinjske.

One sjajne ptice i majmunčići navikli su se na nove znance, a kako očito nisu nikad prije vidjeli ljudska bića, odmah su, čim ih je ostavio prvi strah, prilazili bliže i bliže, tjerani onom čudnom radoznalošću koja vlada divljim stvorenjima šume i džungle i ravnice, tako da se već u prvom mjesecu nekoliko tih ptica toliko oslobodilo da je iz prijateljskih ruku Claytonovih uzimalo hranu.

Jedno popodne, dok je Clayton dograđivao kolibu, jer je naumio sagraditi još nekoliko soba, izvjestan broj tih nez-

grapnih malih prijatelja došao je drvećem iz pravca grebena vrišteći i nekoga grdeći. Skačući s drveta na drvo, bacali su strašljive poglede natrag. Napokon zaustavili su se kraj Claytona klepećući mu uzbudljivo, kao da ga hoće opomenuti pred opasnošću što mu se približava.

Napokon je i on ugledao ono čega su se majmunčići toliko bojali — čovjeka-životinju koju su Calytonovi prije vidjeli samo letimice.

Približavala se džunglom poluuspravno, samo bi tu i tamo hrptove zatvorenih šaka stavljala na tlo — veliki čovjekoliki majmun. Dok se približavao, režao je duboko i grleno, a katkad bi se oglasio kao da duboko laje.

Clayton je bio podalje od kolibe, jer je obarao naročito prikladno drvo za gradnju. Kako je u mjesecu neprestane sigurnosti postao bezbrižan, jer u to doba, u satima danjega svjetla nisu viđali nikakvih opasnih životinja, ostavio je puške i revolvere u kolibici, pa je sad, kad je vidio kako taj veliki majmun štropoće grmljem ravno prema njemu, i to iz pravca kojim mu je zapravo presijecao bijeg, osjetio je kako mu niz kičmu prolaze jedva zamjetljivi sitni trnci.

Znao je, budući da je bio oboružan samo sjekirom, da mu je šansa protiv te razjarene grdosije doista mala — a Alice! O bože, pomislio je, što će biti s Aliceom?

Ipak je još preostajalo nešto nade da se dočepa kolibe. Okrenuo se i potrčao prema kolibi upozoravajući vikom ženu da utrči i zatvori velika vrata, ako mu majmun zaista presiječe uzmak.

Alice je sjedila nedaleko kolibe, pa kad je čula viku, digla je glavu i vidjela, kako majmun, onako golema i nespretna životinja, skače s gotovo nevjerojatnom brzinom u nastojanju da predusretne Claytona.

Tiho kriknuvši, ona skoči prema kolibi. Kad je ušla, osvrnula se, te joj se duša ispuni užasom, jer je životinja presjekla put mužu, koji se sad spremio na obranu uhvativši

sjekiru objema rukama, spreman da njom zamahne kad na nj navali razbješnjela životinja.

— Zatvori i zakračunaj vrata, Alice — poviče Clayton. — Ja ću ovoga oboriti sjekirom.

Ali znao je da se nalazi pred strašnom smrću a i ona je znala.

Majmun je bio velik mužjak, vjerojatno je težio tri stotine funti. Iz ružnih, tijesno smještenih očiju, ispod rutavih obrva zrcalila mu se mržnja, dok je velike, pasje koljače bijelio na žrtvu užasno režeći, zaustavivši se na časak.

Preko ramena životinje Clayton je ugledao vrata kolibe, ni dvadesetak koraka daleko, pa ga je zapljusnuo velik val užasa i straha kad je vidio kako izlazi njegova mlada žena naoružana puškom.

Ona se uvijek bojala vatrena oružja, i nije ga htjela ni dodirnuti, ali sad je jurnula na majmuna neustrašivo kao što lavica štiti svoje mlade.

— Natrag, Alice — povika Clayton — zaboga, vrati se.

Ali ona ga nije slušala, a baš tada majmun je navalio tako da Clayton više nije mogao ništa reći.

Čovjek je zamahnuo sjekirom svom snagom, ali jaka je ju životinja zgrabila onim užasnim ručetinama, istrgla iz Claytonovih ruku i odbacila daleko u stranu.

Gadno zarežavši, životinja se približi svojoj bespomoćnoj žrtvi, ali prije nego što su koljači doprli do vrata za kojim su težili začu se oštar pucanj, i kugla uđe majmunu u leđa između lopatica.

Oborivši Claytona na tlo, životinja se okrenu prema novom neprijatelju. Pred njom je stajala zastrašena žena nastojeći uzalud da u tijelo životinje odapne još jedan metak. Ona nije poznavala mehanizam vatrenog oružja pa je udarni klin padao uzalud po praznoj čahuri.

Vrišteći od bijesa i boli, majmun poleti na nježnu ženu, koja se pod njim, na sreću, onesvijestila.

Skoro u isti čas Clayton se osovio na noge te je, a da nije ni pomislio kako je posve bespomoćno ono što čini, pojurio da odvuče majmuna sa srušene žene.

S malo, s posve malo napora uspio je: velika se tjelesina svalila nepokretno na tratinu — majmun je bio mrtav. Kugla je djelovala.

Pregledavši na brzinu ženu, vidio je da nema nikakvih znakova povreda, te je zato smatrao da je velika životinja uginula onaj čas kad je skočila na Alice.

Nježno je podigao još uvijek onesviještenu ženu i odnio je u kolibicu, ali je trebalo puna dva sata prije nego što se ona opet osvijestila.

Njezine prve riječi ispunile su Claytona nejasnom bojazni. Pošto je došla k sebi, Alice je neko vrijeme sa čuđenjem gledala po kolibici a onda je, zadovoljno uzdahnuvši, rekla:

— O, Johne, tako je ugodno biti zaista kod kuće! Užasno sam sanjala, dragi. Mislila sam da više nismo u Londonu, nego na nekom strašnom mjestu gdje su nas napale velike zvijeri.

— No, no, Alice — umirivao ju je on gladeći je po čelu — nastoj ponovo zaspati i ne razbijaj sebi glavu ružnim snima.

Te noći rodio se u kolibici uz prašumu sin, dok je leopard vrištao pred vratima, a duboke note lava odjekivale s one strane grebena.

Lady Alice nije se nikad oporavila od pretrpljenog straha. Iako je živjela još godinu dana poslije rođenja djeteta, nije nikad više izlazila iz kolibe, niti je ikad potpuno shvatila da nije u Engleskoj.

Katkad bi pitala Claytona o čudnim noćnim šumovima, o izbivanju slugu i prijatelja i neobično grubom pokućstvu u sobi, ali ona, iako je on nije varao, nije nikako mogla da sve to pravo shvati.

Inače je bila sasvim razumna, pa joj je zbog radosti i zadovoljstva što posjeduje sinčića, i zbog pažnje koju joj je posvećivao suprug, ta godina bila vrlo sretna — najsretnija u njezinu mladom životu.

Clayton je dobro znao da bi je, da je potpuno gospodarila svojim duševnim sposobnostima, opsjedale brige i bojazni. I tako se, dok je, istina, strašno trpio što je gleda u takvu stanju, katkada skoro i veselio, radi nje, što ne može shvatiti.

Već je davno izgubio svaku nadu da će se spasiti, osim pukim slučajem. S nepopustljivim žarom nastojao je uljepšati unutrašnjost kolibe.

Kože lavova i pantera pokrivale su pod. Ormari i police za knjige redali su se uz zidove. U čudnim vazama, koje je on svojim rukama načinio od ilovače toga predjela, nalazilo se lijepo tropsko cvijeće. Zavjese od trave i bambusa pokrivale su prozore. A što je bilo najteže, on je svojom mršavom zbirkom alata obradio drvo tako da je posve prekrio zidove i strop i u kolibi postavio gladak pod.

Malko se čudio što se uopće i može laćati tako neuobičajenoga posla. Ali taj posao volio je zato što ga je radio za nju i za ono sitno biće koje je došlo da ih razveseli, iako je u tom strašnom stanju na njih natovarilo stostruku odgovornost.

U godini što je slijedila Claytona su nekoliko puta napadali veliki majmuni, koji kao da su sad neprestance upadali u susjedstvo kolibe. Ali budući da se više nikad nije usuđivao napolje bez puške i revolvera malo se bojao tih golemih zvijeri.

Pojačao je štitnike na prozorima i na vrata kolibe ugradio posebnu drvenu bravu, tako da se, kad je lovio divljač ili tragao za plodovima, kao što je neprestano i morao, nije bojao da ikoja životinja prodre u maleni dom.

Isprva bi nastrijeljao dovoljno divljači s prozora kolibe, ali su se napokon životinje počele bojati toga čudnoga brloga iz kojega je prodirala užasna grmljavina puške.

U dokolici Clayton je čitao, često i glasno ženi, koristeći zalihu knjiga što ih je donio u novi dom. Među njima bilo je mnogo za malenu djecu — slikovnice, početnice, čitanke — jer su znah da će im dijete izrasti prije nego što se mogu nadati povratku u Englesku.

U drugo bi vrijeme Clayton pisao dnevnik, i to uvijek francuski, u koji je bilježio pojedinosti ovoga čudnog života. Tu je knjigu zaključavao u metalnu kutijicu.

Godinu dana otkako im se rodio sinčić, lady Alice mirno je jedne noći preminula. Tako je smireno umrla, da je tek nekoliko sati kasnije Clayton postao svjestan da mu je žena mrtva. Užas tog stanja otkrivao mu se vrlo polako, a jedva da je ikada potpuno i shvatio veličinu svoje žalosti i strašnu odgovornost za ono sitno biće, svoga sinčića — još dojenče.

Posljednji put upisivao je u dnevnik ujutro posto je ona umrla. Iako je te žalosne pojedinosti nabrajao mehanički, još se više istakla ona njegova duga žalost i očaj, ona umorna otupjelost od koje većeg trpljenja gotovo i nema.

»Moj sinčić plače za hranom — o Alice, Alice, što da učinim?«

I kad je John Clayton napisao posljednje riječi što mu ih je sudbina dala da napiše, spustio je glavu umorno na ruke na stolu što ga je načinio za onu koja je sada ležala mirna i hladna u postelji.Dugo nije ništa prekidalo mrtvu tišinu podnevne džungle, osim jadnoga cvilenja sitnoga čovjekova djeteta.

majmuni

U šumi na visoravni, milju iza oceana, stari Kerčak bjesnio je među svojim rodom.

Mlađi i lakši članovi plemena poskakivali su na više granje velikog drveća, da bi tako izbjegli Kerčakovu bijesu, stavljajući na kocku živote na granama koje su im jedva nosile težinu, radije nego da se nađu pred starim Kerčakom kada ga obuzme jedan od napadaja nezaustavljivoga bijesa.

Drugi mužjaci raspršili su se u svim smjerovima, ali ne prije nego što je ta razbješnjela zvijer osjetila kralježnjake jednoga kako pucaju između velikih zapjenjenih čeljusti.

Jedna nesretna mlada ženka poskliznula se s nesigurna uporišta na visokoj grani i strovalila na tlo tik do Kerčakovih nogu.

S divljim vriskom oborio se na nju istrgavši joj s boka velik komad mesa jakim zubima i izudaravši je oštro po glavi i ramenima otrgnutom granom, tako da joj je lubanju zdrobio u kašu.

A onda je opazio Kalu, koja je bila tražila hranu za svoje mladunče, pa nije znala da se taj veliki mužjak razbjesnio, dok je iznenada glasne opomene drugoga nisu natjerale u bijesne skokove.

Ali Kerčak je bio tik iza nje, tako blizu da ju je gotovo uhvatio za gležanj, no ona je mahnito skočila daleko u prostor od jednog drveta do drugoga — pogibeljna prilika koje se majmuni jedva ikada laćaju, osim ako ih na to natjera opasnost, pa drugoga izbora nema.

Ona je uspjela skočiti, ali u trenutku kada se dočepala grane od trzaja popustio je stisak mladunčeta koje joj je grčevito prianjalo za vrat, pa je vidjela kako to sitno stvorenje pada, okrećući se i svijajući, duboko sve do tla.

S tihim krikom očaja Kala pojuri ravno do mladunčeta na tlu, sada ne misleći na opasnost. Ali kad je pokupila to sitno osakaćeno stvorenje i pritisla ga na grudi život ga je već bio napustio.

Stenjući tiho, privijala je mrtvo mladunče, a Kerčak je nije ni pokušao ometati. Smrt djeteta kao da mu je ugasila demonski bijes, pa je on prošao naglo kao što ga je bio i obuzeo.

Kerčak je bio golemi majmun: možda je vagao tri stotine i pedeset funti. Čelo mu je bilo vrlo nisko i zabačeno, oči krvave, malene i smještene blizu gruboga, spljoštenoga nosa. Uši su mu bile velike i tanke, ali nešto manje nego u majmuna njegove vrste.

Njegova strašna narav i velika snaga učinile su ga najvećim u malome plemenu, u kojem se bio rodio prije kojih dvadeset godina.

Sad kad je bio u svojoj mladosti nije bilo ni jednoga majmuna u svoj velikoj šumi gdje je on tumarao koji bi mu se usudio poreći pravo da vlada, a nisu ga smetale ni druge veće životinje.

Stari Tantor, slon, jedino od svih divljih životinja nije ga se bojao — i on je jedini Kerčaku zadavao straha. Kad bi Tantor zatrubio, veliki bi majmun pobjegao sa svojima visoko među drveće druge terase.

Pleme čovjekolikih majmuna kojim je vladao Kerčak željeznom rukom i na nj bijelio svoje koljače brojilo je kojih šest do osam obitelji, a svaka obitelj imala je odrasla mužjaka sa ženkama i mladima, brojeći u svemu oko šezdeset do sedamdeset majmuna.

Kala je bila najmlađa ženka mužjaka zvanog Tublat, što je značilo »razbijen nos«, a mladunče koje je ona gledala kako se ubija bilo je njezino prvorođenče. Bilo joj je tek devet ili deset godina.

Iako je bila mlada, bila je velika i snažna — sjajna životinja lijepo građenih udova, okrugla, visoka čela, koje je odavalo više inteligencije nego što ga je imala većina članova njezina roda. Tako je imala i više osjećaja za majčinsku ljubav i majčinsku žalost.

Ali je uza sve to bila majmun, velika, divlja, strašna zvijer one vrste, koja je bliska gorili, a ipak inteligentnija; što je, računajući snagu njezinih rođaka, činilo vrstu strašnijom od onih strašnih čovjekovih predaka.

Kad je pleme vidjelo da se Kerčakov bijes stišao, sišlo je polako sa skrovišta na drveću i zaposlilo se ponovo onim poslovima što ih je on svojim bijesom prekinuo.

Mladi su se igrali i lakrdijali među drvećem i grmljem, neki su odrasli legli na meku strunjaču od suhoga i truloga raslinstva što je pokrivalo tlo, dok su drugi preokretah komade palih grana i grude zemlje tražeći kukčiće i gmazove kojima su se pokatkad hranili.

Drugi su, međutim, pretraživali okolno drveće ne bi li našli plodova oraha, malih ptica i jaja.

Proveli su tako oko sat, kad ih je Kerčak sazvao pa je, naloživši im da ga slijede, zakoračio prema moru.

Većim dijelom hodali su tlom, gdje je bilo prokrčeno, slijedeći stazu velikih slonova, koji su jedini probijali putove kroz one zamršene spletove grmlja, povijuša, puzavaca i drveća. Prolazili su neprestano se valjajući, stavljajući šake na tlo i zamahujući svojim nezgrapnim tijelima naprijed.

Ali kad su prolazili kroz niže drveće, hodali su brže obilno se koristeći granama spretnošću svojih manjih rođaka. I sve je to vrijeme Kala nosila mrtvo mladunče privijajući ga čvrsto na grudi.

Jedva je prošlo podne kad su dospjeh do grebena iznad žala, gdje je pod njima ležala kolibica, Kerčakov cilj.

Vidio je kako su mnogi njegovi otišli u smrt pred glasnim praskom onoga crnog štapića u rukama čudnog bijeloga majmuna koji je živio u onom čudesnom brlogu, pa je Kerčak u svojoj životinjskoj duši odlučio da se domogne one smrtonosne naprave i da pretraži unutrašnjost one tajanstvene jazbine.

Želio je, vrlo, vrlo mnogo, i da osjeti kako zariva zube u vrat one čudne životinje koju se naučio mrziti i bojati se pa je zato dolazio često sa plemenom da izviđa, čekajući čas kad će bijeli majmun popustiti u opreznosti.

U posljednje vrijeme prestali su napadati, ili se čak i pokazivati, jer kad su to god u prošlosti učinili štapić je zagrmio strašnu poruku smrti članu njegova plemena.

Danas nije bilo nikakva znaka čovjeku, pa su odande odakle su promatrali vidjeli da su vrata kolibe otvorena. Polako, oprezno i nečujno, puzili su kroz džunglu prema kolibici.

Nisu režali, nisu divlje vriskali od bijesa — crni ih je štapić naučio da idu mirno, da ga ne probude.

Išli su sve dalje i dalje, dok se sam Kerčak nije došuljao do vrata i zavirio unutra. Iza njega bila su dva mužjaka, a zatim Kala, koja je čvrsto privijala mrtvo tjelešce na grudi.

U jazbini vidjeli su kako se čudni bijeli majmun nagnuo naprijed na stol i stavio glavu na ruke. A na postelji ležalo je tijelo pokriveno jedreninom, dok je iz grube kolijevčice dolazio žalostiv plač djeteta.

Kerčak je ušao nečujno sagnuvši se da skoči, a u taj čas John Clayton trgnuo se i pogledao.

Od prizora što ga je ugledao mora da su mu se oči sledenile od užasa, jer su na vratima stajala tri velika majmuna mužjaka a iza njih gomilali su se mnogi drugi — koliko ih je

bilo on nije nikad znao, jer su njegovi revolveri visjeli na zidu uz pušku, a Kerčak je upravo navalio.

Kad je golemi majmun ispustio mlohavo tijelo koje je prije bilo John Clayton, svratio je pažnju kolijevci. Ali Kala je bila ondje prije njega, pa kad je htio zgrabiti dijete ona mu ga preote te iskoči na vrata i pobježe na visoko drvo prije nego što ju je on mogao spriječiti.

Kad je primila živo djetešce Alice Clayton, ispustila je u praznu kolijevku mrtvo tijelo mladunčeta, jer je na plač živoga odgovorio zov sveopćeg materinstva iz divljih grudi, materinstva koje mrtvo nije moglo zadovoljiti.

Visoko gore u granju velikog drveta privijala je dijete, koje je vriskalo, na svoje grudi, pa je naskoro nagon koji je vladao tom divljom ženkom toliko koliko i grudima nježne i lijepe majke — nagon majčinske ljubavi — pomogao napola oblikovanom shvaćanju čovjekova djeteta, te se ono umirilo.

Onda je glad zatrpao jaz među njima, pa se sin engleskog lorda i engleske lady dojio na prsima Kale, velike majmunice.

Međutim su životinje u kolibi oprezno pretraživale sadržaj tog čudnog brloga.

Kad se uvjerio da je Clayton mrtav, Kerčak je obratio pažnju onomu što je ležalo na postelji, pokriveno jedreninom.

Pažljivo je podigao jedan ugao te ponjave, ali kad je ugledao tijelo žene grubo je otrgao platno i uhvatio mirni, bijeli vrat u goleme, dlakave šake.

Časak je utiskivao prste duboko u hladno meso, a onda se, shvativši da je već mrtva, okrenuo da pretraži sadržaj sobe, i više nije uznemirivao tjelesa ni lady Alice ni Johna.

Najprije mu je privukla pažnju puška što je visila na zidu. Za tim čudnim, smrtonosnim štapićem težio je mjesece i mjesece, ali sad kad mu je bio na dohvatu jedva da je imao smionosti da ga uhvati.

Oprezno se približio toj stvari, gotov da jurne glavom bez obzira ako ona progovori svojim dubokim glasom, kao što je

već bio čuo da govori posljednje riječi njegovima koji su iz neznanja ili naglosti napali čudesnoga bijeloga majmuna.

Duboko u inteligenciji ove životinje bilo je nešto što ga je uvjeravalo da je taj gromoviti štap opasan samo u rukama onih koji njim znaju baratati, ali mu je ipak trebalo još nekoliko, minuta prije nego se odvažio da ga dotakne.

Umjesto toga hodao je tamo-amo po podu ispred puške, okrećući glavu tako da ni jednom očima nije ostavljao predmet svoje želje.

Služeći se svojim dugim rukama kao što se čovjek služi štakama i valjajući se u hodu golemom tjelesinom s boka na bok, veliki majmun koračao je tamo-amo režeći duboko i od vremena do vremena vrišteći prodorno, i strašno kako se ništa više u džungli ne glasi.

Odjednom se zaustavi pred puškom. Polako je podigao golemu ruku dok nije gotovo dodirnuo svijetlu cijev, samo je ruku opet povukao i nastavio užurbano da hoda.

Kao da je ta velika životinja pokazivanjem neustrašivosti i s pomoću svoga divljeg glasa željela smoći toliko hrabrosti da uzme pušku u šake.

Ponovo se zaustavio, i taj je put uspio da prisili nevoljnu ruku da se spusti na hladno željezo, samo što ju je i ovaj put brzo povukao i stao ponovo nemirno hodati.

Taj se obred neprekidno ponavljao, ali svaki put sa sve većim pouzdanjem, dok napokon nije pušku otrgao s klina i držao je u velikim šakama.

Videći da mu ne čini ništa na žao, Kerčak ju je počeo pobliže pregledavati. Opipavao ju je s kraja na kraj, zavirio niz crnu dubinu cijevi, dodirnuo mušice, ležište, kundak, pa napokon i otponac.

Za sve to vrijeme majmuni, koji su ušli, sjedili su okupljeni kraj vrata promatrajući vođu, dok su se oni napolju upinjali i gomilali — da vide ono što se događa u kolibi.

Odjednom se Kerčakov prst približi otponcu. U kolibi zaglušno zagrmi, pa su majmuni s ove i one strane vrata pali jedan preko drugoga u divljoj želji da pobjegnu.

I Kerčak se uplašio — zapravo toliko da je posve zaboravio odbaciti uzrok tom strašnom prasku, već je skočio prema vratima stišćući ga čvrsto u ruci.

Kako je Kerčak prolazio kroz vrata, prednji nišan puške zapeo je o dovratak tolikom snagom da su se vrata koja su se otvarala unutra, čvrsto zatvorila za majmunom koji je bježao.

Kad se Kerčak nedaleko kolibe zaustavio i otkrio da još drži pušku, spustio ju je kao da je užareno željezo, i nije pokušao da je ponovo pokupi — onaj prasak bio je previše za njegove životinjske živce. Ali sad je bio posve uvjeren da je onaj strašni štap potpuno bezazlen ako ga pušta na miru.

Prošao je jedan sat prije nego što su se majmuni ponovo usudili približiti kolibi kako bi nastavili istraživanje, ali kad su se napokon približili vidjeli su, na svoju žalost, da su vrata zatvorena i tako sigurno učvršćena da ih ne mogu silom otvoriti.

Onaj lukavo izrađeni zasun što ga je Clayton izmislio skočio je kad je Kerčak izišao. A majmuni nisu mogli ući ni kroz prozore s teškim rešetkama.

Pošto su po susjedstvu kratko vrijeme lunjali, krenuli su ponovo dublje u šumu i na više tlo, odakle su i došli.

Kala se nije ni jednom spustila na zemlju s posvojenim djetešcem, ali ju je sad Kerčak pozvao da siđe k ostalima, a kako mu u glasu nije bilo prizvuka srdžbe ona se lagano spuštala s grane na granu i pridružila drugima na putu kući.

One majmune koji su pokušavali pregledavati Kalino čudno mladunče Kala je odbijala iskešenim koljačima i tihim, prijetećim režanjem popraćenim riječima opomene.

Kad su je uvjerili da djetetu ne misle ništa zla, ona im je dopustila da se približe, ali im nije dopuštala da dodiruju ono što je njeno.

Kao da je znala da je njeno mladunče slabo i nježno, pa se bojala da ga ne rane grube ruke najbližih.

Još je jedno učinila, što joj je otežavalo putovanje. Sjetivši se smrti svojega djeteta, ona je očajno jednom rukom prianjala uz novo dok su god hodah.

Druga majmunčad jahala su na leđima svojih matera hvatajući ih ručicama čvrsto za kosmate šije, ukotvljujući im se nogama ispod pazuha.

Kala nije tako nosila. Držala je djetešce maloga lorda Greystoka čvrsto na svojim prsima, gdje su nježne ruke hvatale dugu crnu dlaku što je pokrivala onaj dio tijela. Vidjela je kako joj je jedno dijete palo u strašnu smrt s leđa, pa ona ovo više neće staviti na kocku.

bijeli majmun

Nježno je Kala dojila svoje malo nahoče tiho se čudeći zašto ne jača i ne postaje spretno kao majmunčići drugih matera. Prošla je od vremena kad ga je dobila skoro godina, dok je počeo hodati, a penjati se — oh, kako je bio glup!

Kala bi katkad govorila sa starijim ženkama o svojim nadama, ali ni jedna nije mogla shvatiti kako dijete može tako polako i nespretno učiti da se brine o sebi. Čak ni hranu nije moglo samo otkriti, a Kala ga je pronašla ima tome već više od dvanaest mjeseci.

Da su znali da je dijete imalo trinaest mjeseci kad je dospjelo u Kaline ruke, oni bi njegov slučaj smatrali posve beznadnim, jer su majmunčići njihova plemena toliko napredovali u dva-tri mjeseca koliko je mali stranac u dvadeset i pet.

Tublat, Kalin suprug, zato se mnogo uznemirivao, pa da ženka nije dobro pazila on bi dijete maknuo s puta.

— Neće nikad biti veliki majmun — dokazivao je. — Morat ćeš ga uvijek nositi i štititi. Što će takav plemenu? Bit će mu samo na teret. Ostavimo ga neka mirno spava u visokoj travi, tako da možeš roditi druge i jače majmune da nas čuvaju u starosti.

— Nikada, Razbijeni Nosu — odgovorila je Kala. — Makar ga uvijek nosila.

Onda je Tublat pošao Kerčaku, da ga nagovori neka se kod Kale posluži svojom vlašću i prisili je da ostavi maloga

Tarzana, koje su ime dali malomu lordu, a koje je značilo »bjelokožac«.

Ali kad joj je Kerčak o tom progovorio, Kala je zaprijetila da će napustiti pleme ako je ne ostave na miru s djetetom. A budući da je na to imala pravo kao i ostali stanovnici džungle koji nisu zadovoljni među svojim rođacima, oni je više nisu smetali, jer je Kala bila lijepa mlada ženka krasnih udova, pa je nisu htjeli izgubiti.

Kad je Tarzan malo porastao, napredovao je brže, tako da je to desete godine bio izvrstan penjač, a i na tlu je znao činiti mnoge vještine kojima nisu bila dorasla njegova braća i sestre.

U mnogo čemu se od njih razlikovao, pa su se oni često divili njegovu nadmoćnomu lukavstvu, ali je po snazi i veličini zaostajao, jer sa deset godina veliki antropoidi potpuno narastu, a neki dosežu i više od šest stopa, dok je mali Tarzan bio još uvijek napola odrasli dječak.

Ali kakav dječak!

Od rana djetinjstva njihao se na svojim rukama od grane do grane poput njegove divovske majke, a kako je rastao, sate i sate na dan jurio je krošnjama drveća sa braćom i sestrama.

Mogao je preskočiti dvadeset stopa u daljinu na vrtoglavoj visini i uhvatiti se nepogrešivom tačnošću, a da se nije opažao nikakav trzaj, za granu koja se divlje njiše na putu tornada koji se približuje.

Mogao se odjednom spustiti dvadeset stopa s grane na granu silazeći brzo na tlo, ili se popeti do najvišeg vrška najvišega tropskoga diva s lakoćom i hitrošću vjeverice.

Iako mu je bilo tek deset godina, bio je jednako jak kao i normalni muškarac od trideset, ali mnogo spretniji nego najuvježbaniji atleta. A snaga mu se povećavala iz dana u dan.

Njegov je život među divljim majmunima bio sretan, jer se on nije sjećao nikakva drugog života, niti je znao da na

svijetu postoji išta osim njegove prašume i divljih životinja koje je on poznavao.

Bilo mu je skoro deset kad je počeo shvaćati da između njega i njegovih drugova postoji velika razlika. Njegovo tjelešce, opaljeno od izlaganja, posta mu iznenada uzrokom jaka stida, jer je shvatio da je posve bez dlaka, poput kakve ogavne zmije ili drugoga gmaza.

Nastojao je da to izbjegne oblažući se od glave do stopala muljem, ali se ovaj osušio i otpao. Osim toga mulj je bio tako neudoban da je ubrzo odlučio da radije podnosi stid nego neudobnost.

U višoj zemlji što ju je njegovo pleme posjećivalo bilo je jezerce, pa je u njemu Tarzan prvi put vidio svoje lice u jasnoj, mirnoj vodi.

Jednog sparnog dana suhoga doba on i jedan od njegovih rođaka pošli su na obalu da piju. Kad su se nagnuli, oba mala lica odrazila su se na mirnoj površini: divlje i strašne crte majmuna uz crte aristokratskog potomka stare engleske kuće.

Tarzan se zaprepastio. Prilično je loše biti bez dlaka, ali imati takvo lice! Čudio se što ga drugi majmuni uopće hoće i pogledati.

Ovaj sitni razrez usta i ovi sićušni bijeli zubi! Kakvi su samo uz snažne usne i jake koljače njegove sretnije braće!

I ovaj njegov šiljak od nosa! Bio je tako tanak da se činio napola izgladnjelim. Crvenio se kad ga je uspoređivao s lijepim širokim nosnicama svoga druga. Tako velikodušan nos! Ta širio mu se preko polovice lica! Svakako mora da je lijepo biti toliko zgodan, mislio je jadni mah Tarzan.

Ali kad je vidio svoje oči! Ah, to je posljednji udarac — smeđa tačka, sivi krug a onda čista bjelina! Užasno! Ni zmije nemaju tako ružne oči kao on!

Toliko se odao osobnoj kritici svojega lica da nije čuo kako se iza njega rastavlja visoka trava i veliko tijelo gura kradomice džunglom. Niti je to čuo njegov drug, majmun, jer

je on pio pa je šum sisanja i zadovoljnoga grgljanja prekrio mirni dolazak uljeza.

Ni trideset stopa iza ove dvojice čučala je — Sabor, golema lavica — udarajući repom. Oprezno je pomakla veliku jastučastu šapu naprijed stavivši je tiho prije nego što je podigla drugu. Tako je napredovala. Trbuh joj je gotovo dodirivao površinu tla — velika mačka koja se sprema da skoči na plijen.

Sad je bila na deset stopa od dvojice bezazlenih malih igrača — pažljivo je privukla stražnje noge pod sebe, a veliki su se mišići valjali pod lijepom kožom.

Čučala je tako nisko da se činilo da je izravnana sa zemljom, da nije bilo luka od svijetlih leđa koja su se skupljala za skok.

Rep više nije udarao — ležao je mirno i ravno iza nje.

Časak je tako stajala kao da se pretvorila u kamen, a onda je, s užasnim krikom, skočila.

Sabor, lavica, bila je mudar lovac. Nekomu tko je manje mudar ta bi se njezina divlja uzbuna činila ludom. Ta nije li mogla još sigurnije navaliti na svoje žrtve tako da je skočila bez one vriske?

Ali Sabor je dobro poznavala čudesnu brzinu stanovnika džungle i njihovo nevjerojatno izoštreno čulo sluha. Njima je iznenadno struganje jedne vlati trave o drugu isto tako djelotvorna opomena kao i krik, a Sabor je znala da ne može onaj veliki skok izvršiti bez malko šuma.

Njezin divlji krik nije bio opomena. Ona se oglasila tako da jadne žrtve paralizira u onom djeliću trenutka koji će joj dostajati da snažne pandže zarije u njihovo meko meso i zadrži ih da ne pobjegnu.

Što se ticalo majmuna, Sabor je mislila ispravno. Taj se mališan zgurio i zadrhtao samo na časak, ali je taj časak bio sasvim dovoljan da ga upropasti.

Nije, međutim, bilo jednako s Tarzanom, čovjekovim djetetom. Život ga je u opasnostima džungle naučio da se susreće u neprilikama sa samopouzdanjem, a viša inteligencija ispoljavala se u brzini refleksa koja je bila znatno iznad brzine reagiranja.

Tako je krik Sabore, lavice, potakao mozak i mišiće maloga Tarzana da munjevito djeluju.

Pred njim ležala je duboka voda jezerca, iza njega sigurna smrt, okrutna smrt pod pandžama koje deru i koljačima koji trgaju.

Ni trideset stopa iza Tarzana i njegova druga čučala je Sabor, golema lavica, spremajući se na skok.

Tarzan je uvijek mrzio vodu, osim kao sredstvo kojim je utaživao žeđ. Mrzio ju je, jer ju je dovodio u vezu s hladnoćom i neugodnošću pljuska, a i bojao je se zbog grmljavine i groma i vjetra koji ih prati.

Njegova divlja majka učila ga je da izbjegava duboku vodu jezera, štoviše, nije li tek prije nekoliko nedjelja vidio kako mala Nita tone pod mirnu površinu da se nikad više ne vrati plemenu?

Ali od dva zla njegov je brzi duh izabrao manje, i to prije nego što se prva nota Saborina krika prolomila tišinom džungle, i prije nego što je velika životinja napola skočila, Tarzan je osjetio kako mu se ledena voda zatvara nad glavom.

Nije znao plivati, a voda je bila vrlo duboka. Ali još uvijek nije izgubio ni djelić onoga samopouzdanja i snalažljivosti koja je bila znak višega bića.

Brzo je micao rukama i nogama nastojeći da se dokopa površine, pa je, po svoj prilici više slučajem nego namjerom, stao plivati onako kako pliva pas, tako da mu je za nekoliko trenutaka nos bio izvan vode, a on je uvidio da ga ondje može držati samo ako nastavi mahati rukama, pa čak i da se može pomicati vodom.

Mnogo se iznenadio i razveselio ovim novim postignućem na koje je tako iznenada naišao, ali sad o tome nije imao vremena razmišljati.

Plivao je usporedo s obalom te je vidio kako ondje okrutna zvijer, koja bi ga bila zgrabila, sad čuči na mirnomu tijelu njegova malenoga druga u igri.

Lavica je pažljivo promatrala Tarzana, očito očekujući da se vrati na obalu, ali to dječak nije namjeravao učiniti.

Umjesto toga on je povikao zov opasnosti, koji je bio zajednički signal plemena dodajući mu opomenu koja će upozoriti spasioce da ne utrče u Saborine pandže.

Skoro odmah došao je iz daljine odgovor, pa se četrdeset-pedeset velikih majmuna ubrzo veličanstveno vijalo drvećem prema prizoru nesreće.

Naprijed je bila Kala, jer je ona prepoznala glas svoga najmilijega, a s njom je bila i majka maloga majmuna koji je ležao mrtav ispod okrutne Sabore.

Iako je bila snažna, i bolje opremljena za borbu nego majmuni; lavica se nije željela susresti s tim razbješnjelim plemenom, pa je, zarežavši od mržnje, brzo skočila u grmlje i nestala.

Tarzan je sad doplivao do obale i brzo se popeo na suhu zemlju. Osjećaj svježine i ushićenja, što ga je obuzeo od boravka u hladnoj vodi, ispunio mu je malo biće zahvalnim iznenađenjem, pa zato nikad poslije, kad mu je to god bilo moguće, nije gubio priliku da svaki dan zaroni u jezero ili rijeku ili ocean.

Dugo se Kala nije mogla naviknuti na taj prizor, jer makar njezini i plivali kad su bili prisiljeni nije im bilo drago ulaziti u vodu, pa to nikad nisu činili dobrovoljno.

Pustolovina s lavicom ispunjala je Tarzana radosnim osjećanjima, jer takve stvari prekidaju jednoličnost dnevnoga života — a inače postoji samo tupa svakidašnjost traganja za hranom, jelom i spavanjem.

Pleme kojemu je on pripadao tumaralo je zemljom što se pružala dvadeset i pet milja uz morsku obalu i kojih pedeset milja u unutrašnjost. To su prelazili gotovo neprestano, ali bi s vremena na vrijeme ostajali na jednom mjestu i po nekoliko mjeseci. No, kako su putovali drvećem velikom brzinom, često su prešli taj predio za ciglih nekoliko dana.

Mnogo je zavisilo od opskrbe hranom, klimatskih prilika i nazočnosti životinja opasnijih vrsta. A ipak ih je Kerčak često vodio na duga putovanja samo zato što mu je dosadilo da ostaje na istom mjestu.

Noću su spavali ondje gdje ih je zatekla tama, ležeći na tlu a katkad pokrivajući glave, a rjeđe i tjelesa, velikim lišćem slonovskog uha. A ako su noći bile hladnije, ležali su po dvoje-troje, zagrljeni, da im bude toplije, pa je tako Tarzan spavao u Kalinim rukama svaku noć sve te godine.

Da je ta velika, divlja životinja ljubila ovo dijete druge rase, jasno je samo po sebi, a i on je toj velikoj kosmatoj zvijeri posvećivao svu pažnju koja bi bila pripala njegovoj lijepoj mladoj majci da je živjela.

Kad je ne bi poslušao, ona ga je udarala, istina, ali nije s njim bila nikad okrutna, te ga je češće milovala nego kažnjavala.

Tublat, njezin suprug, uvijek je mrzio Tarzana, pa je u više navrata gotovo dokrajčio život tog djeteta.

Tarzan pak nije nikad gubio prilike da pokaže da potpuno uzvraća osjećaje poočima, te ga je, kad god je mogao zadirkivao, ili mu se rugao, ili ga vrijeđao, a naročito kad je bio zaštićen rukama svoje majke ili tankim granama visokog drveća.

Njegova viša inteligencija i lukavstvo omogućavali su mu da izmišlja tisuću vraških smicalica kojima je opterećivao Tublatov život.

Rano u djetinjstvu naučio je plesti konope frčući i vežući zajedno duge vlati trave, pa je to neprestano podmetao Tublatu pod noge ili ga nastojao objesiti na kakvu granu.

Neprestano se igrajući i vježbajući, naučio je kako se vežu nepopustljivi uzlovi i prave zamke. I tim su se oni mladi majmuni zabavljali. Ono što je Tarzan činio i oni su činili, ali je on jedini izmišljao i bivao vješt.

Jednoga dana, dok se tako igrao, Tarzan je bacio konop na jednoga od svojih drugova koji su bježali, a drugi je kraj zadržao u ruci. Slučajno je petlja pala baš oko majmunova vrata, i taj se začudo, iznenada zaustavio.

Ah, evo nove. igre, lijepe igre, mislio je Tarzan. Odmah je pokušao ponoviti tu smicalicu. Tako je, trudeći se, neprestano vježbajući, naučio da vješto barata užetom.

Sad je Tublatov život bio doista prava mora. U snu, u hodu, noću i danju, nikad nije znao kad će se petlja poskliznuti njemu za vrat i gotovo ga ugušiti.

Kala je kažnjavala, Tublat se kleo da će se osvetiti a stari je Kerčak opažao i opominjao i prijetio. Ali sve je bilo uzalud.

Tarzan ih je izazivao sve, pa se tanka, jaka petlja i dalje spuštala na Tublatov vrat kad bi se on i najmanje nadao.

Drugi su majmuni beskrajno uživali u Tublatovoj neprilici, jer je Razbijeni Nos bio neugodan starac kojega i tako nitko nije volio.

U Tarzanovoj pametnoj glavici kolale su mnoge misli, a iza njih bila je božanska snaga razuma.

Ako on može uhvatiti svoje majmune dugom rukom od mnogo trava, zašto ne bi i lavicu Sabor?

To je bio zametak misli, kojoj je, međutim, bilo suđeno da mu se premeće u svijesti i podsvijesti dok ne dođe do veličanstvenoga postignuća.

Ali to se dogodilo kasnijih godina.

Putovanja dovodila su često pleme do zatvorene i tihe kolibe uz malu, sa svih strana zatvorenu luku. Tarzanu je to uvijek bio izvor neprestane tajne i radosti.

On je virkao kroz prozore sa zavjesama ili se penjao na krov i virio niz crne dubine dimnjaka nastojeći uzalud riješiti zagonetku što je ležala između ona četiri jaka zida.

Njegova djetinja mašta slikala je divna stvorenja ondje unutra, a činjenica što nije mogao ući još je više pojačala želju da uđe.

Penjao se po krovu i prozorima sate i sate, nastojeći da otkrije kakvu mogućnost ulaska, ali je vratima posvećivao malo pažnje, jer su ona bila čvrsta kao i zidovi.

Kad su idući put pohodili ovaj kraj, poslije pustolovine s lavicom, približavajući se kolibi, Tarzan je primijetio da se iz daljine vrata čine kao poseban dio zida, pa mu se prvi put učinilo da bi ona mogla biti ulaz koji ga je tako dugo izigravao.

Bio je sam, kao što je često bio slučaj kad je pohađao kolibu, jer je majmuni nisu voljeli. Priča o gromovitom štapu nije nipošto gubila na snazi u ovih deset godina, pa je bijelčeva ostavljena kuća majmune ispunjala atmosferom neobičnosti i straha.

Nisu mu nikad rekli kakve on veze ima s tom kolibom. Jezik majmuna ima tako malo riječi da su malo mogli reći o onome što su vidjeli u kolibi, budući da nisu imali riječi kojima bi valjano opisali ili čudne ljude ili njihove stvari, i tako

se, još davno prije no što je Tarzan imao toliko godina da razumije, taj predmet u plemenu zaboravio.

Samo na nejasan, nesiguran način Kala mu je protumačila da mu je otac bio čudan bijeli majmun, ali on nije znao da mu Kala nije majka.

On je, dakle, taj dan pošao ravno k vratima i sate i sate ih pregledavao i prtljao stožerima; kvakom i zasunom. Napokon je naišao na pravi način, pa su se vrata pred začuđenim očima škripeći otvorila.

Nekoliko časaka nije se usudio ući, ali napokon, kad su mu se oči navikle na nejasno svjetlo u prostoru kolibe, uđe polako i oprezno.

Na sredini poda ležao je kostur. Svaki trag mesa nestao je s kostiju, samo su se za njih držali pljesnivi ostaci nekadašnjeg odijela. Na postelji ležala je slična sablasna stvar, ali manja, dok je u kolijevci bila treća, mrvičak od kostura.

Sva ova svjedočanstva užasne tragedije davno minulog dana mali Tarzan nije počastio nikakvom pažnjom. Divlji život u džungli, privikao ga je na mrtve i umiruće životinje, a da je znao da gleda ostatke oca i matere ne bi se bio ništa više ganuo.

Pokućstvo i ostali predmeti u sobi prikovali su mu pažnju. Mnogo je toga detaljno ispitivao — čudne alate i oruđa, knjige, papire, odjeću i ono što je odoljelo haračenju vremena u vlažnom prašumskom zraku uz obalu.

Pootvarao je škrinje i ormare, koji nisu izigrali njegovo malo iskustvo, i pronašao predmete mnogo bolje sačuvane.

Pronašao je i oštar lovački nož. Na oštrici odmah je pokušao porezati prst. Ništa se ne bojeći, nastavljao je svoje pokuse, videći da tom novom igračkom može sjeckati i odvaljivati iverje sa stola i stolica.

To ga je dugo zabavljalo, ali se napokon umorio, pa se okanio istraživanja. U jednom ormaru ispunjenom knjigama

naišao je na jednu sa šarenim slikama — to je bila ilustrirana početnica "za djecu:

A — a — a,
Što se uči, to se zna.

Slike su ga vrlo zanimale.

Bilo je mnogo majmuna s licima koja su bila nalik njegovu, a dalje u knjizi našao je, kod »M«, majmunčiće kakve je gledao svaki dan kako lete prašumskim drvećem. Ali nigdje nije bila slika njegovih rođaka. U cijeloj knjizi nije nitko ličio Kerčaku ili Tublatu ili Kali.

Isprva je pokušao da te male likove pobere s listova, ali je uskoro uvidio da nisu pravi, iako nije znao što bi mogli biti, niti je imao riječi da ih opiše.

Brodovi i vlakovi i krave i konji bili su mu posve besmisleni, ali ga nisu toliko zbunjivali kao oni mali likovi koji su se pojavljivali ispod i između slika u boji — nekakva čudna vrsta kukca, mislio je, jer su mnogi imali noge, iako on nije nigdje pronašao takva koji bi imao oči i usta. To se on prvi put uvodio u slova abecede, a bilo mu je više od deset godina.

Dakako, nikad prije nije vidio štampana slova, ali nije nikad razgovarao sa živim bićem koje bi imalo iole pojma o tom da postoji tako nešto kao što je pisani jezik, niti je on ikad koga vidio gdje čita.

Stoga nikakvo čudo što taj dječak nije mogao pogoditi značenje tih čudnih likova.

Pri sredini knjige našao je svog starog neprijatelja, lavicu Sabor, a dalje i smotanu Histu, zmiju.

O, to je vrlo napeto! Nikad prije u svih svojih deset godina nije toliko ni u čemu uživao. Toliko se zaokupio da nije zamijetio kako se približava mrak, dok ga nije sasvim obuhvatio, pa su mu se likovi zamrsili.

Stavi knjigu u ormar i zatvori vrata, jer nije želio da bilo tko pronađe i razori njegovo blago. Dok je izlazio napolje u sve veću tamu, zatvorio je za sobom i velika vrata kolibe, kao

što su i bila zatvorena prije no što je otkrio tajnu brave. Međutim, na izlasku primijetio je lovački nož ondje gdje ga je bacio na tle, pa ga je pokupio i ponio da ga pokaže svojim drugovima.

Jedva je zakoračio nekoliko koraka prema džungli, kad se iz sjene niskoga grmlja podiže nekakvo veliko tijelo. U početku je pomislio da je to netko od njegovih ali je već idući trenutak shvatio, da je to Bolgani, golemi gorila.

Tako je bio blizu, da nije mogao više pobjeći. Mali Tarzan znao je da mora stati i boriti se za život, jer su te velike zvijeri smrtni neprijatelji njegova plemena. Ni jedni ni drugi, kad se susretnu, ne poznaju milosti.

Da je Tarzan bio potpuno odrastao mužjak svojega plemena, bio bi i više nego premac gorili, ali budući da je bio samo malen engleski dječak, iako vrlo mišićav, nije bio dorastao protivniku. U njegovim je žilama, međutim, tekla krv najboljih od rase snažnih boraca, a to je podupirala i njegova obuka, u ovo kratko vrijeme života među divljim prašumskim životinjama.

Nije poznavao straha, kao što znamo. Maleno srce tuklo mu je brže, ali od uzbuđenja i ushićenja pred ovom pustolovinom. Da se pružila prilika, on bi pobjegao, ali samo zato što mu je razum govorio da nije po snazi ravan ovoj grdosiji koja je stajala pred njim. Ali budući da mu je pamet govorila da je nemoguće pobjeći, susreo se s gorilom oči u oči, a da mu nije zadrhtao ni jedan mišić.

Zapravo je dočekao životinju u pola njezina skoka, udarajući golemo tijelo stisnutim šakama, ali s uspjehom kao kad bi muha napala slona. No u jednoj je ruci još stiskao nož što ga je našao u očevoj kolibi. Kad je životinja, udarajući i grizući, bila sasvim na njemu, dječak je slučajno okrenuo šiljak prema dlakavim prsima. Dok je taj tonuo duboko u majmunovo tijelo, gorila je vriskao od boli i bijesa.

Ali je dječak u taj kratki trenutak naučio upotrebljavati svoju oštru i svjetlu igračku, tako da je, kad ga je zvijer, trgajući naokolo i udarajući, povukla na zemlju, on ponovo i ponovo gurao oštricu do drška u njezine prsi.

Gorila se borio na svoj način, zadavao je strašne udarce otvorenom šakom i trgao meso s dječakova vrata i grudi snažnim koljačima.

Časak su se valjali po zemlji u divljem bjesnilu borbe. Slabije i slabije udarala je rastrgana i krvava ruka dugom oštricom, a onda se malo tijelo zgrčilo, i Tarzan se, lord Greystoke, svalio bez života na mrtvo i trulo raslinstvo što je pokrivalo njegov dom u džungli.

Milju dalje u šumi pleme je čulo divlji gorilin zov, pa je Kerčak, kao što je bio običaj kad je prijetila opasnost, sazvao svoje pleme, djelomično da se uzajamno zaštite protiv zajedničkog neprijatelja, jer taj gorila nije morao biti sam, a ujedno i da vide da li su svi članovi na broju.

Naskoro se otkrilo da nema Tarzana, pa se Tublat jako opirao da pošalje pomoć. Sam Kerčak nije volio to čudno nahoče, i poslušao je Tublata. Slijegnuvši ramenima, okrenuo se ka hrpi lišća na kojoj je sebi priredio ležaj.

Ali je Kala mislila drugačije. Ona je zapravo samo počekala da čuje da Tarzana nema. Gotovo je poletjela gustim granjem u smjeru odakle su se još jasno čuli povici gorile.

Tama je sad bila potpuna. Posve se smračilo, samo je rani mjesec slao slabo svjetlo i stvarao čudne, nezgrapne sjene među gustim lišćem šume.

Tu i tamo sjajne zrake prodirale su do zemlje, ali su uglavnom samo još pojačavale stihijsku tamu dubina džungle.

Poput goleme sablasti, Kala se tiho prebacivala od drveta do drveta. Čas je spretno trčala po kakvoj velikoj grani, čas se zanjihala prostorom s kraja jedne grane na drugu, kako bi što prije stigla na mjesto tragedije, o kojoj joj je njezino

poznavanje života džungle govorilo da se odvija tu negdje blizu.

Krikovi gorile upozorili su je da je ovaj u smrtnoj borbi s jednim drugim stanovnikom divlje šume. Odjednom su ti krikovi prestali. Smrtna tišina zavladala je džunglom.

Kala nije shvaćala situaciju, jer se Bolganijev glas bio napokon podigao u agoniji, i zato što nije čula nikakva glasa po kojem bi mogla odrediti prirodu protivnika.

Znala je da je nevjerojatno da bi njezin mali Tarzan mogao uništiti velikog gorilu mužjaka. Zato se, kako se približavala mjestu odakle su se čuli krikovi, kretala opreznije, a kada se počela spuštati na najniže grane, šunjala se naročito oprezno, zureći napeto u tamu poprskanu mjesečinom ne bi li ugledala kojeg borca.

Odmah ih je opazila. Ležali su na otvorenu prostoru pod sjajnom mjesečinom — mali Tarzan sav rastrgan i krvav, a kraj njega velik mužjak gorila, već mrtav.

Tiho povikavši, Kala pohrli do Tarzana. Privukla je jadno, zakrvaljeno tijelo na grudi i slušala ne bi li čula kakav znak života. Čula ga je slabo, jedva čujno kucalo je malo srce.

Nježno ga je nosila kroz crnu džunglu do mjesta gdje je ležalo pleme, i mnogo je dana i noći stražarila donoseći mu hrane i vode i tjerajući muhe i druge insekte s gadnih rana.

O medicini ili kirurgiji ona jadnica nije ništa znala. Samo je lizala rane i tako ih čistila da ih priroda što prije zacijeli.

U početku Tarzan nije ništa jeo, nego se valjao i bacao u divljem deliriju groznice. Samo je želio vode. Kala mu je donosila vodu onako kako je mogla u ustima.

Ni jedna majka ne bi mogla pokazati više nesebične i požrtvovne odanosti nego što je ova jadna, divlja životinja pokazivala prema malom siročetu koje joj je sudbina bacila u ruke.

Napokon je groznica popustila. Dječak se počeo oporavljati. Ni jednom riječi nije se požalio, nego je čvrsto stiskao usnice, iako je bol od rana bila velika.

Dio grudi bio mu je razderan do rebara. Snažnim udarcima gorila mu je slomio tri rebra. Jednu ruku veliki koljači gotovo su otkinuli, a i s vrata iščupan mu je golem komad mesa, tako da se vidjela vratna žila, koju su okrutne čeljusti upravo čudom promašile.

S upornošću životinja koje su ga dizale na noge on je mirno trpio. Više je volio da otpuže. nekamo i da se smota u klupko u visokoj travi nego da im pokazuje svoju nevolju. ,

Jedino se radovao što ima uza se Kalu. Ali otkad mu je bilo bolje ona je odlazila na dulje vrijeme da traži hranu. Dok je Tarzanu bilo onako zlo, ova odana životinja jedva da je sama dovoljno jela, pa je toliko omršavjela da je postala sjena one snažne Kale.

svjetlo znanja

Otkako je, a njemu se to činila čitava vječnost, mali mučenik ponovo prohodao, oporavljao se brže, tako da je mjesec dana kasnije postao jači i spretniji nego ikada.

Dok je prizdravljao, mnogo je puta u glavi prevrtao bitku s gorilom. Prva mu je misao bila da nađe ono divno oružje koje ga je u tom velikom užasu džungle pretvorilo od beznadna izopćenog slabića u nadmoćna borca.

Isto se tako htio vratiti u kolibu i nastaviti pretraživati njezin sadržaj.

Tako je rano, jednog jutra, sam pošao u potragu. Poslije izvjesnog vremena pronašao je temeljito očišćene kosti svoga protivnika, a odmah do njega, djelomično zatrpan palim lišćem, nož pocrvenio od rđe i osušene goriline krvi.

Nije mu se sviđala promjena njegove prijašnje svijetle i ljeskave površine. Ali je to još uvijek veliko oružje, oružje kojim će se služiti u svoju korist kad mu se god pruži prilika. Znao je da više neće bježati od mahnitih napadaja staroga Tublata.

Uskoro bio je kod kolibe. Odbacio je zasun i ušao. Najprije je htio proučiti mehanizam brave. Podrobno ju je ispitivao, dok su vrata bila otvorena, u želji da vidi što drži vrata i zašto se ona na pritisak otvaraju.

Uvidio je da vrata i iznutra može zatvoriti i zaključati, pa je tako i učinio, da ga nitko ne smeta dok istražuje.

Počeo je sistematski pretraživati kolibu. Ali pažnju mu ubrzo privukoše knjige, koje kao da su na nj vršile čudan i snažan utjecaj, tako da je, primamljivan čudesnom zagonetkom njihove namjene, jedva gledao išta drugo.

Među raznim knjigama bila je i jedna početnica, nekoliko čitanki za djecu, brojne slikovnice i velik rječnik. Sve je to on pregledavao, ali su mu se najviše sviđale slike, premda su oni čudni kukčići koji su prekrivali stranice gdje nije bilo slika pobuđivali čuđenje i najdublje misli.

Čučeći na stolu u kolibi koju je sagradio Tarzanov otac — glatko, smeđe, golo tjelešce nagnuto nad knjigu što mu je počivala u jakim, vitkim rukama, a čupa duge crne kose padala mu je niz lijepo oblikovanu glavu i svijetle, inteligentne oči — Tarzan-majmun, malen primitivni čovjek, predstavljao je sliku ispunjenu ujedno i patosom i obećanjem — alegorički lik praiskonskog traganja po mrkloj noći neznanja prema svjetlu nauke.

Lišce mu se već zanijelo proučavanjem, jer je djelomično shvatio, na maglovit, nejasan način, osnovnu misao koja će se pokazati ključem i rješenjem zagonetke onih čudnih kukčića.

U ruci bila mu je početnica otvorena kod slike majmunčića sličnoga njemu, ali pokrivenoga, osim ruku i lica, čudnim, obojenim krznom, jer je mislio da haljetak i hlače moraju biti krzno. Ispod slike bilo je šest kukčića:

DJEČAK

A sad je otkrio da se u tekstu na toj stranici tih šest kukčića ponavlja mnogo puta u istom slijedu.

Još je nešto naučio — da postoji razmjerno malo pojedinačnih kukaca, ali da se ponavljaju mnogo puta, katkada i sami, ali često u društvu.

Polako je preokretao stranice, pregledavajući slike i tekst ne bi li pronašao gdje se ponavlja riječ d-j-e-č-a-k. Odmah ju je pronašao ispod slike još jednoga majmunčića i čudne ži-

votinje koja hoda na četiri noge, poput šakala, i malko mu je i nalikovao. Pod tom slikom bili su ovi kukčići:

DJEČAK I PAS

Tu je bilo onih šest kukčića koji uvijek prate majmunčića.

I tako je napredovao, vrlo, vrlo polako, jer je bila teška zadaća koju je sebi postavio, a da nije ni znao — zadaća koja bi se vama i meni mogla učiniti nemogućom — naučiti čitati, a da se nimalo ne poznaju slova ili pisani jezik, ili se nema ni pojma da takvo što postoji.

On to nije izvršio u jednom danu ili tjednu, ili mjesecu, ili godini, nego je polako, vrlo polako učio čim je shvatio mogućnosti što leže u onim kukčićima, tako da je kad mu je bilo petnaest znao razlučiti smještaj slova koja su stajala za svaki naslikani lik u maloj početnici i u jednoj ili dvije slikovnice.

O značenju i upotrebi zamjenica i veznika, glagola i priloga samo je nešto vrlo slabo i maglovito nagađao.

Jednoga dana, kad mu je bilo oko dvanaest, pronašao je nekoliko olovaka u do tada neotkrivenu pretincu stola, črčkajući olovkom po stolu, oduševio se kad je otkrio crnu crtu koju ona ostavlja.

Radio je tako uporno tom novom igračkom da je stol doskora bio pun načrčkanih vitica i nepravilnih crta a šiljak olovke se do kraja istrošio. Zatim je uzeo još jednu olovku, ali je ovaj put imao na umu određeni cilj.

Pokušat će proizvesti neke kukčiće što skakuću po stranicama njegovih knjiga.

To je bio težak zadatak jer on je držao olovku kao što se hvata držak bodeža, što baš ne olakšava pisanje niti omogućuje čitljivost.

Ali je ustrajao mjesece i mjesece, svaki put kad je mogao doći u kolibu, dok napokon, stalno vježbajući, nije pronašao način kako da drži olovku, tako da je napokon mogao grubo proizvesti bilo kojeg kukčića.

Tako je počeo pisati.

Prepisujući kukčiće, naučio je još jedno, njihov broj. Iako nije znao brojiti kao što to mi činimo, ipak je imao pojam o količini, a osnova za njegove račune bio je broj prstiju na ruci.

Tragajući po različitim knjigama, uvjerio se da je otkrio sve različite vrste kukčića koji se najčešće ponavljaju u vezama. Redao ih je u pravired s velikom lakoćom, jer je veoma mnogo proučavao privlačivu slikovnicu abecede.

Odgoj mu je napredovao. Ali njegovo veliko blago bilo je u neiscrpnoj riznici velikog ilustriranog rječnika, jer je učio više po slikama nego tekstom, čak i kad je shvatio značenje kukčića.

Kad je otkrio kako su riječi složene u abecedi, uživao je tražeći i pronalazeći kombinacije koje je poznavao, a definicije su ga vodile još dalje u nedohode učenosti.

Do sedamnaeste godine naučio je čitati jednostavnu, dječju početnicu, pa je potpuno shvatio pravi i divni cilj kukčića.

Više se nije stidio svojeg golog tijela ili ljudskih crta lica, jer mu je sad razum govorio da on pripada rasi različitoj od njegovih divljih i dlakavih drugova. On je Č-O-V-J-E-K, oni su M-A-J-M-U-N-I, i oni veliki i oni mali koji brzaju krošnjama drveća. Isto je tako znao da je stara Sabor L-A-V-I-C-A, a Hista Z-M-I-J-A, a Tantor S-L-O-N. I tako je učio čitati.

Otada je napredovao brzo. S pomoću velikog rječnika i žive inteligencije i duha zdrava i nasljedno nadarena s više nego običnom snagom razmišljanja, mudro je pogađao mnogo toga što nije mogao pravo shvatiti, pa su, češće nego ne, njegovi pogoci bili blizu istine.

Bilo je mnogo prekida u tom odgoju, koje su prouzrokovala selenja plemena, ali čak kad se i nije mogao prikloniti knjigama, živi mu je mozak nastavljao istraživati i zanimati se za te privlačne tajne.

Komadi kore i pljosnati listovi, čak i glatke površine gole zemlje postali su mu bilježnice na kojima je šiljkom lovačkog noža ispisivao svoje lekcije.

A nije zanemarivao ni strože dužnosti života, dok je slijedio svoje nagnuće da riješi tajnu knjižnice.

Vježbao se svojim konopom i igrao oštrim nožem, koji je naučio oštriti na glatkom kamenu.

Pleme se povećalo otkako je Tarzan došao u nj, jer su pod Kerčakovim vodstvom protjerali druga plemena sa svog dijela džungle, tako da su imali dovoljno jela i malo ili ništa gubitaka od razbojničkih upada susjeda.

Stoga se mladim mužjacima, kako su odrastali, činilo ugodnije da uzimaju ženke iz svoga plemena, ili bi ih, ako su ih ugrabili iz drugog plemena, radije dovodili u Kerčakovu skupinu i s njim živjeli u prijateljstvu nego da osnivaju vlastito pleme ili da se kod kuće bore za premoć sa strašnim. Kerčakom.

Katkada bi koji divljiji pokušao da se bori s Kerčakom, ali se još nije našao takav koji bi palmu pobjede oteo ovome divljem i okrutnom majmunu.

Tarzan je imao osobit položaj u plemenu. Kao da su ga smatrali jednim od svojih, a ipak nekako različitim. Drugi mužjaci ili za nj naprosto nisu htjeli znati ili su ga mrzili tako osvetnički da bi ga već u rano doba bili makli s puta da nije bilo njegove čudesne spretnosti i brzine kao i divlje zaštite goleme Kale.

Tublat mu je bio najdosljedniji neprijatelj. Ali baš zbog Tublata, kad je Tarzanu bilo trinaest, progonstva neprijatelja iznenada su prestala. Pustili su ga posve na miru, osim kad bi kojega obuzelo ono čudno, divlje, luđačko bjesnilo kakvo obuzima mužjake mnogih divljih prašumskih životinja. Onda nije bio nitko siguran.

Na dan kad je Tarzan uspostavio svoje pravo na poštovanje njegovo pleme okupilo se oko maloga prirodnoga amfiteatra

koji je džungla ostavila slobodnim od isprepletenih povijuša i puzavaca, u dolini između nekoliko niskih brežuljaka.

Taj slobodni prostor bio je gotovo u obliku kružnice. Na svakoj strani rasli su golemi divovi netaknute šume, dok se šikara tako zgusnula između golemih stabala da je jedini prilaz u tu malu, ravnu arenu bio preko gornjeg granja drveća.

Tu se pleme, sigurno od iznenađenja, često skupljalo. U sredini amfiteatra nalazio se jedan od onih neobičnih zemljanih bubnjeva što su ih ti čovjekoliki majmuni sagradili radi čudnih obreda, zvukove kojih su ljudi čuli u dubini džungle, ali im nitko nije bio očevicem.

Mnogi putnici vidjeli su te bubnjeve velikih majmuna, a neki su čuli bubnjanje i graju od divlje, strašne raskalašenosti tih prvih gospodara džungle, ali je Tarzan, lord Greystoke, bez sumnje jedino ljudsko biće koje se pridružilo ovom divljem, luđačkom, opojnom slavlju Dum-Duma.

Od ovih primitivnih početaka nepobitno je da su nastali svi oblici i obredi moderne Crkve i Države, jer kroz sva bezbrojna stoljeća, onamo natrag preko onih posljednjih, najdaljih bedema osvita čovječanstva, naši su divlji, dlakavi preði plesali obrede Dum-Dum na zvuk zemljanih bubnjeva pod jasnim svjetlom tropskog mjeseca u dubini goleme džungle, koja stoji nepromijenjena danas, kao što je stala one dugo zaboravljene noći u nejasnim, nezamislivim prizorima davne prošlosti, kad se naš prvi rutavi predak vinuo sa zanjihane grane i lako skočio na meku tratinu prvoga sastajališta.

Na dan kad se Tarzan oslobodio proganjanja, koje je trajalo nesmiljeno dvanaest od njegovih trinaest godina, pleme je, sad zaokruženo na stotinu, tiho hodalo nižom terasom drveća u džungli i bez buke spustilo se na tlo amfiteatra.

Obredi Dum-Dum obilježavali su važne događaje u životu plemena — pobjedu, hvatanje zarobljenika, ubijanje kojeg

velikog divljeg stanovnika džungle, smrt kralja ili dolazak novoga, a sve se to vršilo po određenim obredima.

Danas se radilo o ubijanju golemog majmuna, člana drugog plemena, pa kad su Kerčakovi pripadnici ulazili u arenu dva su jaka mužjaka, kako se vidjelo, nosila tijelo pobijeđenoga.

Postavili su teret pred zemljani bubanj i onda se šćućurili kraj njega kao čuvari, dok su se drugi članovi zajednice savili u zakutke obrasle travom da zaspu dok se ne podigne mjesec i ne dade znak da te divlje orgije počnu.

Sate je vladala potpuna tišina na toj čistini, osim što su je prekidale neskladne note šarenih papiga ili krikovi i cvrkutanje tisuće ptica džungle, koje su neprestano lepršale među živobojnim orhidejama i plamenim cvjetovima, što su ukrašivali bezbroj mahovinom pokrivenih grana šumskih kraljeva.

Napokon, kad se tama spustila na džunglu, majmuni su se stali micati, pa su naskoro stvorili velik krug oko zemljanog bubnja. Ženke i mladi šćućurili su se u tankoj vrsti na vanjskom rubu kruga, dok su se upravo ispred njih redali odrasli mužjaci. Pred bubnjem sjedile su tri starice, svaka oboružana kvrgavom granom dugom petnaest do osamnaet palaca.

Polako i nježno počele su udarati po zvučnoj površini bubnja kad su prve zrake uzlazećeg mjeseca posrebrile vrške okolnog drveća.

Kako se svjetlo u amfiteatru povećavalo, ženke su ubrzavale i pojačavale udarce dok naskoro nije divlja, ritmička buka prodirala u veliku džunglu na milje u svim smjerovima. Goleme divlje životinje zastajkivale su u lovu, ćulile uši i podizale glave slušajući ono tupo zujanje koje je značilo Dum-Dum majmuna.

Od vremena na vrijeme pokoja bi prodorno zavrištala ili gromko zarikala odgovarajući na izazov divlje buke antropoida, ali nijedna nije došla bliže, da istražuje ili napada,

jer su veliki majmuni, okupljeni u punom broju, ispunjali susjede u džungli dubokim poštovanjem.

Kad se buka bubnjeva podigla do gotovo zaglušne jačine, Kerčak je skočio u otvoreni prostor između šćućurenih mužjaka i bubnjarki.

Stojeći uspravno, zabacio je glavu pa se, gledajući ravno u mjesečevo lice, koje se sve više podizalo, udarao velikim dlakavim šakama u grudi i strašno zarikao.

Jednom — dva puta — tri puta taj strašni krik odjeknuo je po samoći tog svijeta koji je neizrecivo vrvio životom, a ipak se činio tako nezamislivo mrtav.

Onda je, spustivši se, Kerčak počeo tiho obilaziti po otvorenom krugu, udaljujući se od mrtvog tijela koje je ležalo pred oltarom-bubnjem, ali je, kako je prolazio, držao svoje male, divlje, opake crvene oči na truplu.

Zatim je još jedan mužjak skočio u arenu pa se, ponovivši užasne krikove svojeg kralja, odšuljao potajno za njim. Još jedan i još jedan slijedili su ih brzo dok sva džungla nije počela da odzvanja od krvožednih krikova.

To je bio lovački izazov.

Kad su se svi odrasli mužjaci pridružili tankom kolu plesača započe napad.

Kerčak, uhvativši golemu toljagu s hrpe što mu je bila pri ruci za tu svrhu, jurnu bijesno na mrtvog majmuna i udari ga iz sve snage, dok je u isto vrijeme borbeno zavijao i režao. Sad se bubnjanje pojačalo, kao i brzina udaraca. Ratnici su se približavali žrtvi, udarali je toljagom i pridruživali se bijesnom vrtlogu Plesa Smrti.

I Tarzan je pripadao toj divljoj hordi. Njegovo se smeđe, oznojeno, mišićavo tijelo svjetlucalo na mjesečini, sjalo se podatno i umiljato među nezgrapnim, nespretnim, dlakavim životinjama.

Nitko se nije prepredenije šuljao u tom lovu, nitko nije divlje i okrutnije napadao, niti je itko skočio tako visoko u zrak u Plesu Smrti, kao Tarzan.

Kako je buka i brzina bubnjanja rasla, plesači su se sve više opijah divljim ritmom i divljačkim povicima. Skokovi i poskakivanje je učestalo, sa iskešenih koljača kapala je slina, a usne i grudi su im se uprljali pjenom.

Pola sata potrajao je taj užasni ples, dok nije na Kerčakov znak buka bubnjeva prestala a bubnjarke su odskakutale kroz redove plesača prema vanjskom rubu šćućurenih ženki. Onda su svi mužjaci, kao jedan, jurnuli što su brže mogli na ono što su teški udarci pretvorili u masu dlakave kaše.

Meso im je rijetko dospijevalo među čeljusti u dovoljnoj količini, pa im je zato neobično prijalo da na kraju ovog orgijanja osjete okus svježeg mesa: odlučili su da proždru neprijatelja.

Veliki koljači zabadali su se u truplo otkidajući krupne komade, tako da su najjači osvajali najbiranije komade, dok su slabiji kružili oko čopora koji se borio, režao, čekajući priliku da upadnu i pograbe ispušteni komadić ili ukradu preostalu kost prije nego što se sve izjede.

Tarzan je želio i trebao meso više nego majmuni. On, koji je potekao od mesoždera, nije nikad u životu, kako je mislio, zadovoljio svoje želje za mesom, pa se sad spretnim malim tijelom vijugao negdje u gomili majmuna, koji su se borili i trgali, nastojeći da dobije i on komad što ga vlastitom snagom ne bi mogao osvojiti.

Uz bok visio mu je lovački nož njegova nepoznatog oca, u toku što ga je on sam izradio prema slici u slikovnicama.

Napokon dopro je do poslastice koja je tako brzo nestajala. Oštrim nožem odrezao je veći komad nego što se nadao, cijelu dlakavu podlakticu što je provirivala ispod nogu moćnog Kerčaka, koji se toliko zabavio svojim nepovredivim pravom da se naždere da nije ni primijetio tu upadicu.

Tako se mali Tarzan izvijao ispod te uskovitlane mase stišćući ogavni plijen čvrsto na grudi.

Među onima koji su kružili po rubu banketa bio je i stari Tublat. On je bio među prvima na gozbi, ali se povukao s dobrim komadom da ga pojede u miru, pa je sad nastojao da se dočepa još kojeg komada.

Opazio je Tarzana dok se pomaljao iz grabežljive lakome gomile s onom dlakavom podlakticom čvrsto privijenom uz tijelo.

Tublatove malene, tijesno smještene, zakrvavljene, svinjske oči zaiskrile su opakom mržnjom kad su opazile prezrenog Tarzana. Silna pohlepa za mesom što ga je nosio dječak pojačavala je njihov sjaj.

Ali je Tarzan spazio svog najvećeg dušmanina isto tako brzo pa je, pogađajući što želi da učini ta velika životinja, skočio spretno među ženke i mladunčad, nadajući se da će se tamo sakriti. Tublat mu je, međutim, bio za petama, tako da nije imao prilike da se sakrije, nego je morao da bježi.

Požurio se prema okolnom drveću. Spretnim skokom jednom je rukom dohvatio nižu granu, a zatim se prenijevši svoj teret među zube, popeo brzo naviše, a u stopu ga je slijedio Tublat.

Sve se više i više penjao, sve do uznjihanog vrha tog visokoga kralja šume, gdje ga se njegov teški progonitelj nije usudio pratiti. Tu je stao dobacujući poruge i uvrede razbješnjeloj, zapjenjenoj životinji pedeset stopa pod njim.

A onda je Tublat pobjesnio.

S užasnim vriskom i rikom pojurio je na tlo, među ženke i mlade zarinuvši velike koljače u tuce sitnih gr'oca i derući velike komade s leđa i grudi ženki koje su mu dopale pandža.

Na sjajnoj mjesečini Tarzan je bio svjedokom cijelog tog bijesnog karnevala ludila. Vidio je ženke i mlade kako skaču u okrilje drveća. Zatim su veliki mužjaci u sredini arene osje-

tili jake koljače izbezumljenog druga, pa su kao po dogovoru nestajali u crnim sjenama šume što ih je nadvisivala.

Osim Tublata ostalo je još samo jedno u amfiteatru, zakašnjela ženka, koja je jurila prema drvetu gdje je čučao Tarzan, a odmah za njom trčao je užasni Tublat.

To je bila Kala, pa se, čim je vidio da je Tublat sustiže Tarzan spustio brzinom kamena što pada, od grane do grane, prema svojoj pomajci.

Sad je ona bila pod granjem drveta, a odmah nad njom čučao je Tarzan čekajući da vidi ishod utrke.

Ona je skočila u zrak uhvativši se za nisku granu, ali gotovo iznad glave Tublatove, koji ju je bio sustigao. Sad je trebalo da bude sigurna, ali se začulo pucanje, trganje, grana se slomila pa je ona pala ravno na Tublatovu glavu, oborivši ga na tlo.

Oboje su se u trenu digli, ali ma koliko oni bili brzi, Tarzan je bio brži, tako da se razbješnjeli mužjak našao pred čovjekovim djetetom koje je stajalo između njega i Kale.

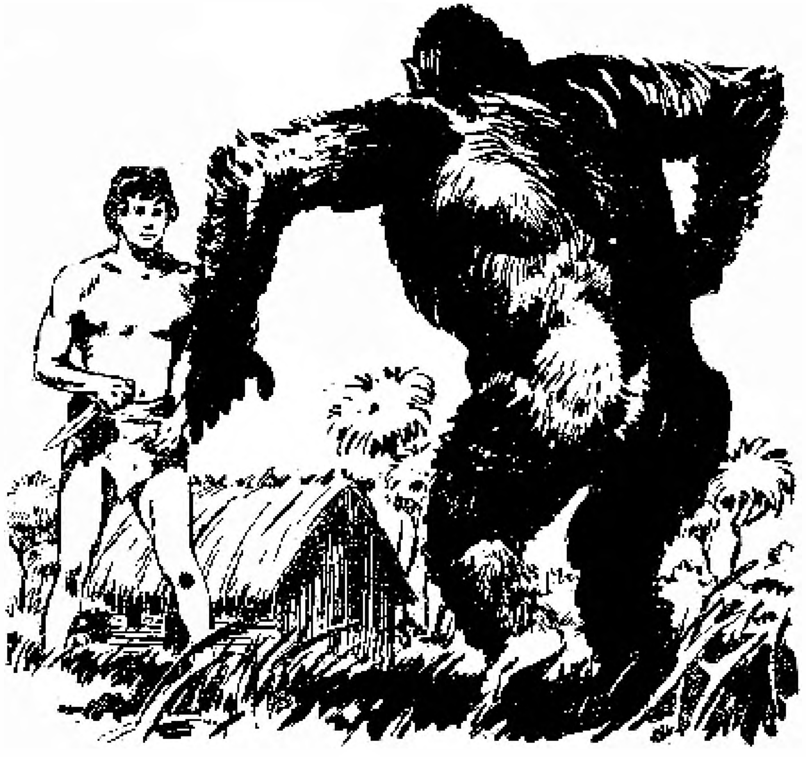
Ništa toj divljoj zvijeri više ne bi ni pristajalo, pa je sa slavodobitnom rikom skočio na malenog lorda Greystoka. Ali mu se koljači nisu nikad sastavili u onom smeđem mesu.

Kad se tijelo svalilo na tlo, Tarzan-majmun stade nogom na vrat svog doživotnog neprijatelja. Podigavši oči k punom mjesecu, zabaci unazad divlju mladu glavu i ispusti divlji i strašni krik svojeg roda.

Jedan po jedan spustilo se pleme sa svojih utočišta na drveću i stalo u krug oko Tarzana i pobijeđenog neprijatelja. Kad su stigli svi, Tarzan im se obrati riječima:

— Ja sam Tarzan — povikao je. — Ja sam velik ubijač. Neka svi poštuju Tarzana-majmuna i Kalu, njegovu majku. Nema među vama tako snažnog kao što je Tarzan. Neka se moji neprijatelji čuvaju.

Gledajući ravno u Kerčakove opake crvene oči, mladi lord Greystoke udari po jakim grudima i zaurla još jednom oštri krik izazova.

Jedva je zakoračio nekoliko koraka prema džungli, kad se iz sjene niskoga grmlja pojavio Bolgami — golemi gorila

lovac s krošnje drveća

U jutro poslije Dum-Duma pleme krene polako kroz šumu prema obali.

Tublatovo tijelo ležalo je ondje gdje je palo, jer Kerčakovo pleme ne jede svoje mrtve.

Hodali su tražeći hranu. Kupusnu palmu i sivu šljivu, pisang-bananu i musales nalazili su u izobilju, s divljim kikirikijem, a povremeno i male sisavce, ptice, jaja, gmazove i insekte. Orahe su trli među snažnim čeljustima ili ih, ako su bili pretvrdi, lomili udarajući ih kamenom.

Jednom ih je stara Sabor, prelazeći njihovim putem, prisilila da pobjegnu u sigurnost visokih krošnji, jer ako je ona poštovala njihov broj i oštre koljače, oni su jednako poštovali njezinu divlju snagu i okrutnost.

Tarzan je sjedio na niskoj grani, upravo iznad veličanstvenog, gipkog tijela koje se tiho provlačilo kroz gustu džunglu. Bacio je kikiriki u starog neprijatelja svog roda. Velika je zvijer stala, okrenula se i motrila podrugljivu pojavu na grani.

Ošinuvši ljutito repom, iskesila je žute koljače, nabrala velike usne tako da joj se čekinjasta gubica ružno nazubila, a opake joj se oči pretvorile u dva uska razreza bijesa i mržnje. Zabačenih ušiju gledala je ravno Tarzanu-majmunu u oči, a zatim se oglasila divljim, oštrim izazovom.

A s grane, siguran, dijete-majmun odgovorio je na svoj strašni način.

Načasak se ovo dvoje motrilo u potpunoj tišini a zatim se velika mačka zaputila u džunglu, koja ju je progutala kao što u oceanu nestaje bačeni kamen.

Ali se u Tarzanovu duhu rodila velika ideja. On je ubio divljeg Tublata, pa nije li on velik borac? Sad će poći za lukavom lavicom Sabor i isto je tako ubiti. Bit će i velik lovac.

Pri dnu njegova malog srca kucala je velika želja da pokrije svoju golotinju *odjećom,* jer je saznao iz slikovnica da su svi *ljudi* tako pokriveni, dok *majmuni* i sva druga živa bića hodaju goli.

Odjeća zato mora biti doista znak veličine — biljeg nadmoćnosti *čovjeka* nad svim ostalim životinjama, jer sigurno ne može biti drugog razloga da se nose one ružne stvari.

Prije mnogo mjeseci, dok je on još bio manji, želio je kožu Sabore lavice, ili Nume, lava, ili Site, leoparda, da pokrije golo tijelo, tako da više ne bi nalikovao ružnoj Histi, zmiji. Ali sad ponosio se glatkom kožom, jer ona znači da on potječe od velike rase, pa su suprotne želje, da hoda gol i ponosno pokazuje svoje porijeklo, ili da se prilagodi običajima svojeg roda i nosi ružnu i neudobnu odjeću, naizmjenice prevlađivale.

Dok je pleme dalje polako napredovalo kroz šumu, pošto je prošla Sabor, Tarzan je razmišljao, kako će ubiti svojeg neprijatelja, pa je još mnogo dana poslije toga mislio samo na susret s lavicom.

Ali tog je dana, međutim, morao da obraća pažnju na neposrednije interese svoga plemena.

Odjednom posta kao noć. Šumovi džungle su prestali. Drveće je stajalo ukočeno kao da očekuje kakvu veliku i skoru nevolju. Cijela je priroda čekala — ah ne dugo.

Jedva čujno, iz daljine, čulo se tiho, žalosno stenjanje. Približavalo se sve više i više i postajalo sve glasnije i glasnije.

Veliko drveće savijalo se u isti mah kao da ga pritište snažna ruka. Iako se sve dublje i dublje savijalo prema zemlji, još uvijek se nije ništa čulo, osim dubokog i strašnog stenjanja vjetra.

Onda su se, odjednom, divovi džungle povukli natrag, šibnuvši svojim velikim krošnjama u ljutitu i zaglušnu protestu. Jarko, zasljepljujuće svjetlo bljesnulo je iz uskomešanih, crnih oblaka. Dubokom tutnjavom grom je zagrmio svoj izazov. Došao je potop — sav pakao svalio se na džunglu.

Pleme se stislo, dršćući od hladne kiše, uz podnožja velikog drveća. Munja, kad je udarila i bljesnula tamom, otkrivala je snažno zanjihane grane, povijuše što su nemilosrdno šibale i stabla koja su se svijala.

Tu i tamo pokoje bi se prastaro drvo, ošinuto munjom, raspalo u tisuću komada, obarajući bezbrojno granje i mnoge manje susjede, pa poveća već i tako isprepleteni gustiš tropske džungle.

Granje, veliko i malo, trgano snažnim tornadom, letjelo je divlje zanjihanim zelenilom noseći smrt i propast bezbrojnim nesretnim stanovnicima gusto naseljenog svijeta.

Sate i sate trajala je oluja bez predaha, i još se pleme stiskalo dršćući od straha. Neprestano u strahu od stabala i granja što je padalo, paralizirano živim bljeskom munje i tutnjavom groma, šćućurilo se jadno i nevoljko čekajući da oluja prođe.

Svršetak je bio iznenadan kao i početak. Vjetar je prestao, sunce je zasjalo — priroda se ponovo nasmiješila.

Lišće i granje s kojega se stresla kišnica i vlažne latice prekrasnog cvijeća, sve je to zablistalo u sjaju dana koji se vraćao. I tako — kako je Priroda zaboravila, tako su zaboravila i njezina djeca. Žustri život nastavljao se kao što je bilo i prije tame i užasa.

Ali Tarzanu osvit novog dana protumačio je tajnu *odjeće*. Kako bi mu bilo udobno pod teškim Saborinim krznom! I to je bio još jedan poticaj na pustolovinu.

Nekoliko mjeseci pleme se zadržalo blizu žala gdje je stajala Tarzanova koliba, pa je on učio veći dio vremena, ali je, dok je god putovao šumom, držao konop u pripremi, i mnoge manje životinje pale su mu u zamku.

Jednom je pala oko kratkog vrata Horte, vepra. Njegov bijesni skok u slobodu zbacio je Tarzana s grane na kojoj je ležao u zasjedi.

Moćni vepar okrenuo se kad je čuo pad tijela, pa je, videći samo lak plijen u liku mladog majmuna, pognuo glavu i bijesno navalio na iznenađenog mladića.

Na sreću, Tarzan se nije ranio u padu, jer se poput mačke dočekao na sve četiri kako bi ublažio udarac. U času bio je na nogama. Skočivši spretnošću majmuna, kakav je i bio dospio je na sigurnu nisku granu, kad je Horta, vepar, projurio uzalud ispod nje.

Tako je Tarzan iskustvom učio ograničenja, kao i mogućnosti svog čudnog oružja.

Tom prilikom izgubio je dugi konop, ali je znao, da bi ga tako s grane povukla Sabor, da bi ishod mogao biti posve drukčiji, jer bi on, povrh toga, sigurno izgubio i život.

Trebalo mu je mnogo dana da splete nov konop, ali kad ga je napokon završio, pošao je u lov. Ležao je u zasjedi u gustom lišću velike grane baš iznad dobro ugaženog traga što je vodio do napajališta.

Nekoliko je životinjica prošlo, a da im se ništa nije dogodilo. Nije želio tako beznačajnu divljač. Htio je da ulovi jaku životinju, da tako iskuša djelotvornost svoje nove zamisli.

Napokon je došla ona koju je Tarzan čekao, s glatkim tetivama što su se valjale ispod svjetlucave kože: dolazila je lavica Sabor, debela i sjajna.

Njezina velika jastučasta stopala padala su meko i tiho na uski trag. Glavu je držala visoko, jer je bila uvijek oprezna. Dugi rep pomicala je polako talasajući ga valovito i skladno.

Sve se više približavala mjestu gdje je Tarzan-majmun čučao na grani držeći namotaje dugog konopa spremno u ruci.

Poput brončana kipa, nepomično kao smrt, sjedio je Tarzan. Sabor je prolazila ispod njega. Zakoračila je korak dalje — drugi, treći, a onda je tihi kolut poletio.

Načasak joj je petlja, što se sve više širila, visila nad glavom poput velike zmije, a onda joj je, kad je pogledala gore, da vidi odakle dolazi šum, pala na vrat. Brzim trzajem Tarzan je stegao petlju oko sjajnog vrata, ispustio konop i uhvatio se svog uporišta objema rukama.

Sabor je bila u zamci.

Jednim skokom prestravljena životinja krenu u džunglu, ali Tarzan nije želio da izgubi još jedan konop. Poučilo ga je iskustvo. Lavica je tek napola skočila drugi put, kad je osjetila kako joj se konop steže oko vrata. Tijelo joj se sasvim preokrenulo u zraku. S velikim treskom pala je na leđa. Tarzan je dobro pričvrstio kraj konopa za deblo velikog drveta na kojem je sjedio.

Dosad mu se želja savršeno ispunila, ali kad je uhvatio konop, uprijevši se o rašlje od dviju jakih grana, vidio je da je vrlo teško vući tu veliku masu koja se trga, dere, grize, kriči, masu bijesnih željeznih mišića, na drvo i ondje je objesiti.

Težina stare Sabor bila je golema. Kad se odupre svojim golemim šapama, samo bi je slon Tantor mogao pomaknuti.

Sad se lavica nalazila na stazi odakle je mogla vidjeti uzrok svojoj sramoti. Urlajući od bijesa, ona je iznenada navalila, skočila visoko u zrak prema Tarzanu, ali kad joj je tijelo udarilo o granu na kojoj je prije bio Tarzan, Tarzana ondje više nije bilo.

On je sad čučao na manjoj grani dvadeset stopa iznad bijesnog zarobljenika. Načasak Sabor je visila preko grane a Tarzan joj se izrugivao i dobacivao joj šiblje i granje u nezaštićeno lice.

Zatim zvijer pade na zemlju, a Tarzan brzo priđe da zgrabi konop, ali sad je Sabor vidjela da je to samo tanak konop. Zgrabila ga je u goleme čeljusti i prekinula ga prije no što je Tarzan mogao petlju zategnuti po drugi put.

Tarzana je to mnogo boljelo. Njegova dobro zasnovana misao je propala. Očajan sjedio je na grani, te kričao i kreveljio se na stvorenje koje je pod njim rikalo.

Sabor je sate i sate koračala ispod drveta. Četiri puta se šćućurila i skočila na tu sablast koja je plesala nad njom, ali jednako je mogla ščepati i vjetar što je mrmorio krošnjama.

Napokon se Tarzan umori od ove zabave. Oprostio se izazovnim krikom i dobro naciljanim zrelim voćem, koje se, meko i ljepljivo, raširilo po režećoj gubici neprijatelja, te je brzo odjurio drvećem, stotinu stopa iznad tla, i za kratko vrijeme već je bio među članovima plemena.

Tu je ispripovijedio pojedinosti pustolovine, naduvenih grudi i s takvim hvalisanjem da se dojmio i najogorčenijih neprijatelja, dok je Kala upravo plesala od radosti i ponosa.

čovjek i čovjek

Tarzan-majmun živio je i dalje u divljoj džungli, a da se nekoliko godina nije ništa značajno dogodilo, samo što je jačao i bivao pametniji. Iz knjiga učio je sve više i više o stranim svjetovima koji su ležali negdje izvan njegove prašume.

Život mu nije nikad bio jednoličan ili dosadan. Uvijek je bilo Pise, ribe, koju je hvatao u mnogim rječicama i jezercima, i Sabore, s njezinim okrutnim rođacima, tako da su ga držali na oprezu i davali poleta svakom trenu što ga je čovjek provodio na tlu.

Često su ga lovili, a još češće on njih lovio. Ali, iako ga nikad nisu pravo dosegli onim okrutnim, oštrim pandžama, ipak bi se katkad jedva provukao debeo list između njihovih pandža i Tarzanovc glatke kože.

Brza je bila lavica Sabor, brz je bio i Numa i Sita, ali Tarzan-majmun bio je munja.

S Tantorom se, slonom, sprijateljio. Kako? Ne pitajte me. Ali stanovnici džungle znaju da su mnoge mjesečinom osvijetljene noći Tarzan-majmun i Tantor, slon, šetali zajedno, a ondje gdje je put bio čist Tarzan je jahao visoko na Tantorovim jakim leđima.

Svi drugi u džungli bili su mu neprijatelji, osim njegova plemena, u kojem je on sada imao mnogo prijatelja.

Mnogo dana u tim godinama proveo je u kolibi svog oca, gdje su još ležale netaknute kosti roditelja i mali kostur Kalina mladunčeta. Sa osamnaest čitao je glatko i razumio gotovo sve što je čitao u onim mnogim i različitim svescima na policama.

Znao je i pisati štampanim slovima, brzo i jasno, ali pisati običnim slovima nije naučio, jer iako je bilo nekoliko bilježnica među njegovim blagom bilo je toliko malo engleskog jezika u rukopisu u kolibi da nije uviđao koristi od muke da nauči taj drugi oblik pisanja, iako ga je s mukom znao čitati.

I tako ga nalazimo, sa osamnaest, engleskog lorda, kako ne zna engleski govoriti, a ipak svoj materinji jezik zna čitati i pisati. Nikad nije vidio drugog ljudskog bića osim sebe, jer onaj mali predio što ga je prelazilo pleme nije oplakivala nikakva rijeka da bi se mogli naseliti divlji urođenici iz unutrašnjosti.

Visoki bregovi zatvarali su taj predjel sa tri strane, ocean na četvrtoj. Vrvio je od lavova, leoparda i otrovnih zmija. Nedodirnuti nedohodi guste džungle dosad još nisu namamili smiona pionira preko svoje granice.

Ali dok je Tarzan-majmun jednog dana sjedio u očevoj kolibi uranjajući u tajne nove knjige, stara sigurnost njegove džungle bila je zauvijek prekinuta.

Na dalekoj istočnoj granici čudna se povorka razvukla u jednoredu po bilu niska brežuljka.

Naprijed je išlo pedeset crnih ratnika oboružanih tankim drvenim kopljima, s krajevima ispečenim i otvrdnutim na slabim vatrama, i s dugim lukovima i otrovnim strelicama. Na leđima nosili su jajolike štitove, u nosevima veliko prstenje, dok je iz čupave vune njihovih glava provirivao pramen šarenog perja.

Preko čela bile su im tetovirane tri vodoravne obojene crte, a na svakoj strani grudi tri koncentrična kruga. Žute zube izbrusili su u oštre vrške, a velike, izbočene usne još su više pojačavale nisku, životinjsku surovost njihove pojave.

Slijedilo je nekoliko stotina žena i djece. Prve su nosile na glavama velike terete: lonce za kuhanje, kućanske potrepštine i slonovu kost. Straga je išlo stotine ratnika, nalik u svakom pogledu onima sprijeda.

Da su se više bojali napada na začelje kolone nego bilo kakva nepoznatog neprijatelja koji bi mogao vrebati sprijeda, vidjelo se po formaciji kolone. Tako je i bilo, jer su oni bježali pred vojnicima bijelaca, koji su ih toliko namučili izvlačeći od njih kaučuk i slonovu kost da su jednog dana navalili na osvajače i ubili bijela oficira i malen odred njegovih crnih vojnika.

Mnogo dana prežderavali su se mesom, ali je zatim došao jači odred vojske i noću napao selo kako bi osvetio smrt svojih drugova.

Te su noći crni vojnici bijelaca imali obilje mesa, a ovaj se ostatak nekada snažnog plemena odšuljao u tamnu džunglu, u nepoznato, u slobodu.

Ali ono što je ovim divljacima bila sloboda i traganje za srećom značilo je propast i smrt mnogim divljim stanovnicima njihova novog doma.

Tri dana ta mala povorka hodala je polako srcem ove nepoznate i neprohodne šume, dok napokon, rano četvrtog dana, nisu naišli na malo mjesto, kraj obale rječice, što je bilo rjeđe obraslo nego bilo koje tlo na koje su dotad naišli.

Tu su se dali na posao da sagrade novo selo. U mjesec dana iskrčili su velik prostor, podigli kolibe i ograde, zasijali i zasadili pisang-banane, jamove i kukuruz, pa su u novom domu nastavili stari život. Tu nije bilo bijelih ljudi, vojnika. Niti se za okrutne i nezahvalne nadglednike morao skupljati kaučuk i slonova kost.

Nekoliko mjeseci prošlo je prije nego što su se crnci usudili poći dalje u predio što je okruživao novo selo. Nekoliko ih je već palo kao plijen stare Sabore, a budući da je džungla bila prepuna ovih divljih i krvožednih mački, lavova i leoparda, crni ratnici nisu se usuđivah poći daleko od svojih sigurnih ograda.

Ali jednog dana je Kulonga, sin staroga kralja Mbonge, otišao daleko u guste predjele prema zapadu. Oprezno je

koračao, s tankim kopljem uvijek pripremnim, stišćući čvrsto lijevom rukom dugi jajoliki štit uz glatko crno tijelo.

Na leđima nosio je luk, a u tobolcu na štitu mnogo tankih ravnih strelica, dobro namazanih debelom, tamnom, smolastom tvari koja je usmrćivala ma dospjela i u ranicu od uboda igle.

Noć je zatekla Kulongu daleko od ograda sela njegova oca, ali on je i dalje kročio prema zapadu pa je, popevši se u rašlje velika drveta, izgradio grubu postelju i savio se da spava.

Tri milje prema zapadu spavalo je Kerčakovo pleme.

Rano idućeg jutra majmuni su se razmiljeli krećući se kroz džunglu u potrazi za hranom. Tarzan je, kao što mu je bio običaj, tragao u pravcu kolibe, tako da se polagano loveći, kad je stigao na žal već bio i najeo.

Majmuni su se raštrkali po jedan, dva i tri u svim smjerovima, ali su uvijek ostali toliko blizu da su mogli čuti znak uzbune.

Kala se polako kretala po slonovskom tragu prema istoku. Preokretala je trule grane i stabla u potrazi za jestivim kukcima i gljivama, kad se od jedva čujna, čudna šuma trgnu.

Jer pedeset metara pred njom trag je bio ravan pa je u tom lisnatom tunelu vidjela kako se šulja prema njoj lik čudna i strašna stvorenja.

To je bio Kulonga.

Kala nije čekala da vidi više, nego je, okrenuvši se brzo odmicala natrag po tragu. Nije trčala, nego je, kako su to i činili njezini kad nisu bili previše uzbuđeni, htjela radije da izbjegne nego da pobjegne.

Odmah za njom dolazio je Kulonga. Tu je bilo mesa. Mogao je ubiti i danas se dobro omastiti. Brzao je naprijed podigavši koplje da ga baci.

Na zavoju ponovo ju je ugledao na još jednom ravnom komadu puta. Ruku kojom je držao koplje povuče daleko

natrag brzo poput munje. Mišići su mu se trzali ispod glatke kože. Naprijed sunu ruka, i koplje poleti prema Kali.

Slabo je bacio. Samo joj je ogrebao bok.

S povikom bijesa i muke majmunica se okrenu svome mučitelju. U času drveće je stalo pucati pod težinom njezinih brzih drugova koji su se hitro primicali prema poprištu sukoba odgovarajući na Kalin vrisak.

Kad je ona napala, Kulonga je skinuo luk i umetnuo strelicu s gotovo nezamislivom brzinom. Povukavši je daleko natrag zatjera otrovno oružje ravno u srce velikoj majmunici.

S užasnim krikom Kala pred začuđenim članovima plemena pade naprijed na lice.

Ričući i kričeći, majmuni jurnuše prema Kulongi, ali je taj oprezni divljak potrčao niz trag poput zaplašene antilope.

On je znao nešto o okrutnosti ovih divljih, dlakavih ljudi. Jedina mu je želja bila da između sebe i njih namakne koliko je više moguće milja.

Oni su ga pratili, jureći drvećem, na priličnoj udaljenosti, ali su napokon jedan za drugim prekidali hajku i vraćali se k prizoru tragedije.

Nijedan nije nikad prije vidio čovjeka, osim Tarzana, pa su se nejasno čudili kakvo je to čudno stvorenje upalo u džunglu.

Na dalekom žalu, kod kolibice, Tarzan je čuo slabe odjeke borbe. Slutio je da se nešto ozbiljno dogodilo u plemenu, te je požurio u smjeru galame.

Kad je stigao, našao je okupljeno cijelo pleme kako brblja oko mrtvog tijela njegove ubijene matere.

Tarzanova bol i srdžba bila je bez granica. Ponavljao je i ponavljao ružni gromki izazov. Tukao je po velikim grudima stisnutim pesnicama, a zatim je pao na Kalino tijelo i tako iz jecao jadnu žalost svog osamljenog srca.

Izgubiti jedino stvorenje na svijetu, koje je čovjeku uvijek pokazivalo ljubav i pažnju, doista je velika nesreća.

Ta Kala je bila samo divlja i ružna majmunica! Tarzanu je bila dobra i lijepa.

Kalu je obasipao, a da nije bio svjestan, svim poštovanjem i odanošću i ljubavlju koju normalni dječak osjeća prema majci. Nije nikad druge poznavao, pa je zato Kali davao, iako šutke, sve ono što bi pripadalo lijepoj i dražesnoj lady Alice, da je poživjela.

Poslije prve provale bola Tarzan se pribra. Ispitujući članove plemena koji su bili svjedoci ubojstva Kale saznao je sve štu mu je njihov mršavi rječnik mogao ispričati.

To mu je, međutim bilo dosta. Rekli su mu kako čudan, gol, crni majmun kojemu na glavi raste perje šije smrt iz tanke grane, a onda trči brzinom Bare, jelena, prema izlazu sunca.

Tarzan nije više čekao, već je skočio u granje drveća i počeo juriti šumom. Poznavao je zavijutke slonovskog traga kojim je pobjegao Kalin ubojica, te je zato udario ravno džunglom da presretne crnog ratnika koji je očito slijedio krivudave zaobilaske traga.

Uz bok visio mu je lovački nož nepoznatog oca, a preko ramena namotaji dugog konopa. Za jedan sat ponovo je naišao na trag. Spustio se na zemlju i dobro pretražio tlo.

Na obali rječice, u mekom mulju, pronašao je otiske stopala kakve je dotad samo on iz cijele džungle ostavljao, ali mnogo veće od njegovih. Srce mu je brzo tuklo. Zar to on možda lovi ČOVJEKA — pripadnika svoje rase?

Bile su dvije vrste otisaka koje su pokazivale suprotne pravce, što je značilo da je njegova lovina već prošla tim tragom i na povratku. Dok je ispitivao noviji trag, sitni komadić zemlje pao je s vanjskog ruba jednog otiska na dno plitke udubine — ah, trag je vrlo svjež, plijen mora da je tek prošao.

Tarzan se ponovo vinu na drveće pa je brzo i tiho žurio visoko iznad traga.

Jedva je prošao milju kad je naišao na crnog ratnika koji je stajao na maloj čistini. U ruci mu je bio tanki luk u koji je umetao jednu od onih smrtonosnih strelica.

Nasuprot njemu, s one strane čistine, stajao je Horta, vepar, spuštene glave i zapjenjenih koljača, spreman da napadne.

Tarzan je gledao začuđeno ovo čudno stvorenje ispod sebe — tako poput njega po obliku, a ipak toliko različito po licu i boji. Njegove su knjige slikale *crnca,* ali kako je različit bio tupi, mrtvi otisak od ove glatke i ružne ebanovine koja bije životom.

Dok je taj čovjek stajao ondje s napetim lukom, Tarzan nije toliko prepoznavao *crnca* koliko strijelca iz svoje slikovnice.

S ... STRIJELAC

Kako je to divno! Tarzan je gotovo odao svoju prisutnost, toliko se uzbudio otkrićem.

Ali na tlu se počelo nešto zbivati. Žilava crna ruka povukla je strijelu daleko natrag. Horta, vepar, navaljivao je a crnac je ispustio malu otrovnu strelicu pa ju je Tarzan vidio kako leti brzinom misli i smješta se u čekinjastom vratu vepra.

Jedva je jedna strelica odletjela iz luka, kad je Kulonga smjestio drugu, ali vepar Horta navalio je tako brzo da je on nije imao vremena odapeti. Crnac je sasvim preskočio životinju koja je jurila pa je, okrenuvši se nevjerojatnom brzinom, smjestio drugu strelicu u Hortina leđa.

Zatim je Kulonga skočio na obližnje drvo.

Horta se okretao da još jednom navali na neprijatelja, pošao je nekoliko koraka, a onda posrnuo i pao na bok. Jedan su se časak mišići grčevito kočili i popuštali, a onda se sve smirilo.

Kulonga je sišao s drveta.

Nožem, koji mu je visio uz bok odsjekao je nekoliko velikih komada s vepra.

Usred staze naložio je vatru te je ispekao i pojeo koliko je htio. Ostalo je ostavio ondje gdje je i palo.

Tarzan je bio zainteresiran gledalac. Želja da ubije gorjela je snažno u njegovim divljim grudima, ali želja da nauči bila je jača. On će slijediti ovo divlje stvorenje neko vrijeme i saznati odakle je. Može ga lako ubiti kasnije, kad odloži smrtne strelice i luk.

Kad se Kulonga najeo i nestao iza zavoja staze, Tarzan se spustio mirno na tlo. Svojim nožem odvali nekoliko komada mesa s Hortina trupla, ali ga nije pekao.

Vidio je vatru, ali samo kad bi Ara, munja, razorila kakvo veliko drvo. Da bilo koje biće džungle može proizvesti crvene i crne koljače koji proždiru drvo i ostavljaju samo finu prašinu, tome se Tarzan veoma čudio, a zašto je crni ratnik upropastio slasno jelo zaronivši ga u onu škodljivu vrućinu, to je bilo iznad njegovih moći da shvati. Možda je Strijelac Arin prijatelj, pa s njom hoće da podijeli hranu?

Ali, bilo kako mu drago, Tarzan neće upropastiti dobro meso ni na kakav glupi način, pa je zato potisnuo niz grlo veliku količinu sirova mesa, zakopavši ostatak trupla nedaleko staze tako da ga može pronaći na povratku.

A onda lord Greystoke obriše masne prste o gola stegna i pođe Kulonginim tragom, tragom sina kralja Mbonge. A u dalekom Londonu drugi je lord Greystoke, mlađi brat pravog oca lorda Greystokea, vraćao kotlete klupskom kuharu zato što su bili preslabo pečeni, a kad je završio obrok uronio je vrške prstiju u srebrnu zdjelu namirisane vode i osušio ih komadom snježnog damasta.

Tarzan je slijedio Kulongu cijeli dan lebdeći nad njim u drveću poput kakva zloduha. Još ga je dva puta vidio kako baca svoje razorne strelice — jednom na Dangoa, hijenu, a zatim na Manua, repatog majmuna. U oba slučaja životinje su uginule

skoro u isti čas, jer je Kulongin otrov bio vrlo svjež i vrlo smrtonosan.

Tarzan je mnogo razmišljao o toj čudesnoj metodi ubijanja, dok je polako zamahivao na sigurnoj udaljenosti iza svoje lovine. Znao je da samo onaj sitni trn od strelice ne bi mogao tako brzo ubiti ove divlje životinje koje su se često trgale i derale i ranjavale, i to strašno, u borbama sa svojim susjedima u džungli, ali su se toliko puta i oporavljale koliko se puta i nisu.

Ne, nešto je tajanstveno povezano s tim sitnim drvenim štapićima koji mogu pouzročiti smrt samom oderotinom. On mora otkriti što je to.

Te je noći Kulonga spavao u rašlji velika drveta, a daleko iznad njega čučao je Tarzan-majmun.

Kad se Kulonga probudio, vidio je da su mu luk i strelice nestale. Crni je ratnik bio bijesan i zastrašen, ali više zastrašen nego bijesan, Pretražio je tlo ispod drveta, pretražio je drvo iznad tla, ali nije bilo znaka ni luku ni strelicama niti noćnom kradljivcu.

Kulonga se zapanjio. Koplje je bacio na Kalu, i nije ga pokupio, a sad kad su mu nestali luk i strijele on je bez obrane, osim što ima jedan jedini nož. Jedina nada mu je bila da stigne u Mbongino selo koliko ga noge samo brzo mogu nositi.

Bio je siguran da nije daleko od sela, pa je zato počeo brzo kasati slonovskim tragom.

Iz velike mase gustog lišća, nekoliko metara dalje, izroni Tarzan-majmun i mirno krenu za njim.

Kulongin luk i strijele bile su sigurno privezane visoko u krošnji divovskog drveta, s kojeg je on ogulio oštrim nožem, sasvim blizu tla, komad kore, a jednu je granu napola presjekao i ostavio da visi pedeset stopa više. Tako je Tarzan označivao šumske tragove i obilježavao svoja skrovišta.

Dok je Kulonga nastavljao putovati, Tarzan ga je sustizao dok napokon nije prolazio gotovo nad crnčevom glavom. Sad je držao konop smotan u desnoj raci. Bio je spreman da ubije.

On je taj čas odgađao samo zato da sazna gdje je ratnikovo odredište, što je odmah i saznao, jer su odjednom ugledali veliku čistinu, načičkanu s jedne strane mnogim brlozima.

Tarzan je bio upravo iznad Kulonge kad je to ugledao. Šuma se naglo završila, pa se između džungle i sela prostiralo dvije stotine metara zasijanih polja.

Tarzan je morao raditi brzo, ili će mu plijen umaći. Ali Tarzanova životna škola ostavljala je tako malo prostora između odluke i djelovanja, kad se nalazio u nuždi, da nije bilo mjesta oklijevanju.

I tako, dok je Kulonga izranjao iz sjene džungle, tanak je namotaj konopa zavijao iznad njega s najniže grane velika drveta ravno na rubu Mbonginih polja, pa prije nego što je kraljev sin stupio pola tuceta koraka u čistinu čvrsta mu se petlja stegnu oko vrata.

Tarzan-majmun tako je brzo povukao plijen da se Kulongin krik zagušio u grlu. Ruku na ruku Tarzan je povlačio crnca, koji se koprcao, dok nije visio na vratu usred zraka. Onda se Tarzan popeo na veću granu, povukavši još uvijek uskoprcanu žrtvu u sigurno zelenilo drveća.

Tu je privezao konop čvrsto za jaku granu, a onda je sišao i zabio lovački nož u Kulongino srce. Kala je bila osvećena.

Tarzan je podrobno pregledao crnca. Nikad nije vidio nijedno drugo ljudsko biće. Nož s tokom i pojasom privuče mu oko. Prisvoji ih. Sviđao mu se i bakarni kolut oko gležanj a, pa je i taj prenio na nogu.

Pregledavao je i divio se tetoviranim šarama na čelu i prsima. Divio se oštro izbrušenim zubima. Pretražio je i prisvojio pernati ukras na glavi a onda se spremio da pođe na posao, jer je Tarzan-majmun bio gladan, a tu je bilo mesa, ulovljenoga, koje se po običaju džungle može jesti.

Kako da ga sudimo, po kojem mjerilu, toga majmuna-čovjeka sa srcem i glavom i tijelom engleskog mladića a odgojem divlje zvijeri?

Tublata, kojega je mrzio i koji je njega mrzio ubio je u otvorenoj borbi, a ipak mu nikad nije pala na pamet pomisao da jede Tublatovo meso. To bi mu bilo tako odurno kao što je nama ljudožderstvo.

Ah tko je Kulonga da se ne bi jeo lijepo kao Horta, vepar, ili Bara, jelen? Nije li naprosto još jedna od onih bezbrojnih divljih prašumskih životinja koje vrebaju jedna na drugu da zadovolje osjećaj gladi?

Odjednom, čudna sumnja zaustavi mu ruku. Nisu li ga knjige naučile da je ovo čovjek? A nije li i Strijelac čovjek?

Jedu li ljudi ljude. Jao, to nije znao. Čemu onda ovo oklijevanje! Još se jednom napregnu, ali odjednom njim ovlada mučnina. Nije znao zašto.

Samo je znao da ne može jesti crnčevo meso, i tako je nasljedni instinkt, stoljetan, djelovao njegovim nepoučenim duhom, i tako ga spasio da nije prekršio svjetski zakon o kojem čak nije znao ni da postoji.

Brzo spusti Kulongino tijelo na tlo, ukloni petlju i ode ponovo u drveće.

sablast

Sa svog visokog mjesta Tarzan je preko nasada promatrao slamom pokrivene kolibe.

Vidio je da je na jednoj tački šuma dodirivala selo, pa je zato otišao onamo, privučen grozničavom radoznalosti da vidi životinje i da nauči više o njima i da vidi čudne brloge u kojima stanuju.

Divlji život među okrutnim životinjama ostavljao je mjesta za pomisao da se tu radi samo o neprijateljima. Tako nije došao ni do pogrešnog shvaćanja o tome, kako bi ga, da ga slučajno otkriju, primili prvi od njegove vrste koje je ikada vidio.

Tarzan-majmun nije bio nikakav sentimentalist. Nije znao ništa o bratstvu ljudi. Oni koji su bili izvan njegova plemena bili su mu smrtni neprijatelji, osim nekoliko iznimaka, od kojih je slon Tantor bio značajan primjer.

I on je takve odnose shvaćao bez zlobe i mržnje. Ubijati je zakon divljega svijeta koji je on poznavao. Malo je imao primitivnih radosti, ali najveća je bila da lovi i ubija, pa je tako i on drugima dopuštao da goje iste želje kao i on, pa makar i sam bio predmet njihova lova.

Taj čudni život nije ga učinio ni mrzovoljastim ni krvožednim. Činjenica da je on uživao u ubijanju i da je ubijao s veselim smješkom na lijepim usnama nije nikako odavala prirođenu okrutnost. Najčešće je ubijao radi hrane, ali budući da je bio čovjek katkada je ubijao i iz užitka, što ne čini ni jedna druga životinja.

A kad je ubijao iz osvete ili samoobrane, i onda je ubijao bez histerije. To je bio vrlo poslovan postupak koji nije dopuštao nikakve lakomislenosti.

I tako je sad, dok se oprezno približavao Mbonginu selu, bio posve pripravan ili da ubije ili da bude ubijen, ako ga otkriju.

Prikradao se neobično pažljivo, jer ga je Kulonga naučio da veoma poštuje male drvene triješčice što su zadavale smrt tako brzo i nepogrešivo.

Napokon je došao do velikog drveta, teško natovarenog gustim lišćem i ovješenog petljama golemih penjačica. Iz toga gotovo posve zakritog skrovišta nad selom on je čučeći gledao dolje i čudio se svakoj pojavi novog, čudnog života.

Na seoskoj ulici trčala su i igrala se gola djeca. Žene su mljele osušene pisang-banane u grubim kamenim mužarima, dok su druge pravile kolače od brašna. A vani na polju vidio je kako opet druge žene kopaju, plijeve ili beru.

Sve su nosile čudne izbočene pojaseve od suhe trave oko bokova, a mnoge su bile natovarene mjedenim i bakrenim kolutima oko gležanja i ruku. Oko tamnog vrata visjeli su im čudno smotani pramenovi žice, dok ih je nekoliko bilo ukrašeno i golemim prstenjem u nosu.

Tarzan-majmun gledao je sa sve većim čuđenjem ova čudna stvorenja. Vidio je kako u sjeni drijemlje nekoliko muškaraca, dok bi na krajnjim rubovima čistine katkad ugledao oboružane ratnike koji su očito čuvah selo protiv iznenadnog napada.

Zamijetio je da samo žene rade. Nigdje nije bilo znaka da bi i muškarac obrađivao polje ili vršio bilo koju kućansku dužnost u selu.

Napokon mu se oči zaustave na ženi ravno pod njim.

Pred njom je bio kotlić koji je stajao nad slabom vatrom, a u kotliću je ključala nekakva debela, crvenkasta, smolasta masa. Na jednoj strani ležao je izvjestan broj drvenih strelica

kojih je šiljke ona uranjala u tu vrelu tvar, a onda ih je slagala na uzan stalak od granja koji je bio na drugoj strani.

To je Tarzana-majmuna neodoljivo privlačilo. Tu je bila tajna strašne razornosti Strijelčevih triješčica. Primijetio je s kakvom izvanrednom pažnjom žena nastoji da ona tvar ne dodirne njezine ruke, a jednom, kad je malko toga prsnulo na njezin prst, vidio je kako ga ona uranja u posudu s vodom i brzo šakom lišća trlja tu mrlju.

Tarzan-majmun nije znao ništa o otrovu, ali mu je dovitljivi razum govorio da ta smrtonosna tvar ubija, a ne mala strelica, koja samo prenosi otrov u tijelo žrtve.

Kako bi on želio imati još onih malih smrtonosnih triješaka! Samo da ta žena načasak ostavi svoj posao, on bi se mogao spustiti, pokupiti šaku strelica i ponovo se vratiti na drvo prije nego što ona tri puta udahne.

Dok je nastojao nešto smisliti da odvuče njezinu pažnju. Čuo je divlji krik onkraj čistine. Pogledao je i vidio crna ratnika kako stoji upravo pod onim drvetom gdje je on prije jedan sat ubio ubojicu Kale.

Taj momak vikao je i mahao kopljem nad glavom. Od vremena do vremena on je pokazivao nešto na tlu.

U selu se začas podiže graja. Oboružani ljudi izišli su iz mnogih koliba i sada su trčali bjesomučno preko čistine prema uzbuđenoj straži. Za njima su brzali starci, žene i djeca, tako da se selo u trenu ispraznilo.

Tarzan-majmun znao je da su otkrili tijelo njegove žrtve, ali ga je to zanimalo mnogo manje nego činjenica da nitko nije stajao u selu da ga spriječi da on uzme zalihu strelica što su pod njim ležale.

Brzo i bez buke spusti se na tlo uz kotao otrova. Načasak stajao je nepokretno, i brzim je, svijetlim očima pregledavao unutrašnjost ograde.

Nikoga nije vidio. Oči su mu počivale na otvorenim vratima obližnje kolibe. Želio je pogledati unutra, te se oprezno približi niskoj, slamom pokrivenoj zgradi.

Jedan časak stajao je slušajući pažljivo. Nije bilo nikakva zvuka. Kliznuo je u polutamu kolibe.

Oružje je visilo na zidovima — duga koplja, čudno oblikovani noževi, nekoliko uskih štitova. U sredini sobe bio je lonac za kuhanje a na onom kraju stelja suhe trave pokrivena istkanim hasurama, što je očito služio vlasnicima kao postelja i posteljina. Nekoliko ljudskih lubanja ležalo je na podu.

Tarzan-majmun opipa svaki predmet, podiže koplja, pomiriši ih, jer on je »gledao« uglavnom svojim osjetljivim i vrlo uvježbanim nosnicama. Odlučio je da sebi prisvoji jedan od tih dugih, zašiljenih štapova, ali nije ga mogao ponijeti na taj put, jer je morao nositi strelice.

Kako je te predmete uzimao jedan po jedan sa zidova, tako ih je gomilao usred sobe, a na sve to postavio lonac za kuhanje, preokrenut, a na vrhu lonca položio je jednu od onih iskešenih lubanja, i na nju učvrstio ukras sa mrtve Kulongove glave.

Zatim je odstupio nekoliko koraka da vidi svoj posao, pa se nasmiješio. Tarzan-majmun volio je šalu.

Ali sad je vani čuo mnogo glasova, i dugo, razvučeno žalobno zavijanje i glasan plač. Prenuo se. Je li ostao predugo? Brzo je stigao do vrata i zavirio po seoskoj ulici prema ulazu u selo.

Urođenici se još nisu vidjeli, iako je jasno čuo kako se približuju preko nasada. Mora da su vrlo blizu.

Poput munje skoči preko otvorenog prostora prema hrpi strelica. Pokupivši ih toliko koliko ih je mogao nositi pod jednom rukom, prevrnu uzavreli kotao udarcem noge i nesta u lišću upravo kad je prvi urođenik ušao na ulaz na kraju seoske ulice. Onda se okrenuo da promatra što se dolje događa, poput

kakve divlje ptice koja je spremna da poleti na prvi znak opasnosti.

Urođenici su se poredali ulicom, četvorica su nosila mrtvo Kulongino tijelo. Straga vukle su se žene izvikujući čudne krikove i užasno naričući. Pošli su dalje sve do vrata Kulongine kolibe, upravo one u kojoj je Tarzan bio harao.

Jedva ih je pola tuceta ušlo u tu kolibu, kad su izjurili u divljoj zbrci i graji. Drugi su se žurno okupili. Mnogi su uzbudljivo mahali rukama, pokazivali i brbljali. Onda se nekoliko ratnika približilo i zavirilo u kolibu.

Napokon je neki starac s mnogim ukrasima od metala na rukama i nogama i s ogrlicom osušenih ljudskih ruku na prsima ušao u kolibu.

To je bio Mbonga, kralj, Kulongin otac.

Nekoliko časaka svi su šutjeli. Zatim je izišao Mbonga, a na ružnom licu čitao mu se bijes pomiješan sa strahom. Progovorio je nekoliko riječi okupljenim ratnicima, pa su za časak ljudi lijetali naseljem pretražujući podrobno svaku kolibu i svaki kut u naselju.

Jedva je pretraživanje i počelo, kad su otkrili prevrnuti kotao, a s tim i krađu otrovnih strelica. Ništa više nisu našli, pa se oko kralja okupila nekoliko trenutaka kasnije posve zaprepaštena i zaplašena skupina divljaka.

Mbonga nije mogao protumačiti čudne događaje koji su se zbili. Pronalazak još toplog Kulongina tijela — na samom rubu njihova polja i na dosluhu sela — probodena i svučena na vratima očeva doma, to je samo po sebi bilo dovoljno tajanstveno, ali ova posljednja strašna otkrića u samom selu, upravo u kolibi mrtvog Kulonge, ispunila su im srca stravom i izazvala u jadnim mozgovima samo najstrašnija tumačenja.

Stajali su u malim skupinama, govorili su tiho i kolutali uplašeno onim velikim očima svaki puta kada bi se osvrtali.

Tarzan-majmun promatrao ih je neko vrijeme s visokog mjesta na velikom drvetu. Bilo je štošta u njihovu vladanju što

on nije mogao shvatiti, jer on o praznovjerju još nije čuo, a bilo kakav strah samo je nejasno shvaćao.

Sunce je bilo visoko na nebu. Tarzan se tog dana nije najeo a mnogo je milja bilo do onih slasnih ostataka Vepra Horte.

Zato je okrenuo leđa Mbonginu selu i nestao u gustom lišću šume.

Jaka je životinja zgrabila užasnim ručetinama sjekiru iz Claytonovih ruku...

Još se nije posve smrklo kad je dopro do plemena, iako se bio zaustavio da iskopa i pojede ostatke divljeg vepra kojega je bio sakrio dan prije, pa zatim da uzme Kulongin luk i strijele s drveta na kojem ih je bio ostavio.

Dobro natovareni Tarzan spustio se s granja usred Kerčakova plemena.

Nadutih grudi pričao je slavu svoje pustolovine i pokazivao plijen.

Kerčak je mrmljao. Okrenuo se, jer je zavidio ovom čudnom članu svoje družbe. U zlom malom mozgu tražio je nekakvu izliku da na Tarzanu iskali mržnju.

Idući dan Tarzan je već u cik zore vježbao lukom i strelicama. Isprva gubio je gotovo svaku strelicu koju je odapeo, ali je napokon naučio da ih odapinje prilično tačno, pa je uskoro postao dosta dobar strijelac, ali ga je ova vještina stajala gotovo cijele zalihe strelica.

Pleme je i dalje nailazilo na dobar lov u susjedstvu žala, pa je tako Tarzan-majmun izmjenjivao vježbu u strijeljanju s daljim istraživanjem probrane, iako male zalihe očevih knjiga.

U tom razdoblju mladi engleski lord pronašao je metalnu kutijicu skrivenu straga u jednom ormaru u kolibi. Ključ je bio u bravi. Nekoliko časaka traženja i pokusa nagradilo ga je uspješnim otvaranjem pohraništa.

U kutiji je pronašao izblijedjelu sliku mlada čovjeka glatkog lica, zlatan medaljon ukrašen dijamantima i pričvršćen za zlatni lančić, nekoliko pisama i malenu knjižicu.

Tarzan je sve to temeljito ispitivao.

Najviše mu se svidjela slika, jer su se oči smiješile, a lice je bilo otvoreno i iskreno. To je bio njegov otac.

I medaljon ga je privlačio, te je stavio lančić oko vrata imitirajući način ukrašivanja kakav je vidio da je uobičajen među crnim ljudima koje je bio posjetio. Sjajni kameni svjetlucali su se čudno na glatkoj, smeđoj koži.

Pisma je mogao jedva pročitati, jer je učio malo ili ništa pisana slova, te ih je zato odložio u kutiju zajedno sa slikom i obratio pažnju knjizi.

Ta je bila gotovo cijela ispisana lijepim rukopisom, ali dok su mu kukčići bili svi poznati, njihov položaj i veza bili su čudni i potpuno nerazumljivi.

Tarzan se već dugo naučio služiti rječnikom, ali se taj na njegovu žalost i zabunu, pokazao neprikladnim u ovoj prilici. Nije mogao pronaći ni jednu riječ od svih što su bile napisane u toj knjizi. I zato je stavio knjigu u metalnu kutiju ali s odlukom da će kasnije prozreti tu tajnu.

Jadni mali majmun-čovjek! Da je samo znao da ona mala čudna tajna između korica od tuljanove kože sadrži ključ njegova porijekla, odgovor na neobičnu zagonetku neobičnog života!

To je bio dnevnik Johna Claytona, lorda Greystoka — na francuskom, kao što mu je uvijek bio običaj da piše.

Tarzan je stavio kutiju u ormar, ali je uvijek poslije toga nosio crte jakog, nasmiješenog lica svog oca u srcu, a u glavi čvrstu odluku da riješi zagonetku čudnih riječi u onoj crnoj knjižici.

Zasad je imao važnijeg posla, jer mu se zaliha strelica iscrpla, te je morao otputovati u crnačko naselje i obnoviti je.

Rano idućeg jutra pošao je na put. Krećući se brzo, stigao je do čistine prije podne. Još je jednom sjedio na velikom drvetu i, kao i prije, vidio žene u polju i seosku ulicu i kotao vrelog otrova ravno pod sobom.

Sate i sate čekao je priliku da se spusti neviđen dolje i pokupi strelice. Ali sad se nije dogodilo ništa što bi izmamilo crnce iz njihovih domova. Dan je tako prolazio, a Tarzan je još uvijek čučao iznad žene uz kotao.

Sad su se vraćale radnice s polja. Ratnici lovci izlazili su iz šume pa kad su se svi našli unutar ograde, seosku kapiju su zatvorili i zakračunali.

Mnogi lonci za kuhanje vidjeli su se po selu. Pred svakom kolibom žena je sjedila nad vrelom juhom, dok su se kolači od pisang-banane i kasava-pudinzi viđali u svakoj ruci.

Odjednom se začu poziv s ruba čistine.

Tarzan je pogledao.

To je bila skupina zakašnjelih lovaca koji su se vraćali sa sjevera, a među sobom su napola vodili, napola nosili životinju koja se otimala.

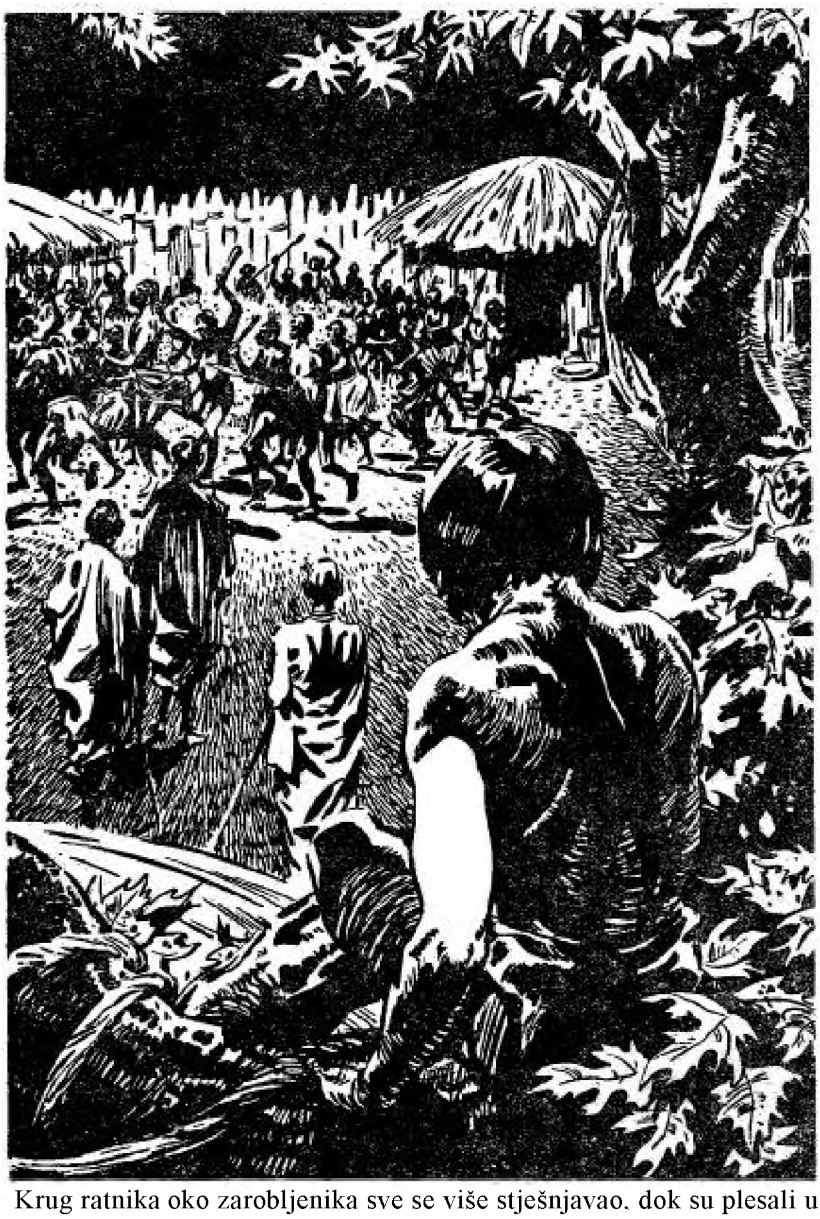
Kad su se približili selu, kapija se otvorila da ih propuste, a onda, kad su ljudi vidjeli žrtvu lova, začuo se divlji krik prema nebu, jer je lovina bio čovjek.

Kako su ga vukli, a on se još otimao, u seosku ulicu, žene i djeca navališe na njega štapovima i kamenjem, a Tarzan-majmun, mlada i divlja zvijer džungle, čudio se okrutnosti ovih njemu sličnih ljudi.

Samo je Sita, leopard, jedini stanovnik džungle, koji muči svoj plijen. No prema običaju svih drugih, žrtve su se brzo i milosrdno ubijale.

Tarzan je naučio iz knjiga samo odlomke o postupcima ljudskih bića.

Kad je slijedio Kulongu kroz šumu, očekivao je da će doći do skupine čudnih kuća na kotačima, do oblaka crnog dima koji izbija iz golemog drveta nataknutog na krov — ili do mo-

Krug ratnika oko zarobljenika sve se više stješnjavao, dok su plesali u divljoj i neobuzdanoj, bijesnoj glazbi bubnjeva

ra pokrivenog velikim plovećim zgradama koje se, kako je on naučio, nazivaju brodovima i čamcima i parobrodima i lađama.

Razočarao se ovim jadnim crnačkim naseljem skrivenim u džungli i ni sa jednom jedinom kućom tako velikom kao što je koliba na dalekom žalu.

Vidio je da su ti ljudi opakiji od njegovih majmuna, i isto tako divlji i okrutni kao i sama Sabor. Tarzan je počeo slabo cijeniti svoju vrstu.

Sad su privezali žrtvu za velik stup u sredini sela, ravno pred Mbonginom kolibom, pa se tu stvorio krug ratnika koji su plesali i vikali oko zarobljenika prijeteći mu se svijetlim noževima i kopljima.

U većem krugu šćućurile su se žene, vičući i udarajući po bubnjevima. To je Tarzana podsjećalo na Dum-Dum, pa je tako znao što da očekuje. Pitao se hoće li skočiti na svoje meso dok je čovjek još na životu. Majmuni to nisu činili.

Krug ratnika oko zgrbljenog zarobljenika sve se više. stješnjavao, dok su plesali u divljoj i neobuzdanoj, bijesnoj glazbi bubnjeva. Sad je jedno koplje poseglo i ubolo žrtvu. To je bio znak za pedeset drugih.

Probili su oči, uši, ruke i noge. Svaki palac jadnog tijela koje se savijalo, izuzevši njegove bitne dijelove, postao je ciljem okrutnih kopljanika.

Žene i djeca su vriskali od ushita. Ratnici su lizali svoje ružne usne očekujući gozbu. Natjecali su se u divljaštvu i drskosti tih okrutnih i nedostojnih čina kojima su mučili zarobljenika što je još bio pri svjesti.

Tada je Tarzan vidio svoju priliku. Sve su oči bile uperene u uzbudljiv prizor na mučilištu. Danje svjetlo zamijenila je noćna tama bez mjeseca, a samo su vatre nedaleko plesača bacale drhtavi plamen na nemirni prizor.

Nježno je spretni momak skočio na meku zemlju na kraju seoske ulice. Brzo je pokupio strijele — ovaj puta sve, jer je donio duga vlakna da ih poveže u svežanj.

Bez žurbe čvrsto ih je povezao, a onda mu je, prije nego što se odlučio da ode, nestašluk ušao u srce. Gledao je naokolo ne bi li pronašao nešto da učini bilo kakvu psinu ovim čudnim, nezgrapnim stvorenjima, tako da opet osjete da ih je posjetio.

Spustivši svežanj strelica do podnožja drveta, Tarzan otpuzi sjenovitom stranom ulice do one iste kolibe u koju je bio ušao prilikom prvog pohoda.

Unutra je bilo tamno, ali je pipajući rukama, naskoro pronašao predmet koji je tražio. Ne oklijevajući, krenuo je prema vratima.

Tek što je zakoraknuo, njegovo oštro uho uhvatilo je bat stopala, koja su se izvana približavala. Idući trenutak lik neke žene zasjenio je ulaz u kolibu.

Tarzan se povuče tiho ka suprotnom zidu a ruka mu potraži očev dugi, oštri lovački nož. Žena je došla brzo do sredine kolibe. Tu je načasak stala, pipajući naokolo rukama, kao da nešto traži.

To očito nije bilo na uobičajenom mjestu, jer je pipala sve bliže i bliže prema zidu gdje je stajao Tarzan.

Sad je bila tako blizu da je majmun-čovjek osjetio živo tinjsku toplinu njezina golog tijela. Podigao je lovački nož, a onda se žena okrenula pa je doskora grlenim »ah« objavila da je napokon pronašla ono što je tražila.

Odmah se okrenula i izašla iz kolibe, a kada je prolazila kroz vrata Tarzan je vidio da u ruci nosi lonac.

On ju je odmah slijedio. Dok je stajao u sjeni vrata, vidio je da se sve žene iz sela žure tamo-amo između koliba i mučilišta noseći lonce i kotlove, koje su punile vodom i stavljale nad vatre blizu stupa gdje je sad visjela umiruća žrtva nepomična i krvava masa mesa.

Izabravši časak kad nitko nije bio blizu, Tarzan se požuri ka svojem svežnju strelica pod velikim drvetom na kraju seoske ulice. Kao i prvom prilikom, prevrnuo je kotao prije nego što je skočio, vijugav, sličan mački, u nisko granje šumskoga diva.

Tiho se popeo na veliku visinu dok nije našao mjesto odakle je kroz otvor u lišću mogao gledati prizor ispod sebe.

Žene su sad pripremale zarobljenika za svoje lonce dok su muškarci stajali naokolo počivajući poslije zamornog divljanja. Selom je vladala uglavnom tišina.

Tarzan podiže visoko ono što je uzeo iz kolibe pa to, ciljajući dobro, jer je godinama bacao plodove i kokosove orahe, baci prema skupini divljaka.

Palo je ravno medu njih, udarivši jednog ratnika ravno u glavu i oborivši ga na tlo. Onda krene među žene i zaustavi se uz napola izmrcvarenog čovjeka kojega su pripremali sebi za gozbu.

Svi su gledali načasak zaprepašteni, a onda su, kao jedan, potrčali prema kolibama.

S tla je u njih gledala nacerena ljudska lubanja. To što je pala iz otvorenog neba bilo je čudo dobro sračunato da djeluje na njihov praznovjerni strah.

Tako ih je Tarzan-majmun ostavio ispunjene strahom zbog ove nove pojave nekog nevidljivog nezemaljskog zla što vreba u šumi oko sela.

Kasnije su, kad su otkrili prevrnuti kotao, i da su im ponovo ukradene strelice, povjerovali da su uvrijedili moćnog boga koji vlada ovim dijelom džungle, jer su tu izgradili naselje, a da ga nisu molili. Otada su svaki dan stavljali hranu ispod velikog drveta gdje su nestajale strelice, nastojeći tako da umire boga.

Ali je sjeme straha bilo duboko posijano. Tarzan-majmun nije znao da je postavio temelj za buduće nevolje svoje i svoga plemena.

Te je noći spavao u šumi nedaleko sela, a rano idućeg jutra pošao je polako prema domu loveći uz put. Samo nekoliko bobica i gdjekoja ličinka nagradila mu je traženje, pa je bio napola ogladnio kad je, pogledavši s klade pod kojom je rovao, vidio Sabor, lavicu, kako stoji usred staze ni dvadeset stopa daleko.

Velike žute oči bile su upiljene u nj s opakim i pogubnim sjajem, a crveni jezik lizao je krvožedne usne dok se šuljala prema Tarzanu s trbuhom na tlu.

Tarzan nije pokušao pobjeći. Zapravo je pozdravio tu priliku koju je već dane i dane tražio, sad oboružan drukčije, a ne samo konopom od trave.

Brzo je skinuo luk i umetnuo dobro namočenu strijelu a kad je Sabor skočila tanko se drvce podiglo da je sretne usred skoka. U isto je vrijeme Tarzan-majmun skočio u stranu, a kad je velika mačka udarila o tle još joj se jedna smrtonosna strijela zabila duboko u slabine.

Strašno zarikavši, zvijer se okrene i navali još jednom, ali je još jedna strijela pogodi ravno u oko. Međutim, ovaj puta bila je preblizu Tarzanu, pa ovaj nije mogao izbjeći, njeno tijelo koje je bilo u punom zamahu.

Tarzan-majmun pao je pod veliko tijelo svoga neprijatelja. Izvukao je svoj svijetli nož... i udario. Jedan časak ležali su ondje, a onda Tarzan shvati, da je Sabor nepomična masa koja leži na njemu zauvijek nesposobna da naškodi ili čovjeku ili majmunu.

Teško se izvukao ispod velikog tereta, a kad se uspravio i pogledao trofej svojeg umijeća ovlada njim veliki val ushićenja.

Nadutih grudi stavi stopalo na tijelo moćnog neprijatelja i, zabacivši lijepu mladu glavu, zaurla onaj strašni zov majmuna pobjednika.

Šuma je odjekivala od ove divlje, pobjedničke himne. Ptice su ušutjele, a veće životinje i grabežljive zvijeri odšu-

ljale su se potajno dalje, jer ih je malo bilo u cijeloj džungli koje bi se željele susresti s velikim majmunima.

A u Londonu drugi je lord Greystoke govorio *svojima* u Domu lordova, ali nitko nije zadrhtao od njegova blagog glasa.

Sabor se pokazala neslasnom čak i Tarzanu-majmunu, ali glad je služio kao najdjelotvorniji začin za žilavost pa je doskora, napunjena želuca, majmun-čovjek bio spreman da spava. Najprije je, međutim, morao oderati kožu, jer je zato, kao i iz drugih razloga, toliko želio da uništi Sabor.

Spretno je skinuo veliko krzno, jer je to često vježbao na manjim životinjama. Kad je završio, odnio je svoj trofej do rašlja visoka drveta pa je ondje, savivši se sigurno u rašljama, zaspao dubokim snom bez snova.

Kako nije dugo spavao, a i od teških napora i puna želuca, Tarzan-majmun spavao je dvadeset i četiri sata, tako da se probudio tek idući dan oko podne. Odmah je pošao k Saborinu truplu, ali se razljutio kad je vidio da su kosti očistili drugi gladni stanovnici džungle.

Pošto je pola sata polako napredovao kroz šumu, ugleda mladu srnu, pa se u vratu tog malenog stvorenja, prije nego što je znalo da je blizu neprijatelj, našla sitna strelica.

Otrov je djelovao tako brzo da se nakon nekoliko skokova srnče zabilo naglavce u grmlje, mrtvo. Ponovo je Tarzan dobro jeo, ali ovaj puta nije spavao.

Požurio se prema mjestu gde je bio ostavio pleme, a kad ga je pronašao pokazao mu je Saborinu kožu.

— Gledajte! — povikao je — Kerčakovi majmuni. Vidite što je Tarzan, moćni ubijač, učinio. Tko je drugi od vas ikad ubio jednog od Numina roda? Tarzan je najmoćniji među vama, jer Tarzan nije majmun. Tarzan je... — Ali tu se zaustavi jer u jeziku majmuna nije bilo riječi »čovjek«. Tarzan je tu riječ znao samo napisati na engleskom. Nije je znao izgovoriti.

Pleme se bilo okupilo da pogleda dokaz Tarzanove čudesne hrabrosti i da mu posluša riječi.

Samo je Kerčak zaostajao gajeći i dalje svoju mržnju i bijes.

Odjednom nešto se upali u tom opakom malom mozgu. Sa strašnom rikom velika životinja skoči među svoje pleme.

Grizući i udarajući velikim rukama, ubio je i osakatio tuce, prije nego što su mogli pobjeći na gornje terase šume.

Pjeneći su i vrišteći u bijesnom ludilu, Kerčak je gledao naokolo tražeći predmet svoje najveće mržnje, i gle, ondje ga je, na obližnoj grani, vidio kako sjedi.

— Siđi Tarzane, veliki ubijaču! — poviče Kerčak. — Siđi i osjeti koljače jačega! Bježe li moćni borci na drveće na prvi znak opasnosti? — I Kerčak je ispustio bujicu izazova.

Tarzan se mirno spusti na tlo. Bez daha promatralo je pleme sa svojih visokih mjesta kako Kerčak, još ričući, navaljuje na razmjerno maleni lik.

Kerčak je na kratkim nogama dosegao gotovo sedam stopa. Golema ramena bila su mu izbočena i zaokružena velikim mišićima. Šija mu je bila poput jednog jedinog komada željezne tetive koja je bujala i onkraj dna njegove lubanje, tako da mu se glava činila poput loptice koja viri iz velike gore mesa.

Napola povučene, uzrežale usne pokazivale su velike koljače, a opake, krvave očice svjetlucale su užasno u stravičnom ludilu.

Tarzan je stajao čekajući ga. I on je bio velika mišićava životinja, ali njegovih šest stopa Visine i velike, valovite tetive činile su se jadne i neprikladne za kušnju koja ga je čekala.

Luk i strijele ležale su podalje, ondje gdje ih je spustio, dok je majmunima pokazivao Saborinu kožu, tako da je sad bio pred Kerčakom samo sa lovačkim nožem i nadmoćnim

intelektom, da se omjeri s divljom snagom svojeg neprijatelja.

Dok mu je protivnik prilazio ričući, lord Greystoke trgao je dugi nož iz korica. Odgovarajući na taj izazov isto tako užasno i strašno, pohitao je prema napadaču. Bio je previše lukav a da dopusti da ga one dlakave ruke obuhvate. Upravo kad su im se tjelesa htjela sraziti, Tarzan-majmun zgrabi golemo zapešće svog napadača i, skočivši lako u stranu, zari nož do drška u Kerčakovo tijelo, ispod srca.

Prije nego što je mogao ponovo osloboditi oštricu, mužjak je nasrnuo da ga zgrabi onim svojim užasnim ručetinama, pa je tako oružje ispalo Tarzanu iz ruke.

Kerčak je dlanom svoje ruke namijenio strašni udarac glavi majmuna-čovjeka, udarac, koji bi, da je uspio, bio lako slomio Tarzanovu lubanju. Čovjek je bio i previše brz. Sagnuvši se ispod njega, stisnutom šakom udario je Kerčaka u želudac.

Majmun je zateturao pa je od smrtne rane u boku gotovo pao, kad velikim naporom prikupi na časak snage — upravo toliko da iz Tarzanova stiska iščupa ruku i sa svojim se žilavim protivnikom uhvati u strašan koštac.

Privlačeći majmuna-čovjeka k sebi, tražio je čeljustima Tarzanov vrat, ali su snažni prsti mladog lorda bili na Kerčakovu vratu prije nego što su se okrutni koljači stisli na glatkoj smeđoj koži.

Tako su se borili, jedan da onim svojim strašnim zubima dokrajči život protivniku, drugi da zauvijek zatvori grkljan jakim stiskom, držeći u isto vrijeme uzrežalu gubicu dalje od sebe.

Veća snaga majmuna polako je prevladavala, a zubi napregnute životinje bili su jedva palac daleko od Tarzanova vrata, kad se, zadrhtavši, veliko tijelo na časak ukoči, a onda mlohavo padne na tlo.

Kerčak je bio mrtav.

Tarzan-majmun stane na vrat pobijeđenog Kerčaka i džunglom se oglasi okrutni, divlji, pobjednički krik.

Izvukavši nož, koji mu je toliko puta omogućio da svlada jače mišiće nego što su njegovi, Tarzan-majmun stavi stopalo na vrat pobijeđenom neprijatelju i još se jednom glasno džunglom oglasi okrutni, divlji, pobjednički urlik.

I tako je mladi Greystoke postao kralj majmuna.

čovjekov razum

Samo je jedan iz Tarzanova plemena sumnjao u njegovu vlast. Bio je to Terkoz, Tublatov sin, ali se on toliko bojao oštrog noža i smrtonosnih strelica novog gospodara da je ograničavao ispoljavanje svojih prigovora na sitne neposlušnosti i uvredljivo vladanje. Tarzan je, međutim, znao da Terkoz samo čeka priliku, pa da mu kojim iznenadnim, izdajničkim udarcem preotme kraljevstvo, i zato je uvijek pazio da ga ne iznenadi.

Mjesece i mjesece život ove male skupine odvijao se uglavnom kao i prije, samo što je Tarzanova veća inteligencija i lovačka sposobnost pomogla da se opskrbljuju obilatije nego ikad prije. Većina je stoga bila i više nego zadovoljna promjenom vladara.

Tarzan ih je noću vodio do polja crnaca pa su ondje, opomenuti višom mudrošću svojeg poglavice, jeli samo ono što su željeli, a nisu uništavali ono što nisu mogli pojesti, kao što je to slučaj s Manuom, repatim majmunom, i s drugim majmunima.

I tako, dok su se crnci ljutili što im se neprestano pljačka polje, nisu se obeshrabrivali da i dalje obrađuju zemlju, kao što bi bio slučaj da je Tarzan dopustio svojim članovima da bijesno pustoše po nasadima.

U to vrijeme Tarzan je često noću posjećivao selo i obnavljao zalihu strelica. Ubrzo je primijetio da je hrana uvijek na podnožju drveta kojim je on dolazio u selo. Uskoro je počeo jesti ono što su crnci ostavljali.

Kad su zaprepašteni divljaci vidjeli da preko noći hrana nestaje, obuzela ih je strava i strahopoštovanje, jer jedno je ostavljati hranu da se umiri bog ili vrag, ali sasvim drugo ako duh stvarno dolazi u selo i jede. O tako čemu nije se još nikad čulo, pa su se njihovi praznovjerne duše ispunile svakakvim nejasnim bojaznima.

I nije to bilo sve. Povremeno nestajanje strelica i čudne psine koje su vršile neviđene ruke dovele su ih do takva stanja da je život u novom domu postao pravi teret. Mbonga i njegovi odličnici počeli su sad govoriti da napuste selo i potraže novo mjesto u džungli.

I tako su crni ratnici počeli nadirati sve dalje i dalje na jug, u srce džungle, kad su god išli loviti, tražeći mjesto za novo selo.

Ti su putujući lovci češće uznemiravali Tarzanovo pleme. Sad su neporemećenu, divlju samoću prašume prekidali novi, čudni povici. Više nije bila sigurna ni ptica ni životinja. Došao je čovjek!

Druge životinje kretale su se gore-dolje džunglom danju i noću — divlje, okrutne zvijeri — a slabiji susjedi uklanjali su im se iz neposredne blizine, da se ponovo vrate kad prođe opasnost.

Sa čovjekom je drukčije. Kad on dolazi, i veće životinje instinktivno potpuno napuštaju svoj predio, da se rijetko kada vrate. I tako je bilo s velikim majmunima. Oni bježe od čovjeka kao što čovjek bježi od kuge.

Kratko vrijeme Tarzanovo pleme zaostajalo je nedaleko žala, jer je novi kralj mrzio pomisao da ostavi zauvijek toliko cijenjeni sadržaj kolibe. Ali kad je jednog dana član plemena otkrio crnce u veliku broju na obalama rječice koja im je godinama bila napajalište, pripremajući se da očiste jedan prostor u džungli i podignu kolibe, majmuni više nisu htjeli ostati, pa ih je tako Tarzan odveo mnogo dana hoda u unutrašnjost na mjesto koje još nije oskvrnula ljudska noga.

Jednom na mjesec Tarzan se vraćao krošnjama da provede dan s knjigama i da ponovo popuni zalihu strelica. Ovo mu je postalo sve teže i teže, jer su crnci noću zalihu skrivali u žitnice i kolibe.

Tako je Tarzan morao danju paziti ne bi li otkrio gdje skrivaju strelice.

Dvaput je noću ušao u kolibe dok su stanovnici spavali na hasurama, i ukrao strelice s boka samih ratnika. Ali je shvatio da je ova metoda previše opasna, te je dugom, smrtonosnom petljom počeo da lovi samotne lovce, skidajući s njih oružje i ukrase i spuštajući im u gluho doba noći tjelesa s visoka drveta u seosku ulicu.

Od ovih pothvata crnci su se opet toliko zaplašili da bi, da nije bilo mjesečnih odaha između Tarzanovih pohoda, kada su imali priliku da obnove nadu da će svaka nova upadica biti posljednja, ubrzo ostavili i svoje novo selo.

Crnci još nisu došli do Tarzanove kolibe na dalekom žalu, ali je majmun-čovjek živio u neprestanu strahu da će oni, dok on izbiva s plemenom, otkriti i opljačkati kolibu. Tako je sve više vremena provodio u susjedstvu posljednjeg doma svog oca, a sve manje i manje s plemenom. Odmah su članovi njegove male zajednice počeh trpjeti zbog Tarzanova zanemarivanja, jer su neprekidno nastajali sporovi i svađe koje je Samo kralj mogao mirno rješavati.

Napokon su neki stariji majmuni o tom progovorili s Tarzanom, pa je on mjesec dana poslije toga ostao neprekidno s plemenom.

Dužnosti kraljevske vlasti nisu mnoge i teške među majmunima.

Popodne je moguće da dođe Taka da se požali da mu je stari Mungo ukrao novu ženu. Onda mora Tarzan sazvati sve, pa ako vidi da žena više voli novog gospodara, on zapovijeda da ostane sve onako kako jest, ili možda da Mungo dade Taki jednu kćer za uzvrat.

Ma što odlučio, majmuni to prihvaćaju kao konačno, pa se zadovoljni vraćaju svome poslu.

Onda dolazi Tana, vrišteći i čvrsto se držeći za bok iz kojega teče krv. Gunto, njezin suprug, okrutno ju je ugrizao! A Gunto, pozvan na suđenje, veli da je Tana lijena i da mu neće donositi orahe i kukce ili grepsti leđa.

Zato ih Tarzan oboje grdi i prijeti se Guntu da će okusiti smrtonosna drvca, ako i dalje bude zlostavljao Tanu, a Tana pak mora obećati da će više paziti na svoje ženske dužnosti.

I tako to ide, uglavnom male obiteljske razmirice koje bi, kad se ne bi riješile, možda izazvale veće trzavice i rasap plemena.

Ali Tarzanu je to dosadilo kad je vidio da kraljevanje znači ograničavanje slobode. Težio je za kolibicom i suncem ljubljenim morem — za svježom unutrašnjošću dobro građene kuće i za nikad nezavršenim čudesima onolikih knjiga.

Što je više stario, vidio je da nadrastava svoj rod. Njihovi i njegovi interesi vrlo su se razlikovali. Oni nisu išli ukorak s njim niti su mogli išta razumjeti od mnogih čudnih i divnih sanja što su prolazile živim mozgom njihova ljudskog kralja. Rječnik im je bio toliko ograničen da Tarzan s njima nije čak mogao ni govoriti o mnogim novim istinama i velikim poljima misli koja mu je čitanje otvorilo pred željnim očima, ili ih upoznati s ambicijama što su mu uzbuđivale dušu.

U svom plemenu on više nije imao prijatelja i dobrih znanaca kao prije. Malo dijete može naći društvo u mnogim čudnim i jednostavnim stvorenjima, međutim odrastao čovjek traži nekakvu jednakost intelekta da bi mogao prijateljevati.

Da je živjela Kala, Tarzan bi bio žrtvovao sve samo da ostane kraj nje, ali sad kad je mrtva, a razigrani prijatelji iz djetinjstva postali su divlje i osorne životinje, on je osjećao da mu se više sviđa mir i samoća kolibe od škakljivih dužnosti vođe u hordi divljih zvijeri.

Mržnja i zavist Terkoza, Tublatova sina, učinila je mnogo da je Tarzan potisnuo želju da se odrekne kraljevanja nad majmunima, jer kako je bio tvrdoglav mladi Englez, nije se mogao povući pred tako opakim neprijateljem.

Dobro je znao da bi umjesto njega za vođu izabrali Terkoza, jer je više puta ova divlja životinja dokazala tjelesnu nadmoćnost nad ono nekoliko mužjaka koji su se usudili oprijeti njegovu divljem mučenju.

Tarzan je želio pokoriti ovu ružnu zvijer, a da se ne laća noža ili strijela. Njegova snaga i spretnost toliko se povećala u doba zrelosti da je počeo vjerovati da bi mogao savladati strašnog Terkoza u borbi prsa o prsa, samo da Terkoz nema velike prednosti koju je nad jadno oboružanim Tarzanom posjedovao zbog golemih koljača.

Ali ovo se riješilo jednog dana silom prilika, pa je Tarzanu budućnost ostala otvorena, ili da ode ili ostane, bez ikakve mrlje na njegovu divljem grbu.

Dogodilo se ovako:

Pleme se mirno hranilo, raštrkano po širokom području, kad se podigla velika vriska podalje, istočno od mjesta gdje je Tarzan ležao na trbuhu uz bistar potok, nastojeći brzim smeđim rukama da ulovi prepredenu ribu.

Složno kao jedan pleme se vinu brzo prema uplašenim krikovima, pa su ondje vidjeli kako Terkoz drži staru ženku za kosu i nemilosrdno je tuče velikim rukama.

Kad se Tarzan približio, podigao je ruku u zrak da bi Terkoz prestao, jer ženka nije bila njegova. Pripadala je jednom starom majmunu čiji su dani borbe već davno prošli, pa zato nije mogao štititi svoju obitelj.

Terkoz je znao da je protiv običaja da se udara tuđa ženka, ali budući da je bio nasilnik okoristio se slabošću ženkina supruga, te ju je tukao zato jer mu nije htjela dati nježna mladog glodavca kojega je uhvatila.

Kad je Terkoz vidio da se Tarzan približava bez strijela, nastavio je obrađivati jadnu ženku, nastojeći uvrijediti mrskog mu kralja.

Tarzan nije ponovio znak opomene, nego je odmah navalio na Tekoza, koji ga je čekao.

Nikad nije majmun-čovjek bio tako strašan boj još od onog davnog dana s Bolganijem, velikim kraljevskim gorilom, koji ga je tako strašno izranio prije nego što se upravo nađeni nož slučajno zabio u ono divlje srce.

Ovom prilikom Tarzanov nož jedva je nadmašio svjetlucave Terkozove koljače, a ono malo prednosti što je majmun imao nad čovjekom u životinjskoj snazi gotovo se izravnalo Tarzanovom divnom brzinom i spretnošću.

Sve u svemu, međutim, majmun je imao bolju priliku za borbu i da nije bilo nikakva drugog osobnog atributa koji bi utjecao na konačni ishod, Tarzan-majmun, mladi lord Greystoke, bio bi umro kao što je i živio — nepoznata divlja životinja u ekvatorijalnoj Africi.

Ali ga je nešto dizalo daleko, iznad njegovih drugova iz džungle — ona iskrica koja znači svu onu golemu razliku između čovjeka i životinje — razum. To ga je spasilo od smrti pod željeznim mišićima i deračima Terkozovim.

Jedva su se borili nekoliko sekunda, kad su se već stali valjati po tlu, udarajući, derući i trgajući — dvije divlje zvijeri koje se bore do smrti.

Terkoz je imao više rana od noža na glavi i prsima, a Tarzan je bio rastrgan i krvav — koža na glavi bila mu je napola otrgnuta, tako da je velik komad visio dolje nad jednim okom smetajući mu vidu.

Ali dotad je mladi Englez mogao držati one strašne koljače dalje od svog grla, a sad, kad su se načasak borili manje divlje, da dođu do daha, Tarzan stvori lukavu osnovu. On će se popeti onomu drugomu na leđa i, zadržavajući se

ondje svim snagama, zabijati će nož dok Terkoza više ne bude.

Taj pothvat uspio je lakše nego što se nadao, jer glupa životinja, ne znajući što Tarzan smjera, nije osobito nastojala da ga u tome spriječi.

Ali kad je, napokon, shvatio da je protivnik čvrsto na njemu, ondje gdje su i njegovi zubi i pesnice beskorisni, Terkoz se počeo bacati naokolo po tlu tako žestoko da je Tarzan mogao samo očajno prianjati uz to tijelo što je skakalo, okretalo se, vijugalo, pa je, kad je Tarzan tresnuo o tlo, nož odletio iz njegove ruke prije nego što je i jednom njim udario, i Tarzan se našao bez obrane.

Dok su se nekoliko idućih minuta valjali i borili, Tarzanov stisak je popustio mnogo puta, dok se napokon, u prilici koja je u onim hitrim i promjenljivim obrtima slučajno nadošla, nije ponovo uhvatio desnom rukom, a taj je stisak bio, kako je doskora shvatio, nepopustljiv.

Ruka mu je ispod Terkozove ruke prolazila odostrag te mu je šaka i podlaktica zaokruživala Terkozovu šiju. To je bio polunelson modernog rvanja, na koji je majmun-čovjek slučajno naišao, ali mu je razum pokazao u času vrijednost onoga što je otkrio. To je za njega bila razlika između života i smrti.

I tako je nastojao da dođe do slična hvata lijevom rukom, pa je za nekoliko časaka Terkozova bikovska šija pucala pod punim nelsonom.

Sad više nije bilo prevrtanja. Njih dvojica ležali su savršeno mirno na tlu, Tarzan na Terkozovim leđima. Polako se kuglasta majmunova glava spuštala sve niže i niže na prsi.

Tarzan je znao kakav će biti ishod. Začas će mu puknuti vrat. Onda dođe Terkozu u pomoć isto ono što ga je stavilo u jadnu nepriliku — snaga čovjeka da razmišlja.

»Ako ga ubijem«, mislio je Tarzan, »što ću imati od toga«? Neće li to samo oteti plemenu velika borca? A ako je Terkoz

mrtav, on neće ništa znati o mojoj nadmoćnosti, dok će živ uvijek biti primjer drugim majmunima.

— *Ka-goda* — zapišti Tarzan Terkozu u uho, što je u majmunskom jeziku, slobodno prevedeno, značilo: »Predaješ li se?«

Načasak nije bilo odgovora, pa je Tarzan još malko pritisnuo, što je veliku zvijer primoralo da užasno završti od boli.

— *Ka-goda?* — ponovio je Tarzan.

— *Ka-goda?* — povikao je Terkoz.

— Slušaj — rekao je Tarzan malko popustivši, ali ne oslobodivši ga. — Ja sam Tarzan, kralj majmuna, veliki lovac, velik borac. U cijeloj džungli nije nitko tako velik. Rekao si mi *»Ka-goda«*. Cijelo pleme je čulo. Nemoj se više svađati sa svojim kraljem ili sa svojima, jer ću te idući puta ubiti. Razumiješ li?

— *Hu* — potvrdi Terkoz.

— I zadovoljan si?

— *Hu* — reče majmun.

Tarzan ga oslobodi, pa su se za nekoliko časaka svi opet bavili svojim poslom, kao da nije ništa poremetilo mir njihovih prašumskih boravišta.

Ali duboko u dušama majmuna ukorijenilo se uvjerenje da je Tarzan velik borac i čudno stvorenje. Čudno, jer je mogao da ubije neprijatelja, ali mu je dopustio da mirno živi.

To popodne, kad se pleme skupilo, kao što im je bio običaj prije nego što se tama spusti na džunglu, Tarzan, opravši rane u bistroj vodi rječice, sazove oko sebe stare mužjake.

— Ponovo ste danas vidjeli da je Tarzan-majmun najveći među vama — rekao je.

— Hu — prihvatiše oni jednim glasom — Tarzan je velik.

— Tarzan — nastavio je — nije majmun. On nije poput vas. Njegovi postupci nisu postupci vašeg roda, pa zato se Tarzan vraća brlogu svoje vrste kraj vode velikog jezera koje

nema druge obale. Vi izaberite sebi drugoga vladara, jer se Tarzan neće vratiti.

I tako je mladi lord Greystoke poduzeo prvi korak prema cilju koji je sebi postavio — da pronađe bijelce kao što je i sam.

»Ponovo ste danas vidjeli da je Tarzan-majmun najveći među vama«.

njegova rasa

Iduće jutro Tarzan, šepav i ranjav od borbe s Terkozom pođe prema zapadu i morskoj obali.

Putovao je vrlo polako spavajući noću u džungli, pa je do kolibe stigao kasno idućeg jutra.

Nekoliko dana tek se malo kretao naokolo, samo toliko da pokupi onoliko voća i oraha koliko mu je bilo potrebno da utaži glad.

Za deset dana bio je opet sasvim zdrav, osim jedne strašne, napola zacijeljene brazgotine koja je započinjala iznad lijevog oka, prelazila tjemenom i završavala kraj desnog uha. Taj mu je biljeg ostavio Terkoz kad mu je ogulio kožu na glavi.

Dok je ozdravljao, Tarzan je pokušao načiniti kaput od Saborine kože, koja je sve to vrijeme ležala u kolibi. Ali je vidio da se ta koža osušila kao daska, a kako nije ništa znao o činjenu kože morao se odreći svojih namjera.

Zatim je odlučio da otme odjeće koliko može od jednog crnca iz Mbongina sela, jer je Tarzan-majmun, odlučio da na svaki mogući način označi svoj razvoj od nižeg reda naviše, a ništa mu se nije činilo odličnijim znakom zrelosti nego ukrasi i odjeća.

Zato je sabrao različite ukrase za ruke i noge koje je oduzeo crnim ratnicima što su podlegli njegovoj brzoj i bešumnoj petlji te ih je stavio na sebe onako kako je vidio da ih oni nose.

S vrata visio mu je zlatni lanac na kojem je opet bio pričvršćen medaljon optočen dijamantima njegove majke, lady

Alice. Na leđima nosio je tobolac sa strelicama na kožnoj prekoramenici, još jedan komad pljačke od pobijeđenog crnca.

Oko pojasa bio mu je pas od tankih traka sirove kože koji je on sam načinio da na nj objesi tok (što ga je isto tako sam izradio) za očev lovački nož. Veliki luk, koji je bio Kulongin, visio mu je preko lijevog ramena.

Mladi lord Greystoke bio je doista čudna ratnička pojava. Gusta crna kosa padala mu je straga na ramena, dok ju je na čelu podrezivao lovačkim nožem u grube šiške, tako da mu ne pada na oči. Njegova ravna i savršena pojava, mišićava kao što su morali biti mišićavi najjači rimski gladijatori, a ipak s mekoćom i oblinom grčkog boga, govorila je na prvi pogled o divnom sjedinjenju goleme snage s gipkošću i brzinom.

Tarzan-majmun bio je oličenje primitivnog čovjeka, lovca, ratnika.

Držeći krasnu glavu plemenito na onim širokim ramenima, dok mu je iz onih lijepih, čistih očiju izbijao život i inteligencija, mogao je doista biti tip nekog poluboga divljeg i ratničkog davnog naroda njegove stare šume.

Ali Tarzan na to nije mislio. Bio je u neprilici, jer nije imao odjeće da pokaže svim stanovnicima džungle da je on čovjek, a ne majmun, pa je često sumnjao neće li možda još postati majmun.

Nije li mu počela rasti dlaka na licu? Svi majmuni imaju dlaku na licima, ah crnci su posve bez dlaka, s vrlo malo iznimaka.

Istina, on je vidio slike u knjigama, ljude s gustom dlakom na usni i obrazu i bradi, ali se Tarzan ipak bojao. Gotovo je svaki dan brusio svoj oštri nož i strugao i rezao mladu bradu da iskorijeni taj niski znak majmunstva.

I tako se naučio brijati — grubo i mučno, istina — ah ipak djelotvorno.

Kad se ponovo osjetio sasvim jakim, poslije krvave borbe s Terkozom, Tarzan se jednog jutra uputi prema Mbonginu selu. Kretao se bezbrižno vijugavim tragom u džungli, umjesto da napreduje drvećem, kad odjednom stupi licem o lice s crnim ratnikom.

Iznenađenje na divljem licu bilo je gotovo smiješno. Prije nego što je Tarzan mogao odvezati luk, momak se okrenuo i pobjegao stazom vičući na uzbunu kao da ga netko progoni.

Tarzan ga poče progoniti drvećem, pa je za nekoliko časaka ugledao te ljude kako nastoje očajno pobjeći.

Bila su trojica. Trčali su mahnito jedan za drugim kroz gusto grmlje.

Tarzan ih je lako sustigao, a oni nisu primjećivali kako im on tiho prolazi nad glavama, niti su opazili šćućureni lik na niskoj grani iznad sebe.

Tarzan je ostavio prvu dvojicu da prođu, ali kad je treći brzo nadošao petlja se spustila oko crnog vrata. Brzim ju je trzajem stegao.

Žrtva je bolno zavrisnula, a njegovi drugovi su se okrenuli i vidjeli kako mu se uskoprcano tijelo podiže kao kakvim čudom polako u gusto lišće okolnog drveća.

Sa zaplašenim povicima oni se okrenuše još jednom i jurnuše.

Tarzan je završio sa zarobljenikom brzo i tiho, uklonio oružje i ukrase i — oh, najveća radosti — lijepu tkanicu od jelenje kože, koju je brzo prenio na sebe.

Sad je doista bio obučen kao što muškarac treba da bude obučen. Nitko sad ne može sumnjati u njegovo visoko porijeklo. Kako bi se htio vratiti k plemenu da se s tom galanterijom prošeće pred zavidnim pogledima!

Stavivši tijelo na rame, kretao se polakše drvećem prema malom ograđenom seocu, jer mu je opet trebalo strelica.

Kad se sasvim primakao ogradi, vidio je kako je uzbuđena skupina okružila dva bjegunca, koji su, dršćući od straha i

iscrpljenosti, jedva mogli ispričati strahovite pojedinosti svoje pustolovine.

Mirando, govorili su, koji je bio nešto ispred njih, iznenada je dotrčao vrišteći i vičući da ga progoni strašni bijeli goli ratnik. Ta su trojica požurila prema selu brzo koliko su ih noge nosile.

Ponovo ih je Mirandov oštri krik smrtnog straha prisilio da se ogledaju, pa su vidjeli nešto najužasnije — tijelo njihova druga letjelo je uvis u drveće, ruke i noge lamatale su mu zrakom, a jezik mu je provirio iz otvorenih usta. Nije izustio ništa više, niti je oko njega bilo ikojeg stvorenja.

Crnci su se uplašili gotovo panično, ah je mudri stari Mbonga bio sklon priličnoj sumnji što se tiče te pripovijesti, pa je sve pripisavao strahu pred nekakvom stvarnom opasnošću.

— Vi nam pričate tu veliku pripovijest — rekao je — zato što se ne usuđujete reći istinu. Ne usuđujete se priznati da ste, kad je lav skočio na Miranda, otrčali i ostavili ga. Vi ste kukavice.

Jedva je Mbonga prestao govoriti, kad je strašno pucanje granja u drveću iznad njih prisililo crnce da s novim užasom dignu pogled. Od onoga što su vidjeli zadrhtao je i mudri stari Mbonga, jer je odande, okrećući se i savijajući u zraku, dolazilo mrtvo tijelo Mirandovo, da se opružio po tlu pošto se od njega odvratno odbilo.

Crnci složno podbrusiše pete, i nisu se zaustavili dok se i posljednji nije izgubio u gustim sjenama okolne džungle.

Opet je Tarzan sišao u selo i obnovio zalihu strelica, a onda je pojeo onu žrtvu u hrani što su je crnci prinosili da bi mu ublažih bijes.

Prije nego što je otišao, odnio je Mirandovo tijelo do seoske kapije i namjestio ga o palisadu tako da se činilo kao da mrtvo lice gleda oko ugla stupa niz stazu koja je vodila u džunglu.

Onda se Tarzan vratio, loveći, uvijek loveći, ka kolibi uz žal.

Trebalo je mnogo pokušaja da posve preplašeni crnci ponovo uđu u selo, mimo strašno nacereno lice mrtvog druga, a kad su vidjeli da je hrana, kao i strelice, otišla, znali su ono čega su se toliko i bojali, da je Mirando vidio zlog prašumskog duha.

To im se sad činilo logičkim tumačenjem. Samo oni koji vide tog strašnog prašumskog boga umiru. Ta nije li istina da ga nitko tko je ostao živ u selu nije nikad vidio? Zato su ga oni koji su umrli u njegovim rukama morali vidjeti i platiti kaznu svojim životom.

Dok ga god opskrbljuju strelicama i hranom, on im neće nauditi, osim ako ga ne pogledaju, pa je zato Mbonga naložio da se uz žrtvu u hrani također prinese i žrtva u strelicama za tog Munango-Kivatija, pa se tako nadalje i činilo.

Ako slučajno prolazite kraj tog dalekog afričkog sela, vidjet ćete još pred slamnatom kolibicom, sagrađenom upravo izvan sela, malen željezni lonac u kojem se nalazi hrana, a uz nj tobolac s dobro umočenim strelicama.

Kad je Tarzan došao na vidik žala gdje je stajala koliba, pred očima mu iskrsnu čudan i neobičan prizor.

Na mirnim vodama zaštićene luke plovio je velik brod, a na žal je bio navučen čamac.

Ah, što je bilo najčudnije, nekoliko bijelih ljudi kao što je on kretalo se između žala i kolibe.

Tarzan je vidio da su po mnogim detaljima bili poput ljudi iz slikovnice. Puzio je bliže drvećem, dok nije bio sasvim blizu, iznad njih.

Bilo je deset ljudi. Crnomanjasti, suncem opaljeni, lopovske vanjštine. Sad su se okupili oko čamca pa su razgovarah glasno i ljutito, uz mnogo mahanja rukama i prijetnji šakama.

Tada jedan, malen svat prosta lica, crne brade, koji je Tarzana podsjećao na Pambu, štakora, stavi ruku na rame diva koji je stajao do njega, i s kojim su se svađali i prepirali.

Čovječuljak je pokazao prema unutrašnjosti, tako da se div morao okrenuti da pogleda u tom smjeru. Kad se on okrenuo, maleni čovjek prosta lica izvuče revolver iz pojasa i ustrijeli diva u leđa.

Veliki čovjek mahnu rukama nad glavom, koljena mu klecnuše pa je bez glasa pao ničice na žal, mrtav.

Odjek tog oružja, prvo koje je Tarzan ikad čuo, vrlo ga začudi, ali čak ni taj neobični zvuk nije mu mogao uznemiriti zdrave živce, a kamoli ga zastrašiti.

Najviše ga je potreslo vladanje bijelih stranaca. Obrve mu se namrštiše od duboka razmišljanja. Bilo je dobro, mislio je, što nije popustio prvom porivu i pojurio naprijed da pozdravi ove bijelce kao braću.

Očito se nisu razlikovali od crnaca — nisu bili civiliziraniji od majmuna — ništa manje okrutni od Sabore.

Jedan časak stajali su gledajući malog, prostog čovjeka, i diva koji je ležao mrtav na žalu.

Onda se jedan nasmije i potapša malog čovjeka po leđima. Čulo se još mnogo više razgovora i mahanja, ali manje svađe.

Zatim su porinuli čamac, uskočili i odveslali prema velikom brodu, gdje je Tarzan vidio kako se drugi likovi miču na palubi.

Kad su se popeli na brod, Tarzan se spusti na zemlju iza velika drveta i dopuzi do svoje kolibe držeći je uvijek između sebe i broda.

Uljeznuvši na vrata, vidio je da je sve isprebacano. Knjige i olovke bile su rasute po podu, oružje i štitovi i druga mala zaliha dragocjenosti bila je posvuda rasuta.

Kad je vidio što je bilo učinjeno, veliki val srdžbe navrije u njemu, pa mu se nova brazgotina na čelu odjednom istakla, pruga upaljenog crvenila na smeđoj koži.

Brzo potrči prema ormaru i potraži nešto u dalekom zakutku donje police. Ah! Odlanulo mu je kad je izvadio metalnu kutijicu, i otvorivši je, našao nedirnuto svoje najveće blago.

Slika nasmiješenog, jakog mladića i ona crna zagonetna knjižica bile su sigurne.

Što je to bilo?

Njegovo brzo uho uhvatilo je slab, ali neobičan zvuk.

Potrčavši k prozoru, Tarzan pogleda prema luci pa je vidio da se s velikog broda spušta čamac do jednoga koji je već bio u vodi. Doskora je vidio kako se mnogi ljudi penju preko palube većeg broda i spuštaju u čamce. Vraćali su se punom snagom.

Jedan časak Tarzan je promatrao, dok se niz kutija i svežanja spuštao u pripremne čamce, a onda je, kad su se otisnuli od boka broda, majmun-čovjek zgrabio komad papira i nekoliko časaka štampao olovkom, dok na papiru nije bilo nekoliko redaka jasnih, dobrih, gotovo savršenih slova.

Tu je bilješku nabo na vrata oštrom drvenom treščicom. Zatim je uzeo skupocjenu limenu kutiju, strelica, lukova i kopalja koliko je mogao ponijeti pa se požurio na vrata i nestao u šumi.

Kad su se dva čamca dovezla do žala sa srebrnim pijeskom, čudan se izbor ljudi popeo na obalu.

Bilo je sve u svemu dvadeset duša, ako se može reći da onih četrnaest grubih i lopovskih pomoraca posjeduju tu besmrtnu iskru, jer to je doista bio najprljaviji, i kako se činilo, najkrvožedniji konglomerat.

Drugi u toj skupini bili su drukčijega kova.

Jedan je bio postariji čovjek, bijele kose i s velikim, obrubljenim naočarima. Njegova malko pognuta ramena bila su obučena u nepristali, iako vrlo čisti žaket. Svijetli svileni šešir povećavao je neskladnost njegove odjeće u afričkoj džungli.

Drugi član te skupine bio je velik mladić u bijelim mornarskim hlačama, dok je odmah iza njega dolazio još jedan stariji čovjek s vrlo visokim čelom i nemirnim, uzbudljivim vladanjem.

Za njima je dolazila golema crnkinja obučena poput Salamona što se tiče boja, valjajući velikim očima, očito se bojeći džungle, a onda i skupina mornara koji su psujući vadili svežnjeve i kutije iz čamaca.

Posljednja se iskrcala djevojka od oko devetnaest godina, a onaj mladić koji je stajao na pramcu čamca podigao ju je na kopno. Ona mu se u zahvalu hrabro i lijepo nasmiješila, ali nisu progovorili ni riječi.

Ta je skupina tiho napredovala prema kolibi. Bilo je očito da je, ma kakve im bile nakane, sve bilo odlučeno prije nego što su sišli s broda. I tako su stigli do vrata, mornari noseći kutije i svežnjeve, a za njima petoro koje je bilo tako različitoga kova. Ljudi su odložili terete, a onda je jedan ugledao bilješku koju je stavio Tarzan.

— Ho, drugovi! — povikao je. — Što je ovo? Ovaj znak nije bio ovdje prije jedan sat, ili neka me odnese sam vrag.

Drugi su se okupili naprežući vratove iznad ramena onih ispred sebe, ah kako ih je malo znalo čitati, ili tek vrlo teško, jedan se napokon okrenu starčiću u cilindru i žaketu.

— Hej, profesore — pozove ga — dođi i pročitaj onu prokletu bilješku.

Tako oslovljen, starac priđe polako ondje gdje su stajali mornari a slijedili su ga drugi članovi skupine. Namjestivši naočari, gledao je jedan časak tu cedulju a onda je, okrenuvši se, otišao mumljajući sam sebi: — Vrlo čudno! Vrlo čudno!

— Hej, stari fosilu — povika čovjek koji je prvi zatražio njegovu pomoć — misliš li da smo te trebali da tu pokletu bilješku pročitaš samomu sebi? Vrati se ovamo i pročitaj je glasno, ti stari krpelju.

Starac se zaustavi i, okrenuvši se, reče: — O da, moj dragi gospodine, tisuću puta pardon. Bilo je od mene sasvim nepromišljeno, da — vrlo nepromišljeno. Vrlo čudno! Vrlo čudno!

Ponovo je gledao bilješku i pročitao je, pa bi se bez sumnje bio ponovo okrenuo da preživa na njoj da ga mornar nije grubo uhvatio za ovratnik i zaurlao mu u uho:

— Pročitaj glasno, staro blebetalo.

— O da, doista. Da, doista! — odgovori profesor blago, pa namjestivši još jednom naočari pročita glasno:

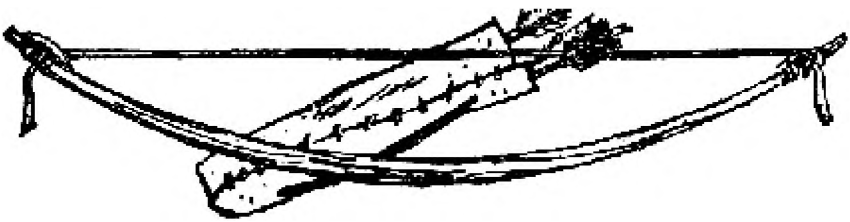
OVO JE KUĆA TARZANA,
UBIJAČA ZVIJERI I
MNOGIH CRNACA. NE
UNIŠTAVAJTE STVARI

KOJE SU TARZANOVE.
TARZAN PROMATRA.
TARZAN-MAJMUN

— Koji je to vrag Tarzan? — povikao je mornar koji je prije govorio.

— Očito govori engleski — rekao je mladić.

— Ali što mu znači »Tarzan-majmun« ? — poviče djevojka!

— Ne znam, gospođice Porter — odgovori mladić — osim ako nismo otkrili pobjegla majmuna iz Londonskog zoološkog vrta, koji je u svoj dom u džungli unio evropski odgoj. Što vi mislite o tome, profesore Porteru? — dodao je okrenuvši se k starcu.

Profesor Archimedes Q. Porter namjesti naočari.

— A da, doista. Da, doista. Vrlo čudno! Vrlo čudno! — govorio je profesor. — Ali ja ne mogu dodati ništa onomu što sam već napomenuo da objasnim ovaj zaista izvanredni slučaj — pa se profesor okrenu polako u smjeru džungle.

— Ali, tata — poviče djevojka — nisi još o tome ništa rekao.

— Koješta, dijete, koješta — odgovori profesor Porter blagim i strpljivim glasom. — Ne tari sebi lijepu glavu tim teškim i nerazumljivim problemima — pa se ponovo uputi u drugom pravcu očiju uprtih u tlo, ruku sklopljenih straga ispod letećih skuta kaputa.

— Bit će da taj blesavi stari prostak ne zna o tome više od nas — zareži mornar štakorova lica.

— Ne budi prost — povika mladić kojemu je lice problijedilo od srdžbe zbog mornareva uvredljivog glasa. — Poubijao si naše oficire i nas opljačkao. Mi smo u tvojoj vlasti, ali ćeš postupati s profesorom Porterom i gospođicom Porter s poštovanjem, ili ću ti slomiti ovaj tvoj odvratni vrat golim rukama — imao ti revolver ili ne — i mladić stupi tako blizu mornara štakorova lica da je ovaj, iako je nosio dva revolvera i gadan nož za pojasom, uzmaknuo posramljen.

— Ti prokleta kukavica — povikao je mladić. — Ti se nikad nećeš usuditi pucati u čovjeka, dok ti ne okrene leđa. U mene se nećeš usuditi pucati ni onda — i on se namjerice okrenu leđima mornaru i ode nehajno dalje kao da ga stavlja na kušnju.

Mornareva ruka stade lukavo puziti prema kundaku revolvera. Opake oči zurile su osvetljivo u lik mladog

Engleza koji je odmicao. Pogledi njegovih drugova počivali su na njemu, ali je on još uvijek oklijevao. U duši je bio čak i veći kukavica nego što William Cecil Clayton i mislio.

Nikad se neće znati što bi učinio, jer se radilo o još jednom činiocu o kojem ova skupina još nije znala da će tako naširoko zalaziti u probleme njihova života na ovoj negostoljubivoj afričkoj obali.

Dva oštra oka promatrala su iz lišća obližnjeg drveta svaki pokret te skupine. Tarzan je vidio kakvo je iznenađenje prouzrokovala njegova bilješka. Dok on, istina, nije ništa razumio od jezika tih stranaca, njihove kretnje i izrazi lica govorili su mu mnogo.

To što je onaj mali mornar štakorova lica ubio jednog svog druga razljutilo je Tarzana u velikoj mjeri, pa mu se sad, kad je vidio kako se svađa s onim naočitim mladićem, uzbuđenje još više pojača.

Tarzan nije nikad prije vidio djelovanje vatrenog oružja, iako je iz knjiga naučio nešto o njemu, ali kad je vidio da štakorovo lice hvata kundak revolvera pomislio je na prizor kojem je bio svjedokom tek nedavno, pa je, dakako očekivao da će mladić biti umoren, kao što je bio onaj golemi mornar prije njega.

Zato je Tarzan umetnuo otrovnu strelicu u luk i uzeo na nišan mornara štakorova lica, ali je lišće bilo tako gusto da je doskora uvidio da bi to lišće ili koja grančica odvratila strelicu, te je zato sa svog visokog mjesta bacio teško koplje.

Clayton je zakoračio samo nekoliko koraka. Mornar sa štakorovim licem potegao je revolver. Drugi su mornari stajali i napeto promatrah prizor.

Profesor Porter već je nestao u džungli, kamo ga je slijedio nemirni Samuel T. Philander, njegov tajnik i asistent. Crnkinja Esmeralda sređivala je prtljagu svoje gospodarice iz hrpe svežnjeva i kutija uz kolibu, a gospođica Porter se

okrenula da slijedi Claytona, kad je nešto natjera da se ponovo okrene prema mornaru.

I onda su se tri stvari dogodile skoro u isto vrijeme — mornar je trgnuo oružje i uperio ga u Claytonova leđa, gospođica Porter je vrisnula da ga opomene, a dugo je, okovano koplje sunulo poput munje odozgo i proburazilo desno rame čovjeka štakorova lica.

Revolver je prasnuo bezopasno u zraku, a mornar se srozao s krikom boli i užasa.

Clayton se okrenuo i pojurio prema tom prizoru. Mornari su stajali u zaplašenoj skupini, potegnuvši oružje, zureći u džunglu. Ranjeni čovjek previjao se i vriskao na tlu.

Clayton, a da ga nije nitko vidio, pokupi revolver i spusti ga u košulju, onda se pridruži mornarima pa je i on zurio, zabezeknut, u džunglu.

— Tko bi to mogao biti? — šaptala je Jane Porter, a mladić se okrenuo da je vidi kako stoji široko otvorenih očiju i čudeći se tik do njega.

— Rekao bih da nas promatra Tarzan-majmun — odgovorio je sumnjičavim, nesigurnim glasom. — Komu je samo to koplje bilo namijenjeno? Ako Snipesu, onda je naš majmunski prijatelj doista prijatelj. Zaboga, gdje su ti otac i gospodin Philander? Netko je ili nešto u džungli, i oboružano je, ma što bilo. Hej! Profesore! Gospodine Philanderu! — povikao je mladi Clayton. Nije bilo odgovora. — Šta da se radi, gospođice Porter? — nastavljao je mladić, lica smrknuta od brige i neodlučnosti. — Ne mogu vas ostaviti ovdje samu s ovim razbojnicima, a vi se sigurno ne usuđujete sa mnom u džunglu. A ipak netko mora ići potražiti vašeg oca. On će više nego sigurno odlutati bez cilja, bez obzira na opasnost ili pravac, a gospodin Philander je samo nešto manje nepraktičan. Oprostite mi što sam otvoren, ali su nam u opasnosti životi, a kad vam vratimo oca nešto se mora učiniti, da shvati opasnosti kojima izlaže vas kao i sebe svojom rastrešenosti.

— Ja se s vama potpuno slažem — odgovori djevojka — i ništa se ne vrijeđam. Dragi stari tata žrtvovao bi za mene život i bez i jednog časka oklijevanja, samo kad bi čovjek mogao njegov duh na jedan časak zadržati na takvoj sitnici. Samo se na jedan način može držati na sigurnu mjestu, a to je da se priveže lancem za drvo. On je, jadan, *tako* nepraktičan.

— Sjetio sam se! — odjednom poviče Clayton. — Vi se znate služiti revolverom, je li?

— Da. Zašto?

— Ja ga imam. S njim ćete vi i Esmeralda biti razmjerno sigurne u onoj kolibi dok ja budem tražio oca i gospodina Philandera. Hajde, pozovite ženu, a ja ću se požuriti. Nisu mogli otići daleko.

Jane Porter učini kako je on predložio, a kad je Clayton sigurno zatvorio vrata okrenuo se prema džungli.

Neki su mornari izvlačili koplje iz njihova ranjenog druga, a kad se Clayton približio zamolio je da mu posude revolver dok u džungli traži profesora.

Štakorovo lice, kad je vidio da nije mrtav, ponovo se pribra pa je kišom kletvi upravljenih na Claytona odbio u ime svojih drugova da se mladiću priušti ikakvo oružje.

Taj je čovjek, pošto je ubio prijašnjeg vođu, preuzeo ulogu vođe, a kako je tek malo vremena proteklo to još nijedan nije posumnjao u njegovu vlast.

Clayton je umjesto odgovora slegnuo ramenima, ali kad je otišao pokupio je koplje koje je proburazilo Snipesa, pa je tako primitivno oboružan, sin lorda Greystoka, otkoračao u gustu džunglu.

Svakih nekoliko časaka izvikivao je glasno imena lutalaca. Promatrači u kolibi uz žal slušali su kako taj glas biva sve slabiji i slabiji, dok ga napokon nisu progutali bezbrojni šumovi prašume.

Kad su profesor Archimedes Q. Porter i njegov asistent Samuel T. Philander poslije mnogo navaljivanja asistenta

napokon krenuli prema logoru, potpuno su se izgubili u divljem i zamršenom labirintu guste džungle, iako oni to nisu ni znali.

Samo igrom slučaja krenuli su prema zapadnoj obali Afrike, a ne prema Zanzibaru na suprotnoj strani afričkog kontinenta.

Kad su za kratko vrijeme stigli na žal, a logora nisu ugledali, Philander je bio siguran da su sjeverno od svog cilja, dok su zapravo bili oko dvije stotine metara južno.

Tim nepraktičnim teoretičarima nije ni na um palo da glasno poviču ne bi li tako privukli pažnju prijatelja. Umjesto toga, sa svim uvjerenjem koje deduktivno zaključivanje s krive premise donosi čovjeku, Samuel T. Philander zgrabio je profesora Archimedesa Q. Portera čvrsto za ruku i tog starog gospodina koji je blago protestirao, požurivao u pravcu Capetowna, petnaest stotina milja prema jugu.

Kad su se Jane Porter i Esmeralda osjetile sigurne iza vrata kolibe, prva pomisao crnkinje bila je da zabrave iznutra vrata. Počela je da traži nešto čime bi to mogla učiniti. Ali kad je razgledala unutrašnjost kolibe zavrisnula je od užasa pa je uplašeno kao dijete potrčala, ta golema crnkinja da nasloni lice na rame gospodarice.

Jane Porter, koja se okrenula na taj povik, vidjela je i razlog, koji je ležao pružen na podu — pobijeljeli kostur muškarca. Još jedan pogled otkrio je i drugi kostur na postelji.

— Na kakvu smo strašnom mjestu! — promrmljala je zaprepašteno djevojka. Ali joj u strahu nije bilo panike.

Napokon, oslobodivši se od bijesnog Esmeraldinog stiska, koja je još vikala, Jane Porter prijeđe sobu da pogleda kolijevčicu, znajući što će ondje vidjeti prije nego što se sitni kostur i pokazao u svoj svojoj jadnoj i patetičnoj slabosti.

Kakvu su strašnu tragediju objavljivale ove jadne nijeme kosti! Djevojka je zadrhtala na pomisao o događajima koji bi

se mogli dogoditi njoj i njezinim prijateljima u ovoj zlokobnoj kolibi, ročištu tajanstvenih, možda i neprijateljskih bića.

Brzo, lupivši nestrpljivo malim stopalom, ona se htjede otresti ovih crnih predosjećaja pa je, okrenuvši se Esmeraldi, zatražila da prestane plakati.

— Prestani, Esmeraldo, prestani smjesta! — povikala je. — Ti samo pogoršavaš stvari. No, ja nisam nikad vidjela tako veliko dijete.

Završila je slomljena, s malo drhtavim glasom zbog pomisli na tri muškarca od kojih je zavisila, a koji sada lutaju dubinom strašne džungle.

Doskora je djevojka vidjela da se na vratima iznutra nalazi jak drveni zasun, pa im je poslije nekoliko pokušaja uspjelo da ga gurnu zajedničkim snagama na mjesto, prvi puta u dvadeset godina.

Onda su sjele na klupu, zagrlile se i zaplakale.

na milosti džungle

Pošto je Clayton uronio u džunglu, mornari — pobunjenici s *Arrowa* počeše raspravljati što da učine. U jednomu su se svi složili — da se moraju požuriti da pristanu uz *Arrow,* gdje su barem sigurni od kopalja nevidljivog neprijatelja. Pa je zato, dok su se Jane Porter i Esmeralda zagrađivale u kolibi, kukavička razbojnička posada veslala brzo prema svom brodu, u ona dva čamca kojima su bili došli na obalu.

Tarzan je taj dan vidio toliko da mu se od čuđenja zavrtjelo u glavi. Ali mu je najdivnije od svega što je vidio lice lijepe bijele djevojke.

Tu je napokon jedna od njegova roda. U to je bio siguran. I onaj mladić i dva starca: oni su također uglavnom onakvi kakvima je on zamišljao svoje ljude.

Ali su oni bez sumnje isto tako divlji i okrutni, kao što su to i drugi ljudi. Činjenica, da oni jedini nisu bili naoružani, možda bi mogla biti i znak da nisu nikog ubili.

Tarzan je vidio mladića kako je pokupio onaj pali revolver ranjenog Snipesa i kako ga je sakrio u njedra. I vidio je kako ga je oprezno dodao djevojci, dok je ona ulazila na vrata kolibe.

Nije shvaćao razloge takvu vladanju. Ali mu se nekako intuitivno sviđao onaj mladić i ona dva starca, a za djevojkom je osjećao nekakvu čudnu čežnju koju je jedva razumio. Što se tiče velike crnkinje, ona je očito nekako povezana s djevojkom pa je zato i nju volio.

Što se tiče mornara, a osobito Snipesa, strašno ih je zamrzio. Znao je po njihovim prijetećim kretnjama i izrazima na opakim licima da su oni neprijatelji. Zato je odlučio, da ih dobro promatra.

Tarzan se pitao, zašto su ti ljudi otišli u džunglu, a nije mu ni palo na pamet da bi se čovjek mogao izgubiti U labirintu grmlja, koje je njemu bilo jednostavno kao vama glavna ulica vašeg grada.

Kad je vidio da mornari veslaju prema brodu, a znao je da su djevojka i njezina drugarica sigurne u kolibi, Tarzan je odlučio da slijedi mladog čovjeka u džunglu i sazna što mu je posao. Odnjihao se hitro u smjeru kojim je pošao Clayton, pa je za kratko vrijeme čuo, slabo, iz daljine, sad samo povremene povike Engleza koji je dozivao prijatelje.

Ubrzo Tarzan sustiže bijelog čovjeka, koji se gotovo iscrpen naslanjao na drvo brišući znoj sa čela. Majmun-čovjek, skrivajući se dobro iza lišća, sjedio je promatrajući pažljivo taj novi primjerak svoje rase.

Od vremena do vremena Clayton bi glasno povikao, pa je napokon Tarzan shvatio da on traži starce.

Tarzan je htio otići da ih potraži sam, kad je opazio žuti sjaj glatke kože koja se oprezno provlačila džunglom prema Claytonu.

To je bila Šita, leopard. Sad je Tarzan čuo kako se tiho savija trava i pitao se kako to da ne čuje bijelac. Je li moguće da nije zamijetio tu glasnu opomenu? Nikad prije nije Tarzan znao da bi Šita bio tako nespretan.

Ne, bijelac nije čuo. Šita se zgurio da skoči, a onda je, resko i strašno, nad tišinom džungle odjeknuo strašni izazovni krik majmuna, pa se Šita okrenuo, jurnuvši sa štropotom kroz grmlje.

Clayton se osovi na noge. Krv mu se sledila u žilama. Nikad u životu nije mu tako užasan urlik proparao uši. Nije bio kukavica, ali ako je čovjek ikad oćutio ledeni strah na

srcu, William Cecil Clayton, najstariji sin lorda Greystoka iz Engleske, oćutio ga je u gustoći afričke džungle.

Šum velikog tijela što je s lomljavom jurilo guštarom tako blizu njega i zvuk onoga strašnog krika nad njim, bio je za Claytonovu hrabrost gotovo prevelika kušnja. Ali on nije znao da upravo tom glasu duguje život, niti da je stvorenje koje se tako oglasilo njegov bratučed — pravi lord Greystoke.

Popodne se približavalo kraju, pa je Clayton, obeshrabren i malodušan, bio u strašnoj stisci ne znajući što da radi: da li da dalje traži profesora Portera, uz gotovo sigurnu opasnost da i sam pogine noću u džungli, ili da se vrati u kolibu, gdje može barem da zaštiti Janu Porter od opasnosti što je opkoljavaju sa svih strana.

Nije se želio vratiti u logor bez njezina oca, a još je više prezao pred pomišlju da će je ostaviti samu i nezaštićenu u rukama pobunjenika s *Arrowa,* ili stotinu drugih nepoznatih opasnosti džungle.

Vjerovao je da su se možda profesor i Philander već vratili u logor. Da, to je više nego vjerojatno. Barem će se vratiti da vidi, prije nego što nastavi ono što se pokazivalo kao najneplodonosnije traganje.

I tako se počeo vraćati posrćući gustim i neprohodnim grmljem u smjeru u kojem je mislio da leži koliba.

Na Tarzanovo iznenađenje mladić je odlazio dalje u džunglu, uglavnom u smjeru Mbongina sela, pa je lukavi mladi majmun-čovjek bio uvjeren da je izgubljen.

Tarzanu je to bilo jedva razumljivo. Ali mu je razum govorio da se nitko nije usudio poći u selo okrutnih crnaca naoružan samo kopljem, koje je, kako ga je on nosio, očito bilo oružje na koje bijelac nije bio navikao. Niti je slijedio trag staraca. Oni su ovuda prošli i otišli već davno, iako je njihov trag bio svjež i jasan pred Tarzanovim očima.

Tarzan je bio zbunjen. Divlja džungla lako će i brzo ugrabiti ovog nezaštićenog stranca, ako ga što prije ne odvede do žala.

Da, upravo je sad Numa, lav, vrebao na bijelca nekoliko koraka nadesno.

Clayton je čuo kako veliko tijelo ide uporedo s njim a sad se u večernjem zraku začula i gromka rika te zvijeri. Čovjek je stao, podigao koplje i gledao u grmlje iz kojega je izlazio onaj strašni rik. Sjene su se povećavale, tama je silazila.

Umrijeti tu sam, pod koljačima divljih zvijeri, biti razderan i rastrgan, osjećati vrući dah zvijeri na licu, dok ti velika šapa gazi grudi!

Jedan časak sve je bilo mirno. Clayton je stajao ukočen, s podignutim kopljem. Zatim ga slab šum grmlja obavijesti kako se prikrada životinja. Pripremala se na skok. Napokon ju je vidio, ni dvadeset stopa daleko — dugo, vitko, mišićavo tijelo i žutosmeđa glava golema lava sa crnom grivom.

Životinja je bila na trbuhu, pomičući se naprijed vrlo polagano. Kad su joj se oči susrele s Claytonovima, stala je pa je promišljeno, oprezno skupljala stražnje dijelove pod sebe. Čovjek je promatrao u smrtnom strahu, bojeći se da baci koplje, bez mogućnosti da pobjegne.

Na drvetu nad sobom začuo je šum. Neka nova opasnost, pomislio je, ali se nije usudio otrgnuti oči sa žuto-zelenih krugova pred sobom. Začuo se oštar bruj kao da se slomila žica bendžoa, pa se u isti časak u žutoj koži šćućurena lava pojavi strelica.

Životinja skoči, zaurla od boli i gnjeva, ali je Clayton nekako posrnuo na jednu stranu, a kako se okrenuo ponovo protiv razbješnjelog kralja životinja, zaprepastio se nad onim što je ugledao. Skoro u isto vrijeme kad se lav okrenuo da ponovo napadne, goli div spustio se s drveta ravno na leđa životinje.

Brzinom munje ruka koja je bila sva obložena željeznim mišićima obuhvati golemu šiju pa veliku životinju, koja je rikala i udarala šapom po zraku, podiže odostrag — podiže lako kako bi Clayton podigao psića.

Prizor koji je gledao ondje u polumračnim dubinama afričke džungle zauvijek mu se usjekao u mozak.

Čovjek pred njim bio je utjelovljenje tjelesne ljepote i divovske snage, ali ipak nije o tom ovisio u borbi s velikom mačkom, jer ma kako mu jaki bili mišići nisu bili ništa prema Numinima. On je dugovao svoju premoćnost spretnosti, mozgu i dugom oštrom nožu.

Desnom je rukom obuhvatio lavlju šiju, dok je lijevom rukom od vremena do vremena gurao nož u nezaštićenu stranu ispod lijevog pleća. Razbješnjela životinja trzala se gore i natrag, dok nije stajala na stražnjim nogama boreći se bespomoćno u tom neprirodnom položaju.

Da je bitka potrajala nekoliko trenutaka dulje, ishod je mogao biti drukčiji, ali je sve bilo izvršeno tako brzo da je lav imao jedva vremena da se pribere od zbrke i iznenađenja kad je već klonuo bez života na tlo.

Zatim se čudni lik koji ga je pobijedio osovio na truplu i, zabacivši divlju i lijepu glavu zaorio onim strašnim krikom koji je prije nekoliko časaka tako prepao Claytona.

Pred sobom vidio je lik mlada čovjeka, gola osim tkanice i nekoliko barbarskih ukrasa oko ruku i nogu. Na grudima se na glatkoj smeđoj koži sjao neprocjenjiv dijamantni medaljon.

Lovački nož se vratio u svoj jednostavni tok i čovjek je pokupio luk i tobolac s mjesta gdje ih je bacio kad je skočio na lava.

Clayton je progovorio strancu na engleskom zahvaljujući mu se što ga je tako hrabro spasio i čestitajući mu na čudesnoj snazi i spretnosti koju je pokazao, ah je jedini odgovor bio uporan pogled i slabo slegnuće ramenima, što je moglo

značiti ili da potcjenjuje uslugu koju je učinio, ili da ne poznaje Claytonova jezika.

Kad je prebacio luk i tobolac na leđa, divlji je čovjek — jer takvim ga je Clayton sad smatrao — još jednom izvukao nož i spretno izrezao nekoliko velikih režnjeva mesa iz lavljeg trupla. Onda je čučnuo i počeo jesti, ali je najprije dao Claytonu znak da mu se pridruži.

Jaki bijeli zubi zarivali su se u sirovo i krvavo meso s očitim užitkom, ali se Clayton nije mogao prisiliti da dijeli nekuhano meso sa svojim čudnim domaćinom. Umjesto toga promatrao ga je, pa mu je odmah zatim sinulo uvjerenje da je to Tarzan-majmun, čiju je bilješku tog jutra vidio pričvršćenu na vratima kolibe.

Ako je tako, on mora govoriti engleski.

Ponovo je Clayton pokušao da govori s majmunom-čovjekom, ali su odgovori, sad glasni, bili u čudnu jeziku, koji je bio sličan brbljanju majmuna pomiješanu s režanjem kakve divlje zvijeri.

Ne, to ne može biti Tarzan-majmun, jer je vrlo očito da je ovo potpuni neznalica u engleskom.

Kad je Tarzan završio obrok, digao se i pokazao u suprotnom smjeru od onoga kojim je bio išao Clayton, a zatim je krenuo džunglom u tom smjeru.

Clayton, začuđen i zbunjen, oklijevao je da ga slijedi, jer je mislio da ga vodi još dublje u neprohodnu džunglu, ali se majmun-čovjek, kad je primijetio da ga ovaj neće slijediti, vratio, zgrabio ga za kaput i vukao, dok se nije uvjerio da Clayton shvaća što on traži. Onda ga je ostavio da ga dobrovoljno slijedi.

Englez, koji je napokon zaključio da je zarobljenik, nije vidio nikakva drugog izbora nego da prati svog zarobljivača, te su tako putovali polako kroz džunglu, dok je tamni ogrtač neprodorne šumske noći padao a potajni su se koraci jastučastih šapa miješali s pucketanjem grančica i s divljim kri-

kovima životinja koje su ih, kako je Clayton osjećao, opkoljavale.

Iznenada Clayton začu slab pucanj vatrenog oružja — jedan pucanj, a zatim nasta tišina.

U kolibi uz žal dvije su se zaplašene žene stiskale jedna uz drugu dok su sjedile na klupi u sve većoj tami.

Crnkinja je histerično jecala oplakujući onaj nesretni dan kad je otišla iz svog dragog Marylanda, dok se bijela djevojka, suhih očiju i naoko mirna, tresla od straha i slutnji. Ona nije toliko strahovala za sebe, koliko za tri muškarca koji su sada lutali po bezdanim dubinama divlje džungle, odakle je slušala krikove i riku, lajanje i režanje užasnih i strašnih prašumskih stanovnika koji traže plijen.

A sad je začula šum teška tijela što se trljalo o zid kolibe. Čula je velike jastučaste šape kako gaze tlo. Onda je, načasak, sve utihnulo. Čak se i buka u džungli stišala do slaba mrmora. Onda je jasno začula zvijer kako njuši vrata, ni dvije stope od mjesta gdje je ona sjedila. Instinktivno je djevojka zadrhtala i stisla se jače uz crkinju.

— Pst! — šapnula je. — Pst, Esmeraldo — jer jecanje i stenjanje ove žene kao da je privlačilo životinju koja je vrebala iza tankog zida.

Na vratima se začulo lagano struganje. Životinja je pokušavala ući silom. Ali struganje je odmah prestalo, pa su se, kako je čula, velike šape kradom povlačile naokolo kolibe. Ponovo su se zaustavile — ispod prozora, za koji su se sad uplašene djevojčine oči prilijepile.

— Bože! — šapnula je, jer je sad, u kvadratiću rešetkastog prozora, na mjesečini, vidjela obrise glave goleme lavice. Svijetle oči uprle su se u nju s pažljivom okrutnosti.

— Gledaj, Esmeraldo! — prošaptala je. — Zaboga, što da radimo? Gle! Brzo! Prozor!

Esmeralda, prianjajući još više uz svoju gospodaricu, pogleda jednom prestrašeno prema kvadratiću mjesečine, upravo kad je lavica tiho, divlje zarežala.

Ono što je vidjela jadna crnkinja bilo je previše za već prenapete živce.

— O, Gaberelle! — vrisnula je i kliznula na pod, nepomična i besvjesna masa.

Činilo se da velika zvijer čitavu vječnost stoji sa prednjim šapama na podvoju prozora zureći u sobicu. Zatim je okušala velikim pandžama snagu rešetke.

Djevojka je gotovo prestala disati, kad, na njezino olakšanje glave nestade i začu se kako se životinja udaljuje od prozora. Ali je ponovo došla do vrata, pa je još jednom počelo struganje. Ovaj puta sa sve većom snagom, dok ta velika zvijer nije počela derati debelu oplatu s upravo bjesomučnom željom da zgrabi bespomoćne žrtve.

Da je Jane Porter znala koliko su debela ova vrata, izgrađena od više slojeva, manje bi se bojala da će je lavica doseći.

John Clayton nije ni mislio, kad je izrađivao ova gruba ali jaka vrata, da će ona jednog dana, dvadeset godina kasnije, štititi lijepu Amerikanku, koja se tada još nije ni rodila, od zubi i pandža lavice ljudožderke.

Punih dvadeset minuta zvijer je naizmjenično njuškala i derala vrata, katkada sebi dajući oduška u divljem, okrutnom kriku. Napokon je odustala od pokušaja, pa je Jane Porter čula kako opet dolazi pod prozor, zaustavlja se načasak, a onda se baca svojom velikom težinom u sad već trošnu rešetku.

Djevojka je čula kako rešetke cvile od udarca. Ali su izdržale pa je golemo tijelo palo na zemlju.

Lavica je neprekidno ponavljala taj svoj skok, dok napokon ustrašeni zatvorenik nije vidio kako popušta jedan dio rešetke, pa je začas jedna velika šapa i glava životinje bila u sobi.

Polako su snažna šija i pleća raširivala prečke, a vitko je tijelo nadiralo sve više i više u sobu.

Kao u zanosu, djevojka se diže, s rukom na prsima, razrogačenih očiju, zureći s užasom u podivljalo lice zvijeri, koja je bila jedva deset stopa daleko. Uz njezina stopala ležala je ispružena crnkinja. Da je samo može dići, svojim bi snagama možda mogle odbiti ovog divljeg i krvožednog uljeza. Jane Porter se sagnu da uhvati crnu ženu za rame. Grubo je strese.

— Esmeraldo! Esmeraldo! — povikala je. — Pomozi mi, ili smo izgubljene.

Esmeralda je polako otvorila oči. Prvo što su vidjele bili su zapjenjeni koljači gladne lavice.

Užasno zavrisnuvši, jadna se žena diže na ruke i noge i u tom položaju pobježe preko sobe vičući iz sveg glasa: — O Gaberelle! O Gaberelle!

Esmeralda je težila oko stotinu i četrdeset kila, što nije nimalo smetalo da hoda poput gazele, pa je njena velika žurba, zajedno s krupnoćom proizvodila najčudniji dojam.

Jedan trenutak lavica je ostala mirna. Samo je upirala krvožedni pogled u bježeću Esmeraldu, koje cilj kao da je bio ormar, u koji se pokušala utrpati. Ali kako su police bile rastavljene samo oko devet do deset palaca, jedva je uspjela ugurati glavu, na što je, s divljim vriskom što je nadjačao sve šumove džungle, ponovo pala u nesvijest.

Sa smirenjem Esmeralde lavica je obnovila svoje napore da provuče golemo tijelo kroz sve manje otpornu rešetku.

Djevojka, koja je stajala blijeda i ukočena uza zid, tražila je sa sve većim užasom rupu kroz koju bi pobjegla. Odjednom pod rukom čvrsto pritisnutom o grudi osjeti tvrdi obris revolvera koji joj je Clayton bio ostavio.

Hitno ga izvuče iz skrovišta i, naciljavši u lavičinu glavu, povuče otponac.

Bijesnu plamen, začu se prasak, a životinja odgovori rikom boli i bijesa.

Jane Porter vidjela je kako je ta velika pojava nestala s prozora, a onda se i ona onesvijestila, a revolver joj je ispao iz ruku.

Ali Sabor nije bila ubijena. Kugla je samo zadala bolnu ranu njenu ramenu. Ona je uzmakla samo zbog iznenađenja od zasljepljujućeg bljeska i zaglušne grmljavine, istina, brzo, ali samo privremeno.

Uskoro je bila opet na rešetki, pa je s obnovljenim bijesom hvatala šapom otvor, ali sa slabijim učinkom, budući da joj ranjeno udo nije moglo koristiti.

Vidjela je plijen — dvije žene — koje su ležale u nesvijesti na tlu. Više nije trebalo savladavati nikakav otpor. Meso je ležalo pred njom, pa se Sabor samo morala ugurati kroz rešetku da ga uzme.

Polako je utiskivala golemo tijelo, palac po palac, kroz otvor. Sad joj je prošla glava, sad jedna velika šapa i pleće.

Brižljivo je privukla ranjeno udo da ga ugura na onu stranu tijesnih prečaka.

Još časak, pa će proći oba pleća, a onda će dugo, vijugavo tijelo i uska bedra lako ući.

U tom je času Jane Porter ponovo otvorila oči.

Kad je Clayton čuo pucanj, obuze ga smrtni strah. Znao je da je mogao pucati jedan od mornara, ali činjenica da je ostavio revolver Jani Porter, zajedno s previše napetim stanjem živaca, učinila ga je bolesno sigurnim da joj prijeti nekakva velika opasnost: možda se upravo sad pokušava obraniti odkakva divljeg čovjeka ili zvijeri.

Što su bile misli njegova čudnog zarobljivača ili vođe, to je Clayton mogao samo nejasno naslućivati. Ali da je on čuo pucanj i da je taj na njega nekako djelovao, to je bilo sasvim očito, jer je ubrzao korak toliko primjetno da je Clayton, posrćući slijepo za njim, pao mnogo puta nastojeći uzaludno da ga u stopu prati, ali je ubrzo beznadno zaostao.

Bojeći se da će se ponovo izgubiti, zvao je glasno divljeg čovjeka, pa je u jednom času sa zadovoljstvom vidio kako se lako spušta do njega s granja.

Jedan je časak Tarzan dobro pogledao mladića, kao da se ne može odlučiti što je najbolje da učini, a onda je, sagnuvši se, dao znak da ga uhvati oko vrata pa je, s bijelcem na leđima, Tarzan otišao na drveće.

Nekoliko idućih minuta taj mladi Englez nije nikad zaboravio. Uvis, u savitljivo i zanjihano granje nosio ga je, kako se njemu činilo, s nevjerojatnom brzinom, dok se Tarzan grizao što polako napreduje.

S jedne visoke grane to se spretno stvorenje vinulo s Claytonom u vrtoglavu luku do susjednog drveta, a onda su možda stotinu metara sigurne noge gazile labirintom

isprepletenih grana, držeći ravnotežu poput pelivana visoko gore iznad crnih dubina zelenila.

Od prvog osjećaja zebnje i straha Clayton je prešao u oštro divljenje i zavist zbog onih divovskih mišića i čudesnog nagona ili znanja što je vodilo ovog šumskog boga kroz noć tamnu kao u rogu lako i sigurno kao što bi Clayton šetao za pune mjesečine londonskom ulicom.

Katkad su došli na mjesto gdje je lišće iznad njih bilo rjeđe, pa bi svijetle zrake mjeseca osvijetlile pred Claytonovim začuđenim očima čudnu stazu kojom su prolazili.

U takvim časovima čovjek je stvarno zaustavljao dah pred pogledom na one strašne dubine ispod sebe, jer je Tarzan prelazio lakšim putem, što je često bilo preko stotinu stopa iznad zemlje.

A ipak je sa svom tom, kako se činilo, velikom brzinom, Tarzan zapravo pipao svoj put s razmjernom sporošću, tražeći neprestano grane prikladne jačine da bi mogle izdržati dvostruku težinu.

Ubrzo su došli do čistine pred žalom. Tarzanovo oštro uho čulo je čudne šumove: Sabor je nastojala da se probije kroz rešetku, pa se Claytonu činilo da su se spustili ravnih stotinu stopa na zemlju, tako je brzo Tarzan sišao. A ipak, kad su udarili u zemlju jedva da su se trgnuli. A kad je Clayton prestao držati majmuna-čovjeka, vidio je kako je ovaj sunuo poput vjeverice na drugu stranu kolibe.

Englez je skočio brzo za njim, upravo na vrijeme da vidi stražnji dio velike životinje koji umalo da nije nestao kroz prozor kolibe.

Kad je Jane Porter otvorila oči i shvatila da ponovo prijeti opasnost, njezino hrabro srce izgubi i posljednji trag nade, pa se okrenu da potraži palo oružje, da se može ubiti prije nego što joj okrutni koljači zadru u lijepu put.

Lavica je bila gotovo prošla kroz otvor prije nego što je Jane pronašla oružje. Ona ga je brzo podigla do svoje

sljepoočice, da joj zauvijek nestanu s očiju ružne ralje koje su zijevale za plijenom.

Jedan časak je krzmala, da se nakratko i tiho pomoli, a dok je tako činila oči joj padoše na jadnu Esmeraldu, koja je ležala nepomična, ali živa, uz ormar.

Kako da prepusti tu jadnu, vjernu ženu onim nesmiljenim, žutim koljačima? Ne, ona mora jedan metak upotrijebiti za onesviještenu ženu prije nego što uperi hladnu cijev ponovo na sebe.

Kako je prezala pred tom kušnjom! Ali bila bi okrutnost tisuću puta manje opravdana da dopusti da ova ljubazna crnkinja, koja ju je odgajala od djetinjstva s majčinskom brigom i skrbi, dođe do svijesti ispod snažnih ralja velike mačke.

Brzo Jane Porter skoči na noge i potrči do crnkinje. Pritisnu cijev revolvera čvrsto o odano srce, zatvori oči i...

Sabor užasno zavrisnu.

Djevojka, presenećena, pritisnu otponac i okrenu lice prema životinji, i s istim pokretom podigne oružje na slepoočicu.

Nije zapucala drugi puta, jer je na svoje iznenađenje vidjela da se velika životinja polako povlači kroz prozor, a na mjesečini ugledala je glave i ramena dvojice muškaraca.

Dok je Clayton zaobišao ugao kolibe gledajući kako životinja nestaje unutra, vidio je i kako joj majmun-čovjek hvata dugi rep objema rukama i upirući se nogama o zid kolibe, svim snagama nastoji izvući zvijer.

Clayton je brzo pomogao, ali mu je majmun-čovjek govorio nešto zapovjednim i odlučnim glasom. Clayton je razumio da su to nalozi, ali ih on nije mogao shvatiti.

Napokon se, zajedničkim naporima, veliko tijelo počelo pojavljivati sve više i više izvan prozora. Tek sada shvati Clayton opasnu smionost svog druga.

Sve su više stezale čelične podlaktice majmuna-čovjeka Saborinu šiju, i sve slabiji i slabiji postajali su lavičini otpori.

Da vuče čovjek, goli čovjek, krvožedna ljudoždera, koji riče i dere šapama, s prozora, za rep, da spasi stranu bijelu djevojku, doista je posljednja riječ junaštva.

Koliko se ticalo Claytona, to je bilo sasvim drugo, jer ova djevojka nije bila samo njegova roda i vrste, već je bila jedina žena na svijetu koju je ljubio.

Iako je znao da će lavica brzo s njima završiti vukao je s voljom da je otrgne od Jane Porter. A onda se sjetio bitke između Tarzana i velikog, crnogrivog lava, koju je gledao nedavno, pa se počeo osjećati sigurnijim.

Tarzan je još uvijek izdavao naloge koje Clayton nije shvaćao. Nastojao je kazati glupome bijelcu da zarije u Saborina leđa i bokove otrovne strelice i da dosegne divlje srce dugim, tankim lovačkim nožem koji je visio uz Tarzanov bok. Ali ga čovjek nije shvaćao, a Tarzan se nije usudio da popusti svoj stisak i da to sam učini, jer je znao da sitni bijelac ne bi nikako mogao sam zadržati Sabor ni jedan časak.

Lavica je polako napuštala okvir prozora. Napokon su joj ramena bila vani.

A onda je Clayton vidio djelo koje čak ni vječno nebo nije nikad prije vidjelo. Tarzan, koji je sebi razbijao glavu kako da se sam uhvati u koštac s razbješnjelom zvijeri, iznenada se sjetio svoje bitke s Terkozom. Kako su se velika ramena sasvim oslobodila prozora, te je lavica visjela na podvoju prozora samo na prednjim šapama, Tarzan je odjednom popustio stisak.

Hitrinom čegrtuše koja napada bacio se Sabori na leđa, a svojim jakim mladim rukama nastojao i uspio na zvijeri izvršiti puni nelson, kao što ga je naučio onomadne kada se tamo krvavo rvao s Terkozom.

Riknuvši, lavica se okrenu posve na leđa. Pala je svom težinom na svog napadača. Ali je crnokosi div sve jače stiskao rukama.

Derući i mašući šapom po zraku i zemlji, Sabor se valjala i bacala ovamo i onamo nastojeći da zbaci čudnog protivnika. Ali ovaj je sve jače i jače stiskao željeznim rukama, tako da joj se glava sve više spuštala na žutosmeđe prsi.

Sve su više stezale čelične podlaktice majmuna-čovjeka Saborinu šiju. Sve slabiji i slabiji postajali su lavičini napori.

Napokon je Clayton vidio kako su golemi mišići Tarzanovih ramena i bicepsi pod srebrnom mjesečinom iskočili u isprepletene uzlove. Majmun-čovjek upro je svom snagom, i kralježnjaci Saborine šije pukli su oštrim pucnjem.

U trenu Tarzan je bio na nogama, pa je drugi puta tog dana Clayton čuo divlji pobjednički rik majmuna. Zatim je začuo kako Jane Porter viče u smrtnom strahu:

— Cecile — gospodine Claytone! O, što je to? Što je to?

Trčeći brzo do vrata kolibe, Clayton je povikao da je sve u redu te ju je zamolio da otvori. Koliko je samo brzo mogla, ona je podigla veliki zasun i upravo uvukla Claytona.

— Kakva je to bila strašna buka? — šaptala je privivši se uz njega.

— To je bio pobjednički krik čovjeka koji vam je upravo spasio život, gospođice Porter. Čekajte, ja ću ga dovesti da mu se možete zahvaliti.

Zaplašena djevojka nije htjela ostati sama. Otpratila je Claytona do one strane kolibe gdje je ležalo mrtvo lavičino tijelo.

Tarzan-majmun je otišao.

Clayton je zaviknuo nekoliko puta, ah nije bilo odgovora, pa se njih dvoje vratilo u sigurniju sobu.

— Kakav strašni krik! — povikala je Jane Porter. — Dršćem kad na nj samo pomislim. Ne govorite mi da ljudsko grlo proizvodi taj ružni i strašni krik.

— Ali tako je, gospođice Porter — odvrati Clayton — ili, u najmanju ruku, ako nije ljudsko grlo, onda je grlo šumskog boga.

I onda joj je ispripovjedio svoja iskustva s tim čudnim stvorenjem — kako mu je taj divlji čovjek dvaput spasio život — o divnoj snazi i spretnosti i hrabrosti — o smeđoj koži i lijepom licu.

— Ja to uopće ne mogu shvatiti — zaključio je. Isprva sam mislio da bi mogao biti Tarzan-majmun, ah on niti govori niti razumije engleski, pa se ta teorija ne može održati.

— Pa ma što on bio — poviče djevojka — dugujemo mu svoje živote.

— Zaboga, nisam li mrtva?

To dvoje okrenu se da vide Esmeraldu kako se podiže sa zemlje, očiju što su se valjale s kraja na kraj kao da ne mogu vjerovati u ono što one sada vide.

Krik lavice, kad se Jane Porter bila spremala da ustrijeli jadnu Esmeraldu, spasio je crnkinji život, jer je djevojčin trzaj okrenuo cijev revolvera ustranu pa je kugla otišla u tlo.

A sad je došla reakcija Jani Porter. Bacila se na klupu vrišteći od histeričnog smijeha.

»vrlo čudno«

Nekoliko milja južno od kolibe, na pjeskovitom žalu prepirala se dva starca.

Pred njima pružao se široki Atlantik. Za leđima bio im je Tamni kontinent. Odmah u blizini pomaljala se crna džungla.

Divlje zvijeri rikale su i režale. Zvukovi, ružni i strašni, parali su im uši. Hodali su milje tražeći logor, ali uvijek u pogrešnom smjeru. Tako su se izgubili kao da ih je netko odjednom prenio na drugi svijet.

U takvoj situaciji trebalo bi da svaki djelić svog mozga posvete najvažnijem pitanju tog trenutka — pitanju života i smrti: da pronađu put do logora.

Govorio je Samuel T. Philander: — Ali, moj dragi profesore, ja još uvijek mislim, da Ferdinand i Izabela nisu u petnaestom stoljeću pobijedili Maure, da bi svijet danas bio tisuću godina ispred nas. Mauri su u suštini bili snošljiva, širokogrudna, slobodoljubiva rasa poljoprivrednika, zanatlija i trgovaca — upravo onaj tip ljudi koji je omogućio ovu civilizaciju koju danas nalazimo u Americi i Evropi — dok Španjolci...

— Koješta, dragi gospodine Philanderu — prekide ga profesor Porter — njihova je vjera svakako isključivala one mogućnosti koje vi spominjete.

— Zaboga, profesore!— prekide ga Philander koji je bio pogledao prema džungli — kao da nam se netko približuje.

Profesor Archimedes Q. Porter okrenu se u smjeru što ga je pokazao kratkovidni Philander.

— Koješta, gospodine Philanderu — ljutio se. — Koliko vas puta moram opominjati da potpuno skupite svoje duševne sposobnosti, jer samo tako možete najvećom silom intelektualnosti pristupiti važnim problemima kojima se, dakako, bave veliki duhovi. A sad ste najneuljudnije prekinuli moju učenu raspravu samo zato da mi svratite pažnju na pukoga četvoronošca roda *Felis*. Rekao sam, gospodine...

— Nebesa, profesore, lav? — poviče Philander naprežući svoje slabe oči u smjeru nejasnog lika ocrtanog na tamnom tropskom grmlju.

— Da, da, gospodine Philanderu, ako se u svojoj raspravi baš hoćete poslužiti narodnim izrazom, »lav«. Ah kao što sam rekao...

— Zaboga, profesore! — ponovo ga prekide Philander. — Dopustite mi da napomenem da će Mauri koji su bih pobijeđeni u petnaestom stoljeću u tom žalosnom stanju barem zasad i ostati, makar mi i odložili diskusiju o toj svjetskoj nesreći, dok na onu *Felis camivora* ne dobijemo onaj čarobni pogled koji, kako se to poslovično drži, daje udaljenost.

Međutim se lav približio s mirnim dostojanstvom ovoj dvojici, i to na deset koraka, i onda stao da ih promatra.

Mjesečina je obasjavala žal, a ta se neobična dvojka veoma isticala na žutom pijesku.

— Prava sramota, prava sramota! — uskliknuo je profesor Porter s tračkom razdraženosti u glasu. Nikada, gospodine Philanderu nikada prije u životu nisam čuo da bi se kojoj od ovih životinja dopustilo da odlunja iz svoga kaveza. Ja ću svakako taj nečuveni prekršaj etike prijaviti upraviteljima susjednog zoološkog vrta.

— Potpuno u redu, profesore — složio se Philander — i što prije to bolje. Hajdemo odmah.

Uhvativši profesora za ruku, Philander se uputi u smjeru koji će između njih i lava povećati udaljenost.

Jedva su prevalili komad puta, kad je Philander, ogledavši se, s užasom primijetio da ih lav slijedi. On je čvršće uhvatio nevoljkog profesora i ubrzao korak.

— Kao što sam rekao, gospodine Philanderu — ponavljao je profesor Porter.

Philander se još jednom žurno ogleda. I lav se požurio, te je uporno održavao udaljenost između sebe i njih.

— On nas slijedi! — zinu Philander počevši trčati.

— Koješta, gospodine Philanderu — protestirao je profesor. — Ova nelijepa žurba nikako ne pristaje ljudima od pera. Što će naši prijatelji misliti o nama, koji bi mogli biti na ulici i vidjeti naše lakoumne lakrdije? Molim vas, hodajmo ponosnije.

Philander uputi još jedan potajni pogled prema krmi.

Užas! Lav je lako poskakivao jedva pet koraka iza njih.

Philander ispusti profesorovu ruku pa bijesno jurnu brzinom koja bi služila na čast bilo kojoj momčadi sa sveučilišnog trkališta,

— Kao što sam rekao, gospodine Philanderu... — vrisnu profesor Porter kad je, da se kaže slikovito, i on »podbrusio pete«. I on je straga ugledao okrutne žute oči i poluotvorene ralje, i to strašno blizu svojoj osobi.

S poletjelim skutima kaputa i sjajnim svilenim šeširom profesor Archimedes Q. Porter bježao je na mjesečini za samim petama Samuela T. Philandera.

Pred njima se džungla sužavala u šiljak pa je prema toj luci od drveća Samuel T. Philander upravio svoje izvanredne skokove, dok su iz sjene tog istog mjesta virila dva oštra oka ocjenjujući sa zanimanjem ovu utrku.

Tarzan-majmun promatrao je nasmiješen tu čudnu igru »čini što i prednjak«.

Znao je da su ova dva čovjeka sigurna od napada lava. Sama činjenica da se Numa odrekao tako laka plijena uvjerila

je Tarzana, koji je dobro poznavao život džungle, da je Numin trbuh već pun.

Lav ih je mogao vrebati dok ne bi ponovo ogladnio. Ali je bilo moguće da mu, ne naljuti li se, dojadi ta šala pa da se odšulja u svoj brlog u džungli.

Zapravo je prijetila jedna velika opasnost, a ta je bila da jedan od ove dvojice posrne i padne, a onda bi taj žuti vrag bio na njemu u trenu, a želja za ubijanjem bila bi prevelika napast, a da joj se odupre.

Zato se Tarzan hitro vinuo na nižu granu, u smjeru odakle su dolazili bjegunci. A kad je Samuel T. Philander dospio zadihan i ispuhan ispod njega, već previše umoran, a da se popne na sigurnu granu, Tarzan ga uhvati za ovratnik kaputa i povuče na granu do sebe.

U slijedećem trenutku prispio je i profesor na doseg prijateljskog stiska, pa je i on povučen na sigurno mjesto upravo kad je zbunjeni Numa, zarikavši, skočio da zgrabi svoju nestalu lovinu.

Jedan su časak ova dva čovjeka prianjala teško dišući za tu veliku granu, dok se Tarzan šćućurio s leđima na stablu promatrajući ih s pomiješanom radoznalošću i zabavom.

Profesor je prvi prekinuo tišinu.

— Duboko me boli, gospodine Philanderu, što ste ispoljili toliko malo muškaračke hrabrosti u nazočnosti jednog od nižih redova te ste me s očitom bojažljivošću naveli da se tako neobično namučim da bih mogao nastaviti svoju raspravu. Kao što sam rekao, gospodine Philanderu, kad ste me prekinuli, Mauri....

— Prof. Archimedese Q. Porteru — prekide ga Philander ledenim glasom — došlo je vrijeme kad strpljivost postaje zločin, a teška se povreda čini ogrnuta ogrtačem vrline. Vi ste me optužili da sam kukavica. Vi ste dali naslutiti da ste trčali samo zato da me preteknete, a ne da izbjegnete pandžama

lava. Pazite, profesore Archimedese Q. Porteru! Ja sam očajan čovjek. I jaganjcu katkad može prekipjeti.

— Koješta, gospodine Philanderu, koješta! — opominjao ga profesor Porter. — Vi se zaboravljate.

— Još ništa ne zaboravljam, profesore Archimedese Q. Porteru. Nego, vjerujte mi, gospodine, posrćem na rubu zaboravljivosti što se tiče vašeg uzvišenog položaja u svijetu znanosti, i vaših sijedih kosa.

Profesor je nekoliko trenutaka sjedio nepomično, a mrak je skrivao ukočeni smiješak koji mu je obrubljivao naborano lice. Zatim progovori.

— Slušaj, Skinny[2] Philander — progovorio je ratobornim glasom — ako se hoćeš tući, skini kaput i siđi na tlo pa ću te nabubati po toj tvojoj glavi baš kao što sam te prije šezdeset godina u uličici iza Porkyjeva[3] štaglja.

— Ark! — zinu začuđeni Philander. — Zaboga, kako to lijepo zvuči! Kad si čovječan, Ark volim te. Ali nekako kao da si u posljednjih dvadeset godina zaboravio biti čovječan.

Profesor pruži suhu, drhtavu staru ruku u tamu da dotakne rame starog prijatelja.

— Oprosti mi, Skinny — reče blago. — Nije baš bilo dvadeset godina, a sam Bog zna koliko sam nastojao biti »čovječan« radi Jane, i radi tebe, otkad mi je On oduzeo moju drugu Jane.

Još se jedna ruka prokradala sa strane Philanderove, da uhvati onu koja je ležala na njegovu ramenu, i ni jedna druga poruka ne bi mogla bolje prenijeti jedno srce k drugome. Nekoliko trenutaka nisu govorili. Lav se pod njima uzrujano šetao amo-tamo. Treću priliku u drvetu skrivala je gusta sjena uz stablo. I ta je bila tiha — nepomična poput urezane slike.

---

[2] Shinny — nadimak, nešto kao »Suhorepac«. — Prev.
[3] Porky — nadimak, »Krmak«. — Prev.

— Svakako si me povukao na ovo drvo upravo na vrijeme — progovorio je napokon profesor. — Želim ti se zahvaliti. Spasio si mi život.

— Ali ja vas nisam ovamo povukao, profesore — odgovorio je Philander. — Zaboga! U uzbuđenju onog trenutka nisam ni znao da je i mene povukla gore neka vanjska agencija — mora da je netko ili nešto tu s nama na drvetu.

— Ha? — uskliknu profesor Porter. — Jeste li posve sigurni, gospodine Philanderu?

— Najsigurniji, profesore — odgovori Philander — i — dodao je — mislim da bismo se morali toj stranci zahvaliti. Možda sad sjedi tik do vas, profesore.

— Ha? Što? Koješta, gospodine Philanderu, koješta! — govorio je profesor Porter uzmičući oprezno, bliže gospodinu Philanderu.

Baš se tada učini Tarzanu-majmunu da je Numa već hodao pod drvetom dovoljno vremena, pa je podigao mladu glavu prema nebu tako da je u uši dvojice prestrašenih staraca udario onaj strašni izazov, opomena čovjeka-majmuna.

Dva prijatelja, stisnuti i drhtavi u teškom položaju na grani vidjeli su kako se veliki lav, kad ga je iznenadio onaj užasni krik, prestao nemirno šetati pa je hitro šmugnuo u džunglu i izgubio im se s očiju.

— Čak i lav998 dršće od straha — šapnuo je Philander.

— Vrlo čudno, vrlo čudno — mrmljao je profesor Porter hvatajući se grčevito Philandera da bi popravio ravnotežu koju je iznenadni strah tako opasno poremetio. Na nesreću za obojicu, Philanderova ravnoteža nije se baš u taj čas upirala ni u šta, tako da je trebalo samo blage sile koju je dala težina tijela profesora Portera pa da se odani tajnik prevrne s grane.

Jedan časak lebdjeli su u neizvjesnosti, a onda su se s pomiješanim i vrlo neučenjačkim vriskom survali naglavce stisnuti u grčevitu zagrljaju.

Trebalo je nekoliko časaka da se koji makne, jer su obojica bila sigurna da bi se takvim pokušajem otkrilo toliko lomova i prijeloma da se dalje ne bi mogli ni maknuti.

Napokon profesor Porter pokuša maknuti jednu nogu. Na njegovo iznenađenje, ona ga je slušala kao u prošlim danima. Sad je privukao i njezinu drugaricu i ispružio je.

— Vrlo čudno, vrlo čudno — mrmljao je.

— Dobro je, profesore — šaptao je Philander gorljivo — znači da niste mrtvi?

— Koješta, gospodine Philanderu, koješta — upozoravao ga je Porter — još nisam sasvim siguran.

S neizmjernom zabrinutošću Porter mahnu desnom rukom — radosti li! Bila je netaknuta. Bez daha pomakne lijevu ruku iznad ispruženog tijela — dala se micati!

— Vrlo čudno, vrlo čudno — govorio je.

— Komu to mašete, profesore? — pitao je Philander uzbuđenim glasom.

Profesor Porter nije se udostojao odgovoriti na ovo dječačko pitanje. Umjesto toga podiže glavu nježno s tla, kimnuvši nekoliko puta.

Vrlo čudno — promucao je. Ostala je netaknuta. Philander se nije pomicao s mjesta gdje je pao. Nije se usudio. Kako da se čovjek pomakne kad su mu ruke, noge i leđa slomljena.

Jedno mu je oko bilo ukopano u meku ilovaču. Drugo, kojim je valjao ustranu, zurilo je sa strahom u Portera i njegove mutne, nejasne pokrete.

— Kako žalosno! — uskliknuo je Philander poluglasno. — Potres mozga izazvao je potpuno duševno rastrojstvo. Doista, kako je to žalosno! A u još tako mlada čovjeka!

Profesor Porter prevali se na trbuh. Oprezno zgrbi leđa dok nije nalikovao golemu mačku kraj lajava psa. Zatim sjede i opipa različite dijelove svoje anatomije.

Zatim se digne i pogledavši oštro još uvijek ispruženi lik gospodina Samuela T. Philandera, reče:

— Koješta, gospodine Philandera. Ovo nije vrijeme da se ljenčari. Moramo ustati i raditi.

Philander podiže svoje drugo oko iz ilovače te pogleda Portera tihim gnjevom. Zatim pokuša ustati. Veoma se iznenadio kad mu se napor odmah okrunio uspjehom.

Još je pucao od bijesa zbog izazovnih riječi profesora Portera, pa je upravo htio osorno odgovoriti, kad mu oči padoše na čudnu pojavu koja je stajala nekoliko koraka dalje i pažljivo ih promatrala.

Profesor Porter pokupio je svoj svijetli svileni šešir, koji je pažljivo iščetkao na rukavu kaputa i ponovo ga stavio na glavu. Kad je vidio da Philander pokazuje nešto iza njega, okrenu se i opazi diva potpuno gola, osim tkanice i nekoliko kovinskih ukrasa, kako stoji nepomično pred njim.

— Dobar večer, gospodine — pozdravi ga profesor podigavši šešir.

Za odgovor div im mahnu da ga slijede, pa zakorači žalom u smjeru odakle su bili upravo došli.

— Mislim da bi bilo pristojno da ga slijedimo — napomenu Philander.

— Koješta, gospodine Philandera — odvrati profesor. — Nema tome dugo vi ste vrlo logički dokazivali teoriju da logor leži pravo na jugu. Ja sam sumnjao, ali ste me napokon uvjerili. Zato sam sam siguran da moramo putovati prema jugu do naših prijatelja. Zato ću i dalje na jug.

— Ali, profesore Porteru, ovaj čovjek ovdje možda zna bolje od nas. On kao da je urođenik. Slijedimo ga barem na kratku udaljenost.

— Koješta, gospodine Philanderu — ponavljao je profesor. — Mene je teško uvjeriti, ali kad se jednom uvjerim moja je odluka nepromjenljiva. Ja ću dalje u pravom smjeru, pa makar morao, da stignem na svoje odredište, obići Afriku.

Dalju prepirku prekinuo je Tarzan, koji im je, videći da ga ti čudni ljudi ne slijede, prišao.

Ponovo ih je pozvao, ali su se oni još uvijek prepirali.

Zatim majmun-čovjek izgubi strpljivost zbog njihova glupog neznanja. Zgrabi prestrašenog Philandera za rame pa je, prije nego što je taj vrijedni gospodin znao hoće li ga ubiti ili samo osakatiti za cijeli život, Tarzan privezao kraj konopa čvrsto oko vrata gospodina Philandera.

— Koješta, gospodine Philanderu — protestirao je profesor Porter. — Vrlo je nedolično od vas što ste se prepustili tako nedostojnom postupku.

Ah jedva što je izustio ove riječi, i on se našao uhvaćen i čvrsto svezan za vrat istim konopom. Zatim je Tarzan krenuo prema sjeveru vodeći sad potpuno prestrašenog profesora i njegova tajnika.

U smrtnoj tišini hodali su, kako se umornim i razočaranim starcima činilo, sate i sate. Ali kad su se popeli na neku uzvisinu vrlo su se obradovali opazivši pred sobom kolibu, ni stotinu metara daleko.

Tu ih Tarzan pusti i, pokazavši im tu kolibu, nesta u džungli.

— Vrlo čudno, vrlo čudno! — zinuo je profesor. — Ali vidite, gospodine Philanderu, da sam ja imao pravo, kao i obično. I da nije bilo vaše tvrdoglavosti bili bismo izbjegli nizu vrlo ponižavajućih, da ne kažemo opasnih upadica. Molim vas da se odsada, kada god vam treba mudar savjet, prepustite vodstvu zrelijeg i praktičnijeg duha.

Gospodinu Samuelu T. Philanderu veoma je odlanulo što se pustolovina sretno završila, pa se nije vrijeđao na profesorovu okrutnu pljusku. Zgrabio je profesora za ruku i požurio se s njim prema kolibi.

Skupini izbačenika vrlo je odlanulo kad se ponovo sjedinila. Još su u zoru pričali svoje različite pustolovine i raz-

mišljali o onom čudnom čuvaru i zaštitniku kojega su našli na ovoj divljoj obali.

Esmeralda je bila sigurna da je to bio sam anđeo poslan samo zato da ih čuva.

— Da si ga vidjela kako proždire sirovo lavlje meso, Esmeraldo — nasmijao se Clayton—— držala bi ga vrlo stvarnim anđelom.

— Ja o tom ne znam ništa, gospodine Claytone — odvrati Esmeralda. — Ali držim da su mu naprosto zaboravili dati žigice, jer su ga poslali tako žurno dolje da se pobrine o nama. A sigurno je da ne može ništa peči bez žigica — tako je, gospodine.

— U njegovu glasu nije bilo ništa anđeosko — napomenu Jane Porter malko zadrhtavši kada se sjetila one užasne rike poslije Tarzanova obračuna s lavicom.

— Niti se posve slagalo s onim kako sam ja zamišljao dostojanstvo nebeskih vjesnika — spomenuo je profesor Porter — kad je... ovaj... taj gospodin privezao dva veoma poštovana i učena čovjeka za vratove i vukao ih džunglom kao da su krave.

pogrebi

Budući da se sad već razdanilo, skupina se, koja nije jela ili spavala od prijašnjeg jutra, počela spremati da kuha jelo.

Pobunjenici s *Arrowa* iskrcali su nešto sušenog mesa, juhe u limenkama i povrće, dvopek, brašno, čaj i kavu za ono pet ljudi koje su bacili na obalu, pa su tim zalihama brzo zadovoljili dugotrajnu glad.

Idući zadatak je bio da se koliba učini prikladnom za stanovanje, te su zato odlučili da odmah uklone strašne ostatke tragedije koja se tu desila jednog davnog dana.

Profesor Porter i Philinder s dubokim zanimanjem pregledali su kosture. Za ona dva veća tvrdih su da su pripadala muškarcu i ženi jedne od viših bijelih rasa.

Najmanjem kosturu posvetili su samo prolaznu pažnju, budući da njegov smještaj u kolijevci nije dao sumnjati da je pripadao potomku tog nesretnog para.

Kad su pripremali muškarčev kostur za pogreb, Clayton je otkrio masivan prsten koji je očito u vrijeme čovjekove smrti bio na prstu, jer je jedna od manjih kostiju ruke još uvijek ležala u tom zlatnom kolutu.

Pobravši ga da ga pregleda, Clayton začuđeno povika, jer je taj prsten nosio grb kuće Greystokea.

U isto je vrijeme Jane Porter otkrila knjige u ormaru te je, otvorivši prvi čisti list, ugledala ime *John Clayton, London.* U drugoj knjizi koju je užurbano ispitivala bilo je samo jedno ime: *Greystoke.*

— No, gospodine Claytone — povikala je — što to znači? Evo u ovim knjigama imena nekih vaših ljudi.

— A ovdje — odgovorio je on ozbiljno — nalazi se veliki prsten kuće Greystokea, koji se izgubio otkako je moj stric, John Clayton, bivši lord Greystoke, nestao, jamačno se izgubivši na moru.

— Ali kako onda tumačite da se ovo nalazi ovdje, u divljoj afričkoj džungli? — uskliknula je djevojka.

— Samo se na jedan način može protumačiti, gospođice Porter — odgovori Clayton. — Pokojni lord Greystoke nije se utopio. On je umro ovdje u ovoj kolibi, a ovo što je na podu, jest sve što je od njega poslije smrti ostalo.

— Onda je ovo morala biti lady Greystoke — doda Jane Porter s poštovanjem pokazavši bijednu hrpu kostiju na postelji.

— Lijepa lady Alice — odgovori Clayton. — Otac i majka često su mi pričali o njezinim brojnim vrlinama i osobitim ličnim dražestima. Jadna, nesretna gospođa — promrmljao je žalosno.

S dubokim poštovanjem i svečanošću pokopali su tjelesa pokojnog lorda i lady Greystoke uz njihovu afričku kolibicu a između njih položili su sitni kosturčić mladunčeta majmunice Kale.

Dok je Philander stavljao slabe kosti mladunčenta u komad jedrenine, pobliže je pregledao lubanju. Zatim je k sebi pozvao profesora Portera, pa su ta dvojica nekoliko trenutaka tiho razgovarala.

— Vrlo čudno, vrlo čudno — govorio je Porter.

— Zaboga rekao je Philander — moramo odmah o našem otkriću obavijestiti gospodina Claytona.

— Koješta, gospodine Philanderu, koješta! — protestirao je profesor Archimedes Q. Porter. — Neka mrtva prošlost pokopa svoje mrtve.

I tako je sijedi starac vršio pogrebni obred nad tim čudnim grobom, dok su njegova četiri druga stajala sagnutih i otkrivenih glava.

S drveća Tarzan-majmun promatrao je tu svečanost. Ali je najviše promatrao milo lice i ljupki lik Jane Porter.

U njegovom divljem, neodgojenom srcu potakla su se nova čuvstva. On ih nije mogao dokučiti. Pitao se zašto ga toliko zanimaju ovi ljudi — zašto se toliko namučio da spasi ona tri muškarca. Ali se nije pitao zašto je, otrgao Sabor od nježne puti one nepoznate djevojke.

Muškarci su svakako glupi i smiješni i kukavice. Čak je i Manu, repati majmun, od njih pametniji. Ako su to stvorenja njegove vrste, on sumnja je li njegov prijašnji ponos imao smisla.

Ali djevojka, ali — to je drugo. On tu nije razmišljao. Znao je da je ona stvorena zato da se štiti i da je on stvoren da je štiti.

Pitao se zašto su oni iskopah veliku rupu u tlu samo zato da ukopaju suhe kosti. To svakako nema nikakva smisla. Nitko ne želi ukrasti suhe kosti.

Da je na njima bilo mesa, on bi mogao shvatiti, jer je samo tako moguće očuvati meso od Dangoa, hijene, i drugih prašumskih grabljivaca.

Kad su grob ispunili zemljom, mala se skupina vratila kolibi, gdje je Esmeralda, još obilato plačući zbog onog para o kojem nikad prije nije čula, i koji je mrtav već dvadeset godina, slučajno pogledala prema luci. Odmah je prestala plakati.

— Gledajte ondje vani onaj prosti ološ! — vrisnula je pokazujući prema *Arrowu.* — Oni nas sve ostavljaju, baš ovdje na ovom opakom otoku.

I doista, *Arrow* je zaplovio prema otvorenom moru, polako, kroz ulaz u luku.

— Obećali su nam da će nam ostaviti oružje i municiju — napomenuo je Clayton. — Nemilosrdne zvijeri!

— To je maslo onog svata kojega nazivaju Snipes, sigurna sam — napomenula je Jane Porter. — King je bio lopov, ali je imao malko smisla za čovječnost. Da ga nisu ubili, znam da bi se on bio pobrinuo da se opskrbimo kako treba prije nego što nas prepuste našoj sudbini.

Žao mi je što nas nisu posjetili prije nego što su otplovili — rekao je profesor Porter. — Htio sam ih zatražiti da ono blago ostane s nama, jer sam propao, ako se ono izgubi.

Jane Porter pogleda žalosno oca.

— Ništa zato, dragi — rekla je. — Ne bi pomoglo, jer su samo radi tog blaga ubili oficire i nas iskrcali na ovu strašnu obalu.

— Koješta, dijete, koješta! — reče profesor Porter. — Ti si dobro dijete, ali neiskusna u praktičnim stvarima — pa se Porter okrenu i uputi polako prema džungli, ruku sklopljenih pod dugim skutima kaputa a očiju uprtih u tlo.

Njegova ga je kći promatrala s osjećajnim smiješkom na usnama, a onda je, okrenuvši se Philanderu, prošaptala:

— Molim vas, nemojte dopustiti da ponovo odluta kao jučer. Mi se pouzdajemo u vas, vi znate, da ga dobro promatrate.

— S njim je svaki dan sve teže rukovati — odgovori Philander uzdahnuvši i stresavši glavom. — Bit će da sad odlazi da prijavi direktorima Zoološkog vrta da je sinoć jedan od njihovih lavova bio na slobodi. O, gospođice Jane, vi ne znate koliko se ja s njim moram boriti.

— O da, znam, gospodine Philanderu, ali dok ga mi svi ljubimo, vi imate najviše utjecaja, jer ma što vam on rekao, on poštuje vaše veliko znanje i zato se toliko pouzdaje u vaš sud To jadno drago stvorenje ne pravi razlike između znanja i mudrosti.

Philander se, s malko zabezeknutim izrazom na licu, okrenu za Porterom, pa je u svom duhu prevrtao pitanje bi li se osjećao pohvaljenim ih pokuđenim na prilično sumnjivu lasku gospođice Porter.

Tarzan je vidio zaprepaštenje koje se ocrtalo na licima te skupinice dok su promatrali odlazak *Arroiva.* Zato je, dok mu je i sam brod bio divna novost, odlučio da se požuri do rta na sjevernom dijelu luke i izbliza pogleda lađu, kao i da sazna, ako je moguće, smjer plovidbe.

Vijući se drvećem velikom brzinom, stigao je do rta samo trenutak poslije izlaska broda iz luke, tako da je izvrsno vidio divotu ove čudne kuće što plovi.

Kojih dvadeset ljudi trčkaralo je ovamo-onamo po palubi vukući i potežući konope.

Lagan povjetarac puhao je s kopna pa se brod probijao iz ušća pod nepotpunim brojem jedara, ali sad kad su prešli rt, razapeli su svaki komad jedrenine koji su imah na raspolaganju, tako da brod može ploviti što je moguće brže.

Tarzan je promatrao fine pokrete broda sa zanosom i divljenjem, pa je zaželio da bude na palubi. Tada oštre oči opaziše trag dima na dalekom sjevernom obzorju pa se čudio odakle dim na debelom moru.

Nekako u isto vrijeme promatrač na *Arrowu* mora da je opazio dim, jer je za nekoliko trenutaka Tarzan vidio kako se jedra mijenjaju i skraćuju. Brod se okrenuo, pa je on odmah znao da se vraća ka obali.

Čovjek na pramcu neprekidno je spuštao u more konop na kraju kojega je bio učvršćen nekakav mali predmet. Tarzan se pitao kakvu svrhu ima taj posao.

Napokon je brod došao ravno u vjetar. Sidro se bacilo, jedra spustila. Po palubi sve se ustrčalo.

Spustili su čamac i u nj stavili veliki sanduk. Onda je nekoliko mornara zapelo veslati pa su se brzo približavali tački gdje je Tarzan čučao u granju drveta.

Na krmi tog čamca koji se približavao Tarzan je vidio onog čovjeka štakorova lica.

Samo nekoliko trenutaka kasnije čamac je dodirnuo žal. Ljudi su iskočili i onda izbacili veliki sanduk na pijesak. Nalazili su se na sjevernoj strani rta, tako da ih oni iz kolibe nisu mogli vidjeti.

Ljudi su se jedan trenutak ljutito prepirali. Onda se onaj štakorova lica, s još nekoliko drugova uspeo niskom strminom na kojoj je bilo drvo sa sakrivenim Tarzanom. Nekoliko su se trenutaka ogledavali.

— Ovo je dobro mjesto — rekao je mornar štakorova lica pokazavši ispod Tarzanova drveta.

— Dobro je kao i svako drugo — odgovorio je jedan od njegovih. — Ako nas uhvate s blagom na brodu, i tako će sve oduzeti. Možemo ga isto tako ovdje zakopati, te ako koji od nas izbjegne vješala, vratit će se i kasnije uživati.

Onaj štakorova lica sad je pozvao one koji su ostali uz čamac pa su se polako uspinjali obalom noseći krampove i lopate.

— Požurite — povikao je Snipes.

— Kuš! — odvrati mu jedan mrzovoljnim glasom. — Nisi ti admiral, ti... patuljče.

— A ipak sam tu kapetan, morat ćeš to shvatiti, ti nespretnjakoviću! — kriknu Snipes s mlazom užasnih psovki.

— Umirite se, momci — opominjao ih je jedan koji prije nije govorio. — Nećemo nikamo dospjeti ako se budemo međusobno tukli.

— Tako je — odgovori mornar kojemu je bio mrzak Snipesov osorni glas — ali isto tako nećemo nikamo dospjeti ako se u ovom vražjem društvu bude netko naduvao.

— Momci, kopajte ovdje — rekao je Snipes pokazujući mjesto pod drvetom. — A dok vi kopate, Peter neka nacrta kartu ovog mjesta, tako da ga možemo ponovo pronaći. Ti Tom i Bile povedite još nekolicinu pa donesite sanduk gore.

— A šta ćeš ti raditi? — zapita ga onaj prijašnji nezadovoljnik. — Samo zapovijedati?

— Daj, radi — zareži Snipes. — Valjda ne misliš da će kapetan kopati, je li?

Svi su ljudi ljutito digli glave. Ni jedan nije volio Snipesa, a to što je on na neugodni način pokazivao vlast otkako je umorio Kinga, pravoga vođu i kolovođu pobunjenika, samo je bilo ulje na vatru njihove mržnje.

— Misliš li reći da ne kaniš uzeti lopatu i pomoći? Rame ti nije baš toliko ranjeno — rekao je Tarrant, mornar koji je prije govorio.

— Ni za vraga — odvrati Snipes dirajući uzrujano kundak revolvera.

— Onda, bogami — otresao se na nj Tarrant — ako ne uzmeš lopatu, uzet ćeš kramp.

Tim riječima podigao je kramp iznad glave i snažnim udarcem ukopao šiljak u Snipesov mozak.

Jedan trenutak ljudi su tiho stajali promatrajući ishod jezovita humora svoga druga. Onda jedan progovori.

— Pravo budi tom smrdljivcu — rekao je.

Jedan je počeo kopati. Tlo je bilo meko, pa je on odbacio kramp i uhvatio lopatu. Zatim su mu se drugi pridružili. Više nije bilo primjedaba o ubojstvu, nego su ti ljudi radili bolje raspoloženi nego ikada otkako je Snipes bio preuzeo zapovjedništvo.

Kad su iskopali rov toliko velik da su mogli zakopati sanduk, Tarrant je preporučio da ga prošire i na samom sanduku ukopaju i Snipesovo tijelo.

— To bi moglo zavesti onoga koji bi ovdje slučajno kopao protumačio je.

Drugi su također uvidjeli da je ovaj prijedlog lukav, pa su produljili rov da bude dovoljno dug za truplo, a u sredini su iskopali dublju jamu za sanduk, koji su najprije omotali jedreninom, a onda ga spustili, tako da mu je vrh došao oko

stopu ispod dna groba. Zemlju su nabacili i nagazili je oko sanduka, dok dno groba nije bilo izravnano.

Dva su čovjeka bez cerenomije prevalila truplo sa štakorovim licem u grob, pošto su mu najprije skinuli oružje i različite druge predmete koje su željeli članovi ove skupine.

Zatim su ispunili grob zemljom i izravnali.

Ostatak iskopane zemlje razbacali su širom. Hrpu suhog granja i lišća raširili su što prirodnije po novom grobu, tako da se ukloni svaki trag.

Kad su završili posao, mornari su se vratili malom čamcu i žurno odveslali do *Arrowa.*

Povjetarac se prilično pojačao, a kako se sad na obzorju dim razaznavao jasno i u priličnoj količini pobunjenici nisu časili časa da odjedre pod punim jedrima prema jugozapadu.

Tarzan, koji je sa zanimanjem promatrao sve što se zbivalo, sjedio je razmišljajući o čudnim postupcima ovih neobičnih stvorenja.

Ljudi su doista ludi i okrutniji od zvijeri! Kako je sretan onaj koji živi u miru i sigurnosti velike šume!

Tarzan se pitao što je u sanduku. Ako im nije trebao, zašto ga nisu jednostavno bacili u vodu? To bi im bilo lakše.

Ah, mislio je, ali i oni ga žele. To su ga sakrili zato što se žele kasnije vratiti po sanduk.

Tarzan se spusti na tlo i poče ispitivati zemlju oko iskopine. Gledao je nisu li ta stvorenja ispustila išta što bi on želio posjedovati. Naskoro je otkrio lopatu skrivenu uz suho granje i lišće koje su stavili na grob.

On je uze i pokuša se njom služiti kao što je vidio da to čine mornari. To mu nije baš sjajno uspijevalo, i bolo mu je gola stopala, ali je on ustrajao, dok nije djelomično otkopao tijelo. Izvukao ga je iz groba i stavio na jednu stranu.

Zatim je nastavio kopati, dok nije iskopao sanduk. Taj je isto tako odvukao na stranu, do trupla. Zatim je ispunio manju rupu ispod groba, ponovo stavio tijelo i zemlju naokolo i

iznad njega, pokrio ga suhim granjem i lišćem i vratio se kovčegu.

Četiri se mornara znojilo pod njegovim teretom — Tarzan-majmun pokupio ga je kao da je to prazna kutija za pakovanje, pa ga je, zavezavši komadom konopa lopatu na leđa, odnio u najgušći dio džungle.

S tim nespretnim teretom nije mogao lako putovati drvećem zato se držao traga slonova, te je ipak napredovao prilično brzo.

Nekoliko sati putovao je malko sjeverno, dok nije došao do neprobojna zida gustog i ispremiješanog raslinstva. Zatim se popeo na niže granje, i za još petnaest minuta našao se u majmunskom amfiteatru, gdje su se majmuni sastajali na savjetovanje ili na proslavu obreda Dum-Dum.

Počeo je kopati usred čistine, nedaleko od bubnja, ili oltara. To je bilo teže nego iskopati svježe ubačenu zemlju, ali je Tarzan-majmun ustrajno kopao dok nije s radošću vidio rupu dovoljno duboku da primi sanduk i dobro ga sakrije od pogleda.

Zašto se on toliko mučio, a nije znao vrijednost sadržaja sanduka?

Tarzan-majmun imao je čovječji lik i čovječji mozak, ali je po odgoju bio majmun. Mozak mu je govorio da sanduk sadržava nešto vrijedno, jer ga inače ljudi ne bi sakrili. A odgoj ga je učio da nasljeđuje sve što je novo i neobično, pa ga je sad ona prirodna radoznalost koja je zajednička i ljudima i majmunima, tjerala da otvori sanduk i da mu pregleda sadržaj.

Ali su teška brava i jaki željezni okovi zbunili i njegovo umijeće i golemu snagu, tako da je bio prisiljen zakopati sanduk, a da svoju radoznalost nije zadovoljio.

Do vremena kad je Tarzan, loveći i usput se hraneći, dospio do kolibe, sasvim se smračilo.

U kolibi gorjelo je svjetlo, jer je Clayton pronašao neotvorenu limenku ulja, koja je stajala netaknuta dvadeset godina. To je bio dio zaliha koje je Claytonovima ostavio Crni Michael. I svjetiljke su još bile uporabljive, pa se tako unutrašnjost kolibe začuđenom Tarzanu učinila svijetla kao dan.

On se često pitao što je zapravo svrha svjetiljaka. Čitanjem i po slikama saznao je što su one, ali nije znao kako se njima postupa da se proizvede ono čudesno sunčevo svjetlo kakvo je na slikama vidio da se širi po okolnim predmetima.

Kad se približio prozoru što je bio najbliže vratima, vidio je da su kolibu podijelili u dvije sobe, s grubom pregradom od granja i jedrenine.

U prednjoj sobi bila su tri muškarca. Ona dva starija živo su diskutirala, dok se mlađi, oduprt nekim pomoćnim sjedalom o zid, udubio u čitanje jedne Tarzanove knjige.

Tarzana, međutim, nisu osobito zanimali muškarci, pa je zato prišao drugom prozoru. Tu je bila djevojka. Kako su joj lijepe crte lica. Kako joj je nježna snježna koža! Ona je pisala pod prozorom za Tarzanovim stolom. Na hrpi trave u drugom dijelu sobe ležala je crnkinja i vjerojatno spavala.

Jedan sat Tarzan je uživao u djevojci dok je pisala. Koliko je želio s njom progovoriti, ali se nije usudio, jer je bio uvjeren da ga ona, kao i mladić, ne bi razumjeli, a bojao se da je ne uplaši.

Napokon se digla, ostavivši rukopis na stolu. Pošla je postelji na kojoj je bilo prostrto nekoliko slojeva meke trave. Ona ju je još više rasprostrla.

Zatim je otpustila meku, gustu zlatnu kosu koja joj je krunila glavu. Kao što sunce na smiraju pretvara svjetlucav vodopad u sjajno zlato, tako joj je kosa pala na ovalno lice. Vijugajući se, spustila se ispod pojasa.

Tarzan je bio zatravljen. Zatim je ugasila svjetiljku, pa je sve u kolibi bilo ovijeno neprozirnom tamom.

Još je Tarzan promatrao. Dopuzavši sasvim ispod prozora, čekao je slušajući još pola sata. Napokon je začuo šum pravilnog disanja. Ona je zaspala.

Oprezno je gurnuo ruku kroz rešetku, dok mu cijela nije bila u kolibi. Pažljivo je pipao po stolu. Napokon je uhvatio rukopis, pa je isto tako oprezno izvukao to veliko blago.

Tarzan je presavio listove u paketić koji je turnuo u tobolac k strelicama. Zatim je nestao u džungli tiho i nečujno poput sjene.

Dopuzavši sasvim ispod prozora, Tarzan je ugledao djevojku koja je rasplela svoju bujnu, zlatnu kosu...

Rano idućeg jutra Tarzan se probudio pa mu je prva misao u novom danu bila kao i posljednja misao prošlog dana o divnom rukopisu što ga je sakrio u tobolac.

Užurbano ga je izvadio nadajući se, a da za to nije imao mnogo razloga, da će moći pročitati ono što je lijepa bijela djevojka napisala prošle večeri.

Na prvi pogled vrlo se razočarao, najgorče u svom životu. Nikad prije nije toliko težio ni za čim, kao što je sad želio da razumije poruku onog zlatokosog božanstva koje mu je tako iznenadno i neočekivano ušlo u život.

A što ako poruka nije njemu namijenjena? Onda je izraz njenih misli, a to je Tarzanu-majmunu posve dostajalo.

A sad ga zbunjuju čudna, nepoznata slova kakva nikad prije nije vidio! Pa čak su u pravcu suprotnom od svega što je ikad vidio ili u štampanim knjigama ih u teškom rukopisu u ono nekoliko pisama što ih je bio pronašao.

Čak i kukčići crne knjige bili su poznati prijatelji, iako mu njihov razmještaj nije bio jasan. Ali ovi su kukci bili novi i još neviđeni.

Dvadeset je minuta mozgao, kad su odjednom počeli poprimati poznate, iako iskrivljene oblike. Ah, stari su to prijatelji, ali gadno osakaćeni.

Zatim je počeo shvaćati riječ ovdje i riječ ondje. Srce mu je jače zakucalo od radosti. Mogao je čitati, i čitat će.

Za još pola sata brzo je napredovao, pa je, osim koje izuzetne riječi tu i tamo, vidio da je to lako.

Evo što je pročitao:
ZAPADNA OBALA AFRIKE, OKO 10 STUPNJEVA JUŽNE ŠIRINE (tako kaže gospodin Clayton)

3 (?) veljače 1909.

PREDRAGA HAZEL! — Čini mi se ludo što ti pišem pismo koje možda nikad nećeš vidjeti, ali naprosto moram nekomu ispripovjediti naše užasne doživljaje otkako smo na nesretnom *Arrowu* isplovili iz Evrope.

Ako se nikad ne vratimo u civilizaciju, kako se sad čini i previše vjerojatnim, ovo će barem biti kratka zabilješka o događajima što su doveli do naše konačne sudbine, ma kakva ona bila.

Kao što znaš, držalo se da smo otputovali na naučnu ekspediciju u Kongo. Tata je, kako se mislilo, imao nekakvu čudesnu teoriju o nevjerojatno staroj civilizaciji, ostaci koje leže pokopani negdje u dolini Konga. Ali kad smo već dobrano otplovili izbila je istina.

Čini se da je neki stari knjiški moljac, koji posjeduje u Baltimoreu knjižaru i prodavaonicu starina, otkrio među listovima vrlo stara španjolskog rukopisa pismo napisano 1550. u kojem se podrobno opisuju pustolovine pobunjeničke posade španjolske galije što je s velikom riznicom zlatnika putovala iz Španjolske u Južnu Ameriku. To je svakako zvučalo neobično i gusarski.

Pisac je sam pripadao posadi, a pismo je napisao sinu, koji je upravo u vrijeme kad je pismo bilo napisano bio kapetan španjolskog trgovačkog broda.

Mnogo godina proteklo je otkako su se zbili događaji opisani u pismu, pa je starac postao poštovani građanin nepoznata španjolskog grada, ali je još uvijek toliko volio zlato da je stavio na kocku sve kako bi obavijestio sina na koji način da se njih obojica domognu basnoslovnog bogatstva.

Pisac je ispričao kako se posada, već nedjelju dana otkako je isplovila iz Španjolske, pobunila i umorila svakog oficira i

čovjeka koji im se suprotstavio. Ali su baš tim činom naudili i svojim ciljevima, jer nije ostao nitko sposoban da plovi morem.

Dva mjeseca vjetar ih je nosio ovamo-onamo, dok nisu, umirući od skorbuta, gladi i žeđi na nekom otočiću doživjeli brodolom.

Galija je bačena visoko na žal, gdje se raspala, ali ne prije nego što su preživjeli, kojih je bilo samo deset, spasili jedan od velikih sanduka blaga.

Taj su zakopali negdje na otoku, pa su tri godine ondje živjeli neprestano u nadi da će ih netko spasiti.

Jedan za drugim oboljevali su i umirali, dok nije ostao samo jedan čovjek, pisac pisma.

Ljudi su od olupine galije sagradili čamac, ali budući da nisu imali pojma gdje se nalazi otok, nisu se usudili otisnuti na more.

Kad su, međutim, pomrli svi osim njega, užasna samoća tako je pritisla tog jedinog preživjelog da više nije mogao izdržati, pa je radije odlučio da umre na otvorenom moru nego da živi na samotnom otoku. Poslije skoro godinu dana samovanja razapeo je na čamčiću jedro.

Na sreću, plovio je prema sjeveru. Poslije nedjelju dana stigao je na liniju španjolskih trgovačkih brodova koji plove između Zapadne Indije i Španjolske. Tako ga je pokupio jedan brod što je plovio u domovinu.

On je samo ispričao o brodolomu, u kojem su poginuli svi osim nekolicine, koji su, osim njega pomrli nešto kasnije na otoku. Nije spomenuo pobunu ni sanduk zakopanog blaga.

Kapetan trgovačkog broda uvjeravao ga je da s položaja na kojem su ga pokupili i prema vjetrovima što su prošle nedjelje prevladavali, on nije mogao biti ni na jednom drugom otoku nego na otoku skupine Rta Verde, koja leži prema Zapadnoj obali Afrike na oko 16° ili 17° sjeverne širine.

U njegovu pismu taj je otok detaljno opisan, kao i položaj blaga, a pratila ga je vrlo gruba, vrlo smiješna stara mapica kakvu nisi nikad vidjela. Drveće i pećine, sve je bilo načrčkano X-ima da bi se tačno pokazalo mjesto gdje je blago bilo zakopano.

Kad je otac protumačio pravu prirodu ekspedicije, steglo mi se srce, jer sam znala kako je maštovit i nepraktičan moj jadni dragi otac uvijek bio, pa sam se bojala da ga je netko opet nasamario, a napose kad mi je rekao da je platio tisuću dolara za pismo i mapu.

Da se moja bol još poveća, saznala sam da je od Roberta Canlera posudio još deset tisuća dolara i da mu je za tu svotu dao svoje bilješke.

Canler nije tražio nikakvo pokriće, a ti znaš, draga, što će meni značiti, ako tata ne bude mogao platiti. O, kako mrzim tog čovjeka.

Svi smo nastojali biti vedri, ali su gospodin Philander i gospodin Clayton — on nam se pridružio u Londonu samo radi pustolovine — sumnjali kao i ja.

No, da budem kratka, pronašli smo otok i blago — veliki kovani hrastov sanduk omotan s mnogo slojeva nauljene jedrenine, i jak i čvrst kao kad je prije skoro dvije stotine godina bio ukopan.

Naprosto je bio ispunjen zlatnicima, i bio je toliko težak da su se četiri čovjeka savijala pod njegovom težinom.

Ta gadna stvar kao da nije donosila drugo osim ubojstva i nesreće onima koji su njom rukovali, jer se tri dana otkako smo otplovili s Otoka Rta Verde pobunila i naša posada i poubijala sve oficire.

O, to je bio najstrašniji doživljaj što ga čovjek može zamisliti — ja čak o njemu ne mogu ni pisati.

Htjeli su ubiti i nas, ali jedan od njih, vođa, čovjek koji se zvao King, nije dao. Plovili smo južno uz obalu sve do

samotna mjesta gdje su našli dobru luku i tu su nas iskrcali i ostavili.

Danas su otplovili s blagom, ali je gospodin Clayton rekao da će doživjeti sudbinu sličnu pobunjenicima na staroj galiji, jer je Kinga, jedinog čovjeka na palubi koji je nešto znao o plovidbi, umorio jedan na dan kad su nas iskrcali.

Željela bih da ti upoznaš gospodina Claytona. On je najdraži čovjek što ga možeš zamisliti, a ako se ne varam vrlo se mnogo zaljubio u mene, malu jadnicu.

On je jedini sin lorda Greystokea, pa će jednog dana naslijediti taj naslov i imanje. Osim toga, i sam je bogat, ali zbog činjenica da će biti engleski lord vrlo se žalostim — ti znaš kakvi su uvijek bili moji osjećaji prema američkim djevojkama koje su se udavale za strance s titulama. O, bar da je samo jednostavni Amerikanac.

Ali to nije njegova pogreška, jadni momak, a on bi u svemu osim po rođenju bio na čast mojoj dragoj staroj domovini, a to je najveća pohvala koju mogu dati bilo kojem muškarcu.

Čim smo se ovdje iskrcali, doživjeli smo vrlo čudnih stvari. Tata i gospodin Philander izgubili su se u džungli, pa ih je gonio pravi lav.

Gospodin Clayton se izgubio, te su ga dvaput napale divlje zvijeri. Esmeraldu i mene napala je u staroj kolibi upravo strašna ljudožderka lavica. O, bilo je naprosto »jezivo«, kako je rekla Esmeralda.

Ali najčudniji dio svega toga je neobično stvorenje koje nas je spasilo. Nisam ga vidjela, ali gospodin Clayton i tata i gospodin Philander jesu, a oni kažu da je on čistokrvni bijelac, tamnosmeđ od sunca, jak poput divljeg slona, spretan poput majmuna i hrabar kao lav.

Ne govori engleski i nestaje brzo i tajanstveno kada izvrši kakvo junačko djelo kao da je duh bez tijela.

Zatim imamo još jednog čudnog susjeda, koji je napisao lijepu bilješku na engleskom i pričvrstio je na vrata svoje kolibe, koju smo mi zauzeli, opominjući nas da ništa od njegovih stvari ne uništavamo i potpisavši se »Tarzan-majmun«.

Nismo ga nikad vidjeli, iako mislimo da se nalazi tu, jer je jedan od mornara koji je htio pucati s leđa na gospodina Claytona dobio od neke neviđene ruke u džungli koplje u rame.

Mornari su nam ostavili samo mršavu zalihu hrane, pa zato, budući da imamo samo jedan jedini revolver sa samo tri naboja, ne znamo kako ćemo nabavljati mesa, iako gospodin Philander misli da možemo živjeti u beskonačnost od divljih plodova i oraha kojih u džungli ima u obilju.

Sad sam vrlo umorna, pa ću otići u svoju smiješnu postelju od trave, što ju je za mene nabrao gospodin Clayton, ali ću dodavati ovomu iz dana u dan, već kako se stvari budu događale. — Ljubi te

JANE PORTER

ZA HAZEL STRONG, BALTIMORE, MARYLAND

Tarzan je sanjario dugo kada je pročitao pismo. Bilo je puno toliko novih i divnih stvari da mu se mozak zavrtio kad je pokušao da sve probavi.

Ta oni ne znaju da je on Tarzan-majmun. On će im reći.

Na drvetu sagradio je grubo sklonište od lišća i granja ispod kojeg je, da bi ga zaštitio od kiše stavio ono svoje blago što je donio iz kolibe. Tu su bile i olovke.

Uzeo je jednu i ispod potpisa Jane Porter napisao:

Ja sam Tarzan-majmun.

Mislio je da će to biti dovoljno. Kasnije će vratiti pismo u kolibu. Što se hrane tiče, mislio je Tarzan, ne moraju se brinuti — on će ih opskrbljivati, i opskrbljivao ih je.

Iduće je jutro Jane Porter našla nestalo pismo upravo ondje odakle je prije dvije noći nestalo. Bila je zabezeknuta. Ah kad je vidjela naštampane riječi ispod njezina potpisa

osjetila je kako joj hladni, vlažni trnci prolaze hrptenjačom. Pokazala je pismo, zapravo posljednju stranicu sa svojim potpisom, Claytonu.

— I misliti — rekla je — da je to neobično stvorenje jamačno promatralo dok sam pisala — u! Dršćem čim na to pomislim.

— Ali on mora da je ljubazan — uvjeravao ju je Clayton. — jer je vratio pismo, i nije vam htio nauditi, a ako se ne varam stavio je sinoć pred vrata kolibe i priličan podsjetnik svojeg prijateljstva, jer sam upravo kad sam izišao našao truplo divljeg vepra.

Otada je jedva prošao dan, a da nije donio kakvu divljač ili plod. Katkad je to bilo lane, zatim nešto čudne, kuhane hrane — kolači od kasave opljačkani iz Mbongina sela — ili vepar ili leopard, a jednom i lav.

Tarzan je s najvećim veseljem lovio meso za ove strance. Činilo mu se da se nikakva radost na zemlji ne može mjeriti s radom za lijepu bijelu djevojku.

Jednog dana ohrabrit će se i doći u logor po danu i razgovarati s tim ljudima pomoću kukčića koji su poznati i njima i njemu.

Ali mu je bilo teško savladati plašljivost divljih šumskih stvorenja, pa je tako dan slijedio za danom, a da nije ostvario svoju dobru nakanu.

Skupina u logoru, ohrabrena prijateljstvom, putovala je dalje i dalje u džunglu tražeći orahe i plodove.

Jedva je prošao dan a da Porter nije zalutao u svojoj prezaposlenoj nehajnosti prema raljama smrti. Samuel T. Philander, koji nije nikad bio naročito znažan, osušio se do sjene od neprekidne i duševne rastrešenosti zbog herkulskih napora da sačuva profesora.

Prošao je mjesec dana. Tarzan je napokon odlučio da pohodi logor po danu.

Bilo je rano prije podne. Clayton je otišao do rta na ušću luke ne bi li ugledao kakav brod. Tu je držao veliku gomilu drva spremnu da je zapali, ako bi se na obzorju pojavio parobrod ili jedro.

Profesor Porter lunjao je po žalu južno od logora, s Philanderom uz sebe, koji ga je nagovarao *da* krenu natrag prije nego ponovo postanu igračka kakve divlje zvijeri.

Budući da su drugi izbivali, Jane Porter i Esmeralda otišle su u džunglu da skupljaju plodove, pa su se tražeći udaljavale sve više i više od kolibe.

Tarzan je tiho čekao pred vratima kućice da se one vrate. Mislio je na lijepu bijelu djevojku. Sad je uvijek na nju mislio. Pitao se bili ga se bojala, pa je zbog te misli gotovo odustao.

Brzo je postao nestrpljiv što se ne vraća, da je može gledati i biti kraj nje, možda je i dodirnuti. Majmun-čovjek nije poznavao nikakva boga, ali je bio tako blizu da poštuje svoje božanstvo kako je smrtni čovjek ikad bio.

Dok je čekao, provodio je vrijeme štampajući joj poruku. Ni sam nije znao namjerava li da joj je preda sam, ali se vrlo radovao videći kako su mu misli izražene u pismu — u čemu on i nije bio tako necivilizirar. Napisao je:

Ja sam Tarzan-majmun. Želim vas. Vaš sam. Vi ste moji. Živjet ćemo ovdje uvijek u mojoj kući. Donosit ću vam najbolje plodove, najnježnije jelenče, najbolje meso koje luta džunglom. Za vas ću loviti. Najveći sam od lovaca džungle. Borit ću se za vas. Najjači prašumski borac. Vi ste Jane Porter. Vidio sam to u vašem pismu. Kad ovo pročitate, znat ćete da je za vas i da vas Tarzan-majmun ljubi.

Dok je stajao, ravan kao mladi indijanac, kod vrata, čekajući kada je završio poruku, do ušiju mu dopre poznat šum. To je kroz nisko granje šume prolazio velik majmun.

Jedan časak pažljivo je slušao, a onda je iz džungle dopro smrtni vrisak žene, pa je Tarzan-majmun, spustivši svoje prvo ljubavno pismo na tlo, jurnuo poput pantere u šumu.

I Clayton je čuo vrisak, i profesor i Philander, pa su za nekoliko trenutaka svi dodahtali do kolibe dovikujući jedni drugima bujicu uzbuđenih pitanja dok su se približavali. Kad su pogledaliu kolibu, još su se više uplašili.

Jane Porter i Esmeralda nisu bile u kolibi.

Odmah je Clayton, a za njim dva starca, uronio u džunglu dozivajući glasno djevojčino ime. Pola su sata posrtali, dok Clayton, pukim slučajem, nije nabasao na ispruženi lik Esmeralde.

Sagnuo se uz nju pipajući joj bilo i slušajući kucanje srca. Živjela je. Stresao ju je.

— Esmeraldo! — viknuo joj je u uho. — Esmeraldo! Zaboga, gdje je gospođica Porter? — Što se dogodilo, Esmeraldo! Zaboga, gdje je gospođica Porter? — Što se dogodilo, Esmeraldo.

Polako je crnkinja otvorila oči. Vidjela je Claytona. Vidjela je oko sebe džunglu.

— O, Gaberelle! — vrisnula je i ponovo se onesvijestila.

Do tog vremena stigli su profesor i Philander.

— Što da činimo, gospodine Claytone? — upitao je stari profesor. — Što da činimo? Bog nije mogao biti tako okrutan da mi je sad oduzeo moju djevojčicu.

— Moramo najprije osvijestiti Esmeraldu — odgovori Clayton. — Ona će nam reći što se dogodilo. — Esmeraldo! — povikao je ponovo tresući crnu ženu grubo za rame.

— O, Gaberelle, želim umrijeti! — vikala je jadna žena, ali oči je držala čvrsto zatvorene. — Neka umrem, samo da ne vidim ponovo ono strašno lice. Zašto si, bože, poslao vraga po jadnu staru Esmeraldu? — Ona nije nikomu ništa učinila, doista nije. Ona je potpuno pristojna, da, doista.

— Hajde, hajde, Esmeraldo — vikao je Clayton. Otvori

oči.

Esmeralda učini kao što joj je rečeno.

— O, Gaberelle! Hvala bogu — rekla je.

— Gdje je gospođica Porter? Što se dogodilo? — pitao je Clayton.

— Zar gospođica Jane nije ovdje? — povikala je Esmeralda i sjela prevelikom brzinom za njenu težinu. —O, sad se sjećam! Mora da ju je odveo — i crnkinja poče jecati i jaukati.

— Tko ju je odveo? — povikao je Porter.

— Velik, golem div sav pokriven dlakom.

— Gorila, Esmeraldo? — pitao je Philander. Ta su tri muškarca jedva disali kad je on izustio ovu užasnu riječ.

— Ja sam mislila da je vrag, ali rekla bih da je to morao biti jedan od onih gorilefanata. O, moje jadno dijete, slatko moje malo — ponovo je Esmeralda zajecala.

Clayton se odmah počeo ogledavati za tragovima, ali je pronašao samo pogaženu travu u najbližem susjedstvu, a njegovo poznavanje života u šumi bilo je premaleno da bi razumio što je vidio.

Preostali dio dana tražili su po džungli. Ali kako se približavala noć bili su prisiljeni da prestanu, očajni i bez nade, jer čak nisu znali u kojem je smjeru ono čudovište odnijelo Jane Porter.

Dugo poslije nastupa mraka stigli su u kolibu. Žalosna i tužna skupina sjedila je tiho u kolibici.

Profesor Porter napokon je prekinuo tišinu. Njegov glas više nije bio glas učena pedanta koji teoretizira o apstraktnom i nepoznatom, nego glas čovjeka djela — odlučan, ali također s prizvukom neopisiva beznađa i boli, koja je ugrozila i Claytonovo srce.

— Sad ću leći — rekao je starac — i pokušati zaspati. Sutra rano, čim se razdani, uzet ću hrane koliko mogu ponijeti i nastaviti tražiti, dok ne nađem Jane. Neću se bez nje vratiti.

Njegovi drugovi nisu odmah odgovorili. Svaki je utonuo u svoje žalosne misli i svaki je znao, kao što je znao i stari profesor, što te posljednje misli znače. Porter se neće nikada vratiti iz džungle!

Napokon se podiže Clayton i stavi ruku blago na pognuto staro rame profesora Portera.

— Ja ću poći s vama, dakako — rekao je. — Ne govorite mi da je trebalo da vam to kažem.

— Znao sam da ćete ponuditi, da ćete željeti poći, gospodine Claytone, ali vi ne smijete. Jani se sad ne može s ljudske strane pomoći. Ja naprosto idem zato da mogu s njom zauvijek umrijeti, i također da znam da ono što je jednom bilo moja draga djevojčica ne leži samo i bez prijatelja u strašnoj džungli. Iste će je povijuše i lišće pokrivati, iste kiše po njoj tući. A kad duh njezine majke iziđe, on će nas naći zajedno u smrti, kao što nas je uvijek nalazio u životu. Ne, ja sam mogu poći, jer je ona bila moja kći — sve što mi je na zemlji ostalo da volim.

— Ja ću poći s vama — govorio je Clayton jednostavno.

Starac je digao pogled napeto gledajući jako, lijepo lice Williama Cecila Claytona. Možda je u njemu čitao ljubav koja je ležala dolje u srcu — ljubav prema kćeri.

Previše se u prošlosti bavio svojim mislima, a da bi uočavao sitne događaje, slučajne riječi koje bi praktičnijem čovjeku pokazale da se to dvoje mladih ljudi sve više i više približuju. Sad mu se sve to odjednom objasnilo.

— Kako želite — rekao je.

— Možete i sa mnom računati — pridružio se Philander. — Ne, možemo svi poći. Bilo bi okrutno i opako ostaviti jadnu Esmeraldu ovdje samu, a nas troje ne bismo mogli više uspjeti od jednoga. Neka bude dosta mrtvih u okrutnoj šumi. Hajdemo — pokušajmo malko prospavati.

Od vremena kad je Tarzan ostavio pleme velikih majmuna u kojem se podigao na noge, ono se razdiralo u neprestanoj borbi i neslozi. Terkoz se pokazao okrutnim i mušičavim kraljem, tako da su, jedan po jedan, mnogi od starijih i slabijih majmuna, na kojima je osobito bio sklon iskaljivati grubu narav, poveli svoje obitelji i tražili mir i sigurnost u dalekoj unutrašnjosti.

— Ako imate vođu koji je okrutan, ne činite kao što drugi majmuni čine, da se pokušate, bilo koji od vas boriti protiv njega sam. Nego, radije, napadnite ga zajedno dvojica ili trojica ili četvorica. Onda se, ako budete tako činili, ni jedan od vođa neće usuditi biti drugačiji nego što mora biti, jer vas četvorica možete ubiti bilo kojeg vođu.

I majmun, koji se sjetio tog mudrog savjeta, ponovi ga nekolicini drugova, tako da je Terkoz, kad se tog dana vratio u pleme, naišao na topao prijem.

Nije bilo formalnosti. Kad je Terkoz dopro do skupine, pet ga je golemih, dlakavih zvijeri zaskočilo.

U srcu on je bio prava kukavica, što je jednako u majmunskih i ljudskih mučitelja. Zato on nije ostao da se bori i pogine, nego se otrgao koliko je samo brzo mogao i pobjegao u šumsko granje, da ga ono zaštiti.

Još je dva puta pokušao da se pridruži svome plemenu, ali su svaki puta navalili i otjerali ga. Napokon je odustao, pa je krenuo, pjeneći se od bijesa i mržnje, u džunglu.

Nekoliko, dana tumarao je bez cilja gajeći mržnju i tražeći nešto slabo na čemu da iskali suzdržavani bijes.

U tome stanju ova je strašna, čovjekolika zvijer, vijući se od drveta do drveta, iznenada naišla na dvije žene u džungli.

Bio je upravo iznad njih kad ih je otkrio. Jane Porter oćutjela je njegovu prisutnost tek kad se veliko dlakavo tijelo spustilo na zemlju i kad je vidjela strašno lice i uzrežalu ružnu gubicu na stopu do sebe.

Prodorni vrisak oteo joj se sa usana kad ju je životinjska šaka zgrabila za ruku. Onda ju je privukao prema onim strašnim koljačima koji su zijevali na njezin vrat. Ali prije nego su oni dodirnuli bijelu kožu, drugo je raspoloženje ovladalo majmunom.

Pleme je zadržalo njegove žene. On ih mora nadomjestiti. Ta gola bijela majmunica bit će prva od njegova novog kućanstva, pa ju je zato bacio grubo preko svog širokog, dlakavog ramena i skočio u drveće noseći Janu Porter u sudbinu tisuću puta goru od smrti.

Esmeraldin užasni vrisak pomiješao se jednom s vriskom Jane Porter, a onda se Esmeralda, kako je to ona već i činila pod pritiskom opasnosti koja traži prisutnost duha, onesvijestila.

Ali Jane Porter nije uopće izgubila svijest. Istina je da se od onog užasnog lica što se pritiskalo uz njezino, od smrdljivog daha koji joj je udarao u nosnice, ukočila od užasa. Ali joj je glava bila čista, te je shvaćala sve što se događa.

Kako joj se činilo, životinja ju je nosila čudesnom brzinom kroz šumu, ali ona ipak nije vikala niti se borila. Iznenadni dolazak majmuna zbunio ju je toliko da je sad mislila da je nosi prema žalu.

Zato je čuvala snagu i glas, dok ne vidi da se približuju logoru, da može privući pomoć.

Jadno dijete! Da je samo znala da je nosi sve dalje i dalje u neprohodnu džunglu!

Terkoz je svojim snažnim šakama zgrabio Janu Porter i
pojurio s njom u džunglu...

Vrisak koji je doveo Claytona i dva starija muškarca, što su doteturali grmljem, doveo je i Tarzana-majmuna ravno do mjesta gdje je ležala Esmeralda, ali se on nije zanimao za Esmeraldu, iako je, zaustavivši se nad njom, vidio da nije ranjena.

Jedan časak pregledavao je tlo pod sobom i drveće nad sobom, dok se majmun koji je bio u njemu nije pomiješao s inteligencijom što ju je naslijedio, a koja je njegovu divnom poznavanju šume kazivala sve tako jasno kao da mu se događa pred očima.

A zatim je ponovo otišao u zanjihano drveće slijedeći visoki trag koji ni jedno drugo ljudsko oko ne bi moglo otkriti, a kamoli protumačiti.

Na kraju granja, gdje se majmun baca s drveta na drvo, može se primijetiti trag, ali se jedva može raspoznati smjer kretanja, jer je ondje pritisak uvijek nadolje, prema tankom kraju grane, odlazi li majmun ili dolazi na drvo. Ali bliže središtu drveta, gdje su znakovi jedva vidljivi, smjer je jasno obilježen.

Tu, na ovoj grani, veliko stopalo bjegunca zdrobilo je jednu gusjenicu, a Tarzan nagonski zna gdje će ta ista noga zatim postupiti. Ovdje vidi djelić zgažene ličinke, često samo vlažnu mrlju.

Zatim, ruka što se očešala o drvo povrijedila je mali komadić kore, a po smjeru tog loma uočljiv je i smjer prolaza. Ili se dlakavo tijelo okrznulo o veliku granu ili o samo stablo, pa mu komadić dlake govori o smjeru u kojem se zarila ispod kore da je na pravom tragu.

I nije mu potrebno usporavati brzinu da uhvati ove, kako se čini, slabe znakove zvijeri na bijegu.

Tarzanu se oni jasno ističu prema bezbroju drugih ožiljaka i zgnječenih mjesta i biljega na lisnatom putu. Ali najjače od svega je miris, jer Tarzan goni uz vjetar, a njegove uvježbane nosnice osjetljive su kao u lovačkog psa.

Ima onih koji misle da su niži redovi posebno obdareni od prirode boljim mirisnim živcima nego čovjek, ali to je naprosto stvar razvoja.

Opstanak čovjeka nije zavisio toliko od usavršavanja osjeta. Njegova snaga da razmišlja oslobodila je osjetila mnogih dužnosti, pa su donekle zakržljali, kao što su zakržljali i mišići što pokreću uši i kožu na glavi.

Mišići su tu, oko uha i ispod kože na glavi, a isto tako i živci koji prenose osjete u mozak, ali su slabo razvijeni zato što ih ne upotrebljavate.

Ali tako nije bilo s Tarzanom-majmunom. Od ranog djetinjstva opstanak mu je ovisio od oštrine vida, sluha, mirisa, dodira i okusa mnogo više nego od sporije razvijenog organa razuma.

U Tarzanu je najmanje bio razvijen osjet ukusa, jer je jeo sočne plodove ili sirovo meso, dugo zakopano, s gotovo istim užitkom. Ali u tom se samo neznatno razlikovao od civiliziranijih epikufejaca.

Majmun-čovjek gotovo je neprimjetno slijedio Terkozov trag, ali je šum njegova približavanja dopro do ušiju zvijeri koja je bježala i poticao ju je na još veću brzinu.

Trebalo je tri milje prije nego što ih je Tarzan sustigao, a onda se Terkoz, videći da više ne može pobjeći, spustio na tlo na malu otvorenom proplanku, da se može okrenuti i boriti za svoj plijen, ili pobjeći bez smetnje, ako vidi da mu je progonitelj više nego premac.

Još je držao Janu Porter u velikoj ruci kad je Tarzan skočio poput leoparda u tu arenu koju je priroda pripremila za tu bitku sličnu iskonskim borbama.

Kad je Terkoz vidio da ga progoni Tarzan, zaključio je da je to Tarzanova žena, budući da su iste vrste — bijeli i bez dlaka — pa se tako poveselio prilici da se dvostruko osveti omraženom neprijatelju.

Jani Porter ova čudna pojava bijelog čovjeka bila je poput vina za bolesne živce.

Po opisu što ga je dobila od Claytona i svoga oca i Philandera znala je da to mora biti ono isto divno biće koje je njih spasilo, pa je u njemu gledala samo zaštitnika i prijatelja.

Ah kad ju je Terkoz grubo odgurnuo ustranu da može dočekati Tarzanov napad, a ona ugledala golemog majmuna i jake mišiće i okrutne koljače, srce joj klonu. Zar bilo koji čovjek može pobijediti tako jaka protivnika.

Oni se sudariše poput dva bika, i poput dva vuka posezali su jedan drugome za vratom. Protiv majmunovih dugih koljača djelovala je tanka oštrica čovjekova noža.

Vitka, mlada Jane Porter, prislonjena na veliko stablo, ruku čvrsto pritisnutih na grudi, koje su se dizale i spuštale, očiju širom otvorenih od užasa, zastravljenosti, straha i divljenja — promatrala je praiskonskog majmuna kako se tuče sa praiskonskim čovjekom za ženu — za nju.

Dok su se veliki mišići čovjekovih leđa i ramena grbili od velika napora a golemi su biceps i podlaktica držali na udaljenosti one jake derače, veo stoljeća civilizacije i kulture pao je sa zamršenog pogleda baltimorske djevojke.

Kad je dugi nož nekoliko puta duboko otpio krvi iz Terkozova srca, a veliko se truplo prevalilo bez života na tlo, ona je — praiskonska žena — skočila ispruženih ruku naprijed prema praiskonskom čovjeku koji se za nju borio i dobio je.

A Tarzan?

On je činio ono što nijednom čovjeku sa crvenom krvi ne treba pouke da čini. Primio je svoju ženu u ruke i obasuo joj napućene, zadihane usne cjelovima.

Jedan je časak Jane Porter ondje ležala napola zatvorenih očiju. Jedan je časak — prvi u svom mladom životu — znala što je ljubav.

Ali kao što se veo naglo digao tako se naglo i ponovo spustio, pa joj je povrijeđena, savjest lice ogrnula rumenim

ogrtačem i izmučena je žena odgurnula Tarzana-majmuna i prekrila lice rukama.

Tarzan se iznenadio kad je vidio da mu se djevojka, koju je nejasno i samo duhovno ljubio, dobrovoljno predala u ruke. Sad se iznenadio kad ga je odbila.

Još joj se jednom približio i primio je za ruku. Ona se okrenula i poput tigrice udarala ga u velika prsa sitnim rukama.

Tarzan to nije mogao shvatiti.

Trenutak prije kanio je žurno odvesti Jane Porter njezinim ljudima, ali se sad taj kratki trenutak izgubio u nejasnoj i udaljenoj prošlosti, koja je bila, ali više nikad ne može biti, pa se i ona dobra nakana pridružila onomu što je nemoguće.

Odonda je Tarzan-majmun osjećao toplo, vitko tijelo pritisnuto uz svoje. Vrući, slatki dah uz njegov obraz i usta zapalio mu je u grudima nov plamen, a savršene usne prianjale su uz njegove u žarkim poljupcima koji su mu duboko žigosali dušu — žigom koji je obilježavao nova Tarzana.

Ponovo joj je stavio dlan na ruku. Ponovo ga je odgurnula. I zatim je Tarzan-majmun učinio upravo ono što bi i njegov prvi predak bio učinio.

Uzeo je svoju ženu u naručaj i odnio je u džunglu.

Rano ujutro četvoricu u kolibici uz žal probudila je rika topa. Clayton je prvi pojurio napolje, te je s one strane ušća u luku — vidio usidrena dva broda.

Prvi je bio *Arrow,* a drugi mali francuski krstaš. Na palubi krstaša nagomilali su se ljudi i zurili prema obali, pa je Claytonu bilo jasno, kao i onima koji su mu se sada pridružili, da je top što su ga čuli bio ispaljen da bi im privukao pažnju u slučaju da su još ostali u kolibi.

Oba broda ležala su prilično daleko od obale, te je bilo nevjerojatno da bi oni dogledima mogli opaziti šešire kojima je mahala mala skupina daleko između rtova luke.

Esmeralda je skinula svoju crvenu pregaču pa je mahnito mahala nad glavom. Ali Clayton, koji se još bojao da se ni to ne bi vidjelo, požuri prema sjevernom rtu gdje je već bio pripremljen signalni krijes.

Njemu se činilo stoljeće, kao i onima koji su čekali straga bez daha, prije nego što je stigao do velike hrpe suhog granja i grmlja.

Kad je izbio iz guste šume i ponovo ugledao brodove, zaprepastio se videći da *Arrow* razapinje jedra, a krstaš je već na putu.

Brzo zapalivši krijes na nekoliko mjesta, požuri se do krajnje tačke rta, gdje je skinuo košulju, privezao je za palu granu i tako stajao mašući.

Ali brod je još uvijek išao dalje. I on je već izgubio svu nadu, kad velik gust stup dima koji se podigao okomito iznad šume privuče pažnju promatrača na krstašu, pa se odmah nekoliko dogleda usmjeri na žal.

Clayton ugleda kako se oba broda vraćaju. I dok je *Arrow* ostao mirno plutati na oceanu, krstaš je plovio prema obali.

Na izvjesnoj udaljenosti on se zaustavi, te se spusti čamac i uputi prema obali.

Kad je pristao, mladi oficir stupi na obalu.

— Mosieur Clayton, držim? — zapitao je.

— Konačno ste došli! — bio je Claytonov odgovor. — I možda čak ni sad nije kasno.

— Što mislite, gospodine? — zapitao je oficir.

Clayton mu ispripovijedi o otmici Jane Porter i da su mu potrebni naoružani ljudi koji bi pomogli da se ona nađe.

— *Mon Dieu!* — uskliknuo je oficir žalosno. — Jučer možda ne bi bilo kasno. Danas bi možda bilo bolje da se jadna dama i ne pronađe. To je strašno, monsieur. Previše strašno.

Sad su se i drugi čamci otisnuli s krstaša, pa je Clayton, pokazavši oficiru ulaz u luku, ušao s njim u čamac, te su pra-

mac okrenuli prema zatvorenoj dražici, u koju su sad krenuli i drugi čamci.

Doskora je cijela skupina pristala ondje gdje je stajao Porter, Philander i zaplakana Esmeralda.

Među oficirima u zadnjim čamcima bio je i zapovjednik broda. A kad je on čuo priču o otmici Jane Porter, velikodušno je pozvao dobrovoljce da prate Portera i Claytona u džunglu.

Gotovo su svi oficiri i mornari željeli da sudjeluju u ekspediciji.

Zapovjednik je izabrao dvadeset mornara i dva oficira, poručnika D'Arnota i poručnika Charpentiera. Poslali su čamac do krstaša radi zaliha, municije i karabinki. Ljudi su već bili naoružani revolverima.

Zatim je, na Claytonov upit kako to da su se usidrili nedaleko obale i opalili top, zapovjednik, kapetan Dufranne, protumačio da su prije mjesec dana ugledalikako *Arrow* putuje prema jugu pod priličnim jedrima, a kad su dali signal da se vrati *Arrow* je samo još pojačao jedra.

Držali su ga na vidiku do zalaza sunca, ispalivši za njim nekoliko metaka, ali ga idućeg jutra nisu više vidjeli. Nastavili su krstariti gore-dolje nekoliko tjedana uz obalu, te su gotovo zaboravili na *Arrow,* kad rano jednog jutra, prije nekoliko dana, promatrač otkri brod koji se propinjao na uzburkanom moru i očito bio posve izvan kontrole.

Kad su doplovili bliže tom nesretniku, iznenadili su se kad su vidjeli da je to onaj isti brod koji im je umakao prije nekoliko tjedana. Prednje jedro i zadnjača bili su postavljeni kao da se hoće pramcem u vjetar, ali su se te ponjave razdijelile a jedra se u poluoluji trgala u krpe.

Na burnom moru bilo je teško i opasno pokušati popeti se na taj brod i zarobiti ga. A kako se na njem nisu vidjeli znaci života, odlučili su da ostanu uza njega, dok vjetar i more ne jenjaju. Ali upravo onda vidjeli su kako se neka pojava penje na ogradu i nemoćno im i očajno maše.

Odmah su uputili čamac s posadom, koja se uspjela popeti na *Arrow.* Ono što su Francuzi vidjeli kad su se popeli na brod bilo je užasno.

Tuce mrtvih i umirućih ljudi valjalo se tamo-amo po palubi, koja se ljuljala oko svoje poprečne osovine, živi pomiješani s mrtvima. Dva trupla kao da su djelomično izjeli vukovi.

Osvajačka posada doskora je brod postavila pod ispravna jedra i preživjele članove tog nesretnog društva odnijela na njihova ležišta.

Mrtve su zamotali u ponjave i bacili na palubu da ih njihovi drugovi, prije nego što ih bace u more, prepoznaju.

Ni jedan preživjeli nije znao kako su i kad su Francuzi dospjeli na palubu *Arrowa.* Čak ni onaj jadnik koji im je mahao. I on je pao u nesvijest, a da nije saznao je li mahanje pomoglo ili nije.

Francuskom oficiru nije trebalo dugo da sazna što je prouzrokovalo ovo strašno stanje na brodu, jer kad su zatražili vodu i rakiju da okrijepe ljude, vidjeli su ne samo da nije bilo ni vode ni rakije već ni trunka hrane.

On je odmah dao znak krstašu da pošalje vodu, lijekove i hranu, pa je još jedan čamac prevalio pogibeljni put do *Arrowa.*

Kad su se okrijepili, nekoliko se ljudi osvijestilo pa su onda ispričali sve. Mi znademo onaj dio do vremena kad je *Arrow* otplovio, poslije umorstva Snipesa i pogreba njegova tijela iznad sanduka s blagom.

Čini se da je progon sa strane krstaša tako zastrašio pobunjenike da su nastavili ploviti preko Atlantika još nekoliko dana, iako su izgubili krstaš s vida. Ali kad su otkrili mršavu zalihu vode i hrane, okrenuli su prema istoku.

Budući da na brodu nije nitko znao ploviti, doskora su se počeli prepirati o mjestu gdje se nalaze. A kako poslije tri dana plovidbe nisu ugledali kopno, skrenuli su na sjever,

bojeći se da ih je jaki sjevernjak, koji je prevladavao, otjerao južno od južnoga dijela Afrike.

Držali su se sjeveroistočnog smjera dva dana, kad ih je zatekla bonaca, koja je trajala skoro nedjelju dana. Vodu su potrošili, a hrane su imali još samo za jedan dan.

Situacija je ubrzo postala sve teža i teža. Jedan je poludio i skočio preko palube u more. A drugi je otvorio svoje vene i pio krv.

Kad je taj umro, bacili su i njega preko palube, iako je bilo i takvih koji su željeli tijelo zadržati na palubi. Glad ih je pretvarala od ljudskih zvijeri u divlje zvijeri.

Dva dana prije nego što ih je našao krstaš toliko su oslabili da nisu mogli upravljati brodom, a taj su isti dan trojica umrla. Iduće jutro vidjelo se da je jedno truplo bilo djelomično, požderano.

Cijeli taj dan ljudi su ležali zureći jedni u druge poput grabežljivih zvijeri a iduće jutro dva su tijela bila gotovo potpuno očišćena od mesa.

Ljudi su tek neznatno ojačali od tog demonskog obroka, jer je pomanjkanje vode bila mnogo veća muka s kojom su se morali boriti. A onda je došao krštaš.

Kad su se oni, koji su to mogli, oporavili ispripovjedili su francuskom zapovjedniku sve, ali su ti ljudi bih prevelike neznalice da bi mogli reći na kojem su mjestu obale bili iskrcali profesora i njegovu skupinu, pa je zato krstaš plovio polako i pregledavajući dogledima svaki metar žala.

Usidrivali su se noću, tako da ne zanemare ni jedan dijelić obale, pa se dogodilo da su prošle noći stigli upravo do žala gdje se nalazio mali logor koji su tražili.

Oni na obali nisu čuli signalne hice dan ranije jer su, kako se držalo, bez sumnje bili u dubokoj džungli u potrazi za Janom Porter, gdje je šum njihova prodiranja kroz grmlje sigurno prigušio pucanj dalekog topa.

Kad su te dvije skupine jedna drugoj ispripovjedile svoje pustolovine, čamac s krstaša vratio se sa zalihama i oružjem za ekspediciju.

Za nekoliko trenutaka maleni odred mornara i dvaju francuskih oficira, zajedno s profesorom Porterom i Clajtonom, krenuo je na beznadno i nespretno traganje po bespuću džungle.

Jana Porter, prislonjena na veliko stablo, s užasom je promatrala praiskonskog majmuna kako se tuče sa praiskonskim čovjekom za ženu — za nju.

Kad je Jane Porter shvatila da je nosi kao zarobljenicu čudno šumsko stvorenje koje ju je spasilo iz majmunovih pandža, počela se očajno boriti da pobjegne, ali su jake ruke, što su je držale lako kao da je djetešce od jednog dana, samo malo jače stiskale.

Zato je ona odmah prestala da se uzaludno bori pa je ležala mirno i gledala kroz poluzatvorene kapke lice čovjeka koji je na rukama s njom lako koračao isprepletenim grmljem.

Njegovo lice bilo je izvanredno lijepo.

Savršen tip jaka muškarca nenačeta razuzdanošču ili životinjskim, niskim strastima. Jer, iako je Tarzan-majmun bio ubijač ljudi i životinja, on je ubijao kao što ubija lovac, bez strasti, osim što je pokatkad ubijao iz mržnje — iako ne onom planiranom zluradom mržnjom koja svoje nosioce obilježuje ružnim crtama.

Kad je Tarzan ubijao, češće se smiješio nego mrštio, a smiješak je temelj ljepote.

Jedno je napose opazila djevojka kad je vidjela kako Tarzan navaljuje na Terkoza — jasnu rumenu crtu na čelu — iznad lijevog oka pa do tjemena. Ali sad, kad ga je motrila, primijetila je da je više nema, a samo je tanka bijela crta obilježavala mjesto gdje se nalazila.

Budući da je ležala mirnije u njegovim rukama, Tarzan je malko popustio stisak.

Jednom se, pogledavši je u oči, nasmiješio, pa ih je djevojka morala zatvoriti da ne gleda to lijepo, privlačno lice.

Zatim Tarzan pođe u drveće, a Jane Porter, čudeći se što ne osjeća strah, poče shvaćati da se nije nikad u cijelom životu osjećala sigurnijom nego sad dok leži u rukama ovog jakog, divljeg stvorenja koje je nosi sve dublje i dublje u divlju gustoću nepripitomljene šume.

Kad je, zatvorenih očiju, počela razmišljati o budućnosti, pa joj je živa mašta izazvala užasan strah, samo je podigla očne kapke i pogledala ono plemenito lice tako blizu njezinu, da se raspršio i posljednji ostatak strahovanja.

Ne, on joj nikako ne može nauditi! U to je bila uvjerena, jer je one lijepe crte lica i iskrene, hrabre oči nad sobom tumačila kao viteštvo koje su one zapravo i značile.

Sve dalje prolazili su, kako se Jani Porter činilo, čvrstom masom zelenila, kao čarolijom, koje se, kad su prošli, opet zatvaralo.

Jedva da se koja grančica okrznula o nju, a ipak gore i dolje, sprijeda i straga, nije se vidjelo drugo osim čvrste gomile nerazdvojivo isprepletenih grana i povijuša.

Dok je Tarzan neprekidno kretao naprijed, duh mu se zaokupljao mnogim čudnim i novim mislima. Tu je bio problem kakav nikad prije nije imao, pa je osjećao više nego umovao da mu mora pristupiti kao čovjek, a ne kao majmun.

Slobodno kretanje srednjom terasom, koja je bila put što ga je on najčešće slijedio, pomoglo je da se ohladio žar prve divlje strasti njegove netom otkrivene ljubavi.

Sad je razmišljao o sudbini koja bi bila zapala djevojku da je on nije spasio od Terkoza.

Znao je zašto je majmun nije ubio, te je počeo uspoređivati svoje namjere s Terkozovima.

Istina, po zakonu džungle mužjak ima pravo oteti svoju drugaricu silom. Ali zar da Tarzana vode zakoni džungle? Nije li Tarzan Čovjek? Ali kako se vladaju ljudi? Bio je zbunjen, jer nije znao odgovoriti.

Želio je da upita djevojku, ali mu onda pade na pamet da mu je ona već odgovorila u besciljnoj borbi da mu izbjegne i odbije ga.

Ali sad su stigli do svog odredišta, pa se Tarzan-majmun, sa Janom Porter na jakim rukama, lako vinu na tratinu arene gdje su veliki majmuni držali vijeća i plesali divlje orgije Dum-Duma.

Iako su prošli mnogo milja, još je bilo usred popodneva, te se amfiteatar kupao u polusvjetlu koje je prodiralo kroz gusto okolno lišće.

Zelena je tratina bila meka i svježa i privlačljiva. Bezbrojni šumovi džungle kao da su bili daleko i zataškani do pukog odjeka zamršenih zvukova, koji su se dizali i padali poput udaranja mora o daleku obalu.

Osjećaj sanjivog mira ovlada Janom Porter dok je klonula na travu kamo ju je stavio Tarzan, a kad je pogledala gore njegov visoki stas obišao ju je i čudan osjećaj savršene sigurnosti.

Dok ga je promatrala ispod poluzatvorenih kapaka, Tarzan je prešao tu okruglu čistinicu prema drveću. Ona je zamijetila skladno veličanstvo njegova držanja, savršenu simetriju divne pojave i držanje lijepo oblikovane glave na širokim ramenima.

Kakvo savršeno stvorenje! Pod tom vanjštinom ne može biti ništa okrutno ili nisko! Nikad, mislila je, nije takav čovjek koračao zemljom!

Jednim skokom Tarzan se vinuo u drveće i nestao. Jane Porter se pitala kamo je otišao. Je li je ostavio njezinoj sudbini u toj samotnoj džungli.

Gledala je uzrujano naokolo. Svaka povijuša i grm činili su se samo vrebalištem kakve goleme i strašne zvijeri koja čeka da joj svijetle koljače zarine u meko meso. Svaki šum ona je osjećala kao da potajno puzi kakvo vijugavo i opako tijelo.

Kako je bilo drukčije sad, kad ju je on ostavio!

Nekoliko je minuta, što su se zaplašenoj, djevojci činile satima, sjedila napetih živaca čekajući da skoči ono šćućureno koje će joj dokrajčiti bijedni strah.

Gotovo je molila da se od onih okrutnih zubi onesvijesti i tako je mine smrtni strah.

Čula je iznenada, lagan šum iza leđa. Vrisnuvši, skoči na noge i okrenu se da dočeka svoj kraj.

Ondje je stajao Tarzan ruku punih zrelog i slasnog voća.

Jane Porter posrnu, i pala bi da je nije Tarzan, spustivši svoj teret, uhvatio za ruke. Ona nije izgubila svijest, ali je prionula tijesno uz njega drhteći i tresući se poput preplašene košute.

Tarzan-majmun gladio joj je meku kosu i nastojao je utješiti i umiriti kao što je Kala njega kad se, kao maleni majmunčić, prestrašio Sabore, lavice, ih Histe, zmije.

Jednom joj je lako pritisnuo usne na čelo, a ona se nije pomaknula, nego je zatvorila oči i uzdahnula.

Nije uspjela analizirati svoje osjećaje, a niti je željela da pokuša. Bila je zadovoljna što se osjeća sigurnom u ovim jakim rukama, i svoju budućnost prepuštala sudbini, jer ju je nekoliko posljednjih sati poučilo da se pouzda u ovo čudno, divlje šumsko stvorenje, kao što bi se pouzdala samo u nekoliko poznatih muškaraca.

Dok je mislila kako je to neobično, počelo joj je svitati da je možda naučila još nešto što nikad prije nije znala — ljubiti. Čudila se, a onda se nasmiješila.

Smiješeći se, odgurnula je blago Tarzana, te je, gledajući ga s napola nasmiješenim, napola obijesnim izrazom, koji joj je lice učinio dražesnim, pokazala voće na tlu i sjela na rub zemljanog bubnja, jer je glad tražila svoje.

Tarzan je brzo pokupio voće i donio ga do njenih nogu. Zatim je i on sjeo na bubanj do nje pa je, izvadivši nož, pripremio voće da ga ona jede.

Jeli su zajedno, šuteći, katkad pogledavši potajno jedno drugo, dok se napokon Jane Porter nije veselo nasmijala, a Tarzan joj se pridružio.

— Željela bih da govoriš engleski — rekla je djevojka.

— Tarzan strese glavom pa mu izraz sjetne i osjećajne težnje otrijezni nasmijane oči.

Zatim mu Jane Porter pokuša govoriti francuski, pa njemački. Ali se morala sama sebi nasmijati kako se muči ovim posljednjim jezikom.

— Bilo kako mu drago — reče mu ona engleski ti razumiješ moj njemački kao što su ga razumjeli i oni u Berlinu.

Tarzan je već davno odlučio što će dalje raditi. Imao je vremena sjetiti se svega onoga što je u knjigama u kolibi čitao o postupku muškaraca i žena. On će postupati kao što je zamišljao da bi postupali muškarci u knjigama da su na njegovu mjestu.

Ponovo se digao i otišao u drveće, ali je najprije pokušao protumačiti znakovima da će se odmah vratiti, a to je učinio tako dobro da ga je Jane Porter shvatila, te se nije bojala kad je otišao.

Samo je njom ovladao osjećaj samoće, pa je čeznutljivim očima promatrala tačku gdje je nestao, čekajući njegov povratak. Kao i prije, postala je svjesna njegove prisutnosti čim je čula iza sebe šum, pa se okrenula da ga vidi kako prelazi tratinu s punim rukama granja.

Zatim je ponovo otišao u džunglu. Za nekoliko minuta pojavio se s mekom travom i paprati. Još je dvaput otišao, dok nije imao pri ruci čitavu hrpu tog materijala.

Zatim je prostro paprat i travu po tlu i učinio mekan ravni ležaj, a iznad njega naslonio je mnogo granja, tako da se sastajalo nekoliko stopa iznad sredine ležaja. Na granje raširio je slojeve golemog lišća velikog slonovskog uha pa je s još granja i lišća zatvorio jedan kraj tog malenog skloništa.

Zatim su sjeli ponovo zajedno na rub bubnja i pokušali razgovarati znakovima.

Divni dijamantni medaljon koji je visio oko Tarzanova vrata bio je Jani Porter izvor velikog čuđenja. Ona ga je sad pokazala, a Tarzan ga je skinuo i predao joj tu lijepu igračku.

Ona je vidjela da je to rad vješta majstora i da se dijamanti vrlo sjaje i da su divno umetnuti, ali je način na koji su bili brušeni odavao da potječu iz davnih vremena.

Također je primijetila da se medaljon otvara. Kad je pritisnula skrivenu kopču, vidjela je kako se dvije polovice razdvajaju i otkrivaju u svakom dijelu bjelokosnu minijaturu. Jedna je bila lijepa žena, a drugo bi mogla biti slika čovjeka koji je sjedio uz nju, osim fine razlike u izrazu koja se jedva mogla odrediti.

Digla je pogled k Tarzanu te je vidjela da se nagnuo prema njoj gledajući te minijature s izrazom udivljenja. Pružio je ruku za medaljonom i oduzeo joj ga ispitujući onu sličnost s nedvojbenim znakovima iznenađenja i novog zanimanja. Vladanje mu je jasno pokazivalo da ih nije nikad prije vidio, niti razmišljao da se medaljon otvara.

Ta je činjenica navela Jane Porter da dalje razmišlja, pa je napinjala maštu da sebi dočara kako je taj lijepi ukras došao u ruke tog divljeg i primitivnog stvorenja neistraženih afričkih prašuma.

A što je još čudnije, kako to da sadržava sliku nekoga tko bi mogao biti brat ili, još vjerojatnije, otac ovomu šumskomu polubogu, koji čak nije ni znao da se medaljon otvara.

Tarzan je još uporno gledao ona dva lica. Zatim je skinuo tobolac s ramena i, ispraznivši strijele na tlo, posegao do dna te vrećaste posude i izvukao ravan predmet zamotan u mnogo mekana lišća i privezan komadima duge trave.

Pažljivo ga je odmotavao uklanjajući sloj za slojem lišća, dok napokon nije držao u ruci sliku.

Pokazujući u minijaturu čovjeka u medaljonu, pružio je sliku Jani Porter držeći medaljon otvoren.

Zbog te slike djevojka se još više zbunila, jer je to očito bila još jedna prilika istog čovjeka čija je slika počivala u medaljonu uz onu lijepe mlade žene.

Tarzan ju je gledao s izrazom zbunjenog divljenja u očima kad ga je ona pogledala. On kao da je u svojim usnama oblikovao pitanje.

Djevojka je pokazivala sliku i onda minijaturu i onda njega, kao da je htjela naznačiti da misli da su mu slični, ali je on samo tresao glavom, a onda slegnuo velikim ramenima i oduzeo joj sliku, pa ju je, brižljivo je ponovo umotavši, opet spremio na dno tobolca.

Nekoliko je časaka tiho sjedio očiju oborenih na tlo, dok je Jane Porter držala medaljončić u ruci okrećući ga i okrećući, nastojeći pronaći još koji ključ koji bi je mogao dovesti do identiteta pravog vlasnika.

Napokon joj pade na pamet jednostavno tumačenje.

Medaljon je pripadao lordu Greystokeu, pa su slike njegova i ladi Alice.

Ovo divlje stvorenje naprosto ga je našlo u kolibi kod žala. Kako je bila glupa što na to nije prije pomislila.

Ali da obrazloži čudnu sličnost između lorda Greystoke i ovog šumskog boga — to je bilo posve izvan njezinih mogućnosti, a nije ni čudno što ona nije zamišljala da je goli divljak doista engleski plemić.

Napokon je Tarzan digao pogled da promatra djevojku dok pregledava medaljon. Nije mogao dokučiti značenje onih lica u medaljonu, ali je opazio zanimanje i udivljenost na licu živog mladog stvorenja uz sebe.

Primijetila je da je on promatra, pa mu je pružila ukras, misleći da ga on želi. On je uzeo lančić u svoje dvije ruke, stavio joj ukras na vrat, nasmiješivši se njenom iznenađenju zbog tog neočekivanog dara.

Jane Porter je snažno zavrtjela glavom, pa bi bila skinula zlatni lančić s vrata, ali joj Tarzan nije dao. Primivši joj ruke u svoje, kad je ona navaljivala, držao ih je čvrsto da je u tom spriječi.

Napokon ona odustane, pa, malko se nasmijavši, prinese medaljon do svojih usana, ustane i lako mu se nakloni.

Tarzan nije posve znao šta ona time misli, ali je pogađao da prihvaća poklon. Zato se i on digao, primio medaljon u ruku i poklonio se ozbiljno kao kakav davni dvoranin. Pritisnuo je usne na isto mjesto gdje su čas prije bile njene.

To je bio dostojanstven i udvoran mali kompliment učinjen s otmjenošću i uzvišenošću, s potpunom nesvjesnosti o samomu sebi. Bio je biljeg njegova aristokratskog rođenja, prirodni rezultat mnogih godina lijepog odgajanja, nasljedni instinkt otmjenosti, koju surov i divlji život nije mogao iskorijeniti.

Sad se smračilo, pa su ponovo jeli plodove, koji su im bili i hrana i pilo, a onda se Tarzan podigao i odveo Janu Porter do onog malog skloništa što ga je sagradio. Dao joj je znak da uđe.

Prvi puta u više sati prožeo ju je osjećaj straha. Tarzan je osjećao kako mu izmiče i kao da ga se boji.

Dodir s tom djevojkom u toku posljednjih sati učinio je od Tarzana drukčijeg čovjeka nego što je bio kad se diglo jutarnje sunce.

Sad je, u svakoj žilici njegova bića, nasljedstvo govorilo glasnije od odgoja.

On nije brzim prijelazom od majmuna-čovjeka postao uglađen čovjek, ali su napokon instinkti ovog posljednjeg prevladah, a iznad svega bila je želja da se svidi ženi koju ljubi, i da u njenim očima ispadne dobar.

Zato je Tarzan-majmun učinio jedino ono što je znao da će Jane Porter uvjeriti da je sigurna. Izvadio je lovački nož iz

korica i predao joj ga s drškom naprijed, dajući joj ponovo znak da uđe.

Djevojka je shvatila. Uzela je dugi nož, ušla i legla na meku travu, dok se Tarzan-majmun ispružio na tlu pred ulazom.

I tako ih je ujutro zateklo izlazeće sunce.

Kad se Jane Porter probudila, isprva se nije sjetila onih neobičnih događaja prošlog dana, pa se čudila nepoznatoj okolini — maleno lisnato skrovište, meka trava ležaja, nepoznati pogled kroz otvor nedaleko njenih nogu.

Polako su joj okolnosti njena položaja jedna po jedna ulazile u dušu. I onda se vrlo začudila — veliki val zahvalnosti i sreće što je, iako je bila u takvoj užasnoj opasnosti, ipak sretno prošla.

Pomakla se prema ulazu u sklonište da potraži Tarzana. On je bio otišao. Ali ovaj je puta nije obuzeo strah, jer je znala da će se vratiti.

U travi na ulazu u sklonište vidjela je otisak njegova tijela, gdje je on ležao cijelu noć i čuvao. Znala je da joj je samo činjenica što je on bio ondje dopuštala da spava tako mirno i sigurno.

Kad je on blizu, tko da se boji? Pitala se ima li još koji muškarac na zemlji s kojim bi se djevojka mogla osjećati tako sigurna u srcu divlje afričke džungle. Sad se nije bojala ni lavova ni pantera.

Digla je pogled da vidi kako mu se vitka pojava lagano spušta s obližnjeg drveta. Kad je on vidio da ga gleda, lice mu se osvijetli onim iskrenim i blistavim smiješkom koji je dan prije stekao njezino povjerenje.

Kad joj se približio, Jani Porter srce je jače zakucalo a oči su joj se zasvijetlile kao nikad prije kad je vidjela muškarca.

On je ponovo nabrao voće, pa ga je stavio pred ulaz u skrovište. Ponovo su sjeli da zajedno jedu.

Jane Porter počela se pitati što on namjerava. Hoće li je odvesti na žal, ili će je držati ovdje? Odjednom je shvatila da se zbog toga previše ne zabrinjava. Zar joj je možda svejedno?

Počela je shvaćati, isto tako, da je posve zadovoljna što tu sjedi uz ovog nasmiješenog diva jedući slasno voće u šumskom raju daleko u udaljenoj dubini afričke džungle — da je zadovoljna i vrlo sretna.

Ona to nije mogla shvatiti. Razum joj je govorio da bi je morale razdirati divlje tjeskobe, pritiskati užasne bojazni, mučiti crne slutnje. Ali joj je, naprotiv, srce pjevalo, i ona se smiješila u prijatno lice čovjeka.

Kad su doručkovali, Tarzan uđe u sklonište i pokupi nož. Djevojka ga je posve zaboravila. Shvatila je da je to zato što je zaboravila i strah koji ju je natjerao da primi nož.

Mahnuvši joj da ga slijedi, Tarzan je pošao k drveću na rubu arene, pa se, uzevši je u jaku ruku, vinuo u granje.

Djevojka je znala, da je nosi k njezinim ljudima, samo nije shvaćala iznenadni osjećaj samoće i žalosti što ju je obuzela.

Sate i sate polako su se vijali naprijed.

Tarzan-majmun nije se žurio. Nastojao je upiti slatku radost putovanja s ovim dragim rukama oko vrata što je dulje moguće, pa je pošao zaobilazno prema jugu, a ne izravno prema žalu.

Nekoliko puta zaustavili su se da malo otpočinu, što Tarzanu nije bilo potrebno, a u podne ostali su jedan sat kraj potočića gdje su ugasili žeđ i jeli.

I tako je skoro već zašlo sunce kad su dospjeli do čistine. Tarzan je, spustivši se na tlo uz veliko drvo, pomakao visoku travu i pokazao joj kolibicu.

Ona ga je primila za ruku da ga odvede do kolibe, da može kazati ocu da ju je taj čovjek spasio od smrti, i još strašnijeg od smrti, da ju je pazio brižljivo kao što bi samo majka pazila.

Ali Tarzana-majmuna obuze plašljivost divljeg bića pred ljudskom nastambom. On ustuknu stresavši glavom.

Djevojka mu priđe gledajući ga molećim očima. Nekako nije mogla podnijeti misao da se on vrati sam u strašnu džunglu.

On je i dalje tresao glavom, a onda ju je napokon vrlo blago privukao i sagnuo se da je poljubi, ali joj je najprije pogledao u oči i počekao da vidi sviđa li joj se to, ili će ga odgurnuti.

Upravo časak djevojka je oklijevala, a onda je shvatila istinu. Zabacivši ruke oko Tarzanova vrata, privukla je njegovo lice k svome i poljubila ga — bez stida.

— Ljubim te — ljubim te — šaptala je.

Iz daljine začu se slaba pucnjava mnogih pušaka. Tarzan i Jane Porter podigoše glave.

Iz kolibe iziđoše Philander i Esmeralda.

S mjesta gdje su stajali Tarzan i djevojka nisu se mogla vidjeti dva broda što su bila usidrena u luci.

Tarzan pokaže prema pucnjavi, dodirnu svoje grudi i ponovo pokaže. Ona je shvatila. On će otići, a nešto joj je govorilo da je to zato što misli da su njezini ljudi u opasnosti.

Ponovo ju je poljubio.

— Vrati mi se — šapnula je. — Ja ću te čekati — uvijek.

On je otišao — a Jane Porter se okrenula i pošla čistinom prema kolibi.

Philander ju je ugledao prvi. Bio je sumrak, a Philander je bio vrlo kratkovidan.

— Brzo Esmeraldo! — povikao je. — Sakrijmo se. To je lavica. Zaboga!

Esmeralda sebi nije dala truda da provjeri ono što je Philander vidio. Njegov glas joj je dostajao. Ona je bila u kolibi i zalupila vratima i zakračunala ih prije nego što je on izgovorio njeno ime. — Zaboga — otelo se Philanderu kad je

otkrio da ga je Esmeralda, u pretjeranoj žurbi, zatvorila na istoj strani vrata s koje se približavala i lavica.

Tukao je bijesno po teškim vratima.

— Esmeraldo! Esmeraldo! — vikao je. — Pusti me. Ždere me lav.

Esmeralda je mislila da to po vratima lupa lavica, pa se, po svom običaju, onesvijestila.

Philander baci prestrašen pogled iza sebe.

Užas! Sad je ono bilo sasvim blizu. Pokušao se popeti po kolibi. Nekako se uspio uhvatiti za krov pokriven travom.

Trenutak je visio hvatajući se stopalima poput mačke na konopu za sušenje rublja, ali se uskoro komad krova otrgnuo a gospodin se Philander, prije njega, strovalio na leđa.

U trenutku kad je pao sjetio se izvanredne činjenice iz prirodopisa. Ako čovjek hini smrt, lavovi i lavice kao da ga neće napasti.

I tako je Philander ležao kako je i pao, ukočen u strašnoj slici smrti. Kako su mu ruke i noge, kad je udario leđima o zemlju, bile ispružene ukočeno prema gore, ovakvo mrtvačko držanje bilo je sve drugo, samo se nije dublje doimalo.

Jane Porter promatrala je njegovu lakrdiju s blagim iznenađenjem. Sad se nasmijala — malko prigušeno zamrmorila, smijehom. Ali to je bilo dovoljno. Philander se prevalio na jednu stranu i provirio. Napokon ju je otkrio.

— Jane! — povikao je. — Jane Porter. Zaboga!

Pokupio se na noge i jurnuo k njoj. Nije mogao vjerovati da je to ona i da je živa.

— Zaboga! Odakle ste došli? Gdje ste to bili? Kako...

— Polako, gospodine Philanderu — prekide ga djevojka — ne mogu nikako zapamtiti tolika pitanja.

— No, no — govorio je Philander. — Toliko sam se iznenadio i obilno razveselio što vas ponovo vidim živu i zdravu da jedva znam što govorim, doista. Ali dođite i ispripovjedite mi sve što se dogodilo.

selo mučenja

Dok se mala ekspedicija mornara mučila probijajući se kroz gustu džunglu ne bi li pronašla ostatke Jane Porter, beskorisnost njihova pothvata postajala je očitija i očitija, ali starčeva bol i beznadne oči mladog Engleza spriječile su blagog D'Arnota da se vrati.

Mislio je da bi joj barem mogli pronaći tijelo ili kakve ostatke, jer je bio siguran da ju je proždrla kakva grabežljiva zvijer. Razvio je svoje ljude u lanac od onog mjesta gdje je bila pronađena Esmeralda pa su se u toj raširenoj formaciji probijali naprijed znojeći se i dašćući kroz isprepletene povijuše i puzavce.

Polako su napredovali. Podne ih je našlo tek nekoliko milja daleko u unutrašnjosti. Zaustavili su se da kratko otpočinu, pa je jedan mornar, pošto su pošli nešto dalje, otkrio jasno vidljiv trag.

To je bio stari trag slonova, pa je D'Arnot, pošto se posavjetovao s Porterom i Claytonom, odlučio da ga slijede.

Staza se protezala džunglom u pravcu sjeveroistoka, te se kolona kretala u jednoredu.

Poručnik D'Arnot bio je sprijeda i kretao se brzim korakom, jer trag je bio razmjerno otvoren. Odmah iza njega dolazio je Porter, ali kako on nije mogao držati korak s mladićem D'Arnot je bio stotinu metara naprijed, kad su ga odjednom opkolila šestorica Crnih ratnika.

D'Arnot je za opomenu, dok su ga crnci opkoljavali, povikao svojoj koloni, ali prije nego što je mogao izvući revolver vezali su ga i odvukli u džunglu.

Njegov povik uzbudio je mornare, pa ih je nekoliko skočilo naprijed mimo Portera, trčeći po tragu u pomoć oficiru.

Nisu znali pravi razlog poviku, te su povjerovali da je to samo opomena o opasnosti.

Projurili su mimo mjesta gdje je D'Arnot bio uhvaćen, kad je koplje bačeno iz džungle probolo jednoga, a onda je doletjela tuča strelica.

Podigavši puške, opalili su u grmlje odakle su doletjele strelice.

Do tog vremena stigao je ostatak skupine, pa su plotun za plotunom ispaljivali prema skrivenom neprijatelju. Te su pucnje čuli Tarzan i Jane Porter.

Poručnik Charpentier, koji je vodio zalaznicu kolone, sad je dotrčao do tog prizora, pa je, čuvši o pojedinostima zasjede, zapovjedio svojim ljudima da ga slijede, te je uronio u isprepleteno raslinstvo.

U trenu borili su se prsi o prsa s kojih pedeset crnih ratnika iz Mbongina sela. Strelice i kugle gusto su se i brzo izmjenjivale.

Čudni afrički noževi i kundaci francuskih pušaka miješali su se jedan trenutak u divljim i krvavim dvobojima, ali su ubrzo urođenici pobjegli u džunglu, ostavivši Francuze da izbroje gubitke.

Četvorica su bila mrtva od dvadesetorice, tuce drugih bilo je ranjeno, a poručnik D'Arnot bio je nestao. Noć se brzo spuštala a nevolja im se udvostručila i zato što nisu mogli pronaći čak ni stazu slonova koju su bili slijedili.

Samo su jedno mogli učiniti: udariti logor ondje gdje su bili, do osvita. Poručnik Charpentier naredi da se načini čistina i iz granja izgradi zasjeka oko logora.

To nisu dugo završili, i već se spustio mrak. Ljudi su naložili golemu vatru usred čistine, da bi se moglo uz svijetlo raditi.

Kad se sve osiguralo koliko se moglo od napada divljih zvijeri i ljudi, poručnik Charpentier postavi straže oko malog logora a umorni i gladni ljudi baciše se na tlo da spavaju.

Stenjanje ranjenika miješalo se s rikom i režanjem velikih zvijeri koje su buka i svjetlo vatre privukli, pa san, osim u vrlo nemirnu obliku, nije dolazio na umorne oči. Ta je skupina žalosna i gladna ležala cijelu ovu dugu noć želeći da što prije osvane.

Crnci koji su uhvatili D'Arnota nisu čekali da sudjeluju u borbi, nego su odvukli zarobljenika malko u džunglu, a onda su ponovo pošli tragom nešto dalje od mjesta gdje su im se drugovi borili.

Oni su se s njim žurili, dok su zvukovi borbe postajali sve slabiji i slabiji kako su se oni udaljavali, kad odjednom pred D'Arnotom iskrsne prilična čistina na jednom kraju koje je stajalo slamom pokriveno i ograđeno selo.

Sad je bio sumrak, ali su stražari na vratima vidjeli ovu trojicu što su se približavali, i razabrali su da je jedan zarobljenik i prije nego što su dospjeli do vrata.

Unutar ograde začuo se povik. Velika gomila žena i djece navali pred njih.

I tada započe za francuskog oficira najstrašnije iskustvo koje čovjek može doživjeti na zemlji — prijem bijela zarobljenika u selo afričkih ljudoždera.

Sotonsku zlobu okrutnog divljaštva pojačavalo je oštro sjećanje na još okrutnija barbarstva koja su na njima i njihovima vršili bijeli oficiri onog velikog licemjera belgijskog Lenopolda II, zbog čijih su divljaštva oni pobjegli iz Konga — jadni ostatak nekad velika plemena.

Napali su D'Arnota zubima i noktima, tukli ga štapovima i kamenjem i derali ga rukama kao panžama. Strgali su svaki trag odjeće, te su nesmiljeni udarci padali po goloj i drhtavoj puti. Ali taj Francuz nije ni jednom zajauknuo. Tiho je molio nebesima da ga brzo oslobode muka.

Ali smrt za koju je molio nije tako brzo stigla. Naskoro su ratnici otjerali žene od zarobljenika. On se mora spasiti za plemenitije veselje nego što je ovo. Kad je prvi val strasti jenjao, zadovoljili su se izvikujući poruge i uvrede i pljujući ga.

Uskoro dopriješe do sredine sela. Tu su D'Arnota čvrsto svezali za veliki stup s kojega se ni jedan živi čovjek nije nikad oslobodio.

Mnoge žene raspršile su se po kolibama da donesu lonce i vodu, dok su druge naložile vatre na kojima će se kuhati dijelovi poslastice, a ostatak će se polako sušiti u komadima za kasniju upotrebu, budući da su očekivali da će se drugi ratnici vratiti s mnogim zarobljenicima.

Svečanost su odlagali, jer su čekali da se vrate ratnici koji su ostali da zapodjenu okršaj s bijelcima, tako da je bilo posve kasno kad su svi bili u selu te je ples smrti počeo okruživati osuđenog oficira.

Napola se onesvješćujući od muke i iscrpljenja, D'Arnot je ispod poluzatvorenih kapaka promatrao ono što se činilo da je samo mušica delirija ih kakva strašna mora iz koje se on uskoro mora probuditi.

Životinjska lica, obojena — velika usta i klopave usne — žuti zubi, oštro zašiljeni — demonske oči koje su se valjale — svijetla gola tjelesa — okrutna koplja. Takva stvorenja doista ne postoje na zemlji — on mora doista da sanja.

Divlja, vrtložna tjelesa kružila su na sve manjoj udaljenosti. Sad je iskočilo jedno koplje i dodirnulo mu ruku. Oštra bol i osjećaj vruće krvi koja je tekla uvjeri ga o strašnoj zbilji njegova beznadnog položaja.

Još jedno koplje, pa zatim još jedno dodirnu ga. On zatvori oči i stisnu čvrsto zube — neće ni pisnuti.

On je francuski vojnik. Pokazat će ovim zvijerima kako umire oficir.

Tarzanu nije trebalo tumača da shvati one daleke pucnje. S još toplim poljupcima Jane Porter na usnama vijao se

nevjerojatnom brzinom kroz šumsko drveće ravno prema Mbonginu selu.

Njega nije zanimalo mjesto sukoba, jer je držao da će to doskora završiti. Onima koji su ubijeni on ne može pomoći, onima koji su pobjegli njegova pomoć neće biti potrebna.

Žurio se k onima koji nisu ni ubijeni niti su pobjegli. A on je znao da će ih naći uz veliki stup usred Mbongina sela.

Mnogo je puta Tarzan vidio kako se Mbongini crnci vraćaju u skupinama s pljačkanja na sjeveru, sa zarobljenicima, te su se uvijek dešavali isti prizori oko onog jezovitog stupa, ispod rasplamsalih mnogih vatara.

I znao je da ne čekaju dugo, prije nego postignu vražju svrhu sa zarobljenicima. Sumnjao je da će stići na vrijeme da učini više nego da se osveti.

Tarzan je s užitkom gledao prijašnje orgije, a samo bi se katkad umiješao da draži crnce. Ali su dosad žrtve bile ljudi njihove boje.

Noćas je drukčije — bijelci, ljudi Tarzanove rase — možda upravo sad trpe smrtne muke u onom jezovitom selu u džungli.

Žurio se. Noć je pala a on je putovao visoko po gornjoj terasi gdje je sjajni tropski mjesec osvjetljavao vrtoglavu stazu po blago zaljuljanim granama drveća.

Ubrzo ugleda odraz udaljena žara. Ležao je desno od njegove staze. To mora biti svjetlo od logorske vatre dvojice ljudi koju su ona dva čovjeka naložila prije nego što su bih napadnuti — Tarzan nije znao ništa o prisutnosti mornara.

Tarzan je bio toliko siguran u svoje poznavanje džungle da nije skrenuo sa pravca, nego je prošao onaj žar na razdaljenosti od pola milje. To je bila logorska vatra Francuza.

Još nekoliko minuta, pa se Tarzan vinuo u drveće iznad Mbongina sela. Ah, nije sasvim zakasnio! Ili, jeste? Nije znao. Prilika na stupu bila je vrlo mirna, a ipak su je crni ratnici tek boli.

Tarzan je znao njihove običaje. Smrtni udarac još nije bio zadan. Znao je reći skoro na minutu dokle je dopro ples.

Za jedan časak Mbongin će nož odsjeći jedno žrtvino uho — to će obilježiti početak svršetka, jer će uskoro poslije toga ostati samo gomila osakaćenog mesa koja se previja.

Još će biti u njoj života, ali će onda smrt biti jedina milost koju ona traži. Stup je bio četrdeset stopa od najbližega drveta. Tarzan je namotavao svoj konop. Zatim se iznad paklenskih povika demona u plesu podiže strašni zov majmuna-čovjeka.

Plesači se zaustaviše kao okamenjeni.

Konop je zazujao visoko nad glavama crnaca. Bio je posve nevidljiv među rasplamsalim logorskim vatrama.

D'Arnot je otvorio oči. Golem crnac, koji je stajao upravo pred njim, svrnuo je natraške kao da ga je posjekla nevidljiva ruka.

Bacajući se i vrišteći, njegovo se tijelo valjalo s boka na bok i brzo pomicalo prema sjenama ispod drveća.

Crnci su, izbečenih očiju od užasa, promatrali kao zatravljeni.

Kad se našlo pod drvećem, tijelo se diglo ravno u zrak, a kad je nestalo u lišću prestravljeni su crnci, vrišteći od užasa, navalili u divljem trku prema seoskim vratima.

D'Arnot je ostao sam.

On je hrabar čovjek, ali je osjetio da mu se diže kosa na šiji kad je začuo onaj neobični poklič.

Kad se crnčevo tijelo, previjajući se, podiglo, kao kakvom nezemaljskom snagom, u gusto lišće šume, D'Arnot je osjećao kako mu ledeni trnci prolaze kičmom, kao da se smrt podigla iz tamna groba i stavila hladni i vlažni prst na njegovu put.

Dok je D'Arnot promatrao mjesto gdje je tijelo nestalo među drvećem, začuo je odande šum kretanja.

Granje se razmaklo pod težinom čovječjeg tijela — začu se lom, pa se crnac ponovo raširio po zemlji — i ostao posve mirno ondje gdje je pao.

Odmah poslije njega stiglo je bijelo tijelo, ali je ostalo uspravno.

D'Arnot je vidio kako mladi div lijepih udova iskrsava iz sjena na svjetlo vatre i brzo mu prilazi.

Što to znači? Tko je? Neko novo biće, koje će ga mučiti i uništiti, bez sumnje.

D'Arnot je čekao. Očiju nije skidao s lica čovjeka koji se približavao. A one iskrene, jasne oči nisu ni poniknule pod njegovim čvrstim pogledom.

D'Arnot se osokolio, ali još uvijek bez mnogo nade, iako je osjećao da ono lice ne može prikrivati okrutno srce.

Bez riječi Tarzan-majmun presiječe vezove koji su vezali Francuza. Onako slab od trpljenja i gubitka.krvi, on bi bio pao da ga nisu uhvatile jake ruke.

Osjećao je da je podignut s tla. Osjećao je kao da leti a onda se onesvijestio.

kaznena ekspedicija

Kad je zbra obasjala mali logor Francuza u srcu džungle, otkrila se žalosna i bijedna skupina.

Čim se toliko razdanilo da se vidjela okolina, poručnik Charpentier razaslao je ljude u skupinama po tri u nekoliko pravaca da pronađu stazu. Za deset minuta pronašli su je, i ekspedicija je požurila na žal.

Napredovali su sporo, jer su nosili šestoricu mrtvih, budući da su još dvojica podlegla u noći, a nekolicini ranjenika trebalo je pomoći da se mogu polako micati.

Charpentier je odlučio da se vrati u logor po pojačanje i da onda pokuša pronaći urođenike i spasiti D'Arnota.

Kasno popodne iscrpljeni ljudi stigli su na čistinu kraj žala, ali za dvojicu taj je povratak značio tako veliku sreću, da su u trenu zaboravili sve trpljenje i bol što im je parala srce.

Kad je ova skupinica izronila iz džungle, prva osoba, koju su Porter i Cecil Clayton ugledali bila je Jane Porter. Stajala je uz vrata kolibe.

S povikom radosti i olakšanja potrčala je da ih pozdravi, zgrabivši svog oca i zaplakavši prvi puta otkako su ih bacili na ovu ružnu pustolovnu obalu.

Profesor Porter se borio muški da potisne svoja čuvstva, ali su mu napregnuti živci i životna snaga bili popustili, pa je napokon, sa svojim starim licem na djevojčinu ramenu za jecao tiho poput umorna djeteta.

Jane Porter odvela ga je prema kolibi a Francuzi su se vratili na žal, odakle im je dolazilo u susret nekoliko njihovih drugova.

Clayton, koji je želio da ostavi oca i kćerku nasamo, pridruži se mornarima i osta da razgovara s oficirima, dok se čamac nije vratio na krstaš gdje je poručnik Charpentier prijavio nesretni ishod svoje pustolovine.

Onda se Clayton polako vrati prema kolibi. Srce mu je bilo prepuno sreće. Žena koju je ljubio bila je sretna.

Pitao se kakvim se čudom spasila. Činilo se gotovo nevjerojatnim da je vidi živu.

Kako se približavao kolibi, vidio je da izlazi Jane Porter. Kad ga je ugledala, požurila se da ga dočeka.

— Jane! — povikao je.

— Recite mi kako ste pobjegli — tko vas je spasio.

— Nikad je prije nije zvao njenim prvim imenom. Prije četrdeset i osam sati Jane Porter bi se bila nježno zažarila od radosti, da je čula s Claytonovih usana svoje ime — sad se prestrašila.

— Gospodine Claytone — odgovorila je mirno i pružila mu ruku — najprije da vam se zahvalim za vitešku vjernost prema mom dragom ocu. On mi je rekao koliko ste bili plemeniti i požrtvovni. Da li ćemo vam to ikad moći uzvratiti?

Clayton je primijetio da mu ona nije vratila njegov familijarni pozdrav, ali se on za to nije nimalo uzrujao. Ona je toliko toga prošla. Ovo nije vrijeme da nameće svoju ljubav, brzo je shvatio.

— Meni je već naplaćeno — odgovori — čim sam vidio vas i profesora Portera spasene i ponovo zajedno. Mislim da ne bih mogao mnogo dulje podnositi uzvišenost mirne i šutljive boli vašeg oca. To je bilo moje najžalosnije životno iskustvo, gospođice Porter. A zatim je to bila i moja bol — najveća dosad. Ali njegova je bila toliko beznadna — bila je jadna. To me poučilo da nikakva ljubav, ni ona muškarčeva

prema ženi, ne može biti toliko duboka i strašna i požrtvovna kao što je ljubav oca prema kćeri.

Djevojka sagnu glavu. Htjela ga je nešto zapitati, ali se činilo gotovo svetogrdno pred ljubavlju ove dvojice i strašnom patnjom što su podnijeli dok se ona sretno smijala sjedeći uz ono šumsko stvorenje, jedući slasno voće i gledajući mu zaljubljenim očima u oči koje su joj jednako uzvraćale.

Ali ljubav je čudan gospodar, a ljudska priroda još čudnija, pa je ona ipak postavila pitanje, iako nije bila toliko kukavna da se pokuša opravdati pred svojom savjesti. Osjećala je da mrzi samu sebe, ali je ipak pitala.

— Gdje je onaj šumski čovjek koji vas je otišao spasiti? Zašto se nije vratio?

— Ne razumijem — odgovori Clayton. — Koga mislite?

— Onaj koji nas je sve spasio — koji je mene spasio od gorile.

— O — poviče Clayton, iznenađen. — On vas je spasio? Niste mi ispričali ništa o svojoj pustolovini. Pričajte mi sad.

— Ta onaj šumski čovjek — navaljivala je. — Niste li ga vidjeli? Kad smo čuli pucnje u džungli, vrlo slabe i daleke, on me je ostavio. Upravo smo bili stigli do čistine, te se on vratio u smjeru borbe. Znala sam da je pošao da vam pomogne.

Njen glas gotovo je molio — bila je napeta od potiskivanog čuvstva. Clayton je to morao opaziti, pa se nejasno pitao zašto se toliko uzbuđuje — zašto toliko uporno hoće saznati gdje je ono čudno stvorenje. Nije očekivao istinu, a i kako bi? A ipak ga je obuzimao osjećaj bojazni da mu prijeti nekakva žalost, a u srce mu se, a to nije znao, usadila prva klica ljubomore i sumnje u majmuna-čovjeka kojemu je dugovao život.

— Nismo ga vidjeli — odgovorio je mirno. Nije nam se pridružio. — A zatim, poslije kraće stanke: — Možda se on pridružio svom plemenu — ljudima koji su nas napali. — Nije

znao zašto je to rekao, jer on u to nije vjerovao. Ali ljubav je čudan gospodar.

Djevojka ga je na trenutak pogledala široko otvorenih očiju.

— Ne! — uskliknula je žestoko — previše žestoko, kako je on mislio. — To ne može biti. Oni su bili crnci — on je bijelac — i gospodin.

Clayton je bio zbunjen. Onaj ga je zelenooki vražić bockao.

— On je čudno, napola divlje stvorenje džungle, gospođice Porter. Ne znamo o njemu ništa. Ne govori i ne razumije ni jedan evropski jezik — a ukrasi i oružje je onakvo kakvo nose divljaci na Zapadnoj obali.

Clayton je govorio brzo.

— Nema drugih ljudskih bića osim divljaka na stotine milja, gospođice Porter. On mora da pripada plemenima koja su nas napala, ili kakvom drugom plemenu također divljem — on čak može biti i ljudožder.

Jane Porter problijedi.

— Ja u to ne vjerujem — napola je šapnula. — To nije istina. Vidjet ćete — rekla je obrativši se Claytonu — da će se vratiti i da će vam dokazati da nemate pravo. Vi ga ne poznajete onako kako ga ja poznajem. Kažem vam da je gospodin.

Clayton je bio velikodušan čovjek, ali ga je nešto u načinu kojim je djevojka zadihano branila šumskog čovjeka podbadalo na nerazumnu zavist, tako da je na trenutak zaboravio sve što duguje tom divljem bijelcu, te joj je odgovarao s napola podrugljivim smiješkom na usni.

— Možda imate pravo, gospođice Porter — rekao je — ali ja mislim da se nitko od nas ne treba zabrinjavati zbog našeg znanca koji jede strvinu. Sva je prilika da je on sulud otpadnik koji će nas zaboraviti brže, ali ne sigurnije nego što

ćemo mi njega zaboraviti. On je samo zvijer ove džungle, gospođice Porter.

Djevojka nije odgovorila, ali je osjećala kako joj se steže srce. Srdžba i mržnja na onoga koga ljubimo čelici nam srce, ali prezir i samilost ostavlja nas šutljive i posramljene.

Ona je znala da Clayton govori samo ono što misli, pa je prvi puta počela analizirati temelj na kojem počiva njezina nova ljubav te je podvrgla predmet te ljubavi kritičkom ispitivanju.

Polako se okrenula i pošla prema kolibi. Nastojala je zamisliti svoga šumskog boga uz nju u dvorani kakva prekooceanskog broda. Gledala je kako jede rukama, dere hranu poput grabežljive zvijeri i briše masne prste o stegna. Zadrhtala je.

Gledala je kako ga predstavlja prijateljima — nespretna, nepismena — divljaka. Djevojka se trgnula.

Sad je stigla u sobu, pa kad je sjela na rub postelje od paprati i trave i jednu ruku stavila na grudi koje su joj se dizale i spuštale, osjetila je ispod haljetka tvrde obrise medaljona tog čovjeka.

Izvadila ga je i držala na dlanu, te je na trenutak nagnula nada nj suzne oči. Onda ga je podigla do usana i pritisnuvši ga zakopala lice u meku paprat, jecajući.

— Zvijer? — promrmljala je. — Onda neka i ja postanem zvijer. Jer bio on čovjek ili zvijer, ja sam njegova.

Toga dana nije vidjela Claytona. Esmeralda joj je donijela večeru a ona je po njoj poručila ocu da trpi od posljedica svoje pustolovine.

Iduće jutro Clayton je otišao rano s ekspedicijom koja je pošla tražiti poručnika D'Arnota. Ovaj puta bilo je dvije stotine naoružanih ljudi, sa deset oficira i dva kirurga, i za zalihama za nedjelju dana.

Nosili su posteljinu i visaljke za ležaje, potonje za prijenos bolesnih i ranjenih.

To je bila odlučna i ljutita četa — kaznena ekspedicija, kao i ona koja je trebala spasiti D'Arnota. Dospjeli su do mjesta okršaja prijašnje ekspedicije odmah poslije podne, jer su se sad kretali poznatim tragom, pa nisu gubili vrijeme istražujući.

Odande trag slonova vodio je ravno u Mbongino selo. Bila su tek dva sata kad se čelo kolone zaustavilo na rubu te čistine. Poručnik Charpentier, koji je zapovijedao, odmah pošalje jedan dio svoje čete kroz džunglu na drugu stranu sela. Drugi odred poslao je do ulaza u selo, dok je on s ostatkom ostao na južnoj strani čistine.

Bilo je određeno da skupina koja je trebala da zauzme položaj na sjeveru, a koja će posljednja stići na svoje odredište, počne napadati, i njihova prva salva bude znak za juriš sa svih strana, tako da se selo pokuša zauzeti već u prvoj navali.

Pola sata ljudi su s poručnikom Charpentierom čučali u gustom lišću džungle čekajući znak. Njima su se to činili sati. Vidjeli su urođenike u polju, i kako ulaze i izlaze na seoska vrata.

Napokon je došao znak — oštri pucnji pušaka, pa je, kao da je to bio jedan čovjek, odgovarajuća salva odjeknula iz džungle na zapadu i jugu.

Urođenici u poljima spustiše svoj alat i udariše mahnito bježati prema ogradi. Francuske kugle su ih kosile, a mornari skakali su preko njihovih oborenih tjelesa ravno prema seoskim vratima.

Taj napad bio je tako iznenadan i neočekivan da su bijelci stigli do vrata prije nego što su ih prestrašeni urođenici mogli spriječiti, pa se idući trenutak seoska ulica ispunila oružanim ljudima koji su se borili prsi o prsi u nerazmrsivoj zbrci.

Nekoliko časaka crnci se nisu micali s ulaza u ulicu, ali su revolveri, puške i bodeži Francuza rušili urođeničke koplja-

nike i obarali crne strijelce prije nego što su uspjeli odapeti svoje strijele.

Ubrzo se bitka pretvori u divlju gužvu, a onda u gadan pokolj, jer su francuski mornari ugledali komade D'Arnotove uniforme na nekim crnim ratnicima koji su im se odupirali.

Poštedjeli su djecu i one žene koje nisu bili prisiljeni da ubiju u samoobrani, ali kad su se napokon zaustavili, zadihani, krvavi i znojni, učinili su to zato što nije bilo ni jednog živog ratnika cijeloga divljeg Mbongina sela koji bi im se mogao oduprijeti.

Pažljivo su pretražili svaku kolibu i zakutak sela, ali nisu pronašli nikakav trag D'Arnota. Ispitivali su zarobljenike znakovima. Napokon je jedan mornar, koji je služio u Francuskom Kongu, uvidio da ga oni mogu razumjeti ako govori onaj iskrivljeni jezik kojim se služe bijelci u općenju s nižim plemenima obale, ali čak ni tada nisu mogli saznati ništa određeno o D'Arnotovoj sudbini.

Samo uzbuđene kretnje i izrazi straha bili su im odgovor na upite o D'Arnotu. Napokon su se uvjerili da su to samo svjedočanstva krivnje ovih demona koji su prije dvije noći ubili i pojeli njihova druga.

Konačno ih ostavi sva nada, pa se pripremiše da tu noć logoruju u granicama sela. Zarobljenike su stjerali u tri kolibe i postavili jake straže. Straže su također postavili kod zatvorenih seoskih vrata. Napokon je na selo pala tišina sna, osim što su urođenice jaukale za svojim mrtvima.

Sutradan ujutro pođoše natrag. Isprva su mislili da zapale selo, ali su od toga odustali, pa su zarobljenike ostavili ondje da plaču i jecaju, ali s krovovima nad glavom i ogradom da se spase od divljih zvijeri.

Polako je ekspedicija natrapala na svoj trag od prijašnjeg dana. Deset natovarenih visaljki usporavalo im je hod. U osam ležali su oni jače ranjeni, dok su se dvije njihale pod težinom mrtvih.

Clayton i poručnik Charpentier išli su na začelju kolone. Englez je šutio iz poštovanja prema Charpentierovoj boli, jer su D'Arnot i Charpentier bili nerazdruživi prijatelji od djetinjstva.

Clayton mora da je razumio da je Francuzova bol to oštrija što je D'Arnotova žrtva bila uzaludna, jer je Jane Porter bila spasena prije nego što je D'Arnot pao u ruke divljacima, pa i zato što je služba u kojoj je izgubio život bila izvan njegove dužnosti, a osim toga za strance i tuđince. Ali kad je on o tom progovorio poručniku Charpentieru, ovaj je samo stresao glavom.

— Ne, monsieur — odgovorio je — D'Arnot bi bio izabrao takvu smrt. Mene samo boli što ja nisam mogao za nj, ili barem s njim umrijeti. Želio bih da ste ga bolje poznavali, monsieur. On je doista bio pravi oficir — a to je naslov koji se pridaje mnogima, ali koji tako malo njih zaslužuje. On nije umro uzalud, jer će njegova smrt za mladu Amerikanku potaći nas, njegove drugove, da se još hrabrije suočimo s našim svršetkom, ma kakav on bio.

Clayton nije odgovorio, nego se u njemu podiglo novo poštovanje za Francuze, koje čak ni poslije nije jenjalo.

Bilo je već posve kasno kad su stigli do kolibe uz žal. Jedan jedini pucanj prije nego što su izronili iz džungle najavio je onima u logoru i onima na brodu da je ekspedicija zakasnila, jer su se unaprijed dogovorili da će kad se približe na milju — dvije logoru, jedan hitac značiti neuspjeh, tri uspjeh, dok bi dva značila da nisu pronašli trag ni D'Arnotu ni njegovim crnim zarobljivačima.

I tako je skupina ozbiljna dočekivala njihov dolazak, te se malo govorilo dok su mrtve i ranjene nježno polagali u čamce i tiho veslali prema krstašu.

Clayton, koji je bio iscrpljen od pet dana napornog hoda džunglom i dviju bitaka s crncima, krenu prema kolibi da

potraži zalogaj hrane i zatim razmjernu udobnost svog kreveta od trave, poslije dviju noći provedenih u džungli.

Uz vrata kolibe stajala je Jane Porter.

— A jadni poručnik? — povikala je. — Zar mu niste pronašli trag?

— Zakasnili smo, gđice Porter — odgovorio je žalosno.

— Ispripovjedite mi. Što se dogodilo? — pitala je.

— Ne mogu, gospođice Porter, to je previše strašno.

— Valjda ne mislite da su ga mučili? — šapnula je.

— Ne znamo što su s njim činili *prije nego* što su ga ubili — odgovorio je lica razvučena od umora i žalosti koju je osjećao za jadnim D'Arnotom — i naglasio je riječi »prije nego«.

— *Prije nego* što su ga ubili! Što time mislite? Ta valjda oni nisu...? Ta valjda oni nisu...?

Mislila je na ono što je Clayton bio rekao o jamačnom odnosu šumskog čovjeka prema tom plemenu, ali nije mogla, oblikovati tu strašnu riječ.

— Da, gđice Porter, oni jesu — ljudožderi — odgovorio je gotovo gorko, jer je i on odjednom pomislio na šumskog čovjeka, a ona čudna, nerazumljiva zavist koju je osjećao prije dva dana ponovo je njim ovladala.

Zatim, iznenadnom okrutnošću koja ne pristaje Claytonu koliko uljudnost ne pristaje majmunu, on izusti:

— Kad vas je vaš Šumski bog ostavio, sigurno se žurio na gozbu.

Požalio je prije nego što su riječi izišle, iako nije znao koliko su one okrutno ranile djevojku. Samo je žalio što je toliko nezahvalan onomu koji je spasio živote svakom članu njegove skupine, a nije nikad ni jednomu naudio.

Djevojka podiže visoko glavu.

— Postoji samo jedan jedini odgovor na vašu tvrdnju, gospodine Claytone — odgovorila je ledeno — i ja samo žalim što nisam muškarac da bih vam mogla odgovoriti. — Okrenu se brzo i uđe u kolibu.

Clayton je bio Englez, pa mu je djevojka posve nestala s očiju prije nego što je on dokučio što bi mu odgovorio muškarac.

— Časne mi riječi — rekao je pokajnički—ona me nazvala lašcem. A ja mislim da lijepo zaslužujem — dodao je zamišljeno. — Clayton, moje momče, znam da si umoran i rastrojen, ali to nije razlog da od sebe praviš magarca. Bolje bi bilo da odeš spavati.

Ali prije nego što je pošao, pozvao je blago Jane Porter na drugoj strani zida od jedrenine, jer se želio ispričati, ali se isto tako mogao obratiti i sfingi. Zatim je nešto napisao na komad papira i gurnuo ispod zida.

Jane Porter je vidjela tu malu bilješku, ali nije htjela o njoj ništa znati, jer se vrlo ljutila i bila je uvrijeđena i izmučena, ali — bila je žena, pa je napokon podigla i pročitala.

DRAGA GOSPOĐICE PORTER! — Nisam imao razloga da ono natucam. Jedina mi je isprika da su mi vjerojatno živci rastrojeni — što uopće nije isprika.

Molim, pokušajte misliti da ono nisam izgovorio. Meni je vrlo žao. Najmanje bih htio uvrijediti *vas,* između svih drugih na svijetu.

Recite, da mi opraštate.

WILLIAM CECIL CLAYTON

»On je tako mislio, ili ne bi rekao«, razmišljala je djevojka, »ali to ne može biti istina, o, ja znam da nije istina!«

Jedna ju je rečenica u pismu uplašila: »Najmanje bih htio uvrijediti *vas,* između svih drugih na svijetu.«

Prije nedjelju dana ova bi je rečenica bila oduševila, sad ju je ražalostila.

Željela je da nikad nije srela Claytona. Bilo joj je žao što je ikad vidjela šumskog boga — ne, veselila se. I bila je i ona druga bilješka, koju je sutradan poslije povratka iz džungle našla u travi pred kolibom, ljubavno pismo koje je potpisao Tarzan-majmun.

Tko može biti taj novi prosac? — Ako je on još jedan od divljih stanovnika ove strašne šume, što li on neće učiniti da je dobije?

— Esmeraldo! Probudi se — povikala je. — Toliko me ljutiš što tako mirno spavaš, a znaš savršeno dobro da je svijet pun žalosti.

— Gaberelle! — vrisnu Esmeralda sjednuvši. — Ta što je sad? Hiponocerus? Gdje je, gospođice Jane?

— Besmislica, Esmeraldo, nema ničega. Spavaj dalje. Zla si kad spavaš, ali si beskrajno gora kad si budna.

— Da, moja draga, ali što je s vama? Kao da ste večeras nezadovoljni.

— O, Esmeraldo, večeras mi je upravo gadno — odgovori djevojka. — Ne obaziri se na mene — baš si zlatna.

— Da, milo. Sad lijepo spavajte. Živci su vam uzrujani Nije ni čudo od tolikih ripotamusa i ljudopožderuha o kojima je pričao gospodin Philander — zaboga, nije ni čudo što nas sve progone živci.

Jane Porter prijeđe sobicu smijući se, pa, poljubivši vjerni stari crni obraz, zaželi Esmeraldi laku noć.

ljudska braća

Kad se D'Arnot osvijestio, opazio je da leži na postelji od meke paprati i trave ispod skloništa od granja u obliku slova »A«.

Pri njegovim nogama otvaralo se sklonište na zelenu tratinu, a malo podalje dizao se gusti zid od džungle.

Bio je vrlo slab i bolestan i izmučen, a kad mu se svijest u potpunosti vratila osjeti strašnu muku od mnogih okrutnih rana, i tupu bol u svakoj kosti i mišiću u tijelu, zbog onih gadnih batina što ih je dobio.

Čak ga je i glava, kad ju je okretao, tako strašno boljela da je radije ležao mirno, dugo zatvorenih očiju.

Nastojao je pokupiti pojedinosti o svojoj pustolovini prije nego što je izgubio svijest, da vidi bi li sebi tako mogao protumačiti svoje sadašnje boravište — pitao se je li među prijateljima ih neprijateljima.

Napokon se sjetio cijelog onog gadnog prizora na stupu, i napokon se prisjetio i one bijele čudne pojave u čijim je rukama pao u nesvijest.

D'Arnot se pitao kakva ga sudbina sad čeka. Nije ni vidio ni čuo bilo kakve znakove života oko sebe.

Neprestani šum džungle — šuštanje milijuna lišća — zujanje kukaca — glasovi ptica i majmuna kao da su se smiješali u umorno, predenje, kao da leži posebno, udaljen od ovog mnogostrukog života kojega zvukovi k njemu dolaze samo kao zamršena jeka.

Napokon mirno zadrijema, pa se nije probudio do poslije podne.

Ponovo je osjetio čudno, krajnje zaprepaštenje kao i kad se prvi puta probudio, ali se ubrzo prisjetio nedavne prošlosti. Pogledavši kroz otvor uz svoje noge, ugledao je pojavu čovjeka kako se šćućurila na bedrima.

Široka, mišićava leđa bila su okrenuta prema njemu, ali je D'Arnot vidio da su to leđa, iako su bila opaljena suncem, bijela čovjeka.

Francuz ga je pozvao slabim glasom. Čovjek se okrenu, podiže se i priđe skloništu. Lice mu je bilo vrlo lijepo — najljepše kako je mislio D'Arnot, koje je ikad vidio.

Sagnuvši se, upuzi u sklonište uz ranjenog oficira i stavi mu hladnu ruku na čelo.

D'Arnot mu progovori francuski, ali čovjek samo strese glavom — žalosno, kako se pričinilo Francuzu.

Zatim D'Arnot pokuša engleski, ali je čovjek i dalje tresao glavom. Talijanski, španjolski i njemački doveli su do istog obeshrabrenja.

D'Arnot je znao nekoliko riječi norveškog, ruskog, grčkog, a također je natucao i jezik jednog od crnačkih plemena Zapadne obale — ali čovjek je sve zanijekao.

Pošto je pregledao D'Arnotove rane, čovjek je izišao iz skloništa i nestao. Za pola sata vratio se s plodovima i nekom šupljom biljkom sličnoj bundevi, punom vode.

D'Arnot je malko popio i pojeo. Čudio se što nema groznice. Ponovo je nastojao razgovarati sa svojim čudnim bolničarom, ali je pokušaj bio beskoristan.

Odjednom se čovjek požuri iz skloništa da se nekoliko trenutaka kasnije vrati s komadima kore i — čudo nad čudesima — olovkom.

I šćućurivši se uz D'Arnota, pisao je časak na glatkoj unutrašnjoj površini kore. Zatim je to predao Francuzu.

D'Arnot se začudio kad je vidio, u jasnim, štampanim slovima englesku poruku:

Ja sam Tarzan-majmun. Tko ste vi? Možete li čitati ovaj jezik?

D'Arnot zgrabi olovku — zatim se zaustavi. Taj čudni čovjek piše engleski — očito je Englez.

— Da — odgovori D'Arnot — čitam engleski. I govorim. Sad možemo razgovarati. Najprije da vam se zahvalim za sve Što ste za mene učinili.

Čovjek je samo stresao glavom i pokazao na olovku i koru

— *Mon Dieu!* — povika D'Arnot. — Ako ste Englez, zašto onda ne govorite engleski?

I zatim mu sinu — čovjek je nijem, možda i gluhonijem.

— Ja sam Paul d'Arnot, poručnik u francuskoj mornarici Zahvaljujem vam se za ono što ste za mene učinili. Spasili ste mi život, pa je sve što imam vaše. Mogu li vas pitati kako to da pišete engleski, a ne govorite ga?

Tarzanov odgovor ispuni D'Arnota još većim čuđenjem;

— Ja samo govorim jezik svog plemena — velikih majmuna koji su bili Kerčakovi. I nešto od jezika Tantora, slona, i Nume, lava, i drugih bića džungle. Nisam nikad razgovarao s ljudskim bićima, osim jednom sa Janom Porter, znakovima. Ovo prvi puta razgovaram s još jednim od svoje vrste, pisanim riječima.

D'Arnot se snebivao od čuda. Činilo se nevjerojatno da na zemlji živi potpuno odrastao čovjek koji nije nikad progovorio sa svojim bližnjima, a još nevjerojatnije da takav čovjek zna čitati i pisati.

Pogledao je ponovo Tarzanovu poruku »osim jednom, sa Janom Porter«. To je bila američka djevojka koju je u džungli odnio gorila.

D'Arnotu poče svitati — to je, dakle, bio onaj »gorila« Zgrabi olovku i napisa:

— Gdje je Jane Porter?

A Tarzan odgovori:

— Sa svojim ljudima u kolibi Tarzana-majmuna.

— Ona nije mrtva? Gdje je bila? Što joj se dogodilo?

— Nije mrtva. Uzeo ju je Terkoz za svoju ženu. Ali ju je Tarzan-majmun oteo od Terkoza i njega ubio prije nego što joj je mogao nauditi. Nitko u cijeloj džungli ne može se suprotstaviti Tarzanu-majmunu u borbi, i ostati živ. Ja sam Tarzan-majmun veliki borac.

D'Arnot je napisao.

— Radujem se što je spasena. Teško mi je pisati. Malko ću otpočinuti.

Zatim Tarzan:

— Da, odmarajte se. Kad vam bude dobro, odvest ću *vas* k vašim ljudima.

Mnogo je dana D'Arnot ležao na postelji od paprati. Drugi dan je dobio groznicu, pa je D'Arnot mislio da je to zaraza i da će umrijeti.

Pade mu na pamet jedna misao. Čudio se zašto na to nije prije pomislio.

Pozvao je Tarzana i znakovima mu saopćio da bi želio pisati, a kad je Tarzan donio koru i olovku D'Arnot je napisao

— Možete li poći k mojim ljudima i dovesti ih ovamo? Ja ću napisati poruku koju im možete odnijeti a oni će vas slijediti.

Tarzan strese glavu pa uzevši koru napiše:

— Ja sam na to mislio — prvi dan. Ali se nisam usudio Veliki majmuni često dolaze na ovo mjesto, pa da vas ovdje nađu ranjena i Sama ubili bi vas.

D'Arnot se okrenu na bok i zatvori oči. Nije želio umrijeti. Ali je osjećao da umire, jer se groznica sve više pojačavala. Te noći je izgubio svijest.

Tri dana bio je u deliriju a Tarzan je sjedio kraj njega i kupao mu glavu i ruke i prao mu rane.

Četvrti dan groznica presta iznenada kao što je i došla, ali je D'Arnot ostao sjena onoga što je prije bio. Bio je vrlo slab. Tarzan ga je morao dizati da može piti iz tikve.

Groznica nije bila posljedica zaraze, kao što je D'Arnot mislio, nego jedna od onih groznica što obično napadaju bijelce u afričkim džunglama, pa ih ili ubijaju ili ih ostavljaju iznenada kao što je ostavila i D'Arnota.

Dva dana kasnije teturao je D'Arnot po amfiteatru a Tarzan ga je podupirao svojom jakom rukom da ne padne.

Sjedili su ispod sjene velika drveta a Tarzan je pronašao glatku koru da mogu razgovarati.

D'Arnot je pisao prvi:

— Što mogu učiniti da vam platim za sve što ste mi vi učinili?

A Tarzan odgovori:

— Naučite me jezik ljudi.

I tako je D'Arnot odmah počeo pokazujući poznate predmete i ponavljajući njihova imena francuski, jer je mislio da će mu biti lakše tog čovjeka naučiti svoj jezik, jer ga je on najbolje razumio.

To, dakako, Tarzanu nije značilo ništa, jer on nije znao razlikovati jedan jezik od drugoga, pa kad je pokazao riječ »čovjek« koju je napisao na komadu kore, on je naučio od D'Arnota da se izgovara *homme,* a jednako ga je naučio da izgovara »majmun«, kao *singe,* a »drvo« kao *arbre.*

Bio je vrlo marljiv student, pa je za još dva dana savladao toliko francuski da je mogao izgovarati male rečenice kao što su »Ono je drvo«, »Ovo je trava«, »Gladan sam«, i slično, ali je D'Arnot uvidio da ga je teško učiti francusku konstrukciju na engleskom temelju.

Francuz mu je napisao male lekcije na engleskom a Tarzan ih je morao ponavljati francuski, ali budući da je doslovan prijevod obično bio loš francuski Tarzan se često zbunjivao.

D'Arnot je sad shvatio da je počinio pogrešku, ali se činilo prekasno da se vraća i počne iznova i Tarzana prisili da zaboravi što je naučio, osobito zato što su se približavali tački gdje će moći razgovarati.

Treći dan otkako je prošla groznica Tarzan je napisao pitanje D'Arnotu osjeća li se toliko jakim da bi ga on mogao odnijeti do kolibe. Tarzan je želio ići toliko koliko i D'Arnot, jer je želio da ponovo vidi Jane Porter.

Bilo mu je upravo zato teško sve te dane ostati s Francuzom, a što je to činio tako nesebično govori o plemenitosti njegova karaktera jače nego činjenica da je spasio francuskog oficira iz Mbonginih pandža.

D'Arnot, koji je i previše želio da krene na taj put, napisa:

— Ali vi mene ne možete nositi tako daleko kroz tu isprepletenu šumu.

Tarzan se nasmija.

— *Mais oui* — rekao je, pa se i D'Arnot nasmijao glasno kad je čuo taj izraz, kojim se on služio tako često, kako glatko klizi s Tarzanova jezika.

I tako su pošli na put, pa se D'Arnot divio, kao što su se i Clayton i Jane Porter, divnoj snazi i spretnosti majmuna--čovjeka.

Usred popodneva stigli su do čistine, a kad su se spustili na zemlju s granja posljednjeg drveta srce mu je živo zakucalo očekujući da će uskoro ponovo vidjeti Jane Porter.

Nitko se nije vidio izvan kolibe, pa se D'Arnot zbunio kad je opazio da niti krstaš niti *Arrow* nije usidren u drazi.

Ozračje samoće prožimalo je to mjesto, koje je odjednom obuzelo i oba ova čovjeka dok su hodali prema kolibi.

Nijedan nije govorio, a ipak su obojica znala prije nego li su otvorili zatvorena vrata što će naći unutra.

Tarzan je podigao zasun i gurnuo velika vrata na drvenim stožerima unutra. Bilo je kao što su se bojali. Koliba je bila napuštena.

Okrenuli su se i pogledali jedan drugoga. D'Arnot je znao da su ga njegovi ljudi smatrali mrtvim, ali je Tarzan mislio samo na ženu koja ga je ljubila pravom ljubavlju, a sad je, dok je on služio jednom od njezinih ljudi, pobjegla.

Velika gorčina podiže mu se u srcu. Otići će daleko u džunglu i pridružiti se svom plemenu. Nikad više neće vidjeti nikoga od svoje vrste. I nije mogao podnijeti misao da se vrati kolibi. Ostavit će je zauvijek sa svim onim nadama koje je ondje gojio da će pronaći svoju rasu i postati u njoj čovjek.

A Francuz? D'Arnot? Što s njime? Neka se snalazi kao što se i Tarzan. Tarzan ga više ne želi vidjeti. On želi otići od svega što ga podsjeća na Janu Porter.

Dok je Tarzan stajao na pragu razmišljajući, D'Arnot je ušao u kolibu. Vidio je da su ostavili mnoge korisne predmete, Prepoznao je brojne predmete s krstaša — logorsku peć, neke kuhinjske potrepštine, puške i mnogo municije, konzerviranu hranu, pokrivače, dvije stolice i visaljku — i nekoliko knjiga i časopisa, većinom američkih.

»Mora da će se vratiti«, mislio je D'Arnot.

Pošao je stolu koji je sagradio John Clayton prije tolike godina, da mu služi za pisanje, pa je na njemu vidio dva pisma upućena Tarzanu-majmunu.

Jedno je bilo u jakom muškom rukopisu i nezapečaćeno Drugo je pisala ženska ruka i bilo je zapečaćeno.

— Evo za vas dva pisma, Tarzane-majmune — povikao je D'Arnot, okrenuvši se vratima, ali Tarzana nije ondje bilo.

D'Arnot je pošao vratima i pogledao napolje. Tarzana nije bilo nigdje. Povikao je, ali nije bilo odgovora.

— *Mon Dieu!* — uskliknuo je D'Arnot. — On me ostavio, Ja to osjećam. Otišao je u džunglu i ostavio me ovdje sama.

I onda se sjetio izraza na Tarzanovu licu kad su otkrili da je koliba prazna — izraz kakav lovac vidi u očima ranjene košute koju je obijesno oborio.

Tog čovjeka zadesio je strašan udarac — D'Arnot je sad to shvaćao — ali zašto? To nije mogao shvatiti.

Francuz se ogleda oko sebe. Samoća i užasno ovo mjesto poče ga uzrujavati — živci su mu već bili oslabili od trpljenja i bolesti što ju je prebolio.

Da tu ostane sam uz užasnu džunglu — da nikad ne čuje ljudskog glasa ili vidi ljudsko lice — da se neprestano boji divljih zvijeri i još divljijih ljudi — da bude plijen samoće i beznađa. To je užasno.

A daleko na istoku Tarzan-majmun je brzao srednjom terasom natrag u svoje pleme. Nikad nije putovao takvom nesmiljenom brzinom. Osjećao je da bježi dalje od samoga sebe — da vijući se šumom poput prestrašene vjeverice bježi od svojih misli. Ali ma koliko brzo išao nalazio ih je uvijek u sebi.

Prošao je iznad vijugavog tijela Sabore, lavice, koja je išla u suprotnom pravcu. Prema kolibi, mislio je Tarzan.

Što može D'Arnot protiv Sabore — ili ako Bolgani, gorila, naiđe na nj — ili Numa, lav, ili okrutni Sita?

Tarzan se zaustavi u svom bijegu.

— Što si ti, Tarzane? — upitao je sam sebe glasno. — Majmun ili čovjek? Ako si majmun, učinit ćeš kao što čine majmuni — ostavit ćeš druga da umre u džungli, ako ti se hoće kamo drugamo. Ako si čovjek, vratit ćeš se da zaštitiš svog druga. Nećeš otrčati od svojih ljudi zato što te je jedan od njih napustio.

D'Arnot zatvori vrata kolibe. Bio je vrlo uzrujan. Čak se i hrabri ljudi, a D'Arnot je bio hrabar čovjek, katkad plaše samoće.

Nabio je jednu pušku i stavio je do sebe. Zatim je pošao stolu i uzeo nezapečaćeno pismo naslovljeno na Tarzana.

Možda sadrži vijest da su njegovi ljudi samo privremeno otišli sa žala. Osjećao je da neće time kršiti etiku — ako pročita pismo — pa ga je izvadio iz omotnice i pročitao:

TARZANU-MAJMUNU — Zahvaljujemo vam se za vašu kolibu i žao nam je što nam niste pružili radost da vas vidimo i lično vam se zahvalimo.

Nismo ništa upropastili, nego smo vam ostavili mnogo stvari tako da vam tu u vašem samotnom domu bude udobnije i sigurnije.

Ako poznajete onog čudnog bijelca koji nam je toliko puta spasio život i donosio nam hrane, i ako znate s njim razgovarati, zahvalite mu se na njegovoj dobroti.

Putujemo za jedan sat, da se nikad ne vratimo. Ali bismo željeli da vi i onaj drugi prijatelj iz džungle znate da ćemo vam biti uvijek zahvalni za ono što ste učinili nama strancima na svojoj obali i da bismo učinili neizmjerno više da vas nagradimo obojicu da ste nam dali priliku. — S poštovanjem,

WILLIAM CECIL CLAYTON.

— »Da se nikad ne vratimo« — » promucao je D'Arnot i bacio se ničice na postelju.

Sat kasnije se prenu i posluša. Netko je pokušavao ući na vrata. D'Arnot poseže za nabijenom puškom i prisloni je k ramenu. Smračivalo se, ali je u kolibi već bilo potpuno tamno.

Čovjek je ipak vidio kako se zasun miče sa svog mjesta.

Osjećao je kako mu se kosa diže na glavi.

Vrata su se tiho otvarala. Kroz odškrinuta vrata vidjelo se da netko stoji napolju.

D'Arnot je podigao modru cijev u pravcu odškrinutih vrata — a zatim povukao otponac.

izgubljeno blago

Kad se ekspedicija vratila poslije bezuspješnog nastojanja da pomogne D'Arnotu, kapetan Dufranne želio je da otplovi što prije, a s tim su se složili svi osim Jane Porter.

— Ne — rekla je odlučno — ja ne idem, niti biste smjeli vi, jer će jednoga dana iz ove džungle izići dva prijatelja koji očekuju da ćemo ih čekati. Vaš oficir, kapetane Dufranne, jedan je od njih, a onaj šumski čovjek, koji je spasio život svima članovima skupine mog oca, jest drugi. On me je prije dva dana ostavio na rubu džungle hitajući u pomoć mojem ocu i gospodinu Claytonu, kao što je mislio, a ostao je da spasi poručnika d'Arnota. U to možete biti sigurni. Da je zakasnio da pomogne poručniku, on bi se sad već bio vratio — činjenica što se nije vratio dovoljan mi je dokaz da kasni zato što je poručnik d'Arnot ranjen, ili je morao slijediti zarobljivače dalje nego što je selo koje su vaši mornari napali.

— Ali uniforma i druga oprema jadnog d'Arnota pronađena je u onom selu gospođice Porter — dokazivao je kapetan — i urođenici su pokazivali veliko uzbuđenje kad su ih pitali za bijelčevu sudbinu.

— Da, kapetane, ali nisu priznali da je mrtav, a što se tiče njegove odjeće i opreme, koju su oni posjedovali — civiliziraniji narodi nego što su ti jadni divlji crnci svlače sa zarobljenika svaki vrijedni predmet namjeravaju li ih ubiti ili ne. Čak i vojnici mojeg dragog Juga pljačkali su ne samo žive

nego i mrtve. Ovo je jaka okolnost, priznajem, ali nije sigurni dokaz.

— Divljaci su po svoj prilici uhvatili i samog vašeg šumskog čovjeka, ili su ga ubili napomenuo je kapetan Dufranne.

Djevojka se nasmije.

— Vi ga ne poznajete — odgovorila je, a od malko uzbuđenog ponosa živci su joj zaigrali na pomisao da ona govori o svom najdražem.

— Priznajem da bi ga imalo smisla čekati, tog vašeg nadčovjeka — nasmija se kapetan. — Svakako bih ga želio vidjeti.

— Onda ga pričekajte, moj dragi kapetane — nagovarala ga je djevojka — jer to namjeravam i ja učiniti.

Francuz bi se vrlo začudio da je znao protumačiti pravo značenje djevojčinih riječi.

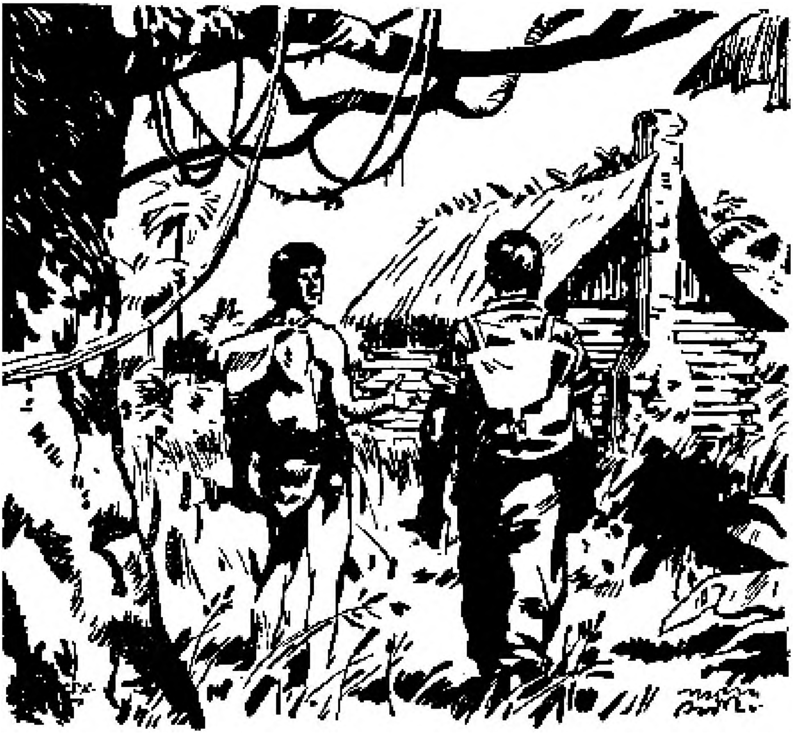
Dok su govorili, hodali su od žala prema kolibi, pa su se odmah pridružili skupini koja je sjedila na logorskim stolicama u hladu velika drveta nedaleko kolibe.

Profesor Porter bio je ondje, kao i Philander i Clayton, s poručnikom Charpentierom i dvojicom njegovih drugova oficira, dok se Esmeralda vrzla u pozadini usuđujući se od vremena do vremena dati kakvo mišljnje ili opasku, s onom slobodom stare obiteljske sluškinje kojoj se mnogo gleda kroz prste.

Oficiri se podigoše i pozdraviše kad se približio njihov starješina, a Clayton prepusti logorsku stolicu Jani Porter.

— Upravo smo raspravljali o sudbini jadnog Paula — napomenuo je kapetan Dufranne. — Gospođica Porter tvrdi da nemamo sigurna dokaza da je mrtav — a zaista ga i nemamo. A u drugu ruku ona drži da neprekidno izbivanje vašeg svemoćnog prijatelja iz džungle znači da je D'Arnotu još uvijek potrebna njegova pomoć, ili zato što je ranjen, ili što je još uvijek zarobljenik u udaljenijem urođeničkom selu.

— Napomenulo se usudio se reći poručnik Charpentier — da je taj divlji čovjek možda član plemena crnaca koji su napali našu skupinu — da se on žurio da pomogne *njima* — svojem narodu.

Tarzan i D'Arnot vratili su se u kolibu, ali tamo nisu nikoga našli...

Jane Porter brzo pogleda Claytona.

— To se čini mnogo vjerojatnije — reče profesor Porter.

— Ja se s vama ne slažem — protestirao je Philander. — Imao je dovoljno prilike da nam naudi ili da dovede svoj narod protiv nas. A on je, za našeg dugog stanovanja ovdje, bio neprestano dosljedan u svojoj ulozi zaštitnika i opskrbljivača.

— To je istina — upadne Clayton. — A ipak ne smijemo smetnuti s uma činjenicu da su osim njega jedina ljudska bića na stotine milja divlji ljudožderi. On je bio oboružan upravo kao i oni, što pokazuje da je s njima održavao nekakve odnose, a činjenica da je on samo jedan protiv možda tisuća govori da su ti odnosi mogli biti jedva drukčiji nego prijateljski.

— Onda se čini nevjerojatnim da on s njima nije povezan — zaključio je kapetan — možda član njihova plemena.

— Ili — dodao je jedan od oficira — da je inače živio dovoljno dugo među divljim stanovnicima džungle, životinjskim i ljudskim, da se uvježbao u vještini života u šumi ili u upotrebi afričkog oružja.

— Vi ga prosuđujete po svojim mjerilima, gospodo — rekla je Jane Porter. — Obični bijelac kao bilo koji od vas — oprostite mi, nisam mislila baš to — nego, bijelac iznad obične fizičke snage i inteligencije ne bi nikad, priznajem, mogao proživjeti godinu dana sam i gol u ovoj tropskoj džungli. Ali ovaj čovjek ne samo da nadmašuje prosječnog bijelca po snazi i spretnosti nego isto toliko natkriljuje i naše uvježbane atlete i »jake ljude« kao što oni nadmašuju djetešce od jednog dana. A njegova smionost i žestina u borbi jednaka je onoj divlje zvijeri.

— On je svakako dobio vjerna zagovornika, gospođice Porter — rekao je kapetan Dufranne smijući se. — Ja sam siguran da ovdje nema nijednog od nas koji ne bi rado stotinu puta pogledao smrti u oči u njezinim najstrašnijim oblicima da bi zaslužio pohvale nekoga i napola tako vjernoga — ili tako lijepoga.

— Vi se ne biste čudili što ga ja branim — rekla je djevojka — da ste ga vidjeli kao što sam ga ja vidjela kako se borio za mene s onom golemom dlakavom zvijeri. Da ste ga vidjeli kako je napadao na onu grdosiju kao što bik napada medvjeda — bez ikakva straha ili oklijevanja — bili biste mislili da je više nego čovjek. Da ste vidjeli kako se oni jaki

mišići napinju pod smeđom kožom — da ste vidjeli kako odbijaju one strašne koljače — smatrali biste ga nepobjedivim. I da ste vidjeli kako je viteški postupao sa čudnom stranom djevojkom iz strane rase, vjerovali biste mu potpuno kao što mu ja vjerujem.

— Vi ste dobili svoju parnicu, moj lijepi branioče — poviče kapetan. — Ovaj sud oslobađa otpuženoga krivice, i krstaš će čekati još nekoliko dana da on može doći i da dobije priliku da se zahvali božanskoj Portiji.[8]

— Zaboga, miloga — poviče Esmeralda. — Ta valjda *meni* nećete reći da ćete ostati upravo ovdje u ovoj zemlji grabežljivih zvijeri, a imate priliku da pobjegnete na onom krstašu? Ta ne govorite mi to.

— No, Esmeraldol Morala bi se stidjeti — poviče Jane Porter. —Je li to način da pokažeš svoju zahvalnost čovjeku koji ti je dvaput spasio život?

— Ali, gospođice Jane, to je kako vi kažete. Ali onaj šumski gospodar nije nas spasio da ovdje ostanemo. On nas je spasio da možemo lijepo *otići* odavde. Držim da će se prilično ljutiti kad vidi da smo toliko glupi pa ostajemo ovdje pošto nam je on dao priliku da odemo. Ja sam se nadala da neću morati spavati još jednu noć u ovom geološkom vrtu i slušati sve one samotne šumove koji poslije mraka dopiru iz one džungle.

— Ja vas nimalo ne grdim, Esmeraldo — napomenu Clayton — i sigurno ste dobro pogodili kad ste ono nazvali »samotnim« šumovima. Ja nisam za njih nikako mogao pronaći pravu riječ, ali to oni i jesu, samotni šumovi.

— Za vas i Esmeraldu bilo bi bolje da idete živjeti na krstaš — preporuči im Jane Porter s lijepom porugom. — Što biste mislili da ste *morali* cijeli svoj život provesti u toj džungli kao što je morao naš šumski čovjek?

---

[5] Portia — junakinja Shakespeareova »Mletačkog trgovca«, koja se u jednom prizoru prerušila u odvjetnika.

— Bojim se da bih kao divljak bio vražji neotesanac — nasmije se Clayton bijedno. — Od one noćne buke diže mi se kosa na glavi. Morao bih se toga stidjeti, ali je istina.

— Ja ne znam — pripomenu poručnik Charpentier. — Nisam nikad mislio mnogo na strah i takve stvari — nikad nisam pokušao odrediti jesam li kukavica ili junak. Ali one noći kad smo ležali u džungli, pošto je bio odveden jadni D'Arnot, a ona se buka džungle podizala i jenjavala oko nas, počeo sam misliti da sam prava kukavica. Nije na mene toliko djelovala ona rika i režanje velikih zvijeri koliko oni potajni šumovi — oni koje odjednom čuješ tik do sebe, a zatim uzaludno slušaš da ih ponovo čuješ — neprotumačivi šumovi, kao kad se veliko tijelo pomiče gotovo tiho, i svijest da ne *znaš* kako je blizu bilo, ili puzi li bliže pošto si ga prestao čuti! Ti šumovi — i oči *Mon Dieu!* Vidjet ću ih noću uvijek — oči koje vidiš i oči koje ne vidiš, nego osjećaš. Ah, te su najgore.

Svi su jedan časak šutjeli, a zatim je progovorila Jane Porter:

— A on je ondje vani — šapnula je sa strahopoštovanjem. — One će oči u njega noćas zuriti i u vašeg druga poručnika d'Arnota. Možete li ih ostaviti, gospodo, a da im barem ne pružite pasivnu pomoć tim da ovdje ostanete nekoliko dana dulje?

— Koješta, dijete — protestirao je profesor Porter. — Kapetan Dufranne želi ostati, a što se mene tiče, i ja sasvim pristajem, sasvim pristajem — kao što sam uvijek udovoljavao tvojim djetinjim mušicama.

— Možemo sutra pronaći sanduk, profesore — predloži Philander.

— Tako je, tako je, gospodine Philanderu. Ja sam gotovo zaboravio na blago — uskliknu Porter. — Možda nam kapetan Dufranne može posuditi nekoliko ljudi da nam pomognu, a jedan će nam od zarobljenika pokazati mjesto gdje se nalazi sanduk.

— Svakako moj dragi profesore. Mi smo vam svi na raspolaganju — pristade kapetan.

— I tako je bilo uređeno da *će* idući dan poručnik Charpentier uzeti odred od deset ljudi i jednoga od pobunjenika s *Arrowa* kao vođu pa će otkopati blago. I da će krstaš ostati pun tjedan u maloj luci. Nakon tog vremena smatrat će se da je D'Arnot doista mrtav i da se šumski čovjek neće vratiti. Ona oba broda treba da odu sa cijelom skupinom.

Profesor Porter nije pratio tragače za blagom idući dan, ali kad ih je oko podne vidio kako se vraćaju praznih ruku požurio se da ih dočeka: činio se uzrujanim i uzbuđenim.

— Gdje je blago? — doviknuo je Claytonu dok ga je od Claytona dijelilo stotinu stopa.

Clayton je stresao glavom.

— Nema ga — rekao je približavajući se profesoru.

— Otišlo! Ne može biti. Tko ga je mogao uzeti? Povikao je profesor Porter.

— To nitko ne zna, profesore — odgovori Clayton. — Bili smo pomislili da je onaj čovjek koji nas je vodio lagao što se tiče mjesta, ali njegovo iznenađenje i zaprepaštenje, kad je vidio da ispod tijela umorenog Snepesa nema sanduka, bilo je previše istinito, a da bi bilo lažno. A onda su nam naše lopate dokazale da je *nešto* bilo zakopano ispod trupla, jer je ondje bila rupa ispunjena rahlom zemljom.

— Ali tko ga je mogao uzeti? — ponavljao je profesor Porter.

— Sumnja može, dakako, pasti na ljude s krstaša — reče poručnik Charpentier — ali me ovdje potporučnik Janviers uvjerava da ljudi nisu imali izlaz — da nitko nije bio na obali otkako smo ovdje usidreni, osim pod zapovjedništvom oficira. Ne znam zašto biste sumnjali u naše ljude, ali se radujem što sad nema nikakve prilike za tu sumnju.

— Ne bi mi nikad palo na um da sumnjam u ljude kojima toliko dugujemo — odgovori profesor Porter fino. — Ja bih

isto tako posumnjao u svog dragog Claytona ili gospodina Philandera.

Francuzi su se nasmiješili, i oficiri i mornari. Jasno se vidjelo da im je s glave pao teret.

Blago je otišlo već prije — nastavljao je Clayton.— Tijelo se, zapravo, kad smo ga podigli, raspalo, što znači da je, ma tko uklonio blago, učinio to dok je truplo bilo još svježe, jer je bilo netaknuto kad smo ga otkrili.

— Moralo ih je biti više u skupini — napomenula je Jane Porter kad im se pridružila. — Sjećate se da su ga nosila četvorica.

— Borami! — poviče Clayton. — Tako je. To je morala izvršiti skupina crnaca. Vjerojatno je jedan od njih vidio kako ljudi ukapaju sanduk, i odmah se vratio sa skupinom svojih prijatelja i odnio ga.

— Nagađanja su uzaludna — reče žalosno profesor Porter. — Sanduka nema. Nećemo ga nikad više vidjeti, kao ni blago.

Samo je Jane Porter znala što znači taj gubitak za njezina oca, a nitko nije znao što njoj znači.

Šest dana poslije toga kapetan Dufranne najavi da će sutradan rano otputovati.

Jane Porter htjela je moliti da se putovanje još odgodi, ali je ona ipak počela vjerovati da se njezin šumski ljubavnik neće više nikad vratiti.

A da sebi nije mogla pomoći, počela je sumnjati i bojati se. Uvjerljivost dokaza ovih nepristranih francuskih oficira počela je, protiv njezine volje, i nju uvjeravati.

Da je on ljudožder, to nije vjerovala, ali da je on usvojen član kojeg divljeg plemena, to joj se napokon činilo mogućim.

Nije htjela vjerovati da je on možda mrtav. Bilo je nemoguće vjerovati da bi ono savršeno tijelo, tako puno pobjedonosnog života, moglo ikad prestati pohranjivati onu životnu iskru — isto tako bi se moglo vjerovati da je besmrtnost prašina.

Kad je Jane Porter dopustila da njom ovladaju takve misli, i druge su joj se, jednako nemile, nametale.

Ako pripada kojem divljem plemenu, ima i divlju ženu i divlju, polutansku djecu. Djevojka zadrhta, a kad su joj rekli da će krstaš sutradan ujutro otploviti gotovo se radovala.

Međutim, ona je predložila da se oružje, municija, zalihe i druge korisne stvari ostave u kolibi, očito onoj neshvatljivoj osobi koja se potpisivala kao Tarzan-majmun, i D'Arnotu, ako je još živ, ali se ona zapravo nadala da je to za njezina šumskog boga — makar se pokaže da su mu noge od ilovače.

I u taj posljednji trenutak ona je njemu ostavila poruku koju će prenijeti Tarzan-majmun.

Jane Porter ostavila je posljednja kolibu, vraćajući se pod nekom sitnom izlikom, pošto su drugi već pošli prema čamcu.

Klekla je uz postelju u kojoj je prospavala toliko noći, pomolila se za sigurnost svog praiskonskog čovjeka, te je, pritisnuvši njegov medaljon na usne, prošaptala:

— Ljubim te, i budući da te ljubim vjerujem u tebe. Ali da i ne vjerujem, još bih te ljubila. Neka mi se nebo smiluje što to priznajem. Da si se vratio po mene, pa ako ne bi bilo drugog izlaza, ja bih bila otišla s tobom u džunglu — zauvijek.

predstraža svijeta

Kad je odjeknula D'Arnotova puška, vrata su se rastvorila, a jedan se čovjek strovalio naglavce na pod kolibe.

Francuz je u panici podigao pušku da ponovo opali u ispruženi lik, ali je odjednom u polutami otvorenih vrata vidio da je taj čovjek bijel, a slijedeći časak shvatio je da je pucao u svog prijatelja i zaštitnika Tarzana-majmuna.

Kriknuvši od tjeskobe, D'Arnot skoči do Tarzana, klekne i podigne njegovu crnu glavu — dozivajući ga glasno.

Nije bilo odgovora, D'Arnot stavi uho iznad čovjekova srca. Na svoju radost čuo je da srce pravilno kuca.

Oprezno podigne Tarzana na ležaj, a onda pošto je zatvorio i zakračunao vrata, upali jednu od svjetiljaka i pregleda ranu.

Kugla je okrznula lubanju. Učinila je gadnu ranu u mesu, ali nije bilo znakova da je lubanja probijena.

D'Arnot je uzdahnuo s olakšanjem, pa je oprao krv s Tarzanova lica.

Uskoro je ta svježa voda osvijestila Tarzana, otvorio je oči i sa čuđenjem pogledao D'Arnota.

Ovaj je povezao ranu komadima platna, a kad je vidio da se Tarzan osvijestio digao se i pošao stolu, gdje je napisao poruku koju je predao majmunu-čovjeku, tumačeći mu strašnu pogrešku koju je počinio i kako je sretan što rana nije ozbiljnija.

Tarzan, pošto je pročitao, sjede na rub ležaja i nasmija se.

— To nije ništa — rekao je francuski, a zatim je, budući da mu je nedostajalo riječi, napisao:

— Trebalo je da vidite što mi je učinio Bolgani, i Kerčak, i Terkoz, prije nego što sam ih ubio — onda biste se nasmijali na takvu ogrebotinicu.

D'Arnot pruži Tarzanu dva pisma, koja su mu bila namijenjena.

Tarzan pročita prvo s izrazitom žalosti na licu. Drugo je preokretao i preokretao tražeći otvor — nije nikad prije vidio zapečaćeno pismo. Napokon ga je predao D'Arnotu.

Francuz ga je promatrao znajući da Tarzan ima neprilike s omotnicom. Kako je bilo čudno što je odraslom bijelom čovjeku omotnica nepoznanica. D'Arnot je otvorio i preda pismo Tarzanu.

Sjedeći na logorskoj stolici, majmun-čovjek raširi napisani list pred sobom i poče čitati:

TARZANU-MAJMUNU. — Prije nego što odem, htjela bih dodati svoju zahvalnost onoj gospodina Claytona za ljubaznost koju ste pokazali dopuštajući nam da se služimo vašom kolibom.

Vrlo smo žalili što uopće niste došli da se sprijateljimo. Mi smo toliko željeli da vas vidimo i da vam se zahvalimo.

Ima još jedan kojemu bih se ja htjela zahvaliti, ali taj se nije vratio, iako ne mogu vjerovati da je mrtav.

Ne znam mu ime. On je veliki bijeli div koji na svojim prsima nosi dijamantni medaljon.

Ako ga poznajete i znate njegov jezik, isporučite mu moju zahvalnost i recite mu da sam ga čekala sedam dana da se vrati.

Recite mu također da ćemo ga u mojem domu u Americi, u gradu Baltimoreu, uvijek, rado primiti ako želi doći.

Našla sam vašu bilješku koju ste meni napisali, među lišćem ispod drveta kraj kolibe. Ne znam kako ste me zavo-

ljeli, kad uopće niste sa mnom progovorili, a meni je vrlo žao, ako je to istina, jer sam srce već poklonila drugome.

Ali znajte da ostajem uvijek vaša prijateljica,

JANE PORTER

Tarzan je skoro sat sjedio očiju uprtih u pod. Njemu je bilo očito iz ovih pisama da oni ne znaju da su on i Tarzan-majmun jedna te ista osoba.

»Poklonila sam srce drugome«, ponavljao je i ponavljao sam sebi.

To ga ona ne ljubi! Kako je onda mogla hiniti ljubav i podići ga do takve visine nade samo zato da ga zbaci u ovakvu krajnju dubinu očaja.

Možda su njezini poljupci bili samo znakovi prijateljstva. Kako je mogao znati on koji nimalo ne poznaje običaje ljudskih bića?

Odjednom se diže pa se, rekavši D'Arnotu laku noć, kao što je bio naučio, baci na ležaj od paprati koji je bio onaj Jane Porter.

D'Arnot je ugasio svjetiljku i legao na visaljku.

Nedjelju dana skoro su samo počivali, a uz to je D'Arnot Tarzana učio francuski, tako da su već mogli posve lako ta dva čovjeka razgovarati.

Jedne večeri, kad su sjedili u kolibi prije spavanja, Tarzan se okrenu D'Arnotu.

— Gdje je Amerika? — upitao je.

D'Arnot pokaza prema sjeverozapadu.

— Mnogo tisuća milja preko oceana — odgovori. — Zašto?

— Ja idem onamo.

D'Arnot strese glavom.

— To je nemoguće, moj prijatelju — opomenu ga.

Tarzan ustade pa se, pošavši do ormara, vrati s već dobro rabljenim atlasom.

Potraživši mapu svijeta, reče:

— Ja uopće nisam sve to posve shvatio. Protumačite mi, molim vas.

Kad je D'Arnot tako učinio, pokazavši mu da modrina prikazuje svu vodu na zemlji a druge boje kontinente i otoke, Tarzan ga zamoli da mu pokaže mjesto gdje se sad nalaze.

D'Arnot tako učini.

— Sad pokažite Ameriku — zatraži Tarzan.

— A kad je D'Arnot stavio prst na Sjevernu Ameriku, Tarzan se nasmiješi i stavi svoj dlan na tu stranicu obuhvativši veliki ocean koji je ležao između dva kontinenta.

— Vidite, nije vrlo daleko — rekao je. — Jedva širina moje ruke.

D'Arnot se nasmije. Kako da protumači tom čovjeku?

Zatim uze olovku pa na obali Afrike naznači točkicu.

— Ovaj mali znak — rekao je — mnogo je puta veći na ovoj karti nego što je vaša koliba na zemlji. Vidite li sad kako je to daleko?

Tarzan je dugo razmišljao.

— Žive li bijelci u Africi? — zapitao je.

— Da.

— Gdje su najbliži?

D'Arnot pokaže mjesto upravo sjeverno od njih.

— Tako blizu? — zapita Tarzan, iznenađen.

— Jest — odgovori D'Arnot. Ali to nije blizu.

— Imaju li velike čamce da prijeđu ocean?

— Imaju.

— Sutra idemo onamo — najavi Tarzan.

D'Arnot se ponovo nasmiješi i strese glavom.

— Predaleko je. Umrli bismo davno prije nego što bismo stigli.

— Želite li onda ostati ovdje zauvijek? — upita Tarzan.

— Ne — odgovori D'Arnot.

— Onda sutra idemo. Meni se ovdje više ne sviđa. Radije bih umro nego ostao ovdje.

— No — odgovori D'Arnot slegnuvši ramenima — ja samo znam, moj prijatelju, da bih i ja radije umro nego ostao ovdje. Ako idete vi, ja idem s vama.

— Onda je dogovoreno — reče Tarzan. — Sutra putujem u Ameriku.

— Kako ćete stići u Ameriku bez novaca? — upita ga D'Arnot.

— Što je novac? — ispitivao je Tarzan.

Trebalo je dugo da mu se protumači čak i nesavršeno.

— Kako ljudi dolaze do novca? — upitao je napokon.

— Rade.

— Vrlo dobro. Onda ću i ja raditi.

— Ne, moj prijatelju — odvrati D'Arnot — vi ne treba da se zabrinjavate za novac, niti treba da radite. Ja ga imam dovoljno za dvojicu — dovoljno za dvadesetoricu — više nego što je dobro za jednog čovjeka, pa ćete imati sve što vam treba, samo ako ikad dopremo do civilizacije.

I tako su idući dan krenuli sjeverno uz obalu, svaki noseći pušku i municiju, osim posteljine i nešto hrane i pribora za kuhanje.

Ovo se posljednje Tarzanu činilo da mu samo smeta, pa je svoje odbacio.

— Ali morate se naučiti jesti kuhanu hranu, moj prijatelju grdio je D'Arnot. — Civilizirani ljudi ne jedu sirovo meso.

— Bit će vremena kad stignem do civilizacije — odvrati Tarzan. — Meni se to ne sviđa, tako se samo pokvari ukus dobra mesa.

Mjesec dana putovali su na sjever, katkad nalazeći obilje hrane, a katkad gladujući dane i dane.

Nisu naišli na nikakve tragove, niti su im smetale divlje zvijeri. Putovanje im je bilo čudesno lako.

Tarzan je ispitivao i brzo učio. D'Arnot ga je poučio u mnogim profinjenostima civilizacije — čak kako se upotrebljava nož i viljuška. Ali ih je Tarzan katkad odbacio s negodovanjem, te uhvatio hranu u svoje jake smeđe ruke derući je kutnjacima poput divlje zvijeri:

Tada bi mu D'Arnot prigovarao:

— Ne smijete jesti poput zvijeri, Tarzane, kad ja iz vas nastojim da učinim civiliziranog čovjeka, *Mon Dieu!* Civilizirani ljudi ovako ne jedu — ovo je užasno.

Tarzan se smeteno smiješio, a onda je ponovo uzimao nož i viljušku, no u srcu ih je mrzio.

Na tom putovanju on je ispripovjedio D'Arnotu o onom velikom sanduku koji je vidio da mornari pokapaju: kako ga je on iskopao i odnio na sastajalište majmuna i ondje zakopao.

— To mora daje sanduk s blagom profesora Portera — napomenu D'Arnot. — Šteta, ali dakako, vi niste znali.

Zatim se Tarzan sjeti pisma koje je Jane Porter napisala svojoj prijateljici — onoga što ga je ukrao kad su oni stigli u njegovu kolibu, pa je sad znao što je u sanduku i što on znači Jani Porter.

— Sutra se vraćamo po sanduk — najavi D'Arnotu.

— Vraćamo? — uskliknu D'Arnot. — Ali, dragi čovječe, sad već hodamo tri nedjelje. Još tri bi trebalo da se vratimo po blago, onda bi nam, zbog goleme težine za koju su, kako vi kažete potrebna četiri čovjeka, trebalo mjesec da ponovo stignemo ovamo.

— Mora se učiniti, moj prijatelju — navaljivao je Tarzan. — Vi idite dalje prema civilizaciji, a ja se vraćam po blago. Putujem mnogo brže sam.

— Imamo bolji plan, Tarzane — povika D'Arnot. — Poći ćemo zajedno do najbližega naselja a ondje ćemo unajmiti brod i odjedriti natrag niz obalu po blago i tako ga lako prevesti. To će biti sigurnije i brže a nećemo se morati ni rastajati. Što mislite o tom planu?

— Vrlo dobro — pristade Tarzan. — Blago će biti ondje dok ga mi ne odnesemo. A, iako bih mogao ići po nj sad i stići vas za mjesec-dva, bit ću sigurniji, što se vas tiče, znajući da niste sami na tom putu. Kad vidim kako ste bespomoćni, D'Arnote, često se pitam kako je ljudska rasa izbjegla uništenje sva ta stoljeća o kojima mi vi pričate. Pa sama bi vas Sabor mogla iskorijeniti tisuću.

D'Arnot se nasmija.

— Mislit ćete bolje o svom rodu kad vidite njegove vojske i mornarice, velike gradove i velike tvornice. Onda ćete shvatiti da duh, a ne mišići, čine ljudsku životinju većom od jakih zvijeri vaše džungle. Sam i nenaoružan, pojedinac čovjek nije premac ni jednoj velikoj zvijeri. Ali, ako se nađu desetorica ljudi zajedno, oni sjedinjuju svoju pamet i mišiće protiv divljih neprijatelja, dok se životinje, budući da ne mogu razmišljati, ne bi nikad sjetile da se udruže protiv ljudi. Jer inače, Tarzane-majmune, koliko biste vi bili opstali u,divljini.

— Imate pravo, D'Arnot — odgovori Tarzan — jer da je one noći na Dum-Dumu Kerčak pomogao Tublatu, mene više ne bi bilo. Ali Kerčak uopće nije mogao misliti toliko unaprijed da se okoristi takvom prilikom. Čak i Kala, moja majka, nije znala planirati unaprijed. Ona je naprosto jela ono što joj je bilo potrebno, i kad je bilo potrebno. A ako je zaliha hrane bila vrlo škrta, iako bi našla dovoljno za nekoliko obroka, ona nije skupljala za kasnije. Sjećam se kako je mislila da glupo činim što se opterećujem suvišnom hranom na putu, iako joj je bilo drago jesti sa mnom ako na tom putu nije bilo hrane.

— To ste onda poznavali svoju majku, Tarzane? — upita D'Arnot začuđen.

— Jesam. Ona je bila velika, lijepa majmunica, veća od mene, i dvostruko je težila.

— A oca? — upita D'Arnot.

— Njega nisam poznavao. Kala mi je rekla da je bio bijel majmun i bez dlaka kao i ja. Sad znam da je bio bijelac.

D'Arnot je gledao dugo i ozbiljno u svog druga.

— Tarzane — rekao je napokn — nije moguće da je majmunica Kala bila vaša majka. Ako takvo što i može biti, u što ja sumnjam, bili biste naslijedili neke osobine majmuna, ali vi niste — vi ste čisti čovjek, a rekao bih i potomak dobro odgojenih i inteligentnih roditelja. Ne znate li ama baš ništa o svojoj prošlosti.

— Baš ništa — odgovori Tarzan.

— Nije li u kolibi bilo kakvih spisa koji bi nešto govorili o njezinim prvim stanovnicima?

— Pročitao sam sve što je bilo u kolibi, osim jedne knjige koja je, kako sad znam, bila napisana drugim jezikom, ne engleskim. Možda je možete pročitati vi.

Tarzan je izvadio mali crni, dnevnik s dna svojeg tobolca te ga pružio svomu drugu.

D'Arnot je pogledao naslovnu stranicu.

— Ovo je dnevnik Johna Claytona, Lorda Greystokea, engleskog plemića, a napisan je francuski — reče.

Zatim stade čitati dnevnik koji je bio napisan prije više od dvadeset godina i koji je sadržavao pojedinosti one priče koju mi već znamo — priču o pustolovinama, teškoćama i žalostima Johna Claytona i njegove žene Alice, od dana kad su otišli iz Engleske do sat prije nego što ga je oborio Kerčak.

D'Arnot je čitao glasno. Katkad bi mu zapeo glas, pa je bio prisiljen' da prestane čitati, zbog one jadne beznadnosti što se nazirala između redaka.

Katkad je pogledao Tarzana. Ali je taj majmun-čovjek sjedio na bedrima, poput izrezana lika, očiju uprtih u tlo.

Tek kad se spomenulo djetešce, promijenio se onaj uobičajeni prizvuk očaja koji je postepeno ušao u dnevnik poslije prva dva mjeseca na obali.

Zatim su se odlomci obojili potiskivanom srećom koja je bila čak žalosnija nego ostalo.

Jedna zabilješka gotovo je odisala nadom.

»Danas je našem dječačiću šest mjeseci. Sjedi na Aliceinu krilu uz stol na kojem pišem — sretno, zdravo, savršeno dijete.

Nekako, čak i protiv svog razuma, kao da ga vidim odraslim čovjekom, koji zauzima mjesto svog oca u svijetu — drugi John Clayton — i koji dodaje nove časti kući Greystokea.

Evo — kao da potvrđuje moje proročanstvo — zgrabio je pero svojom debeljuškastom šačicom i svojim prstićima zaprljanim crnilom stavio na ovu stranicu otiske svojih prstića.«

I zaista, na rubu te stranice bili su djelomično zamršeni otisci četiri prstića i vanjska polovina palca.

Kad je D'Arnot pročitao dnevnik, dva su čovjeka nekoliko minuta sjedila šuteći.

— No! Tarzane-majmune, što mislite? — zapita D'Arnot. Zar ova knjižica ne objašnjava tajnu vašeg porijekla? Ta čovječe, vi ste lord Greystoke.

Tarzan strese glavom.

— Knjiga govori samo o jednom djetetu — odgovori. — Njegov mali kostur ležao je u kolijevci, gdje je umrlo plačući za hranom, odonda kad sam ja prvi put ušao u kolibu pa dok ga skupina profesora Portera nije pokopala, s njegovim ocem i majkom, kraj kolibe. Ne, ono je bilo djetešce o kojem govori knjiga — pa je tajna mojega porijekla dublja nego prije, jer ja sam u posljednje vrijeme mnogo razmišljao o mogućnosti da je ova koliba bila mjesto mojeg rođenja. Bojim se da je Kala govorila istinu — zaključio je žalosno.

— D'Arnot je stresao glavom. Njega to nije uvjeravalo, a u duhu stvorila se odluka da dokaže ispravnost svoje teorije, jer

je otkrio ključ koji jedini može riješiti tajnu, ili je zauvijek odložiti u carstvo nedokučivoga.

Nedjelju dana kasnije dva su čovjeka odjednom naišla na čistinu u šumi.

U daljini bilo je nekoliko zgrada okruženih jakom ogradom. Između zgrada i ograde pružalo se obrađeno polje na kojem je radio izvjestan broj crnaca.

Dva se bijelca zaustaviše na rubu džungle.

Tarzan umetnu u luk otrovnu strelicu, ali mu D'Arnot stavi dlan na ruku.

— Što hoćete učiniti, Tarzane? — upitao je.

— Pokušat će nas ubiti ako nas ugledaju — odgovori Tarzan. Radije sam ja ubijač.

— Možda su prijatelji — napomenuo je D'Arnot.

— Otkuda znate — odgovorio je Tarzan.

I ponovo je nategao svoj luk.

— Ne smijete, Tarzane! — povikao je D'Arnot. — Bijelci ne ubijaju obijesno. *Mon Dieu!* Koliko još morate učiti! Jao si ga hvastavcu koji vam se usprotivi, moj divlji čovječe, kad vas dovedem u Pariz. Imat ću pune ruke posla da vam sačuvam vrat od giljotine.

Tarzan spusti luk i nasmiješi se.

— A što da lav Numa skoči na nas, zar bih mu onda morao reći: »Dobro jutro, monsieur Numa! Kako je madame Numa?« Je li?

— Čekajte dok crnci ne skoče na vas — odgovori D'Arnot — Nemojte držati da su vam ljudi neprijatelji, dok to ne dokažu.

— Hajdemo — pozva ga Tarzan — predstavimo se da nas ubiju. Zakoraknuo je ravno preko polja držeći glavu visoko dok je tropsko sunce padalo na njegovu glatku, smeđu kožu.

D'Arnot ga je slijedio obučen u odjeću koju je u kolibi odbacio Clayton kad su ga oficiri s francuskog krstaša bolje obukli.

Tada je digao pogled jedan crnac. Ugledavši Tarzana, zavrištao je i okrenuo se prema ogradi.

U trenutku zrakom su se prolomili povici prestrašenih vrtlara koji su bježali, ali prije nego što su stigli do ograde, bijelac se pomolio izvan ograde, s puškom u ruci, da vidi uzrok toj graji. I kad je ugledao ovu dvojicu prinio je pušku k ramenu, pa bi Tarzan-majmun bio ponovo osjetio hladno olovo da D'Arnot nije glasno povikao čovjeku koji je nišanio:

— Ne pucajte! Mi smo prijatelji!

— Onda stanite! — bio je odgovor.

— Stanite, Tarzane! — poviče D'Arnot. — On misli da smo neprijatelji.

Tarzan uspori hod, pa su zajedno on i D'Arnot prilazili bijelcu uz vrata.

Ovaj posljednji ih je gledao zbunjeno i začuđeno.

— Kakvi ste vi ljudi? — pitao je francuski.

— Bijelci — odgovori D'Arnot. — Izgubili smo se u džungli na dugo vremena.

Čovjek je spustio pušku, pa se približio ispružene ruke.

— Ja sam otac Constantine iz ovdašnje francuske misije — rekao je — te mi je drago što vam mogu zaželjeti dobrodošlicu.

— Ovo je monsieur Tarzan, oče Constantine — odgovori D'Arnot pokazujući majmuna-čovjeka. A dok je svećenik pružao ruku Tarzanu D'Arnot je dodao: — A ja sam Paul D'Arnot iz francuske mornarice.

Otac Constantine prihvati ruku koju je Tarzan pružio imitirajući svećenikovu kretnju, a ovaj je posljednji jednim brzina, oštrim pogledom obuhvatio divno tijelo i lijepo lice.

I tako je Tarzan-majmun došao do prve predstraže civilizacije. Tu su ostali nedjelju dana, pa je majmun-čovjek, oštro promatrajući, naučio mnogo o vladanju ljudi. Crnkinje su, međutim, sašile odjeću od bijelog jakog platna njemu i D'Arnotu, tako da su mogli nastaviti put pristojno odjeveni.

vrhunac civilizacije

Nakon još mjesec dana dospješe do male skupine zgrada na ušću široke rijeke, pa je ondje Tarzan vidio mnogo lađa, te ga je obuzela ona stara plašljivost divljeg bića od mnogo ljudi.

Postepeno se navikao na čudnu buku i neobične postupke u civilizaciji, tako da sad nitko nije mogao znati da se prije dva kratka mjeseca taj lijepi Francuz u bijelom odijelu, koji se smijao i čavrljao s najveselijima, vijao gol praiskonskim šumama da se obori na koju nepažljivu žrtvu, koja će mu, sirova ispuniti divlji trbuh.

Tarzan je sad nož i viljušku, koje je prije mjesec dana s prezirom odbacivao, upotrebljavao isto tako dobro kao i uglađeni D'Arnot.

Bio je tako dobar učenik da je mladi Francuz marljivo nastojao da od Tarzana-majmuna učini uglađena, civilizirana čovjeka, dobroga vladanja i govora.

Tek što su stigli u tu malu luku, D'Arnot je poslao kablogram svojoj vladi da je živ i zdrav, te je ujedno zatražio i tri mjeseca dopusta, što je i dobio.

Također je poslao kablogram svojim bankarima da mu pošalju novaca, pa su morali čekati mjesec dana, što ih je obojicu mučilo zato što nisu mogli unajmiti brod kojim bi se vratili po blago u Tarzanovu džunglu.

Za njihova boravka u tom obalnom gradu »monsieur Tarzan« bio je predmet divljenja i bijelaca i crnaca zbog nekih događaja, koji su se Tarzanu činili tricama.

Jednom je golem crnac, teško pijan, pobjesnio, te je utjerao u strah sve stanovnike, dok ga zlosretna zvijeda nije dovela do mjesta gdje se crnokosi div zavalio na verandi hotela.

Penjući se širokim stepenicama, mašući nožem, crnac je pošao ravno prema skupini od četvoro ljudi koji su sjedili za stolom i srkali neizbježni apsint.

Vičući uzbuđeno, ova četvorica podbrusiše pete, a onda je crnac opazio Tarzana.

Ričući, jurnuo je na majmuna-čovjeka, dok je pola stotine glava virilo iza zaklona prozora i vrata da vide kako će taj divovski crnac zaklati jadnog Francuza.

Tarzan je dočekao taj napad s borbenim smiješkom koji je radost zbog bitke uvijek donosila na njegove usne.

Kad je crnac bio na njemu, čelični mišići zgrabiše crno zapešće iznad podignute ruke s nožem, pa je samo jednim brzim trzajem šaka ostala visjeti ispod slomljene kosti.

Od muke i iznenađenja bjesnilo ostavi crnca, a kad je Tarzan ponovo sjeo na stolicu, čovjek se okrenuo vrišteći od muke i jurnuo divlje prema svojem selu.

Jednom drugom prilikom, kad su Tarzan i D'Arnot sjedili i objedovali s drugim bijelcima, započeo je razgovor o lavovima i o lovu na lavove.

Mišljenja su se razhkovala što se tiče hrabrosti kralja životinja — neki su mislili da je on kukavica, ali su se svi slagali da se radi veće Sigurnosti hvataju ekspresnih pušaka kad kralj džungle riče noću oko logora.

D'Arnot i Tarzan su se dogovorili da će prikrivati Tarzanovu prošlost, pa je samo francuski oficir znao koliko Tarzan poznaje životinje.

— Monsieur Tarzan se nije izrazio — spomenuo je jedan. — Čovjek njegove odvažnosti, koji je proveo neko vrijeme u Africi, kao što čujem da monsieur Tarzan i jest, mora da je nešto doživio s lavovima — je li?

— Jesam nešto — odgovori Tarzan suho. — Toliko da znam da svaki od vas ima pravo što se tiče osobina lavova koje ste vi sreli. Ali bi čovjek isto tako mogao suditi sve crnce po momku koji je prošli tjedan pobjesnio, ili misliti da su svi bijelci kukavice zato što je sreo jednog bijelca kukavicu. Ima mnogo individualnosti u nižim redovima, kao što je ima i među nama. Danas bismo mogli izići i nabasati na lava koji je previše plašljiv — on bi možda pobjegao. Sutra bismo se mogli sresti s njegovim stricem ili blizancem, pa bi nam se prijatelji čudili zašto se ne vraćamo iz džungle. Što se mene tiče, držim da je lav okrutan, pa me nikad neće uhvatiti na spavanju.

— Bilo bi malo radosti u lovu — odvrati prvi govornik — kad bi se čovjek bojao životinje koju lovi.

D'Arnot se nasmiješi. Tarzan da se boji!

— Ne znam što baš mislite pod strahom — rekao je Tarzan. — Kao i u pitanju lavova, tako je i strah različita stvar u različitim ljudima, ali meni je jedina radost u lovu kada znam da mi lovina može nauditi koliko i ja njoj mogu da naudim. Kad bih izišao s nekoliko pušaka i nosačem puške, kao i sa dvadeset-trideset hajkača da lovim lava, ne bih smatrao da lav ima mnogo prilike, pa bi mi zato radost lova bila manja u omjeru prema povećanoj sigurnosti što bih je osjećao.

— Onda bih rekao da bi monsieur Tarzan više volio poći gol u džunglu, oboružan samo škljocom, da ubije kralja životinja? — nasmijao se onaj drugi dobrodušno, ali s prizvukom poruge u glasu.

— I s komadom konopa — doda Tarzan.

Upravo tada duboko je zarikao lav u udaljenoj džungli, kao da izaziva na mejdan.

— Evo vam prilike, monsieur Tarzan — zadirkivao je Francuz.

— Nisam gladan — reče Tarzan jednostavno.

Ljudi se nasmijaše, svi osim D'Arnota. Samo je on znao, da je na usne majmuna-čovjeka divlja zvijer progovorila svoj jednostavni razlog.

— Ali se bojite, kao što bi se bilo koji od nas bojao, da iziđe onamo gol, oboružan samo nožem i komadom konopa — nastavljao je zadirkivač. — Nije li tako?

— Nije — odgovori Tarzan. — Samo budala čini nešto bez razloga.

— Pet tisuća franaka je razlog — ponudi drugi. — Kladim se s vama za tu svotu da ne možete dovesti lava iz džungle u uvjetima koje smo naveli — gol i naoružan samo nožem i komadom konopa.

Tarzan pogleda D'Arnota i kimnu glavom.

— Neka bude deset tisuća — predloži D'Arnot.

— Dobro — prihvati drugi.

Tarzan se diže.

— Ostavit ću odjeću na rubu naselja, tako da, ne vratim li se prije zore, imam nešto na sebi na ulicama.

— Nećete valjda poći sad — uskliknu kladilac — noću?

— Zašto ne? — upita Tarzan. — Numa noću lovi — bit će ga lakše pronaći.,

— Ne — odgovori kladilac — ne želim vašu krv na svojim rukama. Bit će dovoljno smiono ako pođete danju.

— Idem sad — odgovori Tarzan, te pođe u sobu po svoj nož i konop.

Ljudi su ga pratili do ruba džungle, gdje je on ostavio svoju odjeću u malu skladištu.

Ali kad je htio ući u tamu grmlja nastojali su ga odgovoriti. A kladilac je navaljivao više od svih da se okani smionog pothvata.

— Priznat ću vam da ste dobili — reče — i evo vam deset tisuća franaka, samo ako se okanite ovog ludog pokušaja, koji se može završiti samo vašom smrću.

Tarzan se nasmija, a već idući trenutak progutala ga je džungla.

Ljudi su nekoliko trenutaka stajali šuteći, a onda se polako okrenuše i pođoše prema verandi hotela.

Tek što je Tarzan ušao u džunglu, vinuo se na drveće, pa je s osjećajem velike slobode ponovo letio šumskim granama.

To je život! Ah, kako to voli! Civilizacija nema ništa takvo u svom uskom, ograničenom krugu, obrubljenom zabranama i konveneionalnostima. Čak je i odjeća smetnja i neprilika.

Napokon je slobodan! Nije ni shvaćao kakav je bio zarobljenik! Kako bi lako bilo zaokružiti prema obali a onda se uputiti prema jugu i njegovoj džungli i kolibi.

Sad je uhvatio miris Nume, jer se kretao uz vjetar. Zatim mu oštre uši otkriše poznati šum stopala i struganje golema, dlakava tijela kroz grmlje.

Tarzan je mirno došao nad zvijer, koja nije ništa sumnjala, pa je tiho slijedio dok nije stigla do mjesta osvijetljenog mjesečinom.

Zatim se njegova brza petlja smjestila i stegla oko smeđežutoga vrata. Tarzan je, kako je to znao učiniti stotinu puta ranije, pričvrstio jedan kraj za jaku granu, te se, dok se životinja borila i grabila pandžama da se oslobodi, on spustio na tlo uz nju i skočio na velika leđa i zario mnogo puta dugu tanku oštricu u divlje srce.

Zatim je sa stopalom na Numinu truplu kriknuo strašnim pobjedničkim krikom svog divljeg plemena.

Jedan je časak Tarzan stajao neodlučan, između čuvstva vjernosti D'Arnotu i velike želje za slobodom u džungli. Odjednom se sjeti lijepa lica Jane Porter i njenih toplih usana na svojima, i ovo sjećanje raspršI privlačljivu sliku što ju je u sebi nosio o prijašnjem životu.

Majmun-čovjek baci toplo Numino truplo preko ramena pa se još jednom vine među drveće.

Tarzan je pričvrstio jedan kraj petlje za čvrstu granu i
po njoj se spustio na velika Numina leđa...

Ljudi su na verandi sjedili već jedan sat i jeli.

Pokušali su bez uspjeha razgovarati o različitim predmetima, ali je, zbog onoga što im je bilo najviše na pameti, taj razgovor uvijek propadao.

— *Mon Dieu!* — napokon progovori kladilac. — Ne mogu više izdržati. Idem u džunglu sa svojom puškom da dovedem natrag onog luđaka.

— Ja idem s vama — reče jedan.

— I ja — i ja — i ja — u koru se pridružiše drugi.

Kao da je taj prijedlog prekinuo trajanje užasne more, požuriše se u svoje stanove i krenuše zatim prema džungli — svaki čovjek teško naoružan.

— Što je to? — odjednom poviče jedan Englez, kad im je Tarzanov krik, iako slab, dopro do ušiju.

— Ja sam to već jednom čuo rekao je neki Belgijanac — kad sam bio u zemlji gorila. Moji su nosači rekli da je to krik velika majmuna mužjaka koji je nešto ubio.

D'Arnot se sjetio kako mu je Clayton opisao onu strašnu riku kojom je Tarzan javljao svoje pobjede, pa se malo nasmiješio, unatoč užasu koji ga je ispunjavao na pomisao da taj strašni zvuk izlazi iz ljudskog vrata s usana njegova prijatelja.

Kad je skupina napokon stigla do ruba džungle raspravljajući kako da najbolje rasporede snage, trgnuli su se zbog tiha smijeha što su ga čuli negdje u blizini. Okrenuli su se i ugledali kako prema njima ide golemi lik noseći na širokim ramenima mrtva lava.

Čak i D'Arnot kao da je bio gromom ošinut, jer mu se činilo nemogućim da je taj čovjek tako brzo uništio lava onim jadnim oružjem koje je imao, da je sam nosio golemo truplo kroz onu isprepletenu džunglu.

Ljudi su se okupili oko Tarzana s mnogo pitanja, ali je on sam, smijući se, podcjenjivao svoje djelo.

Tarzanu je to bilo kao da netko hvali mesara što je junački ubio kravu, jer Tarzan je toliko puta ubijao da se prehrani ili

da se obrani da mu se ovaj lov nije činio nimalo važnim. Ali je u očima ljudi on doista bio junak, a ti su ljudi bili navikli da love krupnu divljač.

Usput rečeno, Tarzan je dobio deset tisuća franaka, jer je D'Arnot navaljivao da Tarzan zadrži sve.

To je Tarzanu bilo vrlo važno, jer je počeo shvaćati silu što se krije iza onih komadića kovine i papira koji uvijek mijenjaju ruke kad god ljudi jašu ili jedu, ili spavaju, ili se oblače, ili piju, ili rade, ili se igraju, ili se sklanjaju od kiše ih hladnoće ili sunca.

Tarzanu je postalo očito da se bez novaca ne može živjeti. D'Arnot mu je rekao neka se ne zabrinjava, jer on ima više nego što njima obojici treba, ali je majmun-čovjek naučio mnogo toga, pa je opazio da ljudi preziru čovjeka koji prima od drugoga novac, a da za uzvrat ne da protuvrijednost.

Uskoro poslije događaja s lovom na lava D'Arnot je uspio unajmiti stari brodić za obalnu plovidbu do Tarzanove zatvorene luke.

Obojici je osvanulo sretno jutro kad je brodić digao sidro i zaplovio na otvoreno more.

Put do žala bio je bez događaja, pa se, ujutro pošto su se usidrili uz kolibu, Tarzan, ponovo opremljen opremom iz džungle, i noseći lopatu, uputio sam prema majmunskom amfiteatru gdje je ležalo blago.

Vratio se kasno idućeg dana noseći na ramenu veliki sanduk a za sunčeva izlaza brodić je izlazio kroz lučko ušće i uputio se prema sjeveru.

Tri nedjelje kasnije Tarzan i D'Arnot bili su putnici na francuskom parobrodu za Lyons, a poslije nekoliko dana provedenih u tom gradu D'Arnot je Tarzana poveo u Pariz.

Majmun-čovjek želio je da nastavi put u Ameriku, ali je D'Arnot navaljivao da ga otprati prije u Pariz, a nije mu htio otkriti zašto to želi.

Prvo što je D'Arnot učinio otkako su stigli bilo je da posjeti visoka policijskog službenika, stara prijatelja. I Tarzana je poveo sa sobom.

Spretno je D'Arnot vodio razgovor od tačke do tačke, dok policajac nije protumačio zainteresiranom Tarzanu mnoge tadašnje metode za hvatanje i identificiranje zločinaca.

Tarzanu nije bio manje zanimljiv ni onaj dio o otiscima prstiju u tom privlačljivom umijeću.

— Ali kavu vrijednost imaju ti otisci — pitao je Tarzan — kad se poslije nekoliko godina crte na prstima posve promijene, budući da se istroši staro tkivo te naraste novo?

— Crte se nikad ne promijene — odgovori službenik. — Od djetinjstva do starosti otisci prstiju pojedinaca mijenjaju se samo u veličini, osim ako povrede ne promijene petlje i zavoje. Ali ako postoje otisci palaca i četiri prsta obiju ruku, čovjek bi morao izgubiti obje ruke da izbjegne identifikaciji.

— To je divno — uskliknu D'Arnot. — Čemu li nalikuju crte na mojim rukama?

— Možemo brzo vidjeti — odgovori policijski službenik pa pozvoni po pomoćnika, kojemu je izdao nekoliko uputa.

Taj je čovjek izišao iz sobe, ali se odmah vratio s tvrdom drvenom kutijicom, koju je stavio na pisaći stol svojega starješine.

— Sad ćete — rekao je oficir — imati otiske prstiju za trenutak.

On izvadi iz kutijice kvadrat ravnog stakla, tubu guste tinte, gumeni valjak i nekoliko snježnobijelih karata.

Istisnuvši kaplju tinte na staklo, on ju je razmazivao gumenim valjkom dok se cijela površina stakla nije prekrila tankim jednoličnim slojem tinte.

— Stavite četiri prsta desne ruke na staklo, ovako — pozvao je D'Arnota. Sad palac. Tako je dobro. Sad ih stavite u upravo istom položaju na ovu kartu, ovdje, ne — malko

udesno. Moramo ostaviti mjesta za palac i prste lijeve ruke. Evo, tako. Sad isto s lijevom.

— Hajde, Tarzane — povika D'Arnot da vidimo kakvi su vaši zavoji.

Tarzan se spremno odazva postavljajući službeniku mnogo pitanja.

— Pokazuju li otisci prstiju razne značajke? — pitao je. Biste li mogli odrediti, na primjer, samo po otiscima prstiju je li ta osoba crnac ili Kavkažanin?

— Mislim da ne bih — odgovori službenik — iako neki tvrde da crnački nisu toliko zamršeni.

— Bi li se otisci majmuna mogli razlikovati od čovječjih?

— Po svoj prilici, jer majmunovi bi bili mnogo jednostavniji nego ljudski.

— Ali križanac između majmuna i čovjeka mogao bi pokazivati značajke i jednoga i drugoga roditelja? — propitkivao se Tarzan.

— Da, mislim da bi — odgovori službenik. — Ali znanost nije toliko napredovala da bi u takvim stvarima bila dovoljno sigurna. Ne bih se želio u nju pouzdati dalje od razlikovanja između pojedinaca. Tu je posve sigurna. Ni dva čovjeka rođena na ovom svijetu po svoj prilici nemaju istovetne crte na svim svojim prstima. Vrlo je nejerojatno da će se ikoji otisak prsta posve podudarati s drugim prstom, osim s onim koji ga je prvi izvršio.

— Treba li za tu usporedbu mnogo vremena ili truda? — upitao je D'Arnot.

— Obično samo nekoliko trenutaka, ako su otisci jasni.

D'Arnot izvuče crnu knjižicu iz džepa i počne listati stranicama.

Tarzan je začuđeno pogledao knjižicu. Kako je D'Arnot došao do njegove knjige?

Odmah se D'Arnot zaustavi na stranici na kojoj je bilo pet sitnih mrljica.

On pruži otvorenu knjigu policajcu.

— Jesu li ovi otisci slični mojima ili onima monsieur Tarzana, ili možete li reći da su istovetni s jednima ih drugima.

Službenik izvuče iz stola povećalo da pažljivo ispita sva tri otiska bilježeći usput na komadu papira.

Sad je Tarzan shvatio smisao njihova posjeta policijskom službeniku. Odgovor na zagonetku njegova života ležao je u tim sitnim mrljama. Napetih živaca sjedio je nagnuvši se naprijed na stolici, ali odjednom napetost popusti, pa se on, nasmiješivši se, zavali u stolicu.

— Vi zaboravljate da je mrtvo tijelo djeteta koje je ostavilo ove otiske ležalo dvadeset godina u kolibi svog oca i da sam ga ja cijeli život gledao kako ondje leži — napomenuo je Tarzan gorko.

Policajac je pogledao začuđeno.

— Samo nastavite, kapetane, svoja ispitivanja — ponuka ga D'Arnot — kasnije ćemo vam ispričati — ako pristaje monsieur Tarzan.

Tarzan kimnu glavom.

— Ah vi ste ludi, moj dragi D'Arnot — nastavljao je Tarzan. — Oni prstići pokopani su na Zapadnoj obali Afrike.

— Ja to ne znam, Tarzane — odgovori D'Arnot. — To je moguće, ali ako vi niste sin Johna Claytona kako ste onda, zaboga, dospjeli u onu džunglu, kamo nijedan bijelac osim Johna Claytona nije nikad stupio svojom nogom?

— Vi zaboravljate — Kalu — napomenuo je Tarzan.

— Ja je čak ne uzimam u obzir — odgovori D'Arnot.

Dok su razgovarali prijatelji su prišli širokom prozoru koji je otvarao pogled na bulevar. Nekoliko trenutaka gledali su zaposleno mnoštvo, svaki zaokupljen svojim mislima.

»Treba neko vrijeme da se usporede otisci«, mislio je D'Arnot osvrnuvši se na policijskog službenika.

Na svoje začuđenje vidio je kako se službenik zavalio u naslonjač te žurno pregledavao sadržaj malog crnog dnevnika.

D'Arnot je zakašljao. Policajac je digao glavu i, susrevši se s njegovim pogledom, podigao prst da ga upozori na tišinu.

D'Arnot se okrenu prozoru, i tada je progovorio policijski službenik.

— Gospodo — rekao je.

Obojica se okrenuše.

— Očito se radi o velikoj stvari, koja u većoj ili manjoj mjeri zavisi od potpune preciznosti ove usporedbe. Zato vas molim da sve ovo meni ostavite, dok se naš stručnjak, monsieur Desquerc, ne vrati. Radi se samo o nekoliko dana.

— Nadao sam se da ćemo saznati odmah — potužio se D'Arnot. Monsieur Tarzan plovi sutra u Ameriku.

— Obećavam da mu možete poslati kablogram o ishodu za dvije nedjelje — odgovori oficir. — Ali kakav će taj biti, ne usuđujem se reći. Ima sličnosti, a ipak — no, bolje da to riješi monsieur Desquerc.

Taksi se zaustavio kraj starinske stambene zgrade na periferiji Baltimorea.

Čovjek oko četrdesetih godina, dobro građen i s jakim, pravilnim crtama lica, izišao je i, plativši šofera, Otpustio ga. Časak kasnije putnik je ulazio u knjižnicu starog doma.

— Ah, gospodine Canleru! — uskliknuo je starac dižući se da ga pozdravi.

— Dobar večer, moj dragi profesore — povika čovjek pružajući srdačno ruku.

— Tko vas je doveo? — upita profesor.

— Esmeralda.

— Onda će ona obavijestiti Jane da ste ovdje - reče starac.

— Ne, profesore — odgovori Canler — jer ja sam prije svega došao da vas vidim.

— Ah, počašćen sam — prihvati profesor Porter.

— Profesore — nastavljao je Robert Canler vrlo zamišljeno kao da pažljivo važe riječi. — Dolazim večeras ovamo da s vama razgovoram o Jani. Vi znate moje želje, ta bili ste toliko velikodušni pa ste odobrili moju prošnju.

Profesor Archimedes Q. Porter uzvrti se u naslonjaču. Od toga se uvijek osjećao neudobno. Nije mogao shvatiti zašto. Canler je bio izvrsna partija.

— Ali Jane — nastavljao je Canler — ne mogu shvatiti nju. Ona me odbija najprije zbog jednog razloga a onda zbog drugog. Uvijek osjećam da joj odlane kad odlazim.

— Koješta — rekao je profesor Porter. — Koješta, gospodine Canleru. — Jane je najposlušnija kći. Ona će učiniti upravo ono što joj ja kažem.

— Onda mogu još uvijek računati na vašu potporu? — upitao je Canler, a u glasu mu se naziralo olakšanje.

— Svakako, gospodine, svakako, gospodine — uskliknuo je profesor Porter. — Kako možete u to sumnjati?

— Postoji mladi Clayton, znate — nabacio je Canler. — On se ovdje vrze mjesece. Ne znam mari li Jane za nj. Ali osim svoje titule, kažu, naslijedio je prilično imanje od oca, pa ne bi bilo čudno da je on napokon i predobije, osim... — Canler zašuti.

— Koješta, gospodine Canleru. Osim — što?

— Osim ako vi ne uvidite da je prikladno tražiti da se Jane i ja odmah vjenčamo — predloži Canler polako i jasno.

— Ja sam već predlagao Jani da bi to bilo poželjno — odgovori profesor Porter žalosno — jer više ne možemo sebi priuštiti da uzdržavamo ovu kuću i živimo kao što to traži njezino društvo.

— Što je ona odgovorila? — pitao je Canler.

— Rekla je da nije spremna da se uda ni za koga — odgovori profesor Porter — i da možemo otići stanovati na farmu u sjevernom Wisconsinu koju joj je ostavila majka. Na njoj se donekle može živjeti. Najmljenici su uvijek mogli na njoj preživjeti, a čak su svake godine i Jani slali kakvu sitnicu. Ona namjerava da odemo onamo u ponedjeljak. Philander i gospodin Clayton već su otišli da sve pripreme.

— Clayton je otišao onamo? — povika Canler s očitim negodovanjem. — Zašto se nije meni reklo? Ja bih bio rado otišao i pobrinuo se da se sve dobro pripremi.

— Jane osjeća da smo vam se već previše zadužili, gospodine Canleru — odgovori profesor Porter.

Canler je htio odgovoriti, kad se iz predsoblja začuše koraci. Jane Porter ušla je u sobu.

— O, oprostite! uskliknula je zaustavivši se na pragu. — Mislila sam da si sam, tata.

— Samo sam ja, Jane — reče Canler, koji je ustao. — Nećeš li ući i pridružiti se obiteljskoj skupini? Upravo smo govorili o tebi.

— Hvala — prihvati Jane Porter ulazeći i sjedajući na stolicu koju joj je postavio Canler. — Samo sam htjela reći tati, da Tobey sutra dolazi s koledža da spakuje knjige. Želim da budeš siguran, tata, da rečeš što ti sve nije potrebno do jeseni. Molim te, nemoj cijelu ovu knjižnicu nositi u Wisconsin, kao što si je htio nositi u Afriku, pa sam te morala spriječiti.

— Je li Tobey bio ovdje? — upitao je profesor Porter.

— Da, upravo smo se rastali. On i Esmeralda sad na stražnjim vratima izmjenjuju vjerske doživljaje.

— Koješta, moram ga odmah vidjeti! — poviče profesor. — Oprostite mi na časak, djeco — i starac požuri iz sobe.

Tek što je on odmakao toliko da se nije moglo čuti, Canler se obrati Jani Porter.

— Slušaj, Jane — rekao je odlučno. — Koliko će to još trajati? Nisi me odbila, ali nisi mi ni obećala da ćeš se za mene udati. Želim sutra dobiti dopuštenje, tako da se možemo mirno oženiti prije nego što ti odeš u Wisconsin. Ja ne marim ni za kakvu paradu, a siguran sam da ni tebi nije stalo.

Djevojku je zazeblo oko srca, ali se držala hrabro.

— Tvoj otac to želi, znaš — dodao je Canler.

— Da, znam.

Govorila je jedva glasnije od šapta.

— Shvaćate li, da me kupujete, gospodine Canleru? — rekla je napokon hladnim, mirnim glasom. — Kupujete za nekoliko pišljivih dolara! Jest, kupujete me, Roberte Canleru, a upravo to ste i očekivah kad ste posudili ocu novac za onu glupost, koja bi ipak, da nije bilo neke vrlo tajanstvene okolnosti, bila, na moje iznenađenje, i uspjela. Ali vi biste se,

gospodine Canleru, bili najviše iznenadili. Niste imali ni pojma da bi onaj pothvat mogao uspjeti. Vi ste previše poslovan čovjek. I predobar ste poslovni čovjek da biste posuđivali nekom novac da traži zakopano blago, ili da posuđujete novac bez jamstva — osim ako nemate u vidu neki posebni interes. Znali ste da bez jamstva držite čvršće Porterovu čast nego sa jamstvom. Znali ste najbolji način da me prisilite na udaju, a da se ne čini kao da ste me prisilili. Niste uopće spomenuli posudbu. U svakom drugom čovjeku ja bih gledala da ga na to tjera velikodušan i plemeniti karakter. Ali vi ste prepredeni, gospodine Canleru. Poznajem vas bolje nego što vi mislite. Svakako ću se za vas udati, ako ne bude drugoga izlaza, ali razumijmo se jednom zauvijek.

Dok je ona govorila, Canler se naizmjence crvenio i blijedio, a kad je prestala govoriti on se digao pa je sa ciničkim smiješkom na jakom licu rekao:

— Iznenađuješ me, Jane. Mislio sam da se više savlađuješ — da si ponosnija. Dakako, imaš pravo. Kupujem te, i znao sam da ti to znaš, ali sam mislio da će ti se više sviđati da glumiš kao da nije tako. Mislio sam da ćeš iz samopoštovanja i ponosa prezati pred tim da priznaš, makar i samoj sebi, da si kupljena žena. Ali neka ti bude kako ti hoćeš, draga djevojko — dodao je nehajno. — Ja ću te imati, a to je sve što me zanima.

Bez riječi djevojka se okrenula i otišla iz sobe.

Jane Porter nije se udala prije nego što je otišla s ocem i Esmeraldom na malu farmu. Dok se hladno opraštala od Roberta Canlera, a vlak je već polazio, on joj je doviknuo da će im se za nedjelju dvije pridružiti.

Na odredištu dočekao ih je Clayton i Philander u velikim putnim kolima koja su pripadala Claytonu, pa su brzo odjurili kroz gustu sjevernu šumu prema farmi, koju djevojka nije posjetila još od djetinjstva.

Kuća, što je stajala na uzvisini kojih stotinu metara udaljena od najmljeničke kuće, bila je posve preuređena za tri nedjelje koliko su ovdje boravili Clayton i Philander.

Prvi je doveo malu vojsku tesara i štukatera, limara i ličilaca iz daleka grada, pa je ono što je prije nego što su oni došli bila rasklimana okosnica, sad postala udobna jednokatnica puna svih suvremenih predmeta koji su se u tako kratkom vremenu mogli nabaviti.

— Zaboga, gospodine Claytone, ta što ste učinili? — povikala je Jane Porter, a srce joj se stislo kad je shvatila kolika se svota za to morala utrošiti.

— Ššš — opominjao ju je Clayton. — Neka ne sazna vaš otac. Ako mu ne kažete, neće uopće primijetiti, a ja naprosto ne bih mogao trpjeti da on živi u onoj užasnoj prljavštini i smradu koji smo zatekli gospodin Philander i ja. To je bilo tako malo, dok bih ja učinio toliko mnogo, Jane. Zbog njega molim, nemojte uopće spominjati.

— Ali vi znate da vam ne možemo naplatiti — povikala je djevojka. — Zašto me toliko strašno zadužujete.

— Nemojte, Jane — govorio je Clayton žalosno. — Da se radilo samo o vama, vjerujte mi, ne bih to bio učinio, jer sam *znao* od početka da bi me to samo ponizilo u vašim očima, ali nisam mogao zamisliti da taj dragi starac živi u onoj rupi koju smo mi zatekli. Molim vas, vjerujte, da sam to učinio samo za njega, i pružite mi barem tu mrvicu radosti.

— Vjerujem vam, gospodine Claytone — rekla je djevojka — jer znam da ste tako veliki i tako velikodušni da ste kadri to učiniti samo za njega — i Cecile, željela bih da vam mogu naplatiti kao što vi zaslužujete — kao što biste željeli.

— A zašto ne možete, Jane?

— Jer ljubim drugoga.

— Canlefa?

— Ne.

— Ali ćete se za nj udati. On mi je to rekao prije nego što sam otišao iz Baltimorea.

Djevojka se trgnu.

— Ja ga ne ljubim — rekla je gotovo s ponosom.

— Je li to zbog novaca, Jane?

Ona kimnu.

— Ta jesam li ja toliko manje poželjan od Canlera? Ja imam dovoljno novaca, i mnogo više, za svaku potrebu — rekao je gorko.

— Ja vas ne ljubim, Cecile — rekla je — ali vas poštujem. Ako se već takvom trgovinom moram poniziti s bilo kojim čovjekom, onda više volim da je to s onim kojega već mrzim, Mrzila bih čovjeka kojemu bih se prodala bez ljubavi, ma tko on bio. Vi ćete biti sretniji — zaključila je— sami s mojim poštovanjem i prijateljstvom, nego sa mnom i mojim prezirom.

On nije dalje navaljivao, ali ako je ikad čovjek imao umorstvo na umu, imao ga je William Cecil Clayton, lord Greystoke, kad se nedjelju dana kasnije Robert Canler dovezao pred farmu u svojem šestcilindrašu koji je tiho brujao.

Prošla je nedjelja dana. Napet, dosadan, neudoban tjedan za sve stanovnike farme u Wisconsinu.

Canler je navaljivao da se Jane za nj odmah uda.

Napokon je ona popustila iz puke mržnje prema neprestanom i mrskom navaljivanju.

Dogovoreno je da se sutradan Canler odveze u grad i donese dopuštenje i dovede svećenika.

Clayton je želio otići čim je najavljena ta ženidba, ali ga je zadržao djevojčin umorni, beznadni pogled. Nije je mogao ostaviti.

Nešto se još može dogoditi, mislio je nastojeći se utješiti. A u srcu je znao da će trebati samo sitna iskra da mu mržnju na Canlera pretvori u krvožednost ubojice.

Rano idućeg jutro Canler se otputio u grad.

Na istoku vidjelo se kako nisko nad šumom leži dim, jer vatra je nedjelju dana nedaleko pustošila, ali je vjetar još uvijek puhao sa zapada, pa im nije moglo ništa nauditi.

Oko podne Jane Porter krenu na šetnju. Nije dopustila da je prati Clayton. Željela je biti sama, rekla je, a on je poštovao njezine želje.

U kući profesor Porter i gospodin Philander udubili su se u diskusiju o nekom teškom znanstvenom problemu. Esmeralda je drijemala u kuhinji a Clayton se, očiju teških od neprospavane noći, bacio na ležaj u dnevnoj sobi i doskora zadrijemao nemirnim snom.

Na istoku crni oblaci dima dizali su se sve više prema nebu, iznenada su se uskomešali i zatim počeli brzo napredovati prema zapadu. Sve dalje i dalje su dopirali.

Stanovnici najmljeničke kuće su otišli, jer je bio sajmeni dan, pa nitko nije vidio kako se brzo približava taj vatreni demon.

Doskora je plamen prekrio cestu prema jugu i tako presjekao Canleru povratak. Mala promjena smjera vjetra sad je

šumsku vatru zaokrenula prema sjeveru, zatim je vjetar puhnuo natrag, pa je plamen gotovo stao, kao da ga drži na uzdi ruka nekog gospodara.

Odjednom, sa sjeveroistoka, velika su crna kola jurila cestom.

S trzajem zaustaviše se pred kućom, pa crnokosi div iskoči iz kola i potrči prema vratima. Bez zaustavljanja jurnu u kuću. Na ležaju ležao je Clayton. Čovjek se zabulji iznenađen, ali je jednim skokom bio kod spavača.

Prodrmavši ga grubo za rame, poviče:

— Zaboga, Claytone, jeste li svi ovdje ludi? Ne znate li, da vas je vatra gotovo zaokružila? Gdje je gospođica Porter?

Clayton skoči na noge. Nije prepoznao čovjeka, ali je razumio riječi, pa je jednim skokom bio na verandi.

— Scott! — povikao je, a zatim je, skočivši u kuću kriknuo — Jane! Jane! Gdje ste?

U času se Esmeralda, profesor Porter i Philander pridružiše onoj dvojici.

— Gdje je gospođica Jane? — vikao je Clayton uhvativši Esmeraldu za ramena i tresući je grubo.đ

— O, Gaberelle, gospodine Claytone, ona je otišla na šetnju.

— Nije li se još vratila? — pa je, a da nije čekao odgovora Clayton jurnuo u dvorište, a slijedili su ga ostali.

— Kojim je putem išla? — povikao je crnokosi div prema Esmeraldi.

— Onom cestom — vikala je prestrašena crnkinja pokazujući prema jugu, gdje je velik zid plamteće vatre zakrivao vidik.

— Stavite te ljude u druga kola — povikao je stranac Claytonu. Vidio sam jedna dok sam dolazio — i povežite ih sjevernom cestom. Ostavite moja kola ovdje. Ako pronađem gospođicu Porter, trebat će nam. Ako ne pronađem, nikomu neće trebati. Učinite kako kažem — rekao je kad je vidio da

Clayton oklijeva, pa su onda vidjeli kako njegova vitka pojava skače preko čistine prema sjeverozapadu gdje je stajala šuma još nedodirnuta plamenom.

— U svima dizao se neprotumačiv osjećaj da im je velika odgovornost pada s ramena. Neko neobjašnjivo povjerenje u snagu stranca da će spasiti Jane Porter ako se ona može spasiti.

— Tko je to bio? — zapitao je profesor Porter.

— Ne znam — odgovori Clayton. Zvao me po imenu i poznaje Jane, jer je i za nju pitao. I Esmeraldu je nazvao imenom.

— Bilo je u njemu nešto veoma poznato — povikao je Philander — a ipak, znam da ga nikad prije nisam vidio.

— Koješta! — povikao je profesor Porter. — Vrlo čudno! Tko je to mogao biti, i zašto osjećam da je Jane sigurna, sad kad ju je on pošao tražiti?

— Ne mogu vam reći, profesore — napomenu Clayton trijezno — ali znam da se isto tako neobično osjećam.

— Ali dođite — povikao je — moramo i sami otići odavde, ili će nas zatvoriti — pa se skupina požuri ka Claytonovu autu.

Kad se Jane Porter okrenula da pođe kući, uznemireno je opazila kako joj se približava dim šumskog požara, a kad se požurila naprijed uzbuđenje joj gotovo prijeđe u paniku kad je opazila da se oganj brzo probija između nje i kuće.

Napokon je bila prisiljena da se vrati u gustu šikaru i pokuša probiti prema zapadu, da tako zaobiđe vatru i dopre do kuće.

Za kratko vrijeme uvidjela je da joj je pokušaj uzaludan, pa joj je onda jedina nada bila u tome da se vrati na cestu i bježi, da spasi život, k jugu prema gradu.

Onih dvadeset minuta koliko joj je trebalo da ponovo dođe na cestu bilo je dovoljno da joj se odsiječe uzmak, kao što joj je prije bilo potpuno odsječeno i napredovanje.

Samo je kratko vrijeme trčala niz cestu, pa se užasnuta zaustavila, jer se pred njom ispriječio još jedan plameni zid. Krak požara sunuo je pola milje na jug i svojim nesmiljenim pandžama obuhvatio ovaj komadić ceste.

Jane Porter znala je da je besmisleno ponovo pokušati probiti se kroz grmlje.

Jednom je pokušala, i nije uspjela. Sad je shvaćala da se radi samo o minutama, pa da cijeli prostor između neprijatelja na sjeveru i neprijatelja na jugu postane vrtložna gomila ognja.

Mirno je djevojka klekla u prašinu ceste, te je molila ne bi li dobila snage da hrabro dočeka svoju sudbinu i da njezina oca i prijatelje spasi od smrti.

Nije pomislila da se pomoli za svoj spas, jer je znala da nema nade — nitko je sad nije mogao spasiti.

Odjednom začu kako se njezino ime izvikuje u šumi:

— Jane! Jane Porter! — odzvanjalo je snažno i jasno, ali čudnim glasom.

— Ovdje! — odgovorila je vičući. — Ovdje! Na cesti!

Zatim je vidjela kako se kroz granje drveća vije lik brzinom vjeverice.

Promjena vjetra obavije ih dimom, pa ona više nije vidjela čovjeka koji je brzao prema njoj, ali je odjednom na sebi osjetila veliku ruku. Zatim ju je podiglo, pa je osjećala vjetar, i katkad bi je okrznula grana kako ju je nosilo.

Otvorila je oči.

Daleko ispod nje ležala je šikara i tvrda zemlja.

Oko nje njihalo se šumsko lišće.

Od drveta do drveta vijala se divovska prilika koja ju je nosila, a Jani Porter se činilo da ponovo u snu proživljava doživljaj što ga je doživjela u dalekoj afričkoj džungli.

O, da je to samo onaj isti čovjek koji ju je onda tako brzo nosio onim isprepletenim zelenilom! Ali to je nemoguće! No

tko drugi na svijetu posjeduje takvu snagu i spretnost da čini ono što ovaj čovjek sada čini?

Kradomice i iznenada pogledala je lice tik do njezina, pa je onda, malko zaplašeno, zinula od čuda — to je bio on!

Moj čovjek! — promrmljala je. — Ne, to je delirij koji prethodi smrti.

Mora da je progovorila glasno, jer su se oči koje su se od vremena do vremena na nju obarale osvijetlile smiješkom.

— Da, tvoj čovjek, Jane Porter. Tvoj divlji, praiskonski čovjek došao iz džungle da zatraži svoju družicu — ženu koja je od njega pobjegla — dodao je gotovo divlje.

— Nisam pobjegla — šaptala je ona. — Pristala sam da odem tek onda kada su čekali nedjelju dana da se vratiš.

Sad su došli do tačke izvan vatre, pa se on okrenuo prema čistini. Hodali su prema kući jedno uz drugo. Vjetar je još jednom zaokrenuo, pa je potisnuo vatru — još jedan takav sat i kuća će izgorjeti.

— Zašto se nisi vratio? — pitala je.

— Njegovao sam D'Arnota. Bio je teško ranjen.

— Ah, znala sam! — uskliknula je.

— Rekli su da si se pridružio crncima — da je to tvoj narod.

On se nasmije.

— Ali im ti nisi vjerovala, Jane?

— Nisam. Kako da te zovem? — upitala je. — Kako se zoveš?

— Bio sam Tarzan-majmun kad si me prvi put upoznala — rekao je.

— Tarzan-majmun! — povikala je. — To sam ja, kad sam odlazila odgovorila na tvoje pismo?

— A čije bi bilo?

— Nisam znala. Znala sam samo da ne može biti tvoje, jer Tarzan-majmun piše engleski, ti nisi razumio ni riječi bilo kojega jezika.

On se ponovo nasmije.

— To je duga pripovijest, ali ja sam pisao ono što nisam mogao govoriti — a sad je D'Arnot pogoršao stvari, jer me je naučio francuski umjesto engleski. Hajde — dodao je — skoči u moja kola, moramo dostići tvog oca, oni su samo malko odmakli.

Dok su se vozili, on je rekao:

— To onda znači, kad si u svom pismu Tarzanu-majmunu napisala da ljubiš drugoga — možda si mislila mene?

— Možda jesam — ona odgovori jednostavno.

— Ali u Baltimoreu — o, koliko sam te tražio — rekli su mi da si se možda već udala. Da je ovamo došao neki Canler da se s tobom vjenča. Je li to istina?

— Jest.

— Ljubiš li ga?

— Ne.

— Ljubiš li mene?

Ona pokri lice rukama.

— Obećana sam drugome. Ne mogu ti odgovoriti, Tarzane-majmune — plakala je.

— Odgovorila si. Sad mi reci zašto bi se udala za nekoga koga ne ljubiš.

— Moj mu otac duguje novaca.

Odjednom se Tarzan prisjeti pisma što ga je bio pročitao i Roberta Canlera u njemu, kao i natuknute neprilike koju on nije mogao shvatiti.

Nasmiješi se.

— Da ti otac nije izgubio ono blago, ti se ne bi osjećala prisiljenom da održiš obećanje tomu Canleru?

— Mogla bih ga moliti da me oslobodi.

— A ako bi on odbio?

— Obećala sam mu.

On je trenutak šutio. Kola su jurila neravnom cestom nesmiljenom brzinom, jer im je vatra prijetila nadesno, pa bi

još jedna promjena vjetra mogla bijesno nasrnuti na ovaj još jedini izlaz iz opasnosti.

Napokon su prošli tačku opasnosti, pa je Tarzan smanjio brzinu.

— A da ga ja pitam? — usudio se upitati Tarzan.

— On bi jedva popustio na upit stranca — rekla je djevojka — osobito kad se radi o takvomu koji me i sam želi.

— Terkoz jest — reče Tarzan mrko.

Jane Porter zadrhta i pogleda strašljivo u divovsku pojavu do sebe, jer je znala da on misli na velikog antropoida kojega je ubio braneći nju.

— Ovo nije afrička džungla — odgovorila je. — Ti više nisi divlja zvijer. Civiliziran si čovjek, a takvi ne ubijaju samo tako.

— Ja sam u srcu još uvijek divlja zvijer — rekao je tihim glasom kao sam sebi.

Ponovo su neko vrijeme šutjeli.

Jane Porter — progovorio je napokon čovjek — da si slobodna, bi li se za mene udala?

Ona nije odmah odgovorila, ali je on strpljivo čekao.

Djevojka je nastojala da se sabere.

Što ona zna o tom čudnom stvorenju uza se? Što on zna o sebi? Tko je on? Tko su mu roditelji?

Ta i ime odzvanjalo je tajanstvenim porijeklom i divljim životom.

Nema imena. Bi li se ona usrećila s tim nahočetom iz džungle? Bi li našla išta zajedničko sa suprugom koji je život proveo u krošnjama afričke divljine veseleći se i boreći s divljim majmunima, derući hranu s drhtava boka netom ubijena plijena zabadajući jake zube u sirovo meso i trgajući svoj dio, dok su mu drugovi režali i borili se za svoj dio oko njega? Bi li se on ikad mogao podići do njezina društvenog kruga? Bi li ona podnijela misao da se spusti do njegova? Bi li oboje bili sretni u takvom nepriličnom braku?

— Ne odgovaraš — progovorio je. — Nećeš da me raniš?

— Ne znam što da odgovorim — rekla je Jane Porter žalosno. — Ne znam ni sama što bih željela.

— Ne ljubiš me onda? — upitao ju je mirnim glasom.

— Ne pitaj me. Bit ćeš sretniji bez mene. Ti nisi određen da živiš u ograničenjima i konvencionalnostima društva — civilizacija bi te razdraživala, pa bi za kratko vrijeme težio za slobodom svog starog života — života za koji sam ja upravo tako nesposobna kao što si ti za moj.

— Mislim da te razumijem — odgovorio je mirno. — Neću te siliti, jer bih radije vidio da si ti sretna nego da i sam budem sretan. Sad vidim da ti ne bi mogla biti sretna s majmunom.

Tek mu se malko nazirala gorčina u glasu.

— Nemoj! —protivila se ona. — Ne govori tako! Ti ne shvaćaš.

Ali prije nego što je mogla nastaviti, iza zavoja ceste odjednom se nađoše usred seoceta.

Pred njima stajala su Claytonova kola opkoljena ljudima koje je on dovezao iz kuće.

z a k l j u č a k

Čim su spazili Janu Porter povici olakšanja i oduševljenja oteli su se sa svih usana, a kad su se Tarzanova kola zaustavila uz ona druga, profesor Porter zagrli svoju kćer.

Jedan časak nitko nije primijetio Tarzana, koji je mirno sjedio na svom sjedalu.

Clayton se prvi sjetio, pa se okrenuo i pružio ruku.

— Kako da vam se zahvalimo? — uskliknuo je — Vi ste nas sve spasili. Nazvali ste me u kući po imenu, ali ja kao da se ne sjećam vašega, iako ste mi poznati. Kao da sam vas dobro poznavao u vrlo različitim okolnostima i već davno.

Tarzan se smiješio dok je stiskao pruženu ruku.

— Imate potpuno pravo, monsieur Clayton — rekao je francuski. Oprostite mi ako ne govorim engleski. Upravo ga učim, i dobro ga razumijem, ali ga vrlo slabo govorim.

— Ali tko ste vi?— navaljivao je Clayton govoreći ovaj puta i sam francuski.

— Tarzan-majmun.

— Clayton iznenađeno ustuknu.

— Zaboga! — uskliknuo je. — Istina je.

I profesor Porter i gospodin Philander proguraše se naprijed da svoju zahvalnost dodaju Claytonovoj i da izraze iznenađenje i radost što vide prijatelja iz džungle tako daleko od njegova divljeg doma.

Skupina je uskoro ušla u skromnu gostionicu, gdje je Clayton ubrzo sve pripremio za gozbu.

Sjedili su u zagušljivoj sobici za bolje goste, kad im pažnju privuče šum automobila koji se približavao.

Philander, koji je sjedio kraj prozora, pogleda napolje kad se auto približio i napokon stao uz druga kola.

— O! — kliknuo je Philander, sa sjenkom neugodnosti u glasu. — Ovo je gospodin Canler. Nadao sam se, ovaj — mislio sam ili — ovaj — kako bismo morali biti sretni što ga nije zahvatila vatra — završio je labavo.

— Koješta! Gospodine Philanderu! — rekao je profesor Porter. — Koješta! Ja sam često savjetovao svojim đacima da prije nego što progovore izbroje do deset. Na vašem mjestu, gospodine Philanderu, ja bih brojio najmanje do tisuću, a onda bih pametno šutio.

— Zaboga, jest! — složi se s njim gospodin Philarder. — Ali koji je ono s njim gospodin? Čini se kao svećenik.

Jane Porter problijedi.

Clayton se nelagodno pomicao na stolici.

Profesor Porter je uzrujano skinuo naočari i dahnuo u stakla, ali ih je stavio na nos, a da ih nije obrisao.

Svagdje prisutna Esmeralda zagunđa.

Jedino Tarzan nije shvaćao.

Tada Robert Canler upade u sobu.

— Bojao sam se najgorega, dok nisam ugledao vaša kola, Claytone. Presjeklo me na južnoj cesti, pa sam se vratio u grad i udario istočno na ovu cestu. Mislio sam da nećemo nikad stići do kuće.

Nitko kao da se nije previše oduševljavao. Tarzan je motrio Roberta Canlera kao što Sabor motri svoj plijen.

Jane Porter ga je gledala i uzrujano kašljala.

— Gospodine Canleru — rekla je — ovo je monsieur Tarzan, stari prijatelj.

Canler se okrenu i pruži ruku. Tarzan se podiže i nakloni onako kako je samo D'Arnot mogao naučiti kakva gospodina da se naklanja, ali kao da nije vidio Canlerove ruke.

I sam Canler kao da nije opazio taj propust.

— Ovo je velečasni gospodin Tousley, Jane — napomenuo je Canler okrenuvši se prema svećeniku iza sebe. — Gospodin Tousley, gospođica Porter.

Gospodin Tousley se nakloni smiješeći se, Canler ga predstavi drugima.

— Možemo odmah izvršiti obred, Jane — pozva je Canler. — Onda možemo ti i ja uhvatiti vlak za grad.

Tarzan je odmah shvatio što ovaj namjerava. Gledao je poluzatvorenih očiju Jane Porter, ali se nije micao.

Djevojka je oklijevala. U tišini sobe osjećalo se da su svi napetih živaca.

Sve oči okrenule su se prema Jani Porter, očekujući da ona odgovori.

— Ne bismo li počekali nekoliko dana? —zapitala je. — Sva sam rastrojena. Toliko sam toga danas prošla?

Canler je osjećao neprijateljstvo što je izbijalo iz svakog pojedinog člana ove skupine. To ga je ljutilo.

— Čekali smo toliko koliko sam ja namjeravao čekati — odgovori grubo. — Obećala si da ćeš se za mene udati. Neću da se sa mnom više poigravaš. Imam dopuštenje, a ovdje je i svećenik. Hajdete, gospodine Tousley. Hajde, Jane. Ima dovoljno svjedoka — više nego dovoljno — dodao je s neugodnim prizvukom, te je Jane Porter primio za ruku i počeo je voditi prema svećeniku koji je čekao.

Ali jedva je zakoračio, kad ga teška šaka zgrabi za ruku poput čelika.

Druga šaka sunu prema njegovu vratu, pa se u trenutku tresao visoko iznad poda, kao što mačka trese miša.

Jane Porter se okrenu k Tarzanu s užasnim zaprepaštenjem.

A dok ga je gledala u lice opazila mu je na čelu onaj crveni ovoj koji je onomad gledala u dalekoj Africi, kad je Tarzan bio u smrtnoj borbi s velikim majmunom — Terkozom.

Znala je da u onom divljem srcu prijeti umorstvo, pa je ciknuvši od užasa skočila naprijed da moli majmuna-čovjeka. Ali ona se više bojala za Tarzana nego za Canlera. Znala je kakvu strogu kaznu pravda odmjeruje ubojici.

Međutim, prije nego što je ona do njih i stigla, Clayton je skočio do Tarzana i pokušao mu izvuci Canlera iz stiska.

Jednim zamahom jake ruke Englez je odletio preko sobe. Zatim je Jane Porter stavila odlučnu bijelu ruku na Tarzanovo zapešće i pogledala ga u oči.

— Radi mene — rekla je.

Stisak na Canlerovu vratu popusti.

Tarzan pogleda u lijepo lice pred sobom.

— Zar hoćeš da ovo živi? — zapitao je iznenađeno.

— Ne želim na umre u tvojim rukama, moj prijatelju. — Ne želim da ti postaneš ubojica.

Tarzan ispusti Canlerov vrat.

— Oslobađate li je njezina obećanja? — pitao je. — To je cijena vašeg života.

Canler je, koprcajući se u zraku, kimnuo.

— Hoćete li otići i nikad joj više nećete dosađivati?

Ponovo čovjek kimnu glavom, lica iznakažena od straha pred smrću koja mu je bila tako blizu.

Tarzan ga ispusti, pa Canler otetura prema vratima. Idući trenutak već ga nije bilo, a s njim ni zaprepaštenog svećenika.

Tarzan se okrenu Jani Porter.

— Mogu li na časak s tobom progovoriti, sam? - zamoli je.

Djevojka kimnu pa pođe prema vratima koja su vodila na usku verandu gostionice. Ona je izišla da čeka Tarzana, te tako nije čula razgovor koji je slijedio.

— Čekajte! — povika profesor Porter, kad ju je Tarzan htio slijediti.

Profesor je zanijemio od iznenađenja zbog brzog razvoja u ovo nekoliko prošlih trenutaka.

— Prije nego pođemo dalje, gospodine, želio bih da mi protumačite događaje koji su se upravo odigrali. Kojim ste se pravom, gospodine, umiješali između moje kćeri i gospodina Canlera? Ja sam mu obećao njezinu ruku, gospodine, pa se, bez obzira na ono što želimo ili ne želimo, to obećanje mora održati.

— Ja sam se umiješao, profesore Porteru — odgovori Tarzan — zato što vaša kći ne voli gospodina Canlera — ona se za nj ne želi udati. To je meni dovoljno da znam.

— Vi ne znate što ste učinili — odgovori profesor Porter. — Sad je on sigurno neće htjeti oženiti.

— I neće! — naglasi Tarzan. — A osim toga — dodao je ne treba da se bojite da će vam trpjeti ponos, profesore Porteru, jer ćete moći isplatiti onom Canleru ono što mu dugujete onaj čas kad se vratite kući.

— Koješta, gospodine! — uskliknu profesor Porter. Što to mislite, gospodine?

— Pronašlo se vaše blago — odgovori Tarzan.

— Što — što to govorite? — povikao je profesor. — Vi ste poludjeli, čovječe. To ne može biti.

— A ipak jest! Ja sam ga bio ukrao, ne znajući niti vrijednost niti komu pripada. Vidio sam da ga mornari zakapaju, pa sam ga, poput majmuna, iskopao i ponovo ga drugdje zakopao. Kad mi je D'Arnot rekao što je to i što vam znači, vratio sam se u džunglu i otkopao ga. Ono je prouzročilo toliko zločina i trpljenja i žalosti da je D'Arnot mislio da je nabolje da se ne pokušava samo blago donositi ovamo, kao što sam ja namjeravao, pa sam umjesto toga donio ček. Evo ga, profesore Porteru — te Tarzan izvadi iz džepa omotnicu i preda ju začuđenom profesoru — dvije stotine četrdeset i jedna tisuća dolara. Blago su najpažljivije procijenili stručnjaci, ali da ne biste imali nikakvih pitanja u glavi, sam ga je D'Arnot kupio te ga čuva za vas, za slučaj da biste više željeli blago nego ček.

— Već i tako velikom teretu naših dugovanja prema vama, gospodine — rekao je profesor Porter drhtavim glasom — dolazi sad i ova najveća usluga. Omogućili ste mi da spasim svoju čast.

Clayton, koji je bio otišao iz sobe časak poslije Canlera, sad se vrati.

— Oprostite — rekao je. — Mislim da bi bolje bilo da stignemo u grad prije mraka i da prvim vlakom otputujemo iz ove šume. Upravo je jedan ovdašnji stanovnik projahao sa sjevera, te je rekao da se vatra polako miče u našem smjeru.

Ta je vijest prekinula razgovor, pa je cijela skupina izišla do automobila koji su ih čekali.

Clayton je s Janom Porter, profesorom i Esmeraldom zaposjeo svoja kola dok je Tarzan uzeo sa sobom Philandera.

— Bože moji — uskliknuo je Philander kad su se kola pokrenula za Claytonovim strojem. — Tko bi to ikad držao mogućim! Posljednji put kad sam vas vidio bih ste pravi divljak koji je skakao po granama tropske afričke šume, a sad me vozite viskonsinskom cestom u francuskim kolima. To je veoma čudno!

— Jest— potvrdi Tarzan a zatim, poslije stanke, doda: — Gospodine Philanderu, sjećate li se ikojih pojedinosti o pronalasku i zakapanju triju kostura pronađenih u mojoj kolibi u onoj afričkoj džungli.

— Sasvim jasno, gospodine, sasvim jasno — odgovori gospodin Philander.

— Je li bilo išta neobično u vezi s ikojim od onih kostura?

Gospodin Philander napeto je motrio Tarzana.

— Zašto pitate?

— To meni mnogo znači — odgovori Tarzan. — Vaš odgovor mogao bi riješiti moju tajnu. Ne može, u svakom slučaju, učiniti ništa gore nego da to još ostane tajna. U posljednja dva mjeseca vrzla mi se po glavi teorija o onim

kosturima, pa želim da mi odgovorite kako najbolje znate — jesu li ona tri kostura koja ste ukapali bila sva ljudski kosturi?

— Nisu — odgovori Philander — najmanji, onaj koji je bio pronađen u kolijevci, bio je kostur čovjekolikog majmuna.

— Hvala vam — reče Tarzan.

U kolima sprijeda Jane Porter mislila je hitro i napeto. Osjećala je zašto je Tarzan s njom htio progovoriti nekoliko riječi, i znala je da se mora spremiti da mu uskoro dade odgovor.

On nije osoba koju naprosto možeš odbijati, pa se baš na tu pomisao zapitala ne boji li se ona njega. A bi li mogla ljubiti onoga koga se boji?

Ona je shvaćala čar koji ju je obavijao u dubinama one daleke džungle, ali sad, u prozaičnom Wisconsinu, nema čara.

I besprijekorni mladi Francuz nije djelovao na praiskonsku ženu u njoj kao što je onaj snažni šumski bog.

Ljubi li ga? Nije znala — sad.

Ispod oka gledala je Claytona. Ta nije li tu muškarac odgojen u istoj društvenoj školi u kojoj je odgojena i ona — muškarac s društvenim položajem i kulturom kakvu su nju učili da smatra najhitnijom za skladnu vezu?

Zar njezino najbolje mišljenje o tom mladom engleskom plemiću, o čijoj ljubavi ona zna, da je od one vrste, koju samo civilizirana žena može poželjeti, ne govori da bi joj on bio odgovorajući par?

Bi li mogla ljubiti Claytona? Nije vidjela zašto ga ne bi mogla voljeti. Jane Porter nije po prirodi bila račundžija, ali odgoj, okolina i nasljeđe, nastojalo je da je pouči da razmišlja čak i u stvarima srca.

To što ju je zanijela snaga mladog diva kad su je njegove velike ruke obuhvatale u dalekoj afričkoj šumi, pa ponovo danas, u viskonsinskoj šumi, činilo joj se da se može pripisati samo činjenici da se privremeno vratila svom primitivnom

tipu — psihološkoj privlačnosti praiskonskog muškarca za praikonsku ženu.

Ako je on više nikad ne dodirne, razmišljala je, ona više nikad neće osjetiti njegovu privlačnost. Ona ga onda nije ljubila. To je bilo samo prolazna obmana prouzrokovana uzbuđenjem i dodirom.

Uzbuđenje neće neprekidno obilježavati njihove buduće odnose, ako se za nj uda, a snagu tjelesnog dodira napokon će otupiti svakidašnjost.

Ponovo je pogledala Claytona. On je vrlo lijep, i svakim svojim djelićem gospodin. Ona bi se vrlo ponosila takvim suprugom.

A onda je on progovorio — minuta prije ili minuta kasnije mogla je biti presudna za njihova tri života — ali slučaj se umiješao, i kao da je Claytona upozorio da je došao njegov čas.

— Sad si slobodna, Jane — rekao je. — Nećeš li reći da pristaješ? Ja ću posvetiti svoj život da tebe učinim najsretnijom.

— Pristajem — šapnula je.

Onu večer u maloj čekaonici na stanici Tarzan je uhvatio Janu Porter načasak nasamo.

— Sad si slobodna, Jane — rekao je — ja sam izišao iz stoljeća nejasne i udaljene prošlosti, iz brloga praiskonskog čovjeka da te potražim — radi tebe postao sam civilizirani čovjek — radi tebe prešao sam oceane i kontinente — radi tebe bit ću sve što ti hoćeš da budem. Mogu te usrećiti, Jane, u životu koji poznaješ i najviše ljubiš. Hoćeš li se za mene udati.

Prvi put ona je osjetila dubinu ljubavi tog čovjeka — sve što je učinio u tako kratko vrijeme učinio je samo iz ljubavi. Okrenuvši glavu, zakopala je lice u njegove ruke.

Što je učinila? Zato što se bojala da bi mogla podleći molbama ovog diva, ona je za sobom spalila mostove — u

neosnovanoj bojazni da bi mogla počiniti strašnu pogrešku, počinila je još goru.

I onda mu je sve rekla — rekla mu je istinu riječ po riječ, a da nije pokušavala da se zaštiti ili ispriča svoju pogrešku.

— Što možemo učiniti? — zapitao je on. — Ti si priznala da me ljubiš. Znaš da ja tebe ljubim. Ali meni nije poznata društvena etika kojom se ti vodiš. Prepuštam ti da odlučiš, jer ti najbolje znaš što će za tebe napokon značiti sreću.

— Ne mogu mu reći, Tarzane — opirala se. — I on me ljubi, a dobar je čovjek. Ne bih nikada mogla pogledati u lice tebi ili ikojem poštenom čovjeku kad bih prekršila svoje obećanje gospodinu Claytonu. Morat ću ga održati — a ti mi moraš pomoći da nosim taj teret, makar se poslije ove večeri više i ne vidjeli.

Drugi su sad ušli u sobu, pa se Tarzan okrenuo prema prozorčiću.

Ali vani nije vidio ništa — unutra je vidio zelenu tratinu okruženu gustim, sjajnim tropskim biljkama i cvijećem, iznad sebe treperavo lišće velikog drveća, a iznad svega modrinu ekvatorijalnog neba.

U sredini tratine sjedi mlada žena na humku zemlje, a uz nju sjedi mladi div. Jedu sočno voće i gledaju jedno drugom u oči i smiješe se. Vrlo su sretni i posve sami.

Misli mu je prekinuo šef stanice, koji je ušao pitajući ima li u toj skupini čovjek koji se zove Tarzan.

— Ja sam monsieur Tarzan — reče majmun-čovjek.

— Ovdje vam je poruka poslana iz Baltimorea. To je kablogram iz Pariza.

Tarzan uze omotnicu i otvori je. Poruka je bila od D'Arnota.

Pisalo je:

Otisci prstiju dokazuju da si Greystoke. Čestitam!

D'ARNOT

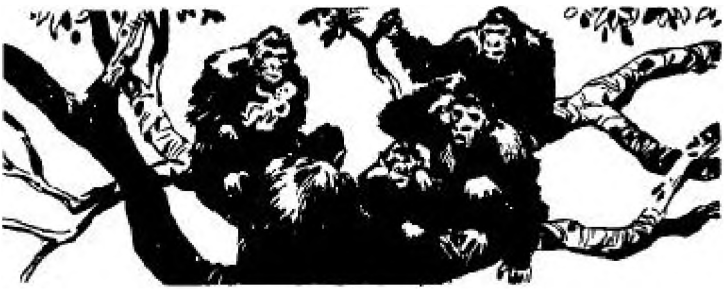
Kad je Tarzan pročitao, ušao je Clayton i prišao mu ispružene ruke.

Tu je čovjek koji nosi Tarzanov naslov i posjeduje Tarzanovo imanje, i oženit će se ženom koju Tarzan ljubi — ženom koja ljubi Tarzana. Jedna jedina riječ mogla bi posve promijeniti život tog čovjeka.

Oduzela bi mu naslov i zemlju i dvorce, a time bi se sve to oduzelo i Jani Porter.

— Slušajte, stari — poviče Clayton. — Nisam imao prilike da vam zahvalim za sve što ste za nas učinili. Čini se kao da ste imali pune ruke posla samo da nama spasavate živote u Africi i ovdje. Često sam mislio o vama, znate, i o neobičnoj vašoj okolini. Ako smijem pitati, kako ste, do vraga, dospjeli u onu prokletu džunglu?

— Ondje sam se rodio — odgovori mirno Tarzan. — Moja je majka bila majmunica, pa mi, dakako, nije mogla mnogo o tom reći. Nisam uopće znao tko mi je otac.

SADRŽAJ

Izdaje
»EPOHA«
izdavačko, Štamparsko i knjižarsko poduzeće
Zagreb, Dolac 8.

Za izdavača
LJUBO GRUBOR

Tisak
GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE
Zagreb, Frankopanska 26

Da John Clayton, Tarzanov otac, nije dobio zadatak od Kolonijalnog ureda da izvidi stanje u jednoj britanskoj koloniji na zapadnoj obali Afrike i da se posada na jedrenjaku "Fuwaldi", nije pobunila i onda iskrcala Claytona i njegovu ženu Alice na pustoj afričkoj obali, ne bi Tarzan nikada dospio među majmune. Od trenutka kada je Kerčakovo majmunsko pleme ubilo Tarzanova oca i kada je majmunica Kala malog Tarzana odvukla u džunglu počinje uzbudljivi roman o Tarzanovu djetinjstvu i mladosti u prašumi, o njegovim prvim susretima sa bijelcima, i o njegovoj velikoj ljubavi prema kćerci profesora Portera.

